HZ. İSA ALLAH'IN OĞLU DEĞİLDİR, ALLAH'IN PEYGAMBERİDİR

HARUN YAHYA

Bu kitapta kullanılan ayetler
Ali Bulaç'ın hazırladığı
"Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı" isimli mealden alınmıştır.

Birinci Baskı: Haziran, 2004
İkinci Baskı: Aralık, 2005

ARAŞTIRMA
YAYINCILIK

Talatpaşa Mahallesi, Emirgazi Caddesi,
İbrahim Elmas İş Merkezi
A Blok Kat: 4
Okmeydanı / İstanbul
Tel: 0212 222 00 88

Baskı: Seçil Ofset
100. Yıl Mahallesi MAS-SİT Matbaacılar Sitesi
4. Cadde No: 77
Bağcılar-İstanbul
Tel: (0 212) 629 06 15

www.harunyahya.org - www.harunyahya.net

İÇİNDEKİLER

Okuyucuya

• Bu kitapta ve diğer çalışmalarımızda evrim teorisinin çöküşüne özel bir yer ayrılmasının nedeni, bu teorinin her türlü din aleyhtarı felsefenin temelini oluşturmasıdır. Yaratılışı ve dolayısıyla Allah'ın varlığını inkar eden Darwinizm, 150 yıldır pek çok insanın imanını kaybetmesine ya da kuşkuya düşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu teorinin bir aldatmaca olduğunu gözler önüne sermek çok önemli bir imani görevdir. Bu önemli hizmetin tüm insanlarımıza ulaştırılabilmesi ise zorunludur. Kimi okuyucularımız belki tek bir kitabımızı okuma imkanı bulabilir. Bu nedenle her kitabımızda bu konuya özet de olsa bir bölüm ayrılması uygun görülmüştür.

• Belirtilmesi gereken bir diğer husus, bu kitapların içeriği ile ilgilidir. Yazarın tüm kitaplarında imani konular, Kuran ayetleri doğrultusunda anlatılmakta, insanlar Allah'ın ayetlerini öğrenmeye ve yaşamaya davet edilmektedir. Allah'ın ayetleri ile ilgili tüm konular, okuyanın aklında hiçbir şüphe veya soru işareti bırakmayacak şekilde açıklanmaktadır.

• Bu anlatım sırasında kullanılan samimi, sade ve akıcı üslup ise kitapların yediden yetmişe herkes tarafından rahatça anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu etkili ve yalın anlatım sayesinde, kitaplar "bir solukta okunan kitaplar" deyimine tam olarak uymaktadır. Dini reddetme konusunda kesin bir tavır sergileyen insanlar dahi, bu kitaplarda anlatılan gerçeklerden etkilenmekte ve anlatılanların doğruluğunu inkar edememektedirler.

• Bu kitap ve yazarın diğer eserleri, okuyucular tarafından bizzat okunabileceği gibi, karşılıklı bir sohbet ortamı şeklinde de okunabilir. Bu kitaplardan istifade etmek isteyen bir grup okuyucunun kitapları birarada okumaları, konuyla ilgili kendi tefekkür ve tecrübelerini de birbirlerine aktarmaları açısından yararlı olacaktır.

• Bunun yanında, sadece Allah rızası için yazılmış olan bu kitapların tanınmasına ve okunmasına katkıda bulunmak da büyük bir hizmet olacaktır. Çünkü yazarın tüm kitaplarında ispat ve ikna edici yön son derece güçlüdür. Bu sebeple dini anlatmak isteyenler için en etkili yöntem, bu kitapların diğer insanlar tarafından da okunmasının teşvik edilmesidir.

• Kitapların arkasına yazarın diğer eserlerinin tanıtımlarının eklenmesinin ise önemli sebepleri vardır. Bu sayede kitabı eline alan kişi, yukarıda söz ettiğimiz özellikleri taşıyan ve okumaktan hoşlandığını umduğumuz bu kitapla aynı vasıflara sahip daha birçok eser olduğunu görecektir. İmani ve siyasi konularda yararlanabileceği zengin bir kaynak birikiminin bulunduğuna şahit olacaktır.

• Bu eserlerde, diğer bazı eserlerde görülen, yazarın şahsi kanaatlerine, şüpheli kaynaklara dayalı izahlara, mukaddesata karşı gereken adaba ve saygıya dikkat edilmeyen üsluplara, burkuntu veren ümitsiz, şüpheci ve ye'se sürükleyen anlatımlara rastlayamazsınız.

Yazar Hakkında

Harun Yahya müstear ismini kullanan yazar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Yazarın müstear ismi, inkarcı düşünceye karşı mücadele eden iki peygamberin hatıralarına hürmeten, isimlerini yad etmek için Harun ve Yahya isimlerinden oluşturulmuştur. Yazar tarafından kitapların kapağında Resulullah'ın mührünün kullanılmış olmasının sembolik anlamı ise, kitapların içeriği ile ilgilidir. Bu mühür, Kuran-ı Kerim'in Allah'ın son Kitab'ı ve son sözü, Peygamberimiz (sav)'in de hatem-ül enbiya olmasını remzetmektedir. Yazar da, yayınladığı tüm çalışmalarında, Kuran'ı ve Resulullah'ın sünnetini kendine rehber edinmiştir. Bu suretle, inkarcı düşünce sistemlerinin tüm temel iddialarını tek tek çürütmeyi ve dine karşı yöneltilen itirazları tam olarak susturacak "son söz"ü söylemeyi hedeflemektedir. Çok büyük bir hikmet ve kemal sahibi olan Resulullah'ın mührü, bu son sözü söyleme niyetinin bir duası olarak kullanılmıştır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir.

Nitekim Harun Yahya'nın eserleri Hindistan'dan Amerika'ya, İngiltere'den Endonezya'ya, Polonya'dan Bosna Hersek'e, İspanya'dan Brezilya'ya, Malezya'dan İtalya'ya, Fransa'dan Bulgaristan'a ve Rusya'ya kadar dünyanın daha pek çok ülkesinde beğeniyle okunmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Urduca, Arapça, Arnavutça, Rusça, Boşnakça, Uygurca, Endonezyaca, Malayca, Bengoli, Sırpça, Bulgarca, Çince, Kishwahili (Tanzanya'da kullanılıyor), Hausa (Afrika'da yaygın olarak kullanılıyor), Dhivelhi (Mauritus'ta kullanılıyor), Danimarkaca, Azerice, Malayalam (Hindistan'da kullanılıyor) ve Farsça gibi pek çok dile çevrilen eserler, yurt dışında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Dünyanın dört bir yanında olağanüstü takdir toplayan bu eserler pek çok insanın iman etmesine, pek çoğunun da imanında derinleşmesine vesile olmaktadır. Kitapları okuyan, inceleyen her kişi, bu eserlerdeki hikmetli, özlü, kolay anlaşılır ve samimi üslubun, akılcı ve ilmi yaklaşımın farkına varmaktadır. Bu eserler süratli etki etme, kesin netice verme, itiraz edilemezlik, çürütülemezlik özellikleri taşımaktadır. Bu eserleri okuyan ve üzerinde ciddi biçimde düşünen insanların, artık materyalist

felsefeyi, ateizmi ve diğer sapkın görüş ve felsefelerin hiçbirini samimi olarak savunabilmeleri mümkün değildir. Bundan sonra savunsalar da ancak duygusal bir inatla savunacaklardır, çünkü fikri dayanakları çürütülmüştür. Çağımızdaki tüm inkarcı akımlar, Harun Yahya külliyatı karşısında fikren mağlup olmuşlardır.

Kuşkusuz bu özellikler, Kuran'ın hikmet ve anlatım çarpıcılığından kaynaklanmaktadır. Yazarın kendisi bu eserlerden dolayı bir övünme içinde değildir, yalnızca Allah'ın hidayetine vesile olmaya niyet etmiştir. Ayrıca bu eserlerin basımında ve yayınlanmasında herhangi bir maddi kazanç hedeflenmemektedir.

Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, insanların görmediklerini görmelerini sağlayan, hidayetlerine vesile olan bu eserlerin okunmasını teşvik etmenin de, çok önemli bir hizmet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu değerli eserleri tanıtmak yerine, insanların zihinlerini bulandıran, fikri karmaşa meydana getiren, kuşku ve tereddütleri dağıtmada, imanı kurtarmada güçlü ve keskin bir etkisi olmadığı genel tecrübe ile sabit olan kitapları yaymak ise, emek ve zaman kaybına neden olacaktır. İmanı kurtarma amacından ziyade, yazarının edebi gücünü vurgulamaya yönelik eserlerde bu etkinin elde edilemeyeceği açıktır. Bu konuda kuşkusu olanlar varsa, Harun Yahya'nın eserlerinin tek amacının dinsizliği çürütmek ve Kuran ahlakını yaymak olduğunu, bu hizmetteki etki, başarı ve samimiyetin açıkça görüldüğünü okuyucuların genel kanaatinden anlayabilirler.

Bilinmelidir ki, dünya üzerindeki zulüm ve karmaşaların, Müslümanların çektikleri eziyetlerin temel sebebi dinsizliğin fikri hakimiyetidir. Bunlardan kurtulmanın yolu ise, dinsizliğin fikren mağlup edilmesi, iman hakikatlerinin ortaya konması ve Kuran ahlakının, insanların kavrayıp yaşayabilecekleri şekilde anlatılmasıdır. Dünyanın günden güne daha fazla içine çekilmek istendiği zulüm, fesat ve kargaşa ortamı dikkate alındığında bu hizmetin elden geldiğince hızlı ve etkili bir biçimde yapılması gerektiği açıktır. Aksi halde çok geç kalınabilir.

Bu önemli hizmette öncü rolü üstlenmiş olan Harun Yahya külliyatı, Allah'ın izniyle, 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.

GİRİŞ

Dünyanın en büyük iki İlahi dini olan İslam ve Hıristiyanlığın pek çok inançları ortaktır. Hıristiyanlar da biz Müslümanlar gibi Allah'ın mutlak varlığına, ezeli ve ebedi olduğuna, tüm kainatı yoktan yarattığına ve tüm maddeye sonsuz kudretiyle hakim olduğuna inanmaktadırlar. Müslümanların ve Hıristiyanların karşı çıktıkları fikri yanılgılar da ortaktır. Ateizme, dinsizliğe, ırkçılığa, faşizme ve ahlaki dejenerasyona karşı yaptıkları fikri mücadeleleri ya da Allah'ın varlığını tebliğ etme konusundaki çabaları büyük benzerlik göstermektedir. Ortak hedefleri, tüm insanların Allah'ı tanıyacakları, barış, hoşgörü ve huzur içinde yaşayacakları adalet dolu bir dünya oluşturmaktır. Her iki dinin inananları da Allah korkusu ve Allah sevgisiyle hareket etmekte, Allah'ın elçilerinin yolundan gitmekte ve O'nun vahyine uymaktadırlar.

Hıristiyanlarla Müslümanlar ahlaki değerler açısından da çok büyük bir uyum içindedirler. Sadece kendi çıkarlarını düşünen, sevgisiz, acımasız, bencil, çıkarcı ve dürüstlükten uzak bir insan modeli, Müslümanlar gibi Hıristiyanların da savundukları din ahlakına ters düşmektedir. Hıristiyanlar da sevginin, dürüstlüğün, merhametin, fedakarlığın, adaletin, tevazunun ve kardeşliğin hakim olduğu bir dünyanın özlemi içindedirler ve böyle bir dünya oluşturmak için çaba sarf etmektedirler. Fuhuş, eşcinsellik, uyuşturucu kullanımı, şiddet, sömürü gibi Rabbimiz'in haram kıldığı ahlaksızlıkların engellenmesi için Hıristiyanlar da mücadele etmektedirler.

Hıristiyanlar ve Müslümanlar Allah'ın seçkin kıldığı kulu Hz. İsa'ya derin bir sevgi ve saygı beslemektedirler. Hz. İsa, Allah'ın Kuran ayetleriyle bize tanıttığı ve alemlere üstün kıldığı mübarek bir elçisidir. Kuran'da Hz. İsa'nın **"Dünyada ve ahirette seçkin, onurlu, saygın ve (Allah'a) yakın kılınanlardan"** (Al-i İmran Suresi, 45) olduğu bildirilmektedir. O, Allah'ın çeşitli mucizelerle ve üstün bir ahlakla şereflendirdiği kıymetli bir kuludur.

Bu kitabın yazılış amacı ise, gerçek Hıristiyanlıkta (gerçek Hıristiyanlık ifadesiyle, Hıristiyanlığın Hz. İsa'ya ilk vahyedildiği hali kastedilmektedir) bulunmayan, ancak Hz. İsa'nın Allah Katı'na alınışından çok sonraları ortaya çıkan "üçleme (teslis)" inancının yanlışlığı üzerinde durmaktır. Kitapta, hem Hıristiyan kaynakları hem de Kuran ayetleri ışığında gerçek Hıristiyanlığın tevhid inancını temel alan, muvahhid (Allah'ın birliğine iman eden) bir din olduğunu ortaya koyacağız. Ayrıca Hz. İsa'nın "Allah'ın oğlu" olduğu temeli üzerine kurulan (Allah'ı tenzih ederiz) üçleme inancının hangi nedenlerle oluşturulmuş olabileceğini inceleyeceğiz. Kitapta, söz konusu inanış incelenirken, üçlemeyi savunan çeşitli görüşlere ve temel iddialara da yer verilecektir. Ancak bu inancın detayları üzerinde durmadan önce, sonsuz güç ve kudret sahibi olan Rabbimiz'i -üçleme inancını anlatmak amacıyla kullanacağımız- tüm ifadelerden tenzih eder ve O'nun kutlu peygamberi olan Hz. İsa'nın bu gibi nitelendirmelerden uzak olduğunu belirtmek isteriz. (Kitap genelinde yer alan Kitab-ı Mukaddes pasajlarındaki bazı

ifadelerde değişiklikler yapılmış, "Baba" ifadeleri "Allah-Rab", "Oğul" ifadeleri ise "Peygamber-elçi" olarak değiştirilmiştir. Yerli ve yabancı eserlerde Allah'ın mübarek elçisi Hz. İsa'nın isminin geçtiği her yere, bu kutlu insana hürmeten "Hazreti" ifadesi eklenmiştir.)

Vurgulanması gereken bir diğer önemli husus ise, Allah'ın gönderdiği tüm elçilere ve kitaplara iman eden Müslümanların, hem Hıristiyanların hem de Yahudilerin inançlarına ve değerlerine saygı duyduklarıdır. İslam dininde, Yahudiliğin kutsal kitabı olan Eski Ahit'teki Tevrat ve Zebur ile Hıristiyanların kutsal kitabı olan Yeni Ahit (İncil) İlahi kitaplar olarak tanınır, bu dinlerin mensupları ise "Kitap Ehli" olarak tanımlanırlar. Rabbimiz Bakara Suresi'nde Müslümanları şu şekilde tarif etmektedir:

Ve onlar, sana indirilene, senden önce indirilenlere iman ederler... (Bakara Suresi, 4)

Ayetlerde bildirilen bu kitaplar Hz. İbrahim'in sayfaları, Hz. Musa'ya indirilen Tevrat, Hz. Davud'a indirilen Zebur ve Hz. İsa'ya indirilen İncil'dir. Allah'ın Hz. İbrahim'e vahyi bugüne kadar ulaşmamıştır. Diğer kitaplar ise zaman içerisinde ilk vahyedildikleri hallerinden uzaklaşmış, birtakım insanlar tarafından farklı nedenlerle tahrif edilmişlerdir. Dolayısıyla bazı bölümlerinde Allah'ın hak dininden uzak yorumlar ve açıklamalar yer almaktadır. Bununla birlikte Allah'a ve elçilerine iman, Allah sevgisi ve Allah korkusu, güzel ahlak gibi Kuran ayetlerine uygun bölümler de günümüze kadar gelmiştir. (En doğrusunu Allah bilir.) Allah bu kitapların, gönderilmiş oldukları toplumlar için yol gösterici olduklarını bildirmektedir. Al-i İmran Suresi'nde Rabbimiz **"O, sana Kitabı Hak ve kendinden öncekileri doğrulayıcı olarak indirdi. O, Tevrat'ı ve İncil'i de indirmişti. Bundan (Kur'an'dan) önce (onlar) insanlar için bir hidayet idiler..."** (Al-i İmran Suresi, 3-4) şeklinde buyurmaktadır. Bir diğer ayette Allah Tevrat için şu şekilde bildirmektedir:

Gerçek şu ki, Biz Tevrat'ı, içinde bir hidayet ve nur olarak indirdik. Teslim olmuş peygamberler, Yahudilere onunla hükmederlerdi. Bilgin-yöneticiler ve yüksek bilginler de, Allah'ın kitabını korumakla görevli kılındıklarından ve onun üzerine şahidler olduklarından (onunla hükmederlerdi.)... (Maide Suresi, 44)

Bir kısım Yahudi din adamları için Kuran'da **"kelimeleri yerlerine konulduktan sonra saptırırlar"** (Maide Suresi, 41) şeklinde buyurulmaktadır. Allah bir diğer ayette ise bazı Yahudilerin **"Kitabı kendi elleriyle yazıp, sonra az bir değer karşılığında satmak için 'Bu Allah Katındandır"** (Bakara Suresi, 79) dediklerini bildirmektedir. Yani onlar Rabbimiz'in Hz. Musa'ya vahyettiği kutsal kitabını tahrif etmişlerdir. Hıristiyanlar ise üçleme inancıyla çok büyük bir yanılgıya düşmüşlerdir. (Nisa Suresi, 171)

Allah Kuran'da Kitap Ehli hakkında birçok önemli bilgi vermektedir. Bunlardan bir kısmı Kitap Ehli'nden bazı kimselerin itikadi veya ahlaki hatalarıdır. Ama bunlar, Kitap Ehli'nin tamamının gaflet ve yanılgı içinde oldukları anlamına gelmez. Ayetlerde Yahudi ve Hıristiyanlar arasında samimi dindar kişilerin de bulunduğu haber verilmektedir:

Onların hepsi bir değildir. Kitap Ehli'nden bir topluluk vardır ki, gece vaktinde ayakta durup Allah'ın ayetlerini okuyarak secdeye kapanırlar. Bunlar, Allah'a ve ahiret gününe iman eder, maruf olanı emreder, münker olandan sakındırır ve hayırlarda yarışırlar. İşte bunlar salih olanlardandır. Onlar hayırdan her ne yaparlarsa, elbette ondan yoksun bırakılmazlar. Allah, muttakileri bilendir. (Al-i İmran Suresi, 113-115)

Şüphesiz, Kitap Ehli'nden, Allah'a; size indirilene ve kendilerine indirilene -Allah'a derin saygı gösterenler olarak- inananlar vardır. Onlar Allah'ın ayetlerine karşılık olarak az bir değeri satın almazlar. İşte bunların Rableri Katı'nda ecirleri vardır. Şüphesiz Allah, hesabı çok çabuk görendir. (Al-i İmran Suresi, 199)

Örnek Müslümanlar tüm hayatları boyunca Kuran ayetlerine göre yaşarlar. Değer yargıları, ahlaki özellikleri, hayata ve insanlara bakış açıları tamamen Allah'ın Kuran ayetleriyle belirlediği şekildedir. Müslümanların Kitap Ehli'ne yaklaşımları için de aynı şey geçerlidir. Onlara her zaman hoşgörüyle, adaletle, sevgiyle yaklaşmaları esastır. Bu nedenle onları "karşıt taraf" olarak değil, Allah'a bağlı inançlı insanlar olarak görürler. Aksi, Kuran ahlakına aykırı bir davranış olacaktır. Kitap Ehli içinden de Allah'a samimi olarak iman eden ve dolayısıyla kurtuluşa ereceği umulan pek çok insan olabileceği hiç unutulmamalıdır. Dolayısıyla kitap boyunca yapacağımız tüm hatırlatmalar da bu bilinçle yazılmış ve Allah'ın birçok Kuran ayetinde bildirdiği "**iyiliği emredip, kötülükten menetme**" emrinin gereğini yerine getirmek hedeflenmiştir. Amacımız, üçleme inancının yanlışlığını göstermek ve sağduyulu İsevilerin gerçekleri görmelerine yardımcı olmaktır. Temennimiz tüm İsevilerin bu yanılgının farkına varmaları ve tevhid inancına uymayan tüm yanlış inanışlardan tamamen vazgeçmeleridir.

Hristiyanların “Üçleme” Yanılgıları

Tarih boyunca insanları doğru yola iletmek ve içinde bulundukları yanlışları onlara haber vermek için Allah peygamberler göndermiştir. Her peygamber gönderildiği toplumu hidayet yoluna çağırmış, Rabbimiz'den aldığı vahyi kendi toplumuna bildirmiştir. Her dinin hükümlerinde, ibadetlerinde ve uygulamalarında bazı farklılıklar olmuş olsa da tüm peygamberlerin tebliğlerinin özü aynı tevhid inancıdır. Tevhid **"Allah'a bir ve tek ilah olarak iman etmek"** demektir. Tevhid inancına sahip olan bir kişi, tek güç ve kudret sahibinin alemlerin Rabbi olan Allah olduğunu bilir. Tüm insanların Allah'a muhtaç, aciz kullar olduğunun, tüm varlıkların Allah'a boyun eğdiğinin farkındadır. Diğer bir deyişle İslam dini dışındaki iki büyük hak din olan Yahudilik ve Hıristiyanlık, bozulmamış halleri ile Allah'a hiçbir varlığı ortak koşmamak temeli üzerine kuruludur.

Allah'ın varlığına ve birliğine inanan her üç İlahi dinin mensupları da aslında Rabbimiz'in Hz. İbrahim'e indirmiş olduğu hak dine uymaktadırlar. Kuran'da Hz. İbrahim'in dininin "hanif" bir din olduğu bildirilmiş ve Peygamberimiz (sav)'e bu dine uyması emredilmiştir:

Sonra sana vahyettik: "Hanif (muvahhid) olan İbrahim'in dinine uy. O, müşriklerden değildi." (Nahl Suresi, 123)

Hanif kelimesi, "Sadece Allah'a inanıp, yalnızca O'na kulluk eden kişi" anlamındadır. Hz. İbrahim'in hanif olarak vurgulanan özelliği, sadece Allah'a bir ve tek olarak iman etmesi ve teslim olmasıdır. O putperest olan kavminin batıl inanışlarından uzaklaşmış, sadece Allah'a yönelmiş, muvahhid bir kuldur. Kavmini de putperest inanışlarını terk etmeleri, putlara ibadet etmekten vazgeçmeleri için uyarmıştır. (Detaylı bilgi için Bkz. *Hz. İbrahim ve Hz. Lut,* Harun Yahya, Araştırma Yayıncılık, Şubat 2003)

Allah'ın Hz. İbrahim'e vahyettiği hak din, onun soyundan gelen diğer salih müminler tarafından ayakta tutulmuştur:

Kendi nefsini aşağılık kılandan başka, İbrahim'in dininden kim yüz çevirir? Andolsun, Biz onu dünyada seçtik, gerçekten ahirette de o salihlerdendir. Rabbi ona: "Teslim ol" dediğinde (O:) "Alemlerin Rabbine teslim oldum" demişti. Bunu İbrahim, oğullarına vasiyet etti, Yakup da: "Oğullarım, şüphesiz Allah sizlere bu dini seçti, siz de ancak Müslüman olarak can verin" (diye benzer bir vasiyette bulundu.) Yoksa siz, Yakub'un ölüm anında, orada şahidler miydiniz? O, oğullarına: "Benden sonra kime ibadet edeceksiniz?" dediğinde, onlar: "Senin İlahına ve ataların İbrahim, İsmail ve İshak'ın İlahı olan tek bir İlaha

ibadet edeceğiz; bizler O'na teslim olduk" demişlerdi. (Bakara Suresi, 130-133)

Görüldüğü gibi Hz. İbrahim'in "hanif" dini, Yahudiler, Hıristiyanlar ve Müslümanlar arasında ortak bir dindir. Yahudiler Hz. İbrahim'i tüm Yahudilerin peygamberi olarak kabul eder ve Hz. İbrahim'in yolunu izlediklerini söylerler. Hıristiyanlar da Hz. İbrahim'in, Yahudilerin olduğu gibi kendilerinin de peygamberi olduğunu kabul ederler. Hz. İbrahim'e iman, ona duyulan sevgi ve saygı Yahudiler ve Hıristiyanlar için olduğu gibi Müslümanlar için de son derece önemlidir. Rabbimiz Nisa Suresi'nde şu şekilde bildirir:

İyilik yaparak kendini Allah'a teslim eden ve hanif (tevhidi) olan İbrahim'in dinine uyandan daha güzel dinli kimdir? Allah, İbrahim'i dost edinmiştir. (Nisa Suresi, 125)

Müslümanlar, Rabbimiz'in Kuran'da emrettiği gibi, tüm peygamberlere indirilenlere, "aralarında hiçbir ayırım yapmadan" iman ederler:

Deyin ki: "Biz Allah'a; bize indirilene, İbrahim, İsmail, İshak, Yakub ve torunlarına indirilene, Musa ve İsa'ya verilen ile peygamberlere Rabbinden verilene iman ettik. Onlardan hiçbirini diğerinden ayırt etmeyiz ve biz O'na teslim olmuşlarız. (Bakara Suresi, 136)

Ancak unutmamak gerekir ki, Allah'a olan coşkulu imanı, derin sevgisi, Rabbimiz'in bütün emirlerine gönülden boyun eğişi, itaati ve üstün ahlakı ile tüm inananlara örnek kılınmış olan Hz. İbrahim'e en yakın olanlar, hiç şüphesiz onun ahlakına uyanlar ve tevhid yolunu izleyenlerdir. Rabbimiz Kuran'da şöyle buyurmaktadır:

Doğrusu, insanların İbrahim'e en yakın olanı, ona uyanlar ve bu peygamber ile iman edenlerdir. Allah, mü'minlerin velisidir. (Al-i İmran Suresi, 68)

Dolayısıyla Allah'a gönülden iman eden Hıristiyan ve Yahudilerin de, Hz. İbrahim ve ona uyan salih müminler gibi, yalnızca Allah'a yönelip dönmeleri, Hz. İbrahim'in gösterdiği güzel ahlakı, samimiyeti ve imani derinliği örnek almaları gerekir. Onlar da Hz. İbrahim'in hanif dinine uyan muvahhidler gibi, Allah'ın birliğine iman eden ve O'na hiçbirşeyi ortak koşmayan samimi kullar olmalıdırlar. Ancak günümüzde üçleme inancı nedeniyle Hıristiyanlık bu tariften uzaklaşmıştır. Hz. İsa'nın Allah Katı'na alınışının ardından üretilen üçleme inancı nedeniyle yanlış bir yola girilmiş, tevhid inancı değiştirilip farklı bir inanç oluşturulmuştur.

Üçleme yanılgısı Hıristiyanlar için ne ifade eder?

Hıristiyanlık Filistin'de yaşayan Yahudiler arasında doğdu. Hz. İsa'nın çevresinde bulunan ve ona inanan insanların tamamına yakını Yahudiydi ve Hz. Musa'nın şeriatına göre yaşıyorlardı. Yahudiliğin en temel özelliği ise, Allah'a bir ve tek olarak iman etmekti.

Ancak ilerleyen bölümlerde daha detaylı olarak göreceğimiz gibi Hıristiyanlık, Hz. İsa'nın Allah Katı'na alınışının ve Yahudilerin dünyasından çıkıp putperest dünyaya doğru yayılışının ardından farklılaşmaya başladı. Hz. Musa'nın şeriatının temeli olan tevhid inancı büyük bir değişikliğe uğradı. Hz.İsa üçleme inancı nedeniyle bir ilah olarak görülmeye başlandı. (Bu bölüm boyunca üçleme inancını tarif etmek amacıyla kullanacağımız tüm batıl ifadelerden Allah'ı tenzih ederiz.)

"Üçleme" inancı bu sürecin sonunda ortaya çıktı. Bu kavram, "Baba, Oğul ve Kutsal Ruh"tan meydana gelmiş üçlü bir Allah inancı anlamında kullanılmaktadır. Üçleme, geleneksel Hıristiyanlığın en önemli iman şartlarındandır. Sonsuz güç ve kudret sahibi olan Rabbimiz'e bir ve tek olarak iman etmeyi esas alan tevhid inancı ile tamamen çelişen bu yanlış inancı şu maddelerle tanımlamak mümkündür:

Üçleme inancına göre Allah, "Üçlü birlik" kavramıyla Kendisi'ni üç kişilikte göstermiştir ve Baba-Oğul-Kutsal Ruh aynı şeydir. Bu inanış şu cümlelerle özetlenir: "Baba, Oğul, Kutsal Ruh, tek olan Tanrı'nın Kendisi'dir", "Tanrı; Baba, Oğul ve Kutsal Ruh olarak vardır"... Akıl ve mantıkla çelişen bu hatalı inanışa göre üçlemedeki üç şahsın her biri Allah'tır, dolayısıyla aynı güç ve yetkilere sahiptir. (Allah'ı tenzih ederiz.)

Hz. İsa'nın sözde Allah'ın oğlu olduğuna inanılır. Bu yanlış inanca göre Hz. İsa Allah ile aynı öze sahiptir. Bu inanışa *homoousnius* adını verirler ve "Baba ile Oğul aynı özden, cevherden oluşur" şeklinde özetlerler.

Hz. İsa'nın yaratılmadığına, Allah'ın oğlu olarak sonsuzluktan geldiğine inanılır. Bu yanlış inanca göre Hz. İsa insanların kurtuluşu için gökten inmiştir, cesetlenip insan olmuştur. Bu inanışa enkarnasyon adı verilir.

Üçleme inancı, sonsuz güç ve kudret sahibi olan Rabbimiz'e batıl bir anlayışla bakan, Allah'ın insanlara peygamber olarak gönderdiği Hz. İsa'ya ilahlık atfeden yanlış bir inanıştır. Ancak, kendi içinde birçok çelişkiler barındırmasına ve tevhid inancının tamamen karşısında yer almasına rağmen, Hıristiyan inanışlarında çok önemli bir yere sahiptir. Üçlemeye, dolayısıyla Hz. İsa'nın Allah'ın oğlu olduğuna inanmayan bir kişi, üçlemeyi savunanlar tarafından gerçek bir Hıristiyan olarak kabul edilmez.

İlginç olan bir husus, tarih boyunca üçleme inancına karşı çıkıp, Hz. İsa'nın sadece Allah'ın peygamberi olan bir beşer olduğunu savunan çeşitli kişi ve toplulukların şiddetli

baskılara maruz kalmış olmalarıdır. Bu kişilerin İncil'den ve Hz. İsa'nın hayatından getirdikleri deliller her zaman göz ardı edilmiş, insanlar bu konularda konuşmaktan menedilmişlerdir. İlerleyen bölümlerde daha detaylı olarak inceleyeceğimiz söz konusu tevhid inancı sahipleri, Hz. İsa'nın Allah'ın oğlu olduğunu söyleyenlere şiddetle karşı çıkmış, bunun açıkça "Allah'a şirk koşmak" olduğunu söylemişlerdir. Bu nedenle de asırlar boyunca "kafir", "sapkın" (heretik) ve hatta "din düşmanı" olarak tanıtılmış, onlara destek verenler de aynı tepkilerle karşılaşmışlardır. Kimi yurtlarından sürülmüş, kimi de engizisyon mahkemelerince yakılarak öldürülmüş veya asılmışlardır. Bu tepkiler üçleme karşıtlarının sayıca artmalarını ve fikirlerini yaymalarını engellememiştir. Ancak üçleme savunucuları her zaman için çoğunluğu oluşturmuşlardır.

Konuyu tarafsız gözle araştıranlar bile, gerçek Hıristiyanlığın, tarih boyunca baskı altına alınan söz konusu muvahhid (tevhide inanan) Hıristiyanlık olduğunu tespit etmektedirler. Özellikle de 18. yüzyılda başlayan bağımsız Kitab-ı Mukaddes araştırmalarının büyük bir bölümünde, üçleme, kefaret ve benzeri inanışların Hıristiyan kutsal kitaplarında yer almadığı sonucuna varılmıştır.

Bu tarihsel kanıtların da etkisiyledir ki, günümüzde bazı Hıristiyan mehzepler üçlemeyi reddetmektedirler. Örneğin **dünyanın dört bir yanında kiliseleri bulunan Üniteryen Kilisesi, üçleme inancını kabul etmeyen çok büyük bir Hıristiyan topluluğudur.** Bu gibi cemaatler -aralarında çeşitli görüş farklılıkları bulunsa da- Hz. İsa'nın Allah'ın oğlu olduğunu kabul etmemekte, gerçek Hıristiyanlığın bir ve tek olarak Allah'a iman etmeyi emrettiğini söylemektedirler. Büyük bir bölümü de Hz. İsa'nın tüm insanların günahlarına kefaret olarak çarmıha gerildiği yönündeki iddianın yanlışlığını vurgulamaktadırlar. Günümüzde üçleme karşıtı Hıristiyanlarla, farklı isimler altında ve farklı kilise oluşumları şeklinde karşılaşmak mümkündür. Özellikle de **Amerika'da "üçleme karşıtları" her geçen gün daha da güçlenmekte ve Hıristiyan dünyasında gerçekleri açıkça dile getirenlerin sayısı büyük bir artış göstermektedir.** Bunlar arasında "The Worldwide Church Of God" özellikle dikkat çekicidir. Bu kilisenin kurucusu Herbert W. Armstrong, üçleme inancının putperest kültürlerin etkisiyle ortaya çıkan bir batıl inanç olduğunu savunmaktadır.

Öte yandan bazı Hıristiyan kiliseleri içinde üçleme karşıtı görüşlerin ortaya çıktığı, ancak bunların bastırıldığı da bilinen bir gerçektir. Örneğin Kuzey Amerika'da 19. yüzyılda doğan ve Hz. İsa'nın dönüşünün çok yakın oluşuna dikkat çeken Seventh Day Adventist hareketinin kurucuları, gerçekte "Ariusçu" bir temelde kurulmuş ve üçleme inanışını reddetmişlerdir. (Arius, ileride inceleyeceğimiz gibi, üçleme inancı ve Hz. İsa'ya atfedilen ilahlık iddiasını reddeden, 3. yüzyılda yaşamış önemli bir Hıristiyan din adamıdır.) Ancak diğer Hıristiyan kiliselerinin Seventh Day Adventist mezhebine getirdikleri "Hıristiyanlıktan sapma" suçlamaları, Ariusçu inancın terk edilmesine ve bunun yerine üçleme inancının kabul edilmesine yol açmıştır. Bu ilginç dönüşüm, bugün söz konusu kilisenin mensupları tarafından da kabul edilmektedir.[1]

Bu konuda en çok dikkat edilmesi gereken hususlardan biri, üçleme inancına Kitab-ı Mukaddes'in hiçbir bölümünde rastlanamamasıdır. **Ne Yahudilerin Kutsal Kitapları olan Eski Ahit'te ne de Hıristiyanların kutsal metni olan İncil'de bu inanç yer almamaktadır.** Üçleme inancı İncil'de yer alan bazı ifadelerin yanlış yorumlarına dayanmaktadır ve bu kelime ilk kez 2. yüzyılın sonlarında Antakyalı Theophilus tarafından kullanılmıştır. Söz konusu inancın kabul görmesi ise çok daha sonraları gerçekleşmiştir. Bu nedenle de Kitab-ı Mukaddes araştırmacıları ve üçleme karşıtları özellikle; **"Eğer bu inanç gerçekten doğru olsaydı, Hz. İsa'nın bu konuyu tüm açıklığıyla insanlara anlatmış olması gerekmez miydi?** Üçleme inancının Kutsal Kitap'ta açık ifadelerle yer alması gerekmez miydi?" soruları üzerinde yoğunlaşmaktadırlar. Bu sorulara kendilerinin verdikleri cevap ise açıktır: **İncil'de tüm açıklığıyla yer almayan, dolayısıyla ilk Hıristiyanlar tarafından bilinmeyen bir inanç, Hıristiyanlığın temeli olamaz. Bu, Hz. İsa'nın ardından ve yerleşik Yunan kültürünün etkisiyle oluşturulan bir yanılgıdır.**

Kuran’da Üçleme İnancı Reddedilmektedir

İncil'in bütünü incelendiğinde, Allah'ın sonsuz güç ve kudretinin çok sık vurgulandığı, Hz. İsa'nın insani özelliklere sahip mübarek bir elçi olarak tarif edildiği görülür. Üçleme inancını desteklediği öne sürülen birkaç ifadenin ise İncil'in bütünüyle çok belirgin bir şekilde çeliştiği anlaşılır. Kitabın ilerleyen bölümlerinde detaylı olarak inceleyeceğimiz tüm bu deliller, üçleme inancının Hz. İsa'nın Allah Katı'na alınışından çok sonraları ortaya çıktığını tüm açıklığıyla ortaya koymaktadır. Ancak bu bölümlere geçmeden önce üçleme inancının, insanların Hıristiyanlık ve Hz. İsa hakkında en doğru bilgiye ulaşabilecekleri yegane kaynak olan Kuran'da nasıl anlatıldığının üzerinde durmak gerekir.

Kuran'da, İncil'in Tevrat'ı doğrulayıcı olarak gönderildiği haber verilmektedir:

Onların (peygamberleri) ardından yanlarındaki Tevrat'ı doğrulayıcı olarak Meryem oğlu İsa'yı gönderdik ve ona içinde hidayet ve nur bulunan, önündeki Tevrat'ı doğrulayan ve muttakiler için yol gösterici ve öğüt olan İncil'i verdik. (Maide Suresi, 46)

Hz. İsa kendisine vahyedilen İncil hükümleriyle, tahrif edilmiş Tevrat'ın inançlarını düzeltmiştir. Allah'ın Peygamberimiz Hz. Muhammed (sav)'e vahyettiği Kuran'da ise, hem İncil hem de Tevrat tasdik edilmekte, ancak bu iki İlahi kitabın sonradan bozulmaya uğrayan yönleri de insanlara haber verilmektedir. Ayette Kuran'ın "şahit ve gözetleyici" olduğu bildirilmektedir:

Sana da (Ey Muhammed,) önündeki kitap(lar)ı doğrulayıcı ve ona 'bir şahit-gözetleyici' olarak Kitab'ı (Kur'an'ı) indirdik. Öyleyse aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmet ve sana gelen haktan sapıp onların heva (istek ve tutku)larına uyma. Sizden her biriniz için bir şeriat ve bir yol-yöntem kıldık. Eğer Allah dileseydi, sizi bir tek ümmet kılardı; ancak (bu,) verdikleriyle sizi denemesi içindir. Artık hayırlarda yarışınız. Tümünüzün dönüşü Allah'adır. Hakkında anlaşmazlığa düştüğünüz şeyleri size haber verecektir. (Maide Suresi, 48)

Kuran'ın yukarıdaki ayette bildirilen vasfı son derece önemlidir. Kuran ayetleri İncil ve Tevrat'ın Allah'tan indirilmiş ilk hallerini tasdik ederken, aynı zamanda onların üzerinde bir şahittir, gözetleyicidir. Hz. Musa'ya ve Hz. İsa'ya vahyedildikleri ilk hallerinden uzaklaşan bu İlahi kitaplardaki tahrifatları haber vermek, Yahudileri ve Hıristiyanları hak yola davet etmek de bu vasfın bir tecellisidir.

Bu aşamada Hıristiyanlık dininin yeri çok farklıdır. Çünkü Rabbimiz Kuran'da, Müslümanlara en yakın olanların "Biz Hıristiyanlarız" diyenler olduğunu bildirir:

... Onlardan, iman edenlere sevgi bakımından en yakın olarak da: "Hıristiyanlarız" diyenleri bulursun. Bu, onlardan (birtakım) papaz ve rahiplerin olması ve onların gerçekte büyüklük taslamamaları nedeniyledir. (Maide Suresi, 82)

İslam tarihi boyunca bu ayetin tecellileri görülmüştür. Hıristiyanlarla Müslümanlar arasındaki yakın ilişki, İslam'ın ilk dönemlerinde başlamış, Habeşistan'daki Hıristiyan Krallığın, putperestlerin baskısından kaçan Müslümanlara koruma sağlaması bu ilişkiyi daha da güçlendirmiştir. İslam topraklarında yaşayan Hıristiyanlar her zaman hoşgörülü, huzurlu, adaletli bir hayat sürmüşlerdir. (Detaylı bilgi için Bkz. *Gelin Birlik Olalım*, Harun Yahya, Araştırma Yayıncılık, 2003)

Kuran'da Rabbimiz İncil'in; **"bir hidayet ve nur, muttakiler için yol gösterici ve öğüt"** (Maide Suresi, 46) ve Hz. İsa zamanındaki insanlara "bir hidayet" (Al-i İmran Suresi, 3-4) olarak gönderildiğini haber verir. Hıristiyanları İncil'deki hakka uymaya davet eden bazı Kuran ayetleri ise şu şekildedir:

İncil sahipleri Allah'ın onda indirdikleriyle hükmetsinler. Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar, fasık olanlardır. (Maide Suresi, 47)

De ki: "Ey Kitap Ehli, Tevrat'ı, İncil'i ve size Rabbinizden indirileni ayakta tutmadıkça hiçbir şey üzerinde değilsiniz..." (Maide Suresi, 68)

Ayetlerde de görüldüğü gibi İslam dininin Hıristiyanlara karşı çok sıcak bir yaklaşımı vardır; Kuran'da Hıristiyanların ahlakı övülmekte ve onlar daha dindar olmaya davet edilmektedirler. Birçok Kuran ayetinde ise üçleme inancının yanlışlığı bizlere haber verilmektedir. Örneğin Nisa Suresi'nde Rabbimiz şu şekilde buyurmaktadır:

Ey Kitap Ehli, dininiz konusunda taşkınlık etmeyin, Allah'a karşı gerçek olandan başkasını söylemeyin. Meryem oğlu Mesih İsa, ancak Allah'ın elçisi ve kelimesidir. Onu ('OL' kelimesini) Meryem'e yöneltmiştir ve O'ndan bir ruhtur. Öyleyse Allah'a ve elçisine inanınız; "üçtür" demeyiniz. (Bundan) kaçının, sizin için hayırlıdır. Allah, ancak bir tek İlah'tır. O, çocuk sahibi olmaktan yücedir. Göklerde ve yerde her ne varsa O'nundur. Vekil olarak Allah yeter. Mesih ve yakınlaştırılmış (yüksek derece sahibi) melekler, Allah'a kul olmaktan kesinlikle çekimser kalmazlar. Kim O'na ibadet etmeye 'karşı çekimser'

davranırsa ve büyüklenme gösterirse (bilmeli ki,) onların tümünü huzurunda toplayacaktır. (Nisa Suresi, 171-172)

Yukarıdaki ayetlerde görüldüğü gibi Rabbimiz üçleme inancının ne kadar büyük bir yanılgı olduğunu bildirmekte ve bu inancı savunanları hesap günüyle uyarmaktadır.

Ayetlerde, Hz. İsa'nın Allah olduğu yönündeki yanlış inançlar açıkça reddedilir. (Allah'ı tenzih ederiz.) Rabbimiz Hz. İsa'ya karşı bu asılsız yakıştırmada bulunan kişilerin küfre saptıklarını bildirir:

Andolsun, "Şüphesiz Allah, Meryem oğlu Mesih'tir" diyenler küfre düşmüştür. Oysa Mesih'in dediği (şudur:) "Ey İsrailoğulları, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a ibadet edin. Çünkü O, Kendisi'ne ortak koşana şüphesiz cenneti haram kılmıştır, onun barınma yeri ateştir. Zulmedenlere yardımcı yoktur." (Maide Suresi, 72)

Ayette de bildirildiği gibi Hz. İsa onların bu yakıştırmalarından uzaktır. O, Allah'ın yarattığı bir kuldur. Rabbimiz'e teslim olmuş, yüksek ahlaklı, alemlere üstün kılınmış, çok mübarek bir peygamberdir. İnsanlara hak dini anlatırken de hep Rabbimiz'in üstün güç ve kudretini ifade etmiş, kendisinin de Allah'ın kulu olduğunu bildirmiştir. Ayette, Hz. İsa için ilahlık iddiasında bulunarak küfre sapanların, Allah'ı da hakkıyla takdir edemedikleri haber verilmiştir:

Andolsun, "Şüphesiz, Allah Meryem oğlu Mesih'tir." diyenler küfre düşmüştür. De ki: "O, eğer Meryem oğlu Mesih'i, onun annesini ve yeryüzündekilerin tümünü helak (yok) etmek isterse, Allah'tan (bunu önlemeye) kim bir şeye malik olabilir? Göklerin, yerin ve bunlar arasındakilerin tümünün mülkü Allah'ındır; dilediğini yaratır. Allah herşeye güç yetirendir. (Maide Suresi, 17)

Ayette haber verildiği gibi tüm insanlar Rabbimiz'in huzurunda aciz ve muhtaçtırlar. Allah tüm kainatı yoktan var eden, tüm varlıklar üzerinde mutlak güç ve hakimiyet sahibi olandır. Canlı cansız herşeyin kontrolü Allah'a aittir. Hz. İsa da Allah'ın yarattığı ve O'na boyun eğmiş bir kul ve Allah'ın elçisidir.

Maide Suresi'nde Hz. İsa'nın kendisi hakkında öne sürülen asılsız iddiaları reddettiği ise şöyle bildirilmektedir:

Allah: "Ey Meryem oğlu İsa, insanlara, beni ve annemi Allah'ı bırakarak iki ilah edinin, diye sen mi söyledin?" dediğinde: "Seni tenzih ederim, hakkım olmayan bir sözü söylemek bana yakışmaz. Eğer

bunu söyledimse mutlaka Sen onu bilmişsindir. Sen bende olanı bilirsin, ama ben Sen'de olanı bilmem. Gerçekten, görünmeyenleri (gaybleri) bilen Sensin Sen." (Maide Suresi, 116)

Diğer ayetlerde ise Hz. İsa'nın, insanlara verdiği gerçek mesaj şöyle bildirilmektedir:

(İsa) Dedi ki: "Şüphesiz ben Allah'ın kuluyum. (Allah) Bana Kitab'ı verdi ve beni peygamber kıldı. Nerede olursam (olayım,) beni kutlu kıldı ve hayat sürdüğüm müddetçe, bana namazı ve zekatı vasiyet (emr) etti." (Meryem Suresi, 30-31)

"Benden önceki Tevrat'ı doğrulamak ve size haram kılınan bazı şeyleri helal kılmak üzere size Rabbinizden bir ayetle geldim. Artık Allah'tan korkup bana itaat edin. Gerçekten Allah, benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. Öyleyse O'na ibadet edin. Dosdoğru olan yol işte budur." (Al-i İmran Suresi, 50-51)

Allah'ın Kuran ayetlerinde haber verdiği bir diğer gerçek ise peygamberlerin yaptıkları tebliğin özü ile ilgilidir. Al-i İmran Suresi'nde şu şekilde buyurulmaktadır:

Beşerden hiç kimsenin, Allah kendisine Kitab'ı, hükmü ve peygamberliği verdikten sonra insanlara: "Allah'ı bırakıp bana kulluk edin" deme (hakkı ve yetki)si yoktur. Fakat o, "Öğrettiğiniz ve ders verdiğiniz Kitab'a göre Rabbaniler olunuz" (deme görevindedir.) (Al-i İmran Suresi, 79)

Rabbimiz, bu yanlış inançlardan münezzehtir. İhlas Suresi'nde Allah'ın sıfatları şu şekilde bildirilir:

De ki: O Allah, birdir. Allah, Samed'dir (herşey O'na muhtaçtır, daimdir, hiçbir şeye ihtiyacı olmayandır). O, doğurmamıştır ve doğurulmamıştır. Ve hiçbir şey O'nun dengi değildir. (İhlas Suresi, 1-4)

Gerçek budur. Allah tektir ve Hz. İsa O'nun kulu ve peygamberidir. Aynı Hz. İbrahim, Hz. Musa, Hz. Muhammed ve diğer peygamberler gibi.

Kitabın ilerleyen bölümlerinde üçleme inancının tüm yanlış yönleri, Kuran ayetleri doğrultusunda, Hıristiyanların kendi kaynakları da kullanılarak detaylı olarak açıklanacaktır.

Üçleme İnancı Hz. İsa’dan Asırlar Sonra Ortaya Çıkmıştır

Hıristiyanlar Yeni Ahit'e -yani İncil'e- olduğu gibi, Eski Ahit'e de iman ederler. Dolayısıyla Hıristiyan kutsal kitabı, hem Yeni Ahit'i hem de Eski Ahit'i içeren Kitab-ı Mukaddes'tir. Bu kitaplar tahrif edilmiş olmakla birlikte, Hıristiyanlık dininin gereklerini, bir Hıristiyanın hayatı boyunca uyması gereken emir ve yasakları, göstermesi gereken güzel ahlak özelliklerini Kitab-ı Mukaddes'te bulmak mümkündür. Ancak **"üçleme" inancını, bu ve buna benzer bir kelimeyi İncil'de bulmak mümkün değildir.** Yeni Katolik Ansiklopedisi (The New Catholic Encyclopedia) de üçlemenin ilk Hıristiyanlarca bilinmediğini ve ancak 4. yüzyılda bu şekline getirildiği belirtmektedir:

Yirminci yüzyılın içinde bulunduğumuz bu ikinci yarısında **"üçleme" sırrının açık, objektif ve dosdoğru, aynı zamanda teolojik bir açıklamasını yapmak gerçekten çok zordur.** Roma Katolikliği ve Hıristiyanlığın çeşitli kollarının üçleme tartışması, ortaya hayali bir görüntüden başka bir şey koymamaktadır. İki gelişme ortaya çıkmıştır: Bir yanda, içlerinde çok sayıda Roma Katoliğinin de bulunduğu İncil yorumcularının, Yeni Ahit'deki üçleme kavramından -bu konuda yeterli delil bulunmadığı için- bahsetmemeleri gerektiğinin kabulü; diğer yanda, tarihçi ve Hıristiyan teologların, üçlemeden bahseden birinin ancak **Hz. İsa'dan sonraki dördüncü asrın son çeyreğine uzanabileceği itirafı. Gerçekten de 'üç şahsiyetli bir ilah' inancı, Hıristiyan inanç ve düşüncesine dördüncü asrın son çeyreğinde girmiştir.**"[2]

Üçleme inancı 4. yüzyılda Kilise'nin gündemine gelmiş, ancak bu aşamaya gelene kadar üçlemeyi savunanlarla tevhid inancına sahip Hıristiyanlar arasında çok uzun tartışmalar yaşanmıştır. Bu tartışmaların doruk noktası ise İznik Konsili idi.

MS 325 yılında gerçekleştirilen İznik Konsili, o döneme dek Hıristiyan Kilisesi'nce gerçekleştirilen en büyük zirve idi. Roma'dan, Anadolu'dan, Suriye'den, Fenike'den, Filistin ve Mısır'dan 300'ü aşkın din adamını biraraya getiren Konsil, Roma İmparatoru I. Konstantin'in çağrısı üzerine toplandı. Konstantin'in amacı, imparatorluğunun geleceği ve güvenliği açısından bu tartışmalara bir son vermekti. **Bu Konsil'de, Hıristiyanlığın temelini oluşturan inanç, "İmparatorluğun güvenliği için", "insanların verecekleri bir karara göre" tanımlanacaktı.** Nyssa'lı Saint Gregory, bu Konsil sırasında Hıristiyanlar arasında yaşanan tartışmaları şöyle tarif eder: (Bu alıntıda yer alan ifadelerden Allah'ı tenzih ederiz.)

Konstantinopolis'in her köşesi onların tartışmaları ile doluydu: sokaklar, pazar yeri, sarrafların dükkanları... Bir esnafa, dükkanındaki bazı eşyalar için kaç gümüş sikke istediğini sorun. Size doğurulmuş ve doğurulmamış varlık üzerine etraflı bir araştırma ile cevap verecektir. Bugün ekmeğin fiyatını sorduğunuzda, fırıncıdan: "Oğul Babanın buyruğu altındadır" yanıtını alırsınız. Evdeki hizmetkara banyonun hazır olup olmadığını

sorun. Cevabı: "Oğul yokluktan olmuştur" olacaktır... Katolikler "tek evlat edinilen Yücedir" dediler, Ariusçular ise "Yaratan, herşeyden ulu olan" dedi.[3]

Konstantin, imparatorluk topraklarında yaşayan Hıristiyanlara geniş bir inanç ve ibadet özgürlüğü tanımıştı, ama kendisi Hıristiyan değildi. Roma'nın geleneksel putperest inanışlarını korumaya devam ediyordu. O, çıkarlarını koruyan bir devlet yöneticisiydi ve istediği, sınırları içinde yaşayan tüm dinlerle, özellikle de Güneş'e tapınmaya dayalı batıl Sol Invictus dini ile Hıristiyanlık arasında bir uzlaşma, hatta kaynaşma sağlamaktı. Konstantin, tam bu kaynaşmayı sağlamaya çalıştığı sırada Hıristiyanların kendi aralarında teolojik bir tartışmaya girmelerinden çok rahatsız olmuş ve söz konusu Konsil'i düzenleyerek, imparatorluk sınırlarındaki tüm sözü dinlenir rahipleri İznik'e çağırmıştı. Konsil'de iki taraf vardı. Bunlardan birincisi Hz. İsa'nın Allah'ın yeryüzündeki bedenleşmiş şekli olduğu yönündeki batıl enkarnasyon inancıydı. (Allah'ı tenzih ederiz) Bu grubun lideri İskenderiye Piskoposu Athanasius'tu. Athanasius'un karşısında ise ünlü Mısırlı rahip Arius vardı.

Libya kökenli Mısırlı bir ailenin oğlu olan Arius, dönemin önemli kenti İskenderiye'de büyümüş ve 312 yılında da Kilise'ye katılarak rahip olmuştu. **Arius, Allah'ın birliğine iman ediyor ve o sıralarda Roma Kilisesi tarafından kabul edilmiş olan ve Hz. İsa'yı sözde tanrı sayan öğretinin yanlış olduğunu vaaz ediyordu.** Arius Hz. İsa için kullanılan "Allah'ın Oğlu" sıfatının tamamen mecazi bir anlama sahip olduğunu ve onu ilahlaştırmak gibi bir anlam taşımadığını söylüyordu. Bunu ispatlamak için Matta İncili'ndeki *"Ne mutlu barışı sağlayanlara! Onlara Tanrı oğulları denecek"* (Matta, 5/9) alıntısını gösteriyor ve Allah'ın isteklerine uygun davranan herkes için bu sıfatın geçerli olduğunu, bunun Hz. İsa'ya özel bir ifade olmadığını vurguluyordu. Arius bir eserinde "Aslında biz de Tanrı'nın oğulları haline gelebiliriz" diye yazmıştı.[4] Bu düşüncesini desteklemek için Hz. İsa'nın İncil'de geçen ve "Tanrım" diye başlayan dualarını örnek gösteriyordu. Bu duaların Hz. İsa'nın Allah'a bağlı ve diğer insanlar gibi aciz bir kul olduğunu gösterdiğini söylüyordu. Arius Hz. İsa'nın Yeni Ahit'te kendisinden sık sık "insanoğlu" diye söz etmesine de dikkat çekiyor ve bunun Hz. İsa'nın beşeri doğasını gösterdiğini vurguluyordu.

Arius, İskenderiye'nin bir ilçesi olan Banealis'in resmi rahibi olarak bu düşüncelerini geniş bir kitleye aktardı. Onu dinleyen halk, hem anlattıklarının tutarlılığı ve ikna ediciliği, hem de Arius'un mütevazi ve gösterişten uzak yaşamı nedeniyle fikirlerini kolayca kabul etti. Ancak İskenderiye Piskoposu Alexander "Ariusçuluk" akımından çok rahatsız oldu. Alexander, Hz. İsa'yı mecazi değil "lafzi yani kelime anlamında" "Allah'ın Oğlu" sayan, yani ilah kabul eden Roma Kilisesi'ne bağlıydı. (Allah'ı tenzih ederiz) Önce Arius'u fikirlerini değiştirmesi için ikna etmeye çalıştı. Bunu başaramayınca da Ariusçuluğa karşı şiddetli bir saldırı başlattı. Bunu kendi yazılarında şöyle anlatıyordu:

Bu akım giderek her yere, tüm Mısır'a, Libya'ya ve Yukarı Tebes'e yayıldı. Bunun üzerine, biz de, Mısır ve Libya'nın piskoposları ile biraraya geldik ve yaklaşık yüz kişilik bir kurulda bu akımı ve tüm takipçilerini lanetledik.[5]

Bu lanetleme yalnızca sözde kalmadı. 318 yılında Arius ve takipçileri Kilise'den aforoz edildiler. Arius ve onun en yakın yardımcıları olan Piskopos Theonas ve Secundus ile on iki rahip sürgüne gönderildi. Arius sürgüne gitmeden önce düşüncelerini Thalia adlı lirik bir kitapta topladı. Sürgün yeri ise Filistin'di.

Ancak Arius bu bölgede de kendisine yeni sempatizanlar buldu. Böylece Roma Kilisesi'nin birtakım inanışlarına şiddetle muhalefet eden bir hareket, her türlü engele rağmen yayılmaya devam etti. Bunun haberleri, Roma Kilisesi'ni himayesi altına almış olan İmparator Konstantin'e ulaştığında, İmparator önemli bir sorunla karşı karşıya olduğunu fark etti. Roma içinde dini bir birlik sağlamak için uğraşmış, bu amaçla Kilise'yi koruyucu kanatlarının altına almıştı. Ama şimdi Kilise kendi içinde bölünme tehlikesi ile karşı karşıyaydı. Bunun üzerine, hiç vakit kaybetmeden bu sorunu halletmeye ve birliği yeniden sağlamaya karar verdi.

Hıristiyan tarihinin en önemli dönüm noktalarından biri olan İznik Konsili bu amaçla toplandı.

İznik Konsili

İmparator Konstantin, Ariusçuluk ile onun muhalifleri arasındaki çatışmayı önce her iki tarafa mektuplar yollatarak ve "birliğin herşeyden daha önemli" olduğunu anlatarak çözmeye çalışmıştı. Ancak bu tür girişimlerin fayda etmediğini görünce, Piskopos Hosius'un tavsiyesi üzerine, büyük bir "Dünya Kilise Konsili" ya da diğer adıyla bir "Sinod" toplamaya karar verdi. İznik'te toplanan bu konsilde, bugüne dek ulaşacak olan üçleme inancı tanımlandı. **Bu inancı kabul etmeyenler ise "sapkın" (heretik) olarak ilan edildiler.**

"Demokratik" bir forum gibi gösterilmeye çalışılan İznik Konsili'nde gerçekte İmparator Konstantin'in büyük bir ağırlığı vardı ve çıkan karar da onun desteklediği tarafın lehinde oldu. Konstantin'in tuttuğu taraf ise kendi himayesine girmiş olan Roma Kilisesi'ydi. Konsile katılan üç yüzü aşkın rahibin arasında yalnızca yirmi tanesi Arius'a yakın isimlerden oluşuyordu. Bunda Konstantin'in ilk başta Ankara'da yapılması planlanan konsili, daha kuzeybatıdaki İznik'e aldırması ve böylece Ariusçuluğun etkin olduğu Doğu Kiliseleri'ne bağlı rahiplerin konsile katılmalarını zorlaştırmasının da rolü vardı.[6] İznik'in bir diğer özelliği ise İmparator'un da burada yazlık bir sarayının olması ve Konsil sırasında kentte bulunmasıydı. Bu nedenle İmparator, konsilin tüm oturumlarına katıldı ve onun otoritesi de doğal olarak alınan kararlara yansıdı.

Hz. İsa'nın sözde ilahlaştırılmasının o zamana kadar yapılmış en açık ve en somut ifadesi olan İznik Yemini'nde şöyle deniyordu: (Aşağıda yer alan tüm ifadelerden Allah'ı tenzih ederiz)

İnanıyoruz ki... Rab İsa Mesih, Tanrı'nın Oğlu'dur, Baba Tanrı'dan südur etmiştir, Baba Tanrı ile aynı özdendir. Tanrı'dan Tanrı'dır, Işık'tan Işık'tır. Tanrı'yla aynı özden olup Tanrı'dan südur etmiştir, yaratılmamıştır. Onun (Hz. İsa'nın) aracılığıyla göklerde ve yerde var olan herşey yaratılmıştır. O ki biz insanlar için ve kurtuluşumuz için aşağı inmiş ve beden bulmuş ve insana dönüşmüştür. Acı çekmiş, üçüncü günde dirilmiş ve göğe yükselmiştir. Ve ölüleri ve dirileri yargılamak için yeniden gelecektir. Ve inanıyoruz ki Kutsal Ruh (da Tanrı'dandır.)

Ve eğer kim "Tanrı'nın Oğlu'nun var olmadığı bir zaman vardı" diyecek olursa, ya da "südur etmeden önce yoktu" diyecek olursa, ya da "önceden var olmayan şeylerden yapıldı" diyecek olursa, ya da "Baba'dan farklı bir özdendir" diyecek olursa, ya da onun bir yaratılmış olduğunu ya da dönüşüme açık olduğunu diyecek olursa, Katolik Kilisesi tüm bu sözleri söyleyenleri lanetler.[7]

Görüldüğü gibi, ilk paragrafta, Ariusçuların karşı çıktığı öğreti teyit ediliyordu. İkinci paragrafta hedef alınan ve kendisine Katolik (Evrensel) Kilise sıfatını veren Roma Kilisesi tarafından lanetlenen kişiler ise, Hz. İsa'nın Allah'ın elçisi ve yarattığı bir kul olduğunu söyleyen kişilerdi; yani Ariusçular ve bu düşünceye sahip olan diğerleri.

İznik Yemini, yayınlandığı tarihten sonra Hıristiyan inancının temeli haline geldi ve bu yemine bağlı olmayan herkes sapkın sayıldı. **Roma Katolik Kilisesi "Tanrı'nın**

iradesinin bu konsilde tecelli ettiğini" ilan etti, dolayısıyla İznik Yemini de adeta bir vahiy gibi kutsal ve hatasız bir metin sayıldı. Oysa tecelli eden irade aslında Roma İmparatorluğu'nun iradesiydi.

Ariusçular ise konsilden sonra daha büyük bir baskı altına alındılar. İznik Konsili'ne imza koymayı reddeden Arius taraftarları aforoz edildiler. Ancak yine de yaklaşık yarım yüzyıl boyunca direnmeye devam ettiler. Ancak Kilise'nin ısrarlı baskıları karşısında 4. yüzyıl sonlarına doğru yavaş yavaş tarih sahnesinden çekildiler. Ancak üçlemenin Kilise tarafından resmen kabulü dahi ihtilafları sona erdirmedi. Yeni konsiller toplandı, yeni görüşler ortaya atıldı, tartışmalar yaşandı. Ama tüm tartışmalara rağmen "Üçte Bir, Birde Üç" şeklinde ifade edilen batıl inanış her zaman korundu. (Bu batıl inanç, Allah'ın üç farklı kişilikte bulunması ve bu üç kişiliğin de eşit, sonsuz ve müşterek değerde olmaları anlamlarını taşıyordu.) Konstantin döneminde hem İznik Yemini gibi inanışlar geliştirildi, hem de bugün elimizde bulunan Yeni Ahit'e son şekli verildi. **Bugün elimizdeki hiçbir Yeni Ahit nüshası Konstantin devrinden daha eski değildir.**[8]

İznik Konsili'nden sonraki yarım yüzyıl boyunca Athanasius, İznik formülünü savundu ve giderek daha da geliştirdi. Çünkü İznik Konsili'nde henüz üçleme inancı son şeklini almamış, sadece alt yapısı oluşturulmuştu. Üçlemenin üçüncü unsuru olan Kutsal Ruh konusu belirsiz bırakılmıştı. 4. yüzyılda İstanbul Patriği olan Makedonius başkanlığında ikinci genel konsil İstanbul'da toplandı ve "Kutsal Ruh'un üçleme inancının üçüncü parçası olduğu, üçünün de uluhiyet bakımından aynı seviyede olduğu" ilan edildi.[9] (Allah'ı tenzih ederiz.) Böylece üçleme inancı Hz. İsa'nın Allah Katı'na alınışından yaklaşık 4 yüzyıl sonra son şeklini almış oldu. Bu konsilde Kitab-ı Mukaddes'te olmayan bir inanış daha ortaya atıldı: Homoousios. Bu kelime ile, üçlemeyi oluşturan üç kişiliğin de aynı cevhere ve eşit yetkilere sahip oldukları ifade ediliyordu. (Allah'ı tenzih ederiz.)

Bu aşamada vurgulanması gereken bir diğer önemli konu ise üçleme inancının insanlara sunuluş şeklidir. **Hıristiyanlar arasında üçleme inancı genelde "anlaşılması zor, kavranması mümkün olmayan, ancak mutlaka kabul edilmesi gereken" bir inanç olarak görülür.** Bunun nedeni üçlemeyi savunanların bir yandan da tevhid inancını kabul ettiklerini söylemeleridir. Oysa üçleme inancı ile tevhid inancının birlikte var olamayacakları açıktır. İnsanlarda oluşan soru işaretleri hiçbir zaman makul ve anlaşılır bir şekilde cevaplanamamıştır. Bunu yapabilmeleri de mümkün değildir. Bu nedenle de **üçlemenin bir iman konusu olduğunu, üzerinde düşünmek ya da anlamak gerekmediğini, sadece olduğu gibi inanılması gereken bir inanış olduğunu savunmaktadırlar.**[10] Bu durum yüzyıllardır üçleme inanışının yanlışlığı ve çelişkileri üzerinde konuşulmasını engellemektedir. Özetlemek gerekirse **üçleme inancı; üzerinde konuşmanın ve tartışmanın yasaklandığı bir inanıştır.**

Hz. İsa'nın Allah Katı'na alınışıyla, Kadıköy Konsili'nde üçleme inancının bugünkü haliyle ortaya çıkışı arasındaki süreç günümüzde bir çok araştırmacı tarafından "Allah'ın elçisi olan Hz. İsa'nın ilahlaştırılması" süreci olarak tanımlanır. Bu süreç belli

aşamalardan geçmiş, en sonunda da Hz. İsa'nın kendisinin de bir ilah olduğu yönündeki yanlış bir inanç şeklini almıştır. (Allah'ı tenzih ederiz.) İlerleyen bölümlerde bu konu detaylı olarak incelenecektir.

Hz. İsa Allah’ın Oğlu Değildir, Allah’ın Peygamberidir

Tevhid inancını insanlara tebliğ etmiş olan tüm peygamberler, üstün ahlakları ve samimi imanlarıyla çok mübarek kimselerdir. Allah Nahl Suresi'nde elçilerini yaşadıkları toplumda tevhid inancını tebliğ etmeleri için görevlendirdiğini şöyle bildirmektedir:

Andolsun, Biz her ümmete: "Allah'a kulluk edin ve tağuttan kaçının" (diye tebliğ etmesi için) bir elçi gönderdik… (Nahl Suresi, 36)

Ancak peygamberlerin ardından tevhid inancı zaman içerisinde insanlar tarafından tahrif edilerek değiştirilmiştir. Her bozulma ve dejenerasyonun sonucunda Allah toplumlara ayetlerini okuyacak ve onları ahiret gününe karşı uyaracak yeni bir elçi göndermiş, insanları yeniden tevhid inancında birleştirmiştir. Hz. İsa da Hz. Musa'nın getirdiği vahyin tahrif edilmesinin ardından, insanları Allah'ın birliğine çağırmak, O'ndan başka ilah olmadığını tebliğ etmek için gönderilmiştir. O, Hz. Musa'nın getirdiği hak dini dejenere edip bozan İsrailoğullarını, bağnaz geleneklerinden uzaklaşıp, batıl inanışlarını terk etmeye ve sadece Allah'a teslim olmaya çağırmıştır. Ayetlerde Hz. İsa'nın İsrailoğullarına tebliği şu şekilde bildirilir:

İsa, açık belgelerle gelince, dedi ki: "Ben size bir hikmetle geldim ve hakkında ihtilafa düştüklerinizin bir kısmını size açıklamak için de. Öyleyse Allah'tan sakının ve bana itaat edin. Şüphesiz Allah, O, benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir; şu halde O'na kulluk edin. Dosdoğru yol budur." (Zuhruf Suresi, 63-64)

"Benden önceki Tevrat'ı doğrulamak ve size haram kılınan bazı şeyleri helal kılmak üzere size Rabbinizden bir ayetle geldim. Artık Allah'tan korkup bana itaat edin. Gerçekten Allah, benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. Öyleyse O'na ibadet edin. Dosdoğru olan yol işte budur." (Al-i İmran Suresi, 50-51)

Hz. İsa tebliğ görevini yerine getirmeye başladığında Hz. Musa'nın hükümlerinden uzaklaşan Yahudi din önderleri kendi yorumlarıyla, yeni haram ve helaller oluşturmuş, şekilci ve bağnaz bir din meydana getirmişlerdi. Öyle ki, Allah'ın Resulü Hz. İsa insanları iman etmeye ve batıl geleneklerini terk etmeye çağırdığında ona alaycı sözlerle ve düşmanca bir tutumla karşılık verdiler:

Meryem oğlu (İsa) bir örnek olarak verilince, senin kavmin hemen ondan (keyifle söz edip) kahkahalarla gülüyorlar. Dediler ki: "Bizim ilahlarımız mı daha hayırlı, yoksa o mu?" Onu yalnızca bir tartışma-konusu olsun diye (örnek) verdiler. Hayır, onlar 'tartışmacı ve düşman' bir kavimdir. (Zuhruf Suresi, 57-58)

Ancak artan engellere rağmen, özellikle de fakir halkın arasında Hz. İsa'ya inananların sayısı hızla artmıştır. Hz. İsa'yı ve tebliğini engellemek için Roma İmparatorluğu'nun zalim yöneticileriyle bazı Yahudi din adamları tuzak kurmuşlar ve en sonunda da Hz. İsa'yı çarmıha gererek öldürmeye karar vermişlerdir. Rabbimiz'in onların bu girişimlerine verdiği karşılık Kuran'da şöyle haber verilir:

Onlar (inanmayanlar) bir düzen kurdular. Allah da (buna karşılık) bir düzen kurdu. Allah, düzen kurucuların en hayırlısıdır. (Al-i İmran Suresi, 54)

Rabbimiz Hz. İbrahim'i ateşten kurtardığı gibi Hz. İsa'yı da düşmanlarının tuzağından kurtarmıştır. Onu öldürmek isteyenlerin sinsi tuzaklarını bozmuş ve bu kutlu insana zarar vermelerini engellemiştir. Ayetlerde bu gerçek şu şekilde bildirilir:

Ve: "Biz, Allah'ın Resulü Meryem oğlu Mesih İsa'yı gerçekten öldürdük" demeleri nedeniyle de (onlara böyle bir ceza verdik.) Oysa onu öldürmediler ve onu asmadılar. Ama onlara (onun) benzeri gösterildi. Gerçekten onun hakkında anlaşmazlığa düşenler, kesin bir şüphe içindedirler. Onların bir zanna uymaktan başka buna ilişkin hiçbir bilgileri yoktur. Onu kesin olarak öldürmediler. (Nisa Suresi, 157)

Ayetlerde bildirilen gerçek çok açıktır. Yahudilerin kışkırtmalarıyla Hz. İsa'yı öldürmeye çalışanlar bunda başarılı olamamışlardır. Kuran'ın diğer ayetlerinde de haber verildiği gibi Hz. İsa ölmemiştir ve Allah Katı'nda diridir. Allah'ın Kuran'da Hz. İsa'ya kurulan tuzakların bozulduğunu bildirmiş olması da, Hz. İsa'nın Allah Katı'nda diri olduğunun önemli delillerinden biridir. Kurulan tuzak Hz. İsa'yı öldürmektir, bu tuzağı ise Rabbimiz bozmuştur. Hz. İsa'yı öldürdüklerini öne sürenlerin bu konudaki iddiaları sadece bir zandan ibarettir. **Onlar Hz. İsa'yı çarmıha gerdiklerini zannederken, gerçekten bir başka kişiyi çarmıha germişlerdir.** (Hz. İsa'nın hayatı ve Allah Katı'na alınışı ile ilgili detaylı bilgi için Bkz: *Hz. İsa Ölmedi*, Harun Yahya, Araştırma Yayıncılık, Mart 2004)

Ancak Hz. İsa'nın Allah Katı'na alınışının ardından Hıristiyanlık zaman içinde üçleme inancıyla dejenerasyona uğramıştır. Hz. İsa'nın getirdiği muvahhid dinin

özelliklerini, onun dünyada bulunduğu sürece yaşadıklarının bir kısmını ve Allah Katı'na alınışını, Peygamberimiz Hz. Muhammed (sav) aracılığıyla tüm insanlara gönderilen ve kıyamete kadar geçerli olan Kuran'dan öğrenebiliriz. Unutulmamalıdır ki Kuran, içindeki sözlerin değiştirilmesinin (Allah'ın dilemesi dışında) mümkün olmadığı hak bir kitaptır. Allah Kuran'ın bu özelliğini; **"Rabbinin sözü, doğruluk bakımından da, adalet bakımından da tastamamdır. O'nun sözlerini değiştirebilecek yoktur. O, işitendir, bilendir."** (En'am Suresi, 115) ayetiyle bildirmektedir.

Kuran'da Hz. İsa'nın Allah'ın oğlu değil, (Allah'ı tenzih ederiz) Allah'ın peygamberi olduğuyla ilgili birçok açıklama yer almaktadır. Bu açıklamalardan bazıları şöyledir:

Yüce Rabbimiz çocuk edinmemiştir

Üçleme inancının en temel mantığı Hz. İsa'nın "Allah'ın oğlu" olduğu yönündeki iddiadır. Allah'ın sıfatları onların bu iddialarını tamamen geçersiz kılmaktadır. Alemlerin Rabbi olan Allah insanların bilgisizce ortaya attıkları bu gibi benzetmelerden çok uzaktır, O her türlü kusur ve eksiklikten münezzehtir. Kuran ayetlerinde bu gerçek şu şekilde haber verilir:

Allah'ın çocuk edinmesi olacak şey değil. O yücedir. Bir işin olmasına karar verirse, ancak ona: "Ol" der, o da hemen oluverir. (Meryem Suresi, 35)

"Allah çocuk edindi" dediler. O, (bundan) yücedir; O, hiçbir şeye ihtiyacı olmayandır. Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur. Kendinizde buna ilişkin bir delil de yoktur. Allah'a karşı bilmeyeceğiniz bir şeyi mi söylüyorsunuz? (Yunus Suresi, 68)

Rabbimiz'in birşeyi var etmesi için ona "Ol" demesi yeterlidir. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. Tüm varlıklar O'nun mülkü, O'nun yarattıklarıdır. Her şey O'nun emrine boyun eğmiştir, O'nun sonsuz güç ve kudretine teslim olmuştur:

…Oysa göklerde ve yerde her ne varsa -istese de, istemese de- O'na teslim olmuştur… (Al-i İmran Suresi, 83)

Allah, tüm sebeplerden münezzehtir, çünkü meydana gelen tüm olayları ve bu olayların oluşma sebeplerini de yaratan Kendisi'dir. Dünya üzerindeki herşey belli sebeplere bağlı olarak gelişir. Doğum, büyüme, öğrenme ya da yaşlanma; zaman, mekan gibi belli sebeplere bağlı olarak gerçekleşir. İnsanlar zamana ve mekana bağımlı olarak yaşamaktadırlar. Oysa Rabbimiz zamandan ve mekandan münezzehtir, zamanı da mekanı da Kendisi yaratmıştır. Babalık, oğulluk, çocuk edinme gibi insan hayatına dair durumları da Rabbimiz var etmiştir. Dolayısıyla **"Allah çocuk edindi"** (Allah'ı tenzih ederiz.) diyenler Rabbimiz'in benzersiz sıfatlarını unutmakta ve kendi sınırlı anlayışları doğrultusunda düşünmektedirler. Oysa bu söyledikleri Allah Katı'nda çok büyük bir yalandır. Kehf Suresi'nde şöyle bildirilir:

(Bu Kur'an) "Allah çocuk edindi" diyenleri uyarıp-korkutur. Bu konuda ne kendilerinin, ne atalarının hiçbir bilgisi yoktur. Ağızlarından çıkan söz ne (kadar da) büyük. Onlar yalandan başkasını söylemiyorlar. (Kehf Suresi, 4-5)

Rabbimiz bir diğer ayette ise **"Eğer Allah, çocuk edinmek isteseydi, yarattıklarından dilediğini elbette seçerdi. O, Yücedir; O, bir olan, kahredici olan Allah'tır."** (Zümer Suresi, 4) şeklinde buyurmaktadır. Bu ayetle sonsuz güç ve kudret sahibi olan Rabbimiz'in herşeyi dilediği şekilde var edebileceği haber verilmektedir. Allah'ın üçleme inancını savunan ve asılsız yakıştırmalarda bulunan insanlara verdiği cevap, diğer ayetlerde şu şekilde vurgulanmaktadır:

Dediler ki: "Allah oğul edindi." O, (bu yakıştırmadan) yücedir. Hayır, göklerde ve yerde her ne varsa O'nundur, tümü O'na gönülden boyun eğmişlerdir. Gökleri ve yeri (bir örnek edinmeksizin) yaratandır. O, bir işin olmasına karar verirse, ona yalnızca "OL" der, o da hemen oluverir. (Bakara Suresi, 116-117)

"Rahman çocuk edinmiştir" dediler. Andolsun, siz oldukça çirkin bir cesarette bulunup-geldiniz. Neredeyse bundan dolayı, gökler paramparça olacak, yer çatlayacak ve dağlar yıkılıp göçüverecekti. Rahman adına çocuk öne sürdüklerinden (ötürü bunlar olacaktı.) Rahman (olan Allah)a çocuk edinmek yaraşmaz. Göklerde ve yerde olan (herkesin ve herşeyin) tümü Rahman (olan Allah)a, yalnızca kul olarak gelecektir. Andolsun, onların tümünü kuşatmış ve onları sayı olarak saymış bulunmaktadır. Ve onların hepsi, kıyamet günü O'na, 'yapayalnız, tek başlarına' geleceklerdir. (Meryem Suresi, 88-95)

Ayetlerde de belirtildiği gibi bu yakıştırma "çok çirkin bir cesarettir". Göklerde ve yerde olan herşeyin sahibi olan Rabbimiz bu yakıştırmalardan uzaktır.

Üçleme inancını savunanlar Hz. İsa'nın Allah ile aynı yetkilere sahip olduğu yönünde çok çarpık bir açıklama daha yaparlar. Oysa Rabbimiz Kuran'da yer alan; **"... O'na mülkünde ortak yoktur, herşeyi yaratmış, ona bir düzen vermiş, belli bir ölçüyle takdir etmiştir."** (Furkan Suresi, 2) ayetiyle bu iddiaların geçersizliğini açıklamaktadır. Çünkü O, tüm kainatın mutlak hakimidir, hiçbir ortağa ya da yardımcıya ihtiyacı yoktur. İsra Suresi'nde şu şekilde bildirilir:

Ve de ki: "Övgü (hamd), çocuk edinmeyen, mülkte ortağı olmayan ve düşkünlükten dolayı yardımcıya da (ihtiyacı) bulunmayan Allah'adır." Ve O'nu tekbir edebildikçe tekbir et. (İsra Suresi, 111)

Allah Peygamberimiz Hz. Muhammed (sav)'e, bu iddia ile ortaya çıkan kişilere şöyle söylemesini vahyetmiştir:

"De ki: "Eğer Rahman'ın çocuğu olsaydı, ona tapanların ilki ben olurdum." (Zuhruf Suresi, 81)

Ayette haber verilen bu cevap üçleme savunucularına büyük bir yanılgı içinde olduklarını göstermektedir. Yukarıdaki ayetin devamında Allah şöyle bildirir:

Göklerin ve yerin Rabbi, Arş'ın Rabbi (olan Allah), onların nitelendirdiklerinden yücedir. Artık onları bırak; onlara vadedilen günlerine kadar, dalsınlar ve oynaya dursunlar. Göklerde İlah ve yerde İlah O'dur. O, hüküm ve hikmet sahibidir, bilendir. (Zuhruf Suresi, 82-84)

Ayetin açık ifadesinden anlaşıldığı gibi Allah bu çirkin iddiaları üreten kişilerin Allah'ın kadrini gerektiği gibi takdir etmekten yoksun olmalarına dikkat çekmektedir. Onları, ahiretin varlığından habersiz gaflete dalıp oyalanan insanlar olarak tanıtmıştır.

Gökte ve yerde ne varsa Allah'ındır, tüm varlıklar O'na muhtaçtır

Daha öncede belirttiğimiz gibi, üçleme inancında Hz. İsa yaratılmamış ve Allah ile eşit yetkilere sahip bir güç olarak tarif edilir. (Allah'ı tenzih ederiz) Oysa bu yanlış düşünce şekli, Rabbimiz'in peygamberlere vahyettiği tevhid inancının tümüyle karşısında yer alan çirkin bir iftiradır. Bakara Suresi'nde şu şekilde bildirilir:

Allah... O'ndan başka ilah yoktur. Diridir, kaimdir. O'nu uyuklama ve uyku tutmaz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. İzni olmaksızın O'nun Katı'nda şefaatte bulunacak kimdir? O, önlerindekini ve arkalarındakini bilir. (Onlar ise) Dilediği kadarının dışında, O'nun ilminden hiçbir şeyi kavrayıp-kuşatamazlar. O'nun kürsüsü, bütün gökleri ve yeri kaplayıp-kuşatmıştır. Onların korunması O'na güç gelmez. O, pek yücedir, pek büyüktür. (Bakara Suresi, 255)

Rabbimiz tek hak ve hüküm sahibidir. Tüm kainat, göklerde ve yerde bulunan canlı - cansız herşey; tüm insanlar, hayvanlar, bitkiler, eşyalar Allah'a aittir. Hepsini yaratan alemlerin Rabbi olan Allah'tır. Herşey O'nun emri ile hareket eder ve o dilediği sürece varlığını sürdürebilir. Tüm canlı varlıkları besleyen, onlara gökten ve yerden rızık veren, yeri yeşerten, geceyi karartan, Güneş'i parlak bir ışık kılan, mevsimleri var eden Allah'tır. Dünyanın yaratılışından itibaren yaşamış olan tüm insanları yaratan da Allah'tır. İstisnasız her insan varlığını Allah'a borçludur ve herşeyiyle O'na muhtaçtır. Allah'ın seçip insanların Kendisi'ne iman etmeleri için elçilik görevini verdiği peygamberleri de Allah'ın yarattığı kullardır. Tüm peygamberler O'nun emri ile hareket eden mübarek insanlardır. Hz. İsa da aynı bu elçiler gibi Allah'ın yarattığı bir kuldur. O'nun seçkin, onurlu ve saygın kıldığı (Al-i İmran Suresi, 45) değerli bir elçisidir. Nitekim Allah Hz. İsa için şöyle buyurmaktadır:

Mesih ve yakınlaştırılmış (yüksek derece sahibi) melekler, Allah'a kul olmaktan kesinlikle çekimser kalmazlar. Kim O'na ibadet etmeye 'karşı çekimser' davranırsa ve büyüklenme gösterirse (bilmeli ki,) onların tümünü huzurunda toplayacaktır. (Nisa Suresi, 172)

Ayette de bildirildiği gibi Hz. İsa Allah'a kulluk görevini yerine getirmekten derin haz duyan, Rabbimiz'e teslim olmuş çok samimi bir insandır. Onun sözde ilahlık iddiasında bulunduğu yönündeki tüm açıklamalar sonradan üretilmiş birer hezeyandır. Yüce Rabbimiz tüm varlıklar üzerinde mutlak hakimiyete sahiptir. O'nun dışındaki herşey, var olmak ve varlığını devam ettirebilmek için Rabbimiz'e muhtaçtır.

Allah kainatı yokluktan yaratmıştır. Dünyadaki tüm canlılar doğar ve ölürler, herşeyin bir ömrü, sayılı günü vardır. Kainatta, yok olmayacak hiçbir eşya ya da ölümsüz kalacak hiçbir canlı mevcut değildir. Oysa Kuran'da bildirildiği gibi Allah evveldir, ahirdir. (Hadid Suresi, 3) Yani başlangıcı olmadığı gibi sonu da yoktur. Allah, sonsuzluğun sahibi, zamanın ve mekanın üstünde olandır. O, herşeyden önce de vardır, sonra da olacaktır. Kainatın, canlıların, gezegenlerin, galaksilerin ve evrenin henüz yaratılmadığı, zamanın henüz var olmadığı anda yalnızca Allah vardı. Herşey yok olduktan sonra baki kalacak olan da O'dur. Ömrü ve zamanı yaratan Allah, maddeye ait tüm özelliklerden müstağnidir.

Allah, bu kavramları yaratan ve insanların zamana ve mekana tabi olarak yaşamasını uygun görendir. İnsan hiçbir zaman bir gün sonra, hatta bir saat sonra neler yaşayacağını bilemez. O ise bir işe hükmettiği zaman bir gün sonra, yıllar sonra ve kıyamete kadar o işin neyle sonuçlanacağına hakimdir. Dolayısıyla verdiği hüküm her zaman en doğru, en iyi ve en hikmetli olandır.

Kainattaki bütün varlıkların bir sonu vardır. Bir insan doğar, yaşar ve dünyadaki sınırlı ömrünün sonunda kaçınılmaz bir gerçek olan ölümle karşılaşır. İnsanların ölümü gibi, bitkiler ve hayvanlar aleminin yok oluşu da kaçınılmazdır. Onlar da doğduktan bir süre sonra birer birer ölürler. Canlı olan herşey hayatını tüketip toprağın altına girecektir. Ancak Rabbimiz baki olan, her zaman mutlak varlığını sürdürecek olandır. Sonsuzluk yalnızca O'na aittir.

İnsan acizdir, hayatı boyunca sürekli ilgiye ve bakıma muhtaçtır. Hayatının büyük bir bölümü kendi bedenine bakmakla, onu temiz tutmakla, beslenmesini ve uykusunu düzenlemekle geçer. Canlı cansız tüm kainatın yaratıcısı olan Allah ise Hayy'dır. Daima diridir, her an herşeye hakimdir, herşeyi bilir, herşeye güç yetirir, O'nu uyku ve uyuklama tutmaz, her türlü acizlikten de münezzehtir. O, yarattıklarına çeşitli acizlikler vermiş ve bu eksiklikleri fark edip yalnızca Kendisi'ne yönelerek kulluk etmelerini, herşeyi Kendisi'nden istemelerini emretmiştir. İnsana düşen de, Allah dilemedikçe hiçbir şeye güç yetiremeyeceğini, tek bir saniye bile hayatını devam ettiremeyeceğini bilerek Rabbimize yönelip dönmektir. Allah Kendisi'nden başka hiçbir ilah olmadığını Kuran ayetlerindeki hikmetli örneklerle bizlere şu şekilde haber vermektedir:

Göklerde ve yerde kim varsa O'nundur. O'nun yanında olanlar, O'na ibadet etmekte büyüklüğe kapılmazlar ve yorgunluk duymazlar. Gece ve gündüz, hiç durmaksızın tesbih ederler. Yoksa onlar, yerden birtakım ilahlar edindiler de, onlar mı (ölüleri) diriltecekler? Eğer her ikisinde (gökte ve yerde) Allah'ın dışında ilahlar olsaydı, elbette, ikisi de bozulup gitmişti. Arşın Rabbi olan Allah onların nitelendiregeldikleri şeylerden yücedir. O, yaptıklarından sorulmaz, oysa onlar sorguya çekilirler. Yoksa O'ndan başka ilahlar mı edindiler? De ki: "Kesin-kanıt (burhan)ınızı getirin. İşte benimle birlikte olanların zikri (Kitab'ı) ve

benden öncekilerin de zikri." Hayır, onların çoğu hakkı bilmiyorlar, bundan dolayı yüz çeviriyorlar. (Enbiya Suresi, 19-24)

Hayır, Biz onlara hakkı getirdik, ancak onlar gerçekten yalancıdırlar. Allah, hiçbir çocuk edinmemiştir ve O'nunla birlikte hiçbir İlah yoktur; eğer olsaydı, her bir ilah elbette kendi yarattığını götürüverirdi ve (ilahların) bir kısmına karşı üstünlük sağlardı. Allah, onların nitelendiregeldiklerinden yücedir. Gaybı ve müşahede edilebileni bilendir; onların ortak koştuklarından yücedir. (Mü'minun Suresi, 90-92)

Hz. İsa, Rabbimiz'e O'nun tüm bu sıfatlarıyla gönülden iman eden samimi bir insandır. O Allah'ın sonsuz güç sahibi olduğuna iman etmiş, O'na hiçbir şeyi ortak koşmamıştır. Kuran'da Hz. İsa'nın Allah'ın kulu olduğu şöyle bildirilmektedir:

(İsa) Dedi ki: "Şüphesiz ben Allah'ın kuluyum. (Allah) Bana Kitabı verdi ve beni peygamber kıldı." (Meryem Suresi, 30)

Başka bir ayette ise Hz. İsa'nın ölümlü olduğu, her insan gibi öldükten sonra ahirette yeniden diriltileceği bildirilmiştir:

"Selam üzerimedir; doğduğum gün, öleceğim gün ve diri olarak yeniden-kaldırılacağım gün de." (Meryem Suresi, 33)

Onu Allah yaratmış, kendisine dünya üzerinde tevhid inancını anlatması için süre vermiştir. Sonrasında, ona tuzak kuranların sinsi planlarını boşa çıkararak Hz. İsa'yı Kendi Katı'na almıştır. Hz. İsa Allah'ın kendisi için belirlediği vakit geldiğinde yeniden dünyaya gelecek ve Allah'ın emrettiği şekilde elçilik görevini tamamlayacaktır. Onun tüm kaderini; hayatı boyunca karşılaştığı her olayı yaratan, belirleyen ve zamanı geldiğinde tüm bunları gerçekleştiren Allah'tır. Gösterdiği tüm mucizeleri yaratan Allah'tır. Hz. İsa bunları kendisinden değil, Allah'ın kendisine olan rahmeti ile gerçekleştirmiştir. Hz. İsa, dünya hayatı süresince Allah'a olan güçlü imanını ifade etmiş ve insanları Allah'ın dosdoğru yoluna çağırmıştır. Meryem Suresi'nde Hz. İsa'nın insanları Allah'a iman etmeye çağrısı şöyle bildirilir:

Gerçek şu ki, Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. Öyleyse O'na kulluk edin. Dosdoğru yol budur. (Meryem Suresi, 36)

Hz. Yahya'nın doğumu da Allah'tan bir mucizedir

Üçleme inancının sözde dayanaklarından biri de Hz. İsa'nın hayatındaki mucizelerdir. Gerçekten de Rabbimiz Hz. İsa'ya olağanüstü mucizeler vererek lütufta bulunmuştur. Bu kutlu insanın doğumundan Allah Katı'na alınışına kadar geçen zaman hep mucizelerle doludur. Bunlardan biri de Hz. İsa'nın babasız bir şekilde dünyaya gelmesidir. Hz. İsa'nın doğumu gerçekten de Rabbimiz'den çok büyük bir mucizedir. Cebrail'in Hz. Meryem'e "düzgün bir insan" şeklinde görünmesi ve ona Allah'tan bir mucize göstermesi Kuran ayetlerinde detaylı olarak tarif edilir. Hz. Meryem kendisine hiçbir insan dokunmadığı halde, Allah'ın dilemesiyle Hz. İsa'ya hamile kalmıştır. Onun hamileliği dünyadaki tüm sebeplerden bağımsız olarak, mucizevi bir şekilde gerçekleşmiştir:

O: "Benim nasıl bir erkek çocuğum olabilir? Bana hiçbir beşer dokunmamışken ve ben azgın utanmaz (bir kadın) değilken" dedi. "İşte böyle" dedi. "Rabbin, dedi ki: -Bu Benim için kolaydır. Onu insanlara bir ayet ve Biz'den bir rahmet kılmak için (bu çocuk olacaktır)." Ve iş de olup bitmişti. Böylelikle ona gebe kaldı, sonra onunla ıssız bir yere çekildi. (Meryem Suresi, 20-22)

Ayetin açık ifadesinden anlaşıldığı gibi Hz. İsa, bilinen sebeplerin dışında bir yaratılışla; babasız olarak dünyaya gelmiştir. Allah, o doğmadan önce, birçok özelliğini ve onu insanlar için bir rahmet olarak gönderdiğini melekleri aracılığıyla annesi Hz. Meryem'e bildirmiştir.

Demişti ki: "Ben, yalnızca Rabbinden (gelen) bir elçiyim; sana tertemiz bir erkek çocuk armağan etmek için (buradayım)... Onu insanlara bir ayet ve Bizden bir rahmet kılmak için (bu çocuk olacaktır)."... (Meryem Suresi, 18-21)

İşte bu mucizevi yaratılış üçleme inancının sözde delillerinden birini teşkil eder. Hz. İsa'nın doğumundaki olağanüstülük apaçık bir gerçektir. Ancak Kuran'da Hz. Yahya'nın da yine mucizevi bir şekilde dünyaya geldiği haber verilir. Ayetlerde kendisine bir mirasçı vermesi için Allah'a dua eden Hz. Zekeriya'nın duaları şu şekilde bildirilir:

(Bu,) Rabbinin, kulu Zekeriya'ya rahmetinin zikridir. Hani o, Rabbine gizlice seslendiği zaman; Demişti ki: "Rabbim, şüphesiz benim kemiklerim gevşedi ve baş, yaşlılık aleviyle tutuştu; ben Sana dua etmekle mutsuz olmadım. Doğrusu ben, arkamdan gelecek yakınlarım

adına korkuya kapıldım, benim karım da bir kısır (kadın)dır. Artık bana Kendi Katı'ndan bir yardımcı armağan et. Bana mirasçı olsun. Yakup oğullarına da mirasçı olsun. Rabbim, onu (kendisinden) razı olunan(lardan) kıl." (Meryem Suresi, 2-6)

Orada Zekeriya Rabbine dua etti: "Rabbim, bana Katı'ndan tertemiz bir soy armağan et. Doğrusu Sen, duaları işitensin" dedi. (Al-i İmran Suresi, 38)

Ayetlerde de bildirildiği gibi normal şartlar dahilinde Hz. Zekeriya'nın çocuk sahibi olması mümkün değildir. Ama o kendisine bir yardımcı ve mirasçı vermesi için Rabbimiz'e samimi bir kalple dua etmiştir. Rabbimiz'in, bu kıymetli insanın duasına verdiği karşılık ayetlerde şu şekilde bildirilir:

(Allah buyurdu:) "Ey Zekeriya, şüphesiz Biz seni, adı Yahya olan bir çocukla müjdelemekteyiz; Biz bundan önce ona hiçbir adaş kılmamışız." (Meryem Suresi, 7)

O mihrapta namaz kılarken, melekler ona seslendi: "Allah, sana Yahya'yı müjdeler. O, Allah'tan olan bir kelimeyi (İsa'yı) doğrulayan, efendi, iffetli ve salihlerden bir peygamberdir." (Al-i İmran Suresi, 39)

Rabbimiz Hz. Zekeriya'yı ismi Yahya olan bir çocukla müjdelemiştir. Bu da Hz. İsa'nın doğumu gibi mucizevi bir durumdur. Çünkü hem yaşları itibariyle hem de sağlık nedenleriyle Hz. Zekeriya ve eşinin çocuk sahibi olmaları mümkün görünmemektedir. Nitekim Hz. Zekeriya da bu müjdeyi duyduğunda **"...Rabbim, karım kısır (bir kadın) iken, benim nasıl oğlum olabilir? Ben de yaşlılığın son basamağındayım."** (Meryem Suresi, 8) şeklinde bir karşılık vermiştir. Ancak tüm kainatı yoktan var eden Rabbimiz herşeye güç yetirendir, O, sonsuz kudretiyle, dilediği herşeyi "Ol" demesiyle yaratma gücüne sahibidir. Ayetlerde şu şekilde haber verilir:

(Ona gelen melek:) "İşte böyle" dedi. "Rabbin dedi ki: Bu Benim için kolaydır, daha önce sen hiçbir şey değil iken, seni yaratmıştım." (Meryem Suresi, 9)

Dedi ki: "Rabbim, bana gerçekten ihtiyarlık ulaşmışken ve karım da kısırken nasıl bir oğlum olabilir?" "Böyledir" dedi, "Allah dilediğini yapar." (Al-i İmran Suresi, 40)

İncil'de de Hz. Yahya'nın doğumuyla ilgili benzer bir anlatım yer almaktadır:

Bu sırada, Rab'bin bir meleği buhur sunağının sağında dikilip Zekeriya'ya göründü. Zekeriya onu görünce şaşırdı, korkuya kapıldı. Melek ona, "Korkma, Zekeriya" dedi, "Duan kabul edildi. **Karın Elizabet sana bir oğul doğuracak, onun adını Yahya koyacaksın.** Sevinip coşacaksın. Birçokları da onun doğumuna sevinecek. O, Rab'bin gözünde büyük olacak. Hiç şarap ve içki içmeyecek; daha annesinin rahmindeyken Kutsal Ruh'la dolacak. İsrailoğullarından birçoğunu, Tanrılar'ı Rab'be döndürecek. Babaların yüreklerini çocuklarına döndürmek, söz dinlemeyenleri, doğru kişilerin anlayışına yöneltmek ve Rab için hazırlanmış bir halk yetiştirmek üzere, İlyas'ın ruhu ve gücüyle Rab'bin önünden gidecektir." Zekeriya meleğe, "Bundan nasıl emin olabilirim?" dedi. "Çünkü ben yaşlandım, karımın da yaşı ilerledi." (Luka, 1/11-18)

Rabbimiz Hz. Zekeriya'ya Kendi Katı'ndan bir mucizeyle Hz. Yahya'yı armağan etmiş, bu mübarek insana çocuk yaşında itaati sevdirmiş, hikmet, sevgi duyarlılığı ve temizlik vermiştir. Ayetlerde Hz. Yahya için şu şekilde buyurulmaktadır:

... O, çok takva sahibi biriydi. Ana ve babasına itaatkardı ve isyan eden bir zorba değildi. Ona selam olsun; doğduğu gün, öleceği gün ve diri olarak yeniden-kaldırılacağı gün de. (Meryem Suresi, 13-15)

Ayetlerde de görüldüğü gibi Hz. Yahya'nın doğumu büyük bir mucizedir. Allah dünyevi sebeplerden bağımsız olarak Hz. Zekeriya'ya bir oğul armağan etmiş, duasını kabul ederek ona Hz. Yahya'yı mirasçı kılmıştır. Bu müjdeyi Hz. Meryem'e olduğu gibi Hz. Zekeriya'ya da bir melek aracılığıyla bildirmiştir. Hz. Zekeriya'nın hanımının hamile kalmasını gerektiren şartlar mevcut değildir. Dolayısıyla Hz. Meryem'in Hz. İsa'yı dünyaya getirişiyle Hz. Yahya'nın durumu arasında büyük bir benzerlik vardır. Bu durum, üçleme inancının sözde dayanaklarından birinin daha geçersizliğini ortaya koymaktadır.

Hz. Adem'in topraktan yaratılışı

Hz. Yahya'nın ve Hz. Adem'in dünyaya gelişinin de olağanüstü oluşu, Hz. İsa'nın mucizevi bir şekilde dünyaya gelmesinin, üçleme inancının temel dayanaklarından biri olarak kullanılmasını imkansız kılan delillerdendir. Kuran ayetlerinde, Hz. Adem'in de mucizevi bir şekilde var edildiği haber verilir. Hicr Suresi'nde şöyle bildirilir:

Hani Rabbin meleklere demişti: "Ben, kuru bir çamurdan, şekillenmiş bir balçıktan bir beşer yaratacağım. Ona bir biçim verdiğimde ve ona ruhumdan üfürdüğümde hemen ona secde ederek (yere) kapanın." (Hicr Suresi, 28-29)

Ayette bildirilen gerçek, çok olağanüstü bir yaratılışa işaret etmektedir. Hz. Adem annesi ve babası olmadan, "kuru bir çamurdan, şekillenmiş bir balçıktan" var edilmiştir. Topraktan yaratılış ile ilgili diğer ayetler şu şekildedir:

Ey insanlar, eğer dirilişten yana bir kuşku içindeyseniz, gerçek şu ki, Biz sizi topraktan yarattık, sonra bir damla sudan, sonra bir alak'tan (embriyo), sonra yaratılış biçimi belli belirsiz bir çiğnem et parçasından; size (kudretimizi) açıkça göstermek için... (Hac Suresi, 5)

Sizi topraktan yaratmış bulunması, O'nun ayetlerindendir; sonra siz, (yeryüzünün her yanına) yayılmakta olan bir beşer (türü) oldunuz. (Rum Suresi, 20)

Allah sizi topraktan yarattı, sonra bir damla sudan. Sonra da sizi çift çift kıldı. O'nun bilgisi olmaksızın, hiçbir dişi gebe kalmaz ve doğurmaz da. Ömür sürene, ömür verilmesi ve onun ömründen kısaltılması da mutlaka bir kitapta (yazılı)dır. Gerçekten bu, Allah'a göre kolaydır. (Fatır Suresi, 11)

Kuran'da Hz. Adem ile ilgili olarak verilen bir diğer önemli bilgi ise Hz. İsa'nın yaratılışı ile olan benzerliktir:

Şüphesiz, Allah Katı'nda İsa'nın durumu, Adem'in durumu gibidir. Onu topraktan yarattı, sonra ona "ol" demesiyle o da hemen oluverdi. Gerçek, Rabbinden (gelen)dir. Öyleyse kuşkuya kapılanlardan olma. (Al-i İmran Suresi, 59-60)

Yukarıdaki ayette Allah Hz. Adem ile Hz. İsa'nın benzer şekilde yaratıldıklarını bildirmektedir. Daha önce de vurguladığımız gibi Hz. Adem, herhangi bir atası olmaksızın sadece Allah'ın "Ol" demesiyle topraktan var edilmiştir. Hz. İsa ise yine bir babası olmaksızın, Allah'ın bir "Ol" emriyle yaratılmıştır. Aynı ayetin devamında ise insanlara bu gerçeğin Rabbimiz'den olduğu haber verilmekte, bu konuda kuşkuya kapılmamak gerektiği hatırlatılmaktadır. Dolayısıyla bu büyük gerçek görülmeli ve Hz. İsa'nın da aynı Hz. Adem gibi Allah'ın var ettiği bir kul, Allah'a muhtaç bir insan olduğu kabul edilmelidir.

Kuran'da bildirildiği gibi, Hz. İsa bir beşerdir

Rabbimiz Kuran'ın Kasas Suresi'nde Peygamberimiz (sav)'e kendisinden önceki peygamberlerin de birer beşer olduklarını bildirmektedir:

Senden önce gönderdiklerimizden, gerçekten yemek yiyen ve pazarlarda gezen (elçi)lerden başkasını göndermiş değiliz. Biz, sizin kiminizi kimi için deneme (fitne konusu) yaptık. Sabredecek misiniz? Senin Rabbin görendir. Biz'e kavuşmayı ummayanlar, dediler ki: "Bize meleklerin indirilmesi ya da Rabbimiz'i görmemiz gerekmez miydi?" Andolsun, onlar kendi nefislerinde büyüklüğe kapıldılar ve büyük bir azgınlıkla baş kaldırdılar. (Furkan Suresi, 20-21)

Diğer ayetlerde de Rabbimiz şöyle buyurur:

Biz senden önce de kendilerine vahyettiğimiz erkekler dışında elçi göndermedik. Eğer bilmiyorsanız, o halde zikir ehline sorun. Biz onları, yemek yemez cesetler kılmadık ve onlar ölümsüz değillerdi. Sonra onlara verdiğimiz söze sadık kaldık, böylece onları ve dilediklerimizi kurtardık da ölçüsüz davrananları yıkıma uğrattık. (Enbiya Suresi, 7-9)

Kuran ayetlerinde peygamberlerin ve Hz. İsa'nın beşer özellikleri birçok örnekle tarif edilmiştir. Hz. Meryem Hz. İsa'ya mucizevi bir şekilde hamile kalmıştır. Ancak Hz. İsa'nın doğum aşamaları, doğum sırasında annesi Hz. Meryem'in yaşadıkları Hz. İsa'nın her insan gibi aynı zorlu evrelerden geçerek dünyaya geldiğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu süreç boyunca yaşananların farklı şekilde yorumlanması ya da bu durumdan farklı bir anlam çıkarılması Allah'ın izniyle mümkün değildir.

Böylelikle ona gebe kaldı, sonra onunla ıssız bir yere çekildi.
Derken doğum sancısı onu bir hurma dalına sürükledi. Dedi ki: "Keşke bundan önce ölseydim de, hafızalardan silinip unutuluverseydim."
Altından (bir ses) ona seslendi: "Hüzne kapılma, Rabbin senin alt (yan)ında bir ark kılmıştır."
Hurma dalını kendine doğru salla, üzerine henüz oluşmuş-taze hurma dökülüversin."

Artık, ye, iç, gözün aydın olsun. Eğer herhangi bir beşer görecek olursan, de ki: "Ben Rahman (olan Allah) a oruç adadım, bugün hiç kimseyle konuşmayacağım."

Böylece onu taşıyarak kavmine geldi. Dediler ki: "Ey Meryem, sen gerçekten şaşırtıcı bir şey yaptın."

"Ey Harun'un kız kardeşi, senin baban kötü bir kişi değildi ve annen de azgın, utanmaz (bir kadın) değildi." (Meryem Suresi, 22-28)

Hz. İsa'yı Allah yaratmış ve ona çeşitli mucizelerle lütufta bulunmuştur. Ölüleri diriltmek, çamurdan bir kuş şekli yapıp ona can vermek, doğuştan kör ve alacalıyı iyileştirmek gibi gerçekleştirdiği birtakım mucizeler, aynı şekilde babasız dünyaya gelmesi gibi kendi var oluşuyla ilgili olağanüstülükler ise, dünya hayatında bağımlı olduğumuz bilinen kuralların dışındaki olaylardır. Rabbimiz Kuran'ın birçok ayetinde, peygamberlerin gönderildikleri kavimlere gösterdikleri mucizelerden bahsetmiştir. Örneğin Hz. Adem'in babasız olarak topraktan yaratıldığını, Hz. Salih, Hz. İbrahim ve Hz. Musa gibi peygamberler tarafından da insanlara birçok mucizeler gösterildiğini haber vermiştir. Hz. Musa büyücülerle karşılaştığında, Rabbimiz onun asasını bir yılana dönüştürerek ona çok büyük bir mucizeyle yardım etmiştir. (Taha Suresi, 69) Aynı şekilde Firavun ve ordusunun takibi sonucu deniz kenarına gelen Hz. Musa ve İsrailoğulları denizde yol açılmasıyla karşı tarafa geçebilmişler, Firavun ve ordusu ise sular altında kalmışlardır. (Taha Suresi, 77-78) Kuran ayetlerinde de Peygamber Efendimiz (sav)'in birçok mucizeleri, gaybdan verdikleri haberler bildirilmektedir. Allah İsra Suresi'nde Peygamberimiz (sav)'i bir gece Mescid-i Aksa'ya götürdüğünü ve orayı gösterdiğini bildirmektedir. Bu Rabbimiz'den çok büyük bir mucizedir. (İsra Suresi, 1) Söz konusu mucizelerin gerçekleşmesini sağlayan alemlerin Rabbi olan Allah'tır. Bu mucizelerin meydana gelmesi Peygamberimiz (sav)'e, Hz. Musa'ya ve diğer peygamberlere ilahlık makamı verilmesi anlamı taşımamaktadır. (Allah'ı tenzih ederiz.) Çünkü bu mübarek insanlar göstermekte oldukları mucizelerin ancak Allah'ın dilemesiyle gerçekleştiğini her zaman bilmişlerdir. Maide Suresi'nde de Hz. İsa'nın bu mucizeleri "Allah'ın izniyle" gerçekleştirdiği haber verilmektedir:

Allah şöyle diyecek: "Ey Meryemoğlu İsa, sana ve annene olan nimetimi hatırla. Ben seni Ruhu'l-Kudüs ile destekledim, beşikte iken de, yetişkin iken de insanlarla konuşuyordun. Sana Kitab'ı, hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğrettim. İznimle çamurdan kuş biçiminde (bir şeyi) oluşturuyordun da (yine) iznimle ona üfürdüğünde bir kuş oluveriyordu. Doğuştan kör olanı, alacalıyı iznimle iyileştiriyordun, (yine) Benim iznimle ölüleri (hayata) çıkarıyordun. İsrailoğulları'na apaçık belgelerle geldiğinde onlardan inkara sapanlar, "Şüphesiz bu apaçık bir sihirdir" demişlerdi (de) İsrailoğulları'nı senden geri püskürtmüştüm." (Maide Suresi, 110)

Kuran ayetleriyle Hz. Meryem ve Hz. İsa'ya ilahlık atfeden tüm iddialar ortadan kaldırılmaktadır. Bunlardan biri de Maide Suresi'ndedir:

Meryem oğlu Mesih, yalnızca bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçti. Onun annesi dosdoğrudur, ikisi de yemek yerlerdi. Bir bak, onlara ayetleri nasıl açıklıyoruz? (Yine) bir bak, onlar ise nasıl da çevriliyorlar? (Maide Suresi, 75)

Ayette özellikle yemek yemelerinden söz edilmesi çok hikmetlidir. Çünkü yemek yemek, acıkmak, susamak, uyuma ihtiyacı hissetmek canlılara ait özelliklerdir ve bir aczi ifade etmektedir. Söz konusu tüm insani özelliklere sahip olan Hz. İsa için sözde uluhiyet iddiasında bulunmak ise son derece yanlış olur. Mülkün sahibi olan Rabbimiz Rezzak sıfatıyla tüm canlıları rızıklandırmakta, onlara nimetler bağışlamaktadır. O hiçbir şeye ve hiç kimseye muhtaç olmayandır. Ancak tüm canlılar var olabilmek ve varlıklarını devam ettirebilmek için Rabbimiz'e muhtaçtırlar.

Hz. Meryem ve Hz. İsa'nın yemek yemelerine dikkat çekilmesinin bir diğer hikmeti de ayetlerde Hz. İbrahim'e insan suretinde gelen melek elçiler hakkında verilen bilgi olabilir (En doğrusunu Allah bilir). Ayetlerde bu elçilerin "yemek yemediklerine"dikkat çekilmiştir:

Sana İbrahim'in ağırlanan konuklarının haberi geldi mi? Hani, yanına girdiklerinde: "Selam" demişlerdi. O da: "Selam" demişti. "(Haklarında bilgim olmayan) Yabancı bir topluluk." Hemen (onlara) sezdirmeden ailesine gidip, çok geçmeden semiz bir buzağı ile (geri) geldi. Derken onlara yaklaştırıp (ikram etti); "Yemez misiniz?" dedi. (Onlar yemeyince) Bunun üzerine içine bir tür korku düştü. "Korkma" dediler ve ona bilgin bir erkek çocuk müjdesini verdiler. (Zariyat Suresi, 24-28)

Andolsun, elçilerimiz İbrahim'e müjde ile geldikleri zaman; "Selam" dediler. O da: "Selam" dedi (ve) hemen gecikmeden kızartılmış bir buzağı getirdi. Ellerinin ona uzanmadığını görünce (İbrahim durumdan) hoşlanmadı ve içine bir tür korku düştü. Dediler ki: "Korkma. Biz Lut kavmine gönderildik." (Hud Suresi, 69-70)

Allah, Hz. İsa'ya ilahlık atfeden üçleme savunucularını ayetlerde çok farklı şekillerde uyarmaktadır. Bu ayetlerden bazıları şu şekildedir:

Andolsun, "Şüphesiz, Allah Meryem oğlu Mesih'tir." diyenler küfre düşmüştür. De ki: "O, eğer Meryem oğlu Mesih'i, onun annesini ve

yeryüzündekilerin tümünü helak (yok) etmek isterse, Allah'tan (bunu önlemeye) kim bir şeye malik olabilir? Göklerin, yerin ve bunlar arasındakilerin tümünün mülkü Allah'ındır; dilediğini yaratır. Allah herşeye güç yetirendir. (Maide Suresi, 17)

Hz. İsa da Allah'ın yarattığı aciz ve muhtaç kullardan birisidir. Allah'ın çok sevdiği, onurlandırdığı, seçkin kıldığı bir insandır, ama sonuçta bir kuldur. Kuran'da Hz. İsa'yı ilahlaştıranlar için şu şekilde buyurulmaktadır:

Andolsun, "Şüphesiz Allah, Meryem oğlu Mesih'tir" diyenler küfre düşmüştür. Oysa Mesih'in dediği (şudur:) "Ey İsrailoğulları, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a ibadet edin. Çünkü O, Kendisi'ne ortak koşana şüphesiz cenneti haram kılmıştır, onun barınma yeri ateştir. Zulmedenlere yardımcı yoktur." Andolsun, "Allah üçün üçüncüsüdür" diyenler küfre düşmüştür. Oysa tek bir ilahtan başka ilah yoktur. Eğer söylemekte olduklarından vazgeçmezlerse, onlardan inkâr edenlere mutlaka (acı) bir azab dokunacaktır. Yine de Allah'a tevbe edip bağışlanma istemeyecekler mi? Oysa Allah bağışlayandır, esirgeyendir. (Maide Suresi, 72-74)

Ayette de bildirildiği gibi Rabbimiz tüm varlıklar üzerinde tek hüküm sahibidir. O, bir şey dilediği zaman bunu erteleyebilecek ya da geri çevirebilecek başka bir güç yoktur. Allah'ın dışında ilahlar var olduğunu söyleyen, "Allah çocuk edindi" diyenler için Kuran'da şu şekilde buyurulmaktadır:

Senden önce hiçbir elçi göndermedik ki, ona şunu vahyetmiş olmayalım: "Ben'den başka İlah yoktur, öyleyse Bana ibadet edin." "Rahman (olan Allah) çocuk edindi" dediler. O, (bu yakıştırmadan) yücedir. Hayır, onlar (melekler) ikrama layık görülmüş kullardır. Onlar sözle (bile olsa) O'nun önüne geçmezler ve onlar O'nun emriyle yapıp-etmektedirler. O, önlerindekini ve arkalarındakini bilir; onlar şefaat etmezler (kendisinden) hoşnut olunandan başka. Ve onlar, O'nun haşmetinden içleri titremekte olanlardır. Onlardan her kim: "Gerçekten ben, O'nun dışında bir ilahım" diyecek olsa, bu durumda Biz onu cehennemle cezalandırırız. Zalimleri Biz böyle cezalandırırız. (Enbiya Suresi, 25-29)

Hz. İsa Allah'ın oğlu değildir, Allah'ın peygamberidir

Kuran'da, Hz. İsa'nın doğumu, hayatı süresince karşılaştığı bıza olaylar, ailesi, çevresindeki insanların durumu gibi birçok konudan bahsedilmiştir. Kuran'da Hz. İsa bizlere **"Allah'ın peygamberi Meryem oğlu İsa Mesih"** olarak tanıtılır. Örneğin Al-i İmran Suresi'nde Hz. İsa'nın, kendi gönderiliş nedenini İsrailoğullarına şöyle açıkladığı haber verilir:

"Benden önceki Tevrat'ı doğrulamak ve size haram kılınan bazı şeyleri helal kılmak üzere size Rabbinizden bir ayetle geldim. Artık Allah'tan korkup bana itaat edin. Gerçekten Allah, benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. Öyleyse O'na ibadet edin. Dosdoğru olan yol işte budur." (Al-i İmran, 50-51)

Hz. İsa'nın bu davetine az sayıdaki havari uymuştur. Kuran'da bu samimi insanlardan şöyle bahsedilmektedir:

... Havariler: "Allah'ın yardımcıları biziz; biz Allah'a inandık, bizim gerçekten Müslümanlar olduğumuza şahit ol" dediler. "Rabbimiz, biz indirdiğine inandık ve elçiye uyduk. Böylece bizi şahitlerle beraber yaz." (Ali İmran Suresi, 52-53)

Karmaşa içindeki bir topluma hidayet önderi olarak gönderilen Hz. İsa, yaşamı boyunca etrafındaki insanları Allah'a samimi bir biçimde iman etmeye ve teslim olmaya çağırmıştır. Bunun yanında Kuran ayetlerinden, Hz. İsa'nın, dinleri konusunda ihtilafa düşenlere yol gösterdiği anlaşılmaktadır. İncil'de yer alan bazı tariflerden, Hz. İsa'nın öncelikle ikiyüzlü, samimiyetsiz din adamlarını, dindar görünerek halkı kandıranları yaptıklarından vazgeçmeye, Allah'a iman etmeye davet ettiği anlaşılmaktadır. Kuran'da Allah şu şekilde bildirmektedir:

İsa açık belgelerle gelince, dedi ki "Ben size bir hikmetle geldim ve hakkında ihtilafa düştüklerinizin bir kısmını size açıklamak için de. Öyleyse Allah'tan sakının ve bana itaat edin. (Zuhruf Suresi, 63)

Hz. İsa, tüm peygamberler gibi ahlaki dejenerasyonu ve dinsizliği hedef aldı. İnsanlardan yaptıkları tüm adaletsizlikleri, haksızlıkları, ahlaksızlıkları ve batıl dinlerini terk etmelerini, Allah'ın istediği ahlakla ve sadece Allah'ın rızası için yaşamalarını istedi.

Hz. İsa insanlara Allah korkusunu, Allah'ı sevmeyi, Allah'a teslim olmayı öğütlüyordu. Batıl kurallardan, boş geleneklerden uzaklaşmalarını, sadece Allah'a ibadet edip yaptıkları her işte Allah'a yönelmelerini emrediyordu. Gösterdiği mucizeler ise onun, Allah'ın seçip beğendiği, ilim ve kuvvet olarak desteklediği çok kıymetli bir elçisi olduğunu açıkça ortaya koyuyordu. Onun iman derinliği, yüksek ahlakı, üstün kavrayışı ve hikmetli açıklamaları insanlarda büyük bir hayranlık uyandırıyordu.

Hz. İsa kendisine kurulan tüm tuzaklar, yapılan iftiralar ve saldırılar karşısında çok üstün bir sabır gösterdi, Allah'a tevekkül edip tebliğine devam etti. Bu sırada ise yanında az sayıda yardımcısı oldu. Dini aslına döndürmek, hurafelerden ve batıl uygulamalardan temizlemek için çaba gösterdi. Rabbimiz'in kendisine bahşettiği üstün kavrayış ve hikmet sayesinde İsrailoğulları'na son derece etkileyici konuşmalar yaptı, çok hikmetli örnekler verdi.

Hz. İsa Tevrat'ı doğrulamış, Allah'ın insanlara bir yol gösterici ve öğüt olması için gönderdiği İncil'le hükmetmiştir:

Onların (peygamberleri) ardından yanlarındaki Tevrat'ı doğrulayıcı olarak Meryem oğlu İsa'yı gönderdik ve ona içinde hidayet ve nur bulunan, önündeki Tevrat'ı doğrulayan ve muttakiler için yol gösterici ve öğüt olan İncil'i verdik. İncil sahipleri Allah'ın onda indirdikleriyle hükmetsinler. Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar, fasık olanlardır. (Maide Suresi, 46-47)

Hz. İsa'nın çağrısına cevap verenlerin sayısı başlangıçta çok az oldu. Çünkü bu çağrı, hem geçimini hurafe ve geleneklerden sağlayan rahip sınıfının, hem de Allah'ın hakimiyetini kabul etmeyen yönetici sınıfın ayrıcalıklarını ortadan kaldırıyordu. Hz. İsa'nın yaptığı tebliğ yaygınlaşmaya, onu takip edenlerin sayısı artmaya başladıkça, bu grupların hazırladıkları sinsi tuzaklar, Hz. İsa'yı engellemek için yaptıkları planlar da artmıştır. Bu gibi tuzaklarla tarih boyunca tüm peygamberler karşılaşmışlardır. Kuran'da müşriklerin elçilere karşı gösterdikleri bu insanlık dışı tutum şöyle belirtilmiştir:

...Demek, size ne zaman bir elçi nefsinizin hoşlanmayacağı bir şeyle gelse büyüklük taslayarak bir kısmınız onu yalanlayacak, bir kısmınız da onu öldüreceksiniz, öyle mi? (Bakara Suresi, 87)

Toplum içinde Hz. İsa'yı dinleyip inananlar ile inkar edenler ayrılmaya başlamış, iki grup arasındaki fark belirgin bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bir tarafta gerçek dini anlatan ve insanları tek bir Allah'a iman etmeye çağıran Allah'ın elçisi, diğer yanda ise hangi mucizeyi, hangi delili görürse görsün, inanmamaya karar vermiş bir grup vardır. Hz. İsa'nın karşısındaki düşmanlar kendilerini açıkça belli etmişlerdir. Onu dinleyen, yanında olan kişilerden de sonradan onu inkar edenler çıkmış olması muhtemeldir.

Nitekim Allah **"Sonra, içlerinden birtakım fırkalar ihtilafa düştü..."** (Zuhruf Suresi, 65) ayetiyle bu durumu bizlere haber vermektedir. Bu nedenle de Hz. İsa, kavmin içinden iman eden ve güvenebileceği kişileri belirlemiştir.

Bu durum Kuran'da şu şekilde belirtilmiştir:

Nitekim İsa, onlarda inkârı sezince, dedi ki: "Allah için bana yardım edecekler kimdir?" Havariler: "Allah'ın yardımcıları biziz; biz Allah'a inandık, bizim gerçekten Müslümanlar olduğumuza şahit ol" dediler. (Al-i İmran Suresi, 50-52)

Kuran'da inkar edenlerin, Hz. İsa'yı öldürmek amacıyla bir tuzak kurdukları haber verilir. İncil'e göre, Hz. İsa'nın yanındakilerden birinin ihanet etmesini sağlayan bir kısım bağnaz din adamları, Allah'ın elçisini tutuklayıp Romalılara teslim etmek istemişlerdir. Yine aynı kaynağa göre öldürme cezasını uygulama hakkı olmayan rahipler, Roma yönetimini kışkırtmak için bir tuzak hazırlamışlardır. Romalıların bu konuda çok hassas ve acımasız olduklarını bildiklerinden, Hz.İsa'yı Romalı yönticilere karşı olan biri olarak tanıtmışlardır. Bu tuzağın sonu ise Kuran'da şöyle bildirilmiştir.

Onlar (inanmayanlar) bir düzen kurdular. Allah da (buna karşılık) bir düzen kurdu. Allah, düzen kurucuların en hayırlısıdır. (Al-i İmran Suresi, 54)

Ayetlerde de bildirildiği gibi, Hz. İsa'yı öldürmek için harekete geçilmiş, tuzak kurulmuştur. Ancak bu kişiler Hz. İsa'yı öldürmeyi başaramamış, onun bir benzerini, Hz. İsa zannederek öldürmüşlerdir. Allah, Hz. İsa'yı Kendi Katı'na yükselterek, hazırlanan tuzağı boşa çıkarmıştır. Oysa Romalıların Hz. İsa'yı çarmıha gererek öldürdükleri inancı, Hıristiyanlığın temelini oluşturur. Bu yanlış inanca göre, Hz. İsa'yı tutuklayan Romalılar ve Yahudi din adamları onu çarmıha germişler ve böylelikle onu öldürmüşlerdir. Hıristiyan aleminin çok büyük bir bölümü de olayı böyle kabul etmekte, fakat Hz. İsa'nın öldükten sonra dirilerek göğe yükseldiğine inanmaktadır. Ancak Kuran'a baktığımızda olayın aslının böyle olmadığını görürüz:

Ve: "Biz, Allah'ın Resulü Meryem oğlu Mesih İsa'yı gerçekten öldürdük" demeleri nedeniyle de (onlara böyle bir ceza verdik.) Oysa onu öldürmediler ve onu asmadılar. Ama onlara (onun) benzeri gösterildi. Gerçekten onun hakkında anlaşmazlığa düşenler, kesin bir şüphe içindedirler. Onların bir zanna uymaktan başka buna ilişkin hiçbir bilgileri yoktur. Onu kesin olarak öldürmediler. (Nisa Suresi, 157)

Aynı ayetin devamında Hz. İsa'nın durumu için şu şekilde bildirilmektedir:

Hayır; Allah onu Kendine yükseltti (refea). Allah üstün ve güçlüdür, hüküm ve hikmet sahibidir. (Nisa Suresi, 158)

Ayette bildirilen gerçek açıktır. Yahudilerin kışkırtmalarıyla Hz. İsa'yı öldürmeye kalkışan Romalılar, bunda başarılı olamamışlardır. Ayette geçen **"...Ama onlara (onun) benzeri gösterildi..."** ifadesi bu durumu açıkça haber vermektedir. Allah insanlara Hz. İsa'nın bir benzerini göstermiş ve Hz. İsa'yı da Kendi Katı'na yükseltmiştir. Ayrıca Rabbimiz, bu iddiada bulunanların gerçeğe dair bir bilgileri olmadığını da bildirmektedir. (Detaylı bilgi için Bkz.: *Hz. İsa Ölmedi*, Harun Yahya, Araştırma Yayıncılık, Nisan 2004)

Hz. İsa'nın çarmıha gerilmiş olması konusunda ilk çağlarda çeşitli düşünceler ortaya çıkmıştır. Bazı Hıristiyan mezheplerinin, aynen Kuran'da bildirildiği gibi, Hz. İsa'nın çarmıha gerilmediğine inandıkları bilinmektedir.

Hz. İsa'nın Kuran ayetlerinde bildirilen hayatından, tebliğinden, dualarından onun Allah'ın peygamberi olduğu tüm açıklığıyla anlaşılmaktadır. Hz. İsa Allah'ın insanlara uyarıcı olarak gönderdiği bir hidayet önderidir. Nitekim Meryem Suresi'nde bildirilen **"(İsa) Dedi ki: 'Şüphesiz ben Allah'ın kuluyum. (Allah) Bana Kitab'ı verdi ve beni peygamber kıldı.'"** (Meryem Suresi, 30) şeklindeki ayet bu durumu da açıkça ortaya koymaktadır. Saff Suresi'nde şu şekilde bildirilir:

Hani Meryem oğlu İsa da: "Ey İsrailoğulları, gerçekten ben, sizin için Allah'tan gönderilmiş bir elçiyim. Benden önceki Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra ismi "Ahmed" olan bir elçinin de müjdeleyicisiyim" demişti. Fakat o, onlara apaçık belgelerle gelince: "Bu, açıkça bir büyüdür" dediler. (Saff Suresi, 6)

Bir diğer Kuran ayetinde ise şu şekilde bildirilir:

Beşerden hiç kimsenin, Allah kendisine Kitab'ı, hükmü ve peygamberliği verdikten, sonra insanlara: "Allah'ı bırakıp bana kulluk edin" deme (hakkı ve yetki)si yoktur. Fakat o, "Öğrettiğiniz ve ders verdiğiniz Kitab'a göre Rabbaniler olunuz" (deme görevindedir.) (Al-i İmran Suresi, 79)

Kuran ayetlerinde ve Peygamber Efendimiz (sav)'in hadislerinde Hz. İsa'nın ölmediği ve öldürülmediği, Allah Katı'na yükseldiği ve yeryüzüne ikinci kez geleceği çok açık olarak bildirilmiştir. Peygamberimiz (sav) hadis-i şeriflerinde Hz. İsa'nın gelişi ile ilgili birçok alamet bildirmiştir. (Hz. İsa'nın yeryüzüne ikinci kez gelişi ile ilgili detaylı

bilgi için Bkz.: *Hz. İsa'nın Geliş Alametleri*, Harun Yahya, Araştırma Yayıncılık, Aralık 2003)

İncil'deki Gerçek Hristiyanlık

İncil'de üçleme inancına hiçbir dayanak bırakmayan, aksine Allah'a bir ve tek olarak iman etmeyi esas alan tevhid inancını savunan pek çok açıklama bulunmaktadır. Nitekim tarih boyunca üçlemeye karşı çıkan gruplar da buna dikkat çekmiş, üçlemeyi savunanların delilsiz yorumlarda bulunduklarını ifade etmişlerdir.

Üçleme inancı Hz. İsa'ya Allah ile eşit ilahlık atfederken (Allah'ı tenzih ederiz), İncil açıklamalarında Allah'ın birliği, herşey üzerinde sonsuz hakimiyeti olduğu çok detaylı olarak tarif edilmektedir. Hem Hz. İsa'nın kavmine ve talebelerine yaptığı tebliğde, hem de havarilerin konuşmalarında insanlar hep tevhid inancına çağırılmaktadır. **Hz. İsa her yaptığını gerçekte Allah'ın sonsuz güç ve kudretiyle yaptığını, her söylediğini Allah'ın kendisine söylettiğini, mucizeleri Allah'ın dilemesiyle gerçekleştirdiğini sürekli olarak dile getirmektedir.** Kendisini yücelten kişileri Allah'ı yüceltmeye, Allah'ın sonsuz gücünü anmaya ve O'na teslim olmaya davet etmektedir. Bu konuyu ilerleyen sayfalarda inceleyeceğiz.

Hz. İsa'nın nasıl tebliğde bulunduğunu gösteren birçok Kuran ayeti vardır. Maide Suresi'nde bu konuda şu şekilde buyurulmaktadır:

Allah: "Ey Meryem oğlu İsa, insanlara, beni ve annemi Allah'ı bırakarak iki ilah edinin, diye sen mi söyledin?" dediğinde: "Seni tenzih ederim, hakkım olmayan bir sözü söylemek bana yakışmaz. Eğer bunu söyledimse mutlaka Sen onu bilmişsindir. Sen bende olanı bilirsin, ama ben Sen'de olanı bilmem. Gerçekten, görünmeyenleri (gaybleri) bilen Sen'sin Sen. Ben onlara bana emrettiklerinin dışında hiçbir şeyi söylemedim. (O da şuydu:) 'Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin.' Onların içinde kaldığım sürece, ben onların üzerinde bir şahidim. Benim (dünya) hayatıma son verdiğinde, üzerlerindeki gözetleyici Sen'din. Sen herşeyin üzerine şahid olansın. Eğer onları azaplandırırsan, şüphesiz onlar Senin kullarındır, eğer onları bağışlarsan, şüphesiz Aziz olan, hakim olan Sen'sin Sen." (Maide Suresi, 116-118)

Ayetlerde de bildirildiği gibi Hz. İsa insanları sadece Allah'a iman edip, O'nun için yaşamaya davet etmiştir. Tevhid inancı aynı İslam dininde olduğu gibi "gerçek Hıristiyanlığın"da temelini oluşturmaktadır. (Bu bölümdeki İncil alıntılarında yer alan "baba" kelimesi "Allah ya da Rab", "oğul" ifadesi "peygamber-elçi", Hz. İsa'ya hitaben kullanılan "Rab" sıfatı ise "öğretmen" olarak değiştirilmiştir.)

Eski Ahit'te tevhid inancı

Hz. İsa'nın Allah Katı'na alınışından 30-40 yıl sonra ortaya çıkan batıl "Allah'ın oğlu" kavramı zamanla insanlar arasında yaygınlaştı. Ancak bu kavramın neyi ifade ettiği oldukça uzun bir süre belirsiz kaldı. Bazıları bu ifadeyi sadece Hz. İsa'nın Allah Katı'ndaki seçkin konumunu ifade eden mecazi bir kavram olarak yorumladılar ve Allah'ın birliğine inanmaya devam ettiler. Bazıları ise bu kavrama dayanarak Hz. İsa'yı sözde ilahlaştırdılar ve onu kendilerince "Oğul Tanrı" saydılar.

Hz. İsa bilindiği gibi İsrail soyundandı ve tebliğini de İsrailoğullarına ulaştırdı. İsrailoğulları, yani Yahudiler, Hz. İsa geldiğinde, iki bin yıldır Allah'a bir ve tek olarak iman eden bir topluluktu. Hz. İbrahim'le başlayan ve sonra da birbiri ardına gelen birçok peygamberle Rabbimiz Yahudilere vahyini ulaştırmıştı. Elçileri onları bu vahye eksiksiz uymaları için uyarmışlardı. Allah'ın Kuran'da bildirilen ifadeyle **"içinde bir hidayet ve nur olarak"** indirdiği Tevrat'ı (Maide Suresi, 44), Hz. Musa'dan bu yana biliyorlardı. Hz. İsa ise, Hıristiyanların da kabul ettiği gibi, Tevrat'ı doğrulayıcı olarak gelmişti. Tevrat'ta ve Eski Ahit'in diğer kitaplarında Hz. İsa'nın geleceğine işaret eden müjde haberleri vardı.

İşte bu gerçek, İznik Konsili'nde oy çokluğu ile kabul edilen üçleme inancının ne kadar büyük bir yanılgı olduğunu ortaya koyuyordu. Çünkü **ne Tevrat'ın ne de Eski Ahit'i oluşturan diğer kitapların herhangi bir yerinde, söz konusu üçleme inancından bahsedilmiyordu. İsrail peygamberleri halklarını iki bin yıl boyunca bir ve tek olarak Allah'a iman etmeye davet etmişler, ama üçleme inancını çağrıştıracak en ufak bir açıklamada asla bulunmamışlardır.** Ne Hz. İbrahim'den, ne Hz. Musa'dan ne de bir başka peygamberden böyle bir açıklama duyulmamıştı. Hepsinin öğrettiği dinin tek bir temeli vardı: Allah'ı bir olarak tanımak ve O'ndan başka ilah edinmemek. Yahudilerin en sık tekrarladıkları Tevrat pasajında şöyle deniyordu: ***"Dinle, Ey İsrail: Allah'ımız Rab bir olan Rab'dir."*** (Tesniye, 6/4)

Diğer pek çok Eski Ahit pasajında da aynı gerçek vurgulanır:

Rab, Kendisi Allah'tır, O'ndan başkası yoktur... Bugün bil ve yüreğine koy ki, yukarıda göklerde ve aşağıda yerde, **Rab, O Allah'tır, başka yoktur.** (Tesniye, 4/35-39)

...Benden önce Allah olmadı ve Benden sonra olmayacak. Ben Rabbim ve Benden başka kurtarıcı yoktur... (İşaya, 43/10-11)

Çünkü gökleri yaratan Rab, dünyaya şekil veren, ve onu yaratan, onu pekiştiren, ve onu boşuna yaratmayan, üzerinde oturulsun diye ona şekil veren Allah şöyle diyor: **Rab Benim; ve başkası yoktur.** (İşaya, 45/18)

Ve Benden başka Allah, hak Allah ve Kurtarıcı yok; Benden başkası yoktur. (İşaya, 45/22)

... Allah'ımız Rab bir olan Rab'dir ve Allah'ın Rab'bi bütün yüreğinle, bütün canınla ve bütün kuvvetinle seveceksin. (Tesniye, 6/4-5)

Yukarıdaki Tevrat pasajlarında da görüldüğü gibi Rabbimiz'in sonsuz güç ve kudreti, tüm kainatın tek sahibi olduğu Yahudiliğin temel bir gerçeğidir.

Eski Ahit'i okuyan herkes, içindeki tüm kitaplarda tek bir İlah'tan, alemlerin Rabbi olan Allah'tan söz edildiğini açıklıkla görür. Eski Ahit'te üçlemeden tek bir kez bile bahsedilmeyişi son derece anlamlıdır.

Bu anlamın açık sonucu, üçlemenin İlahi dine sonradan girmiş bir batıl inanç olduğudur.

İncil'de "Allah'a bir ve tek olarak iman etmek" esastır

Kuran'da Hz. İsa'nın Yahudilere şu şekilde tebliğde bulunduğu bildirilmektedir:

...Ey İsrailoğulları, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a ibadet edin... (Maide Suresi, 72)

Hz. İsa'nın insanları tevhide çağıran ifadeleri, aksi yönden tahriflere maruz kalmış olan Yeni Ahit'in İncillerinde de bugün hala mevcuttur. Örneğin Hz. İsa, Markos İncili'ne göre, kendisine gelerek "tüm buyrukların en önemlisi hangisidir?" diye soran bir Yahudi din bilginine şöyle cevap vermiştir:

En önemlisi şudur: **'Dinle, ey İsrail! Allah'ımız olan Rab tek Rab'dir.** Allah'ın olan Rab'bi bütün yüreğinle, bütün canınla, bütün aklınla ve bütün gücünle sev'. (Markos, 12/29-30)

Yine Markos İncili'nde yer alan aşağıdaki pasaj ise, Hz. İsa'nın kendisinin sözde ilahlaştırılması bir yana, övülmesine bile engel olduğunu göstermektedir:

İsa yola çıkarken, biri koşarak yanına geldi. Önünde diz çöküp ona, "İyi öğretmenim, sonsuz yaşama kavuşmak için ne yapmalıyım?" diye sordu. İsa ona, "Bana neden iyi diyorsun?" dedi, **"iyi olan tek biri var, O da Allah'tır."** (Markos, 10/17-18)

Aslında tek başına bu pasaj bile, üçlemenin gerçek Hıristiyanlığa aykırı bir inanç olduğunu göstermeye yeterlidir. Hz. İsa övgü kabul etmeyip övülmeye layık olanın sadece Allah olduğunu vurgulayarak, kendisinin Allah'ın bir kulu olduğunu çok açık bir biçimde ifade etmektedir.

Hz. İsa'nın İsrailoğullarına anlattığı gerçek, tarihin başından bu yana tüm peygamberlerin anlattığı gerçektir: Rabbimiz, herşeyi yoktan yaratan, en güzel bir biçimde kusursuzca var eden, pek büyük ve üstün olan, herşeyin iç yüzünden ve gizli yönlerinden haberdar olan, ezeli ve ebedi olan, doğmamış ve doğrulmamış olan, her türlü eksiklikten münezzeh, diri, herşeyi bilen ve herşeye gücü yeten, şanı büyük olan, hükmeden, keremi bol olan, esirgeyen ve bağışlayan Yüce Allah'tır. Göklerde ve yerde olanların tümü Allah'a teslim olmuştur.

Nitekim **Yeni Ahit'te de "Allah'ın birliği" çok önemli bir iman şartı olarak yer almaktadır. Her türlü çok tanrılı, üç tanrılı inanışlar ya da her nevi putperestlik Tevrat'ta olduğu gibi İncil'de -hem dört İncil'de hem de elçilerin yazı ve mektuplarında- de ağır bir şekilde kınanmaktadır.** Birçok İncil pasajında Allah'ın dışında ilahlar edinenler tevhid inancına davet edilmektedirler. Bu açıklamalardan bazıları şu şekildedir:

İsa ona dedi... **"Allah'ımız Bir olan Rab'dir"...** Yazıcı ona dedi: "Çok iyi öğretmen, hakikat üzere dedin ki, **O Birdir; O'ndan başkası yoktur".** (Markos, 12/29-32)

... Allah birdir. (Galatyalılara Mektup, 3/20)

Ölümsüz Allah'ın yüceliği yerine ölümlü insana, kuşlara, dört ayaklılara ve sürüngenlere benzeyen putları yeğlediler. **Onlar Allah'la ilgili gerçeğin yerine yalanı koydular. Yaradan'ın yerine yaratığa tapıp kulluk ettiler.** Oysa Allah sonsuza dek övülmeye layıktır. (Pavlus'un Romalılara Mektubu, 1/23-25)

... Bizim için tek Allah vardır: Herşeyin Kendisi'nden oluştuğu Allah. Bizler de O'nun için yaşamaktayız... (Korintoslulara 1. Mektup, 8/6)

...Biliyoruz ki put, dünyada gerçekte var olmayan bir şeydir ve birden fazla Tanrı yoktur. (Pavlus'un Korintlilere Birinci Mektubu, 8/4)

... Tahtları üzerinde oturan yirmi dört ihtiyar, yüzüstü yere kapandı. Allah'a tapınarak şöyle dediler: **"Gücü herşeye yeten, var olan ve var olmuş olan Rab Tanrı! Sana şükrediyoruz..."** (Yuhanna'ya Gelen Esinleme, 11/16-17)

Sonsuz çağların hükümranı, ölümsüz, göze görünmez **tek Tanrı'ya çağlar çağı onur ve yücelik olsun.** (Timoteos'a 1. Mektup, 1/17)

Tek bir Allah vardır... (Timoteos'a 1. Mektup, 2/5)

Sen Allah'ın Bir olduğuna inanıyorsun, iyi ediyorsun... (Yakup'un Mektubu, 2/19)

Kurtarıcımız Tek Allah'a yücelik olsun... (Yahuda'nın Mektubu, 24)

Birbirinizi yücelten ve **tek olan Allah'tan** gelen yüceliği aramayan sizler, bana nasıl iman edebilirsiniz? (Yuhanna, 5/44)

Allah'ın yapamayacağı hiçbir şey yoktur. (Luka, 1/37)

Yukarıdaki açıklamaların dışında İncil'de Allah'ı bir ve tek İlah olarak tarif eden birçok başka açıklama da mevcuttur. Bu konuya bir diğer örnek ise Hz. İsa'nın öğrencilerinin yaptıkları tebliğlerdir. Hz. İsa'nın Allah Katı'na alınışının ardından Hıristiyanlar köy köy, kasaba kasaba dolaşıp insanlara Hz. İsa'nın söylediklerini aktarmış ve onları Allah'a teslim olmaya davet etmişlerdir. İncil'de onların, tebliğ yaptıkları insanları Allah'a bir ve tek olarak iman eden Hıristiyanlar olmaya çağırdıkları şöyle aktarılmaktadır:

Ne var ki elçiler, Barnaba'yla Pavlus, bunu duyunca giysilerini yırtarak kalabalığın içine daldılar. "Efendiler, neden böyle şeyler yapıyorsunuz?" diye bağırdılar. "Biz de sizin gibi insanız, aynı yaradılışa sahibiz. Size müjde getiriyoruz. **Sizi bu boş şeylerden**

vazgeçmeye, göğü, yeri, denizi ve bunların içindekilerin hepsini yaratmış olan... Allah'a dönmeye çağırıyoruz... Size iyilik ediyor. Gökten yağmur yağdırıyor, çeşitli ürünleriyle mevsimleri düzenliyor, sizi yiyecekle doyurup yüreklerinizi sevinçle dolduruyor." (Elçilerin İşleri, 14/14-17)

Dünyayı ve içindekilerin tümünü yaratan, göğün ve yerin Rabbi olan Allah, elle yapılmış tapınaklarda oturmaz. **Herkese yaşam, soluk ve herşeyi veren Kendisi olduğuna göre, bir şeye gereksinmesi varmış gibi O'na insan eliyle hizmet edilmez. Allah, tüm ulusları bir tek insandan türetti ve onları yeryüzünün dört bir bucağına yerleştirdi. Ulusların var olacağı belirli süreleri ve yerleşecekleri bölgelerin sınırlarını önceden saptadı.** Bunu, Kendisi'ni arasınlar... diye yaptı. Aslında Allah hiçbirimizden uzak değildir. Nitekim, O'nda yaşıyor ve hareket ediyoruz, O'nda varız... (Elçilerin İşleri, 17/24-28)

Allah sonsuz güç ve kudret sahibidir

Teslis inancına göre Hz. İsa yaratılmamıştır, ezelden beri vardır ve Allah ile eşit güçlere, yetkilere sahiptir. (Allah'ı tenzih ederiz) Oysa bu çok büyük bir yanılgıdır. Günümüzde üçlemeye inananlar Hz. İsa'nın kendilerini kurtaracağına, dualarını kabul edeceğine, onun sayesinde tüm günahlarından kurtulduklarına inanırlar. (Kefaret yanılgısı, ileride detaylı olarak incelenecektir.) Bu yanlış inanç şekli, Kuran ayetlerinde tarifi yapılan çok büyük bir aldanıştır. Üstelik İncil açıklamalarında da bu inanış hiçbir şekilde desteklenmemekte, tam aksine yalanlanmaktadır.

Bu yanlış inanca İncil'den sözde bazı deliller getirilir. Bu delillerin başında ise Hz. İsa'nın gösterdiği mucizeler gelmektedir. Oysa Hz. İsa'nın insanlara birçok mucize göstermesi, onu sözde ilahlaştıran inanca delil oluşturmaz. Bu mucizeler Kuran'da da belirtilen açık birer gerçektir. Hz. İsa'nın babasız doğumu, beşikteyken konuşması, körleri, alaca hastalığı olanları iyileştirmesi gibi hayatı boyunca gösterdiği pek çok mucizesi olmuştur. Ancak bu mucizeler sonsuz güç ve kudret sahibi olan, tüm kainat üzerinde hakim olan Rabbimiz'in lütfu ile gerçekleşmiştir. Allah Hz. İsa'nın dışında, Hz. Musa'ya, Hz. Süleyman'a, Hz. İbrahim'e, Hz. Zekeriya'ya, Peygamberimiz Hz. Muhammed'e ve daha birçok peygambere de mucizelerle yardım etmiştir. Ancak üçleme inancını savunanlar bu mucizeleri kendilerince delil göstererek Hz. İsa için sözde ilahlık iddiasında bulunurlar. Oysa bu da diğerleri gibi İncil'de yer alan açıklamalarla çelişen bir iddiadır.

İlerleyen bölümlerde daha detaylı olarak inceleyeceğimiz gibi Hz. İsa, konuşmalarında hep Allah'ın şanını yüceltmiş, ***"Allah'ın bana verdiği buyruk uyarınca iş görüyorum."*** (Yuhanna, 14/31); ***"Size söylediğim sözleri kendiliğimden söylemiyorum."*** (Yuhanna, 14/10) ve ***"Size önemle belirtirim ki, elçi kendiliğinden***

hiçbir şey yapamaz" (Yuhanna, 5/19) gibi ifadelerle tüm gücün Allah'a ait olduğunu belirtmiştir.

Allah'ın sonsuz güç ve kudretinin ifade edildiği bazı İncil pasajları şu şekildedir:

Herşeyin kaynağı O'dur; herşey O'nun aracılığıyla ve O'nun için var oldu. Sonsuza dek O'na yücelik olsun. (Pavlus'un Romalılara Mektubu, 11/36)

Beş serçe iki meteliğe satılmıyor mu? Ama **bunların bir teki bile Allah Katı'nda unutulmuş değildir. Nitekim başınızdaki saçlar bile tek tek sayılıdır...** (Luka, 12/6-7)

İsa onlara bakarak, "İnsanlar için bu imkansız, ama **Allah için herşey mümkün"** dedi. (Matta, 19/26)

... O, herşeyin üzerinde hüküm süren, sonsuza dek övülecek Allah'tır. (Pavlus'un Romalılara Mektubu, 9/5)

Allah'ın zenginliği, bilgeliği ve bilgisi ne derindir!.. (Pavlus'un Romalılara Mektubu, 11/33)

A**llah'tan korkun! O'nu yüceltin! Çünkü O'nun yargılama saati geldi. Göğü, yeri, denizi ve su pınarlarını yaratana tapının!** (Vahiy, 14/7)

...Gücü herşeye yeten Rab Tanrı, senin işlerin büyük ve şaşılacak işlerdir. Ey ulusların Kralı, senin yolların doğru ve adildir. Rab, Sen'den korkmayıp adını yüceltmeyecek olan kim var? Çünkü kutsal olan yalnız Sensin. Bütün uluslar gelip senin önünde tapınacaklar. Çünkü senin adil işlerin açıkça görüldü. (Vahiy, 15/3-4)

...Herşey Allah'tandır. (Pavlus'un Korintlilere Birinci Mektubu, 11/12)

...Kurtarış, yücelik ve güç Allah'ımıza özgüdür. Çünkü O'nun yargıları doğru ve adildir... Çünkü gücü herşeye yeten Rab Tanrımız egemenlik sürüyor. (Vahiy, 19/1-6)

... Allah'tan olmayan yönetim yoktur. Var olanlar Allah tarafından kurulmuştur. (Pavlus'un Romalılara Mektubu, 13/1)

...Rab şöyle diyor: **"Varlığım hakkı için her diz önümde çökecek ve her dil Allah olduğumu açıkça söyleyecek."** (Pavlus'un Romalılara Mektubu, 14/11)

Mübarek ve tek Hükümdar, kralların Kralı, Rablerin Rabbi, ölümsüzlüğün tek sahibi, yaklaşılmaz ışıkta yaşayan, hiçbir insanın görmediği ve göremeyeceği Allah, Mesih'i belirlenen zamanda ortaya çıkaracaktır. Onur ve kudret sonsuza dek O'nun olsun. (Pavlus'un Timoteus'a Birinci Mektubu, 6/15-16)

Dikkat edin! Yapmanız gereken doğru işleri gösteriş için insanların gözü önünde yapmayın. Öyle yaparsanız, göklerdeki Rabbiniz'den ödül alamazsınız. Siz ise, dua edeceğiniz zaman odanıza girip kapıyı örtün ve gizlide olan Rabbiniz'e dua edin. Gizlilik içinde yapılanı gören Rabbiniz sizi ödüllendirecektir. Dua ettiğinizde, putperestler gibi boş sözler tekrarlayıp durmayın. Onlar, söz kalabalığıyla seslerini duyurabileceklerini sanırlar. Siz onlara benzemeyin! **Çünkü Rabbiniz, nelere gereksinmeniz olduğunu daha siz O'ndan dilemeden önce bilir.** Ayartılmamıza izin verme. Kötü olandan bizi

kurtar. **Çünkü egemenlik, güç ve yücelik sonsuzlara dek Senindir.** (Matta, 6/5-8, 13)

İncil'de bildirilen bu gerçekler, Kuran'da bildirilenlerle uyum içindedir. Zaten bunlar, tarihin başından bu yana tüm peygamberlerin öğrettiği mutlak hakikatlerdir: Zamanı, mekanı, insanı, tüm alemleri ve varlıkları Allah yaratmıştır. Rabbimiz, her türlü kusur ve eksiklikten münezzehtir. O, Üstün ve Yüce olandır. Her olay Rabbimiz'in izniyle ve takdiriyle gerçekleşir. Kuran'da dildirilen ifadeyle, Allah dilemeden, yeryüzünde bir yaprak düşmez, bir dişi gebe kalmaz ve hiçbir canlı O'nun bilgisi dışında doğuramaz. Allah, gizliyi ve açıkta olan herşeyi bilen ve herşeye güç yetirendir. Allah dilediğini yapmaya güç yetirendir, sonsuz güç ve kudret sahibidir. Bir şeyin olmasını dilediğinde ona sadece "ol" demesi yeterlidir. O'nun Katı'nda hiçbir şey imkansız değildir. Kainattaki tüm iktidar ve kudretin yegane sahibi Allah'tır.

İncil'de Allah'ın tüm kainat üzerindeki bu mutlak hakimiyeti çok açık ifadelerle ortaya konmaktadır. İnsanlara tüm güç ve yetkilerini verenin alemlerin Rabbi olan Allah olduğu çeşitli örneklerle açıklanmaktadır. Yeryüzündeki tüm olayları meydana getiren, tüm varlıklara hayat veren yüce Rabbimiz'dir.

Bedeni öldürebilen, ama canı öldüremeyenlerden korkmayın. **Canı da bedeni de cehennemde yok edebilenden korkun. İki serçe bir kuruşa satılır, değil mi? Öyleyken biri bile Rabbinizin bilgisi olmadan yere düşmez.** (Matta, 10/28-29)

Eğer kendisine gökten verilmezse hiç kimse kendiliğinden bir şey alamaz. (Yuhanna, 3/27)

...Gökten ekmeği Musa vermedi. **Size gökten gerçek ekmeği veren Rabbim'dir.** (Yuhanna, 6/32)

Sizleri mahkemeye verdikleri zaman, neyi nasıl söyleyeceğinizi düşünerek kaygılanmayın. Ne söyleyeceğiniz o anda size bildirilecek. **Çünkü konuşacak olan siz olmayacaksınız, Rabbinizin Ruhu sizin aracılığınızla konuşacaktır.** (Matta, 10/19-20)

Kurtarıcımız tek Allah, sizi düşmekten alıkoyacak, Kendi yüce huzuruna büyük sevinç içinde lekesiz olarak çıkaracak güçtedir... (Yahuda'nın Mektubu, 24-25)

O günü ve saati, ne gökteki melekler ne de elçi bilir; **Allah'tan başka kimse bilmez.** (Matta, 24/36)

Ölümsüzlük yalnız O'na özgüdür... O'nu ne gören olmuştur, ne de kimse görebilir... (Timoteus'a 1. Mektup, 6/16)

İçimizden, ölüme mahkûm olduğumuzu hissettik. Ama bu, kendimize değil, **ölüleri dirilten Allah'a** güvenmemiz için oldu. (Pavlus'un Korintlilere İkinci Mektubu, 1/9)

Tüm bu Yeni Ahit pasajları, gerçek Hıristiyanlıkta Allah'a yönelik samimi ve içten bir iman olduğunu açıkça göstermektedir. Ancak bu doğru inançların yanına, üçleme gibi bir batıl inanç eklenmiş ve bu da Hıristiyanlığı dejenere etmiştir.

İncil'de Tarif Edilen 'Allah'ın Peygamberi Hz. İsa'

Hıristiyanlık çeşitli mezheplere, bu mezhepler de kendi içlerinde çeşitli kollara ayrılmaktadır. İncil'i farklı şekillerde yorumlayan, farklı uygulamalara sahip çok çeşitli dini akımlar, kiliseler bulunmaktadır. Ancak bu farklı kolların çok büyük bir bölümünün ittifakla kabul ettikleri iman esası "üçleme"dir.

Tarih boyunca üçleme inancını reddeden çeşitli akımlar ortaya çıkmış, ancak bu akımların büyüyüp güçlenmeleri, çoğunluğu oluşturan üçleme savunucuları tarafından engellenmiştir. Bu akımlar hemen "sapkın" ilan edilmiş, baskıya maruz kalmış ve bir şekilde sindirilmişlerdir. Kitabın ilerleyen bölümlerinde göreceğimiz bazı azınlık gruplar dışında üçleme inancı, Hıristiyan dünyasında genelde kabul görmüş ya da kabul görmeye zorlanmıştır.

Kitabın başından beri belirttiğimiz gibi **üçleme inancı Kuran'a tamamen aykırı bir inançtır ve İncil'de dahi yer alan açıklamalar Hz. İsa'nın hayatının hiçbir anında böyle bir iddiada bulunmadığını, böyle bir şeyi ima dahi etmediğini, hatta bu gibi girişimleri bizzat kendisinin engellediğini, her konuşmasında Allah'ı övdüğünü ve yücelttiğini ortaya koymaktadır.** Günümüzde üçleme inancının karşısında yer alan çevrelerin en çok üzerinde durdukları konulardan biri de zaten budur: Hz. İsa'nın beşer kimliği.

Hz. İsa'nın hayatı üçleme iddiasını yalanlar

İncil'de Hz. İsa'nın hayatı ve bu kıymetli elçinin tebliği ile ilgili verilen bilgiler ve Hz. İsa'nın hikmetli öğütleri üçleme inancı nedeniyle asırlardır gözardı edilmektedir. Üçleme inancı kafaları o kadar karıştırmaktadır ki, bunun sonucunda Hz. İsa ilahlaştırılmakta ve adeta kendisinden medet umulur hale getirilmektedir.

Kuran'a göre Hz. İsa, Allah'ın insanlara uyarıcı ve korkutucu olarak gönderdiği, doğumundan Kendi Katı'na alışına kadar hayatının her anında benzersiz mucizeler yaratarak yardımda bulunduğu mübarek bir peygamberidir. Onun doğumu Allah'tan çok büyük bir mucizedir. Ancak doğumunun ardından o da tüm insanlar gibi bir yaşam sürmüştür. Hz. İsa da diğer insanlar gibi Allah'ın "Ol" demesiyle var olmuştur ve Allah'a karşı aczini bilen, Allah'a muhtaç bir beşerdir. Gerek Kuran ayetlerinde gerekse İncil'de Hz. İsa'nın beşer özellikleri çok çeşitli örneklerle tarif edilir. Örneğin önceki bölümlerde de belirttiğimiz gibi, Rabbimiz Maide Suresi'nin 75. ayetinde Hz. İsa ve Hz. Meryem için **"...ikisi de yemek yerlerdi..."** şeklinde buyurmuş, onların birer melek olmadıklarını, diğer insanlar gibi olduklarını belirtmiştir.

İncil'de yer alan pek çok örnekte Hz. İsa'nın beşer özelliklerinden bahsedilmektedir. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

Hz. İsa'nın doğumu, soyu, yakınları

İncil'de Hz. İsa'nın soyu ve dünyaya gelişi ile ilgili çeşitli açıklamalar bulunmaktadır. Bu bilgilere göre Hz. İsa, Hz. Davud'un soyundan gelmektedir. Hz. İsa halk arasında tanınan bir kişidir. Halk onun kimin soyundan geldiğini, nerede doğup büyüdüğünü bilmektedir. Hz. İsa'nın ailesi halk tarafından yakından tanınmaktadır:

Eski çağlardan beri kutsal peygamberlerinin ağzından bildirdiği gibi, kulu **Davut'un soyundan** bizim için güçlü bir kurtarıcı çıkardı; düşmanlarımızdan, bizden nefret edenlerin hepsinin elinden kurtuluşumuzu sağladı. (Luka, 1/69-71)

İbrahim oğlu, **Davut oğlu İsa Mesih'in soyuyla** ilgili kayıt şöyledir... (Matta, 1/1-2)

Daha sonra **İsa'nın annesiyle kardeşleri** geldi. Dışarıda durdular, haber gönderip onu çağırdılar. (Markos, 3/31)

Önden giden ve arkadan gelen kalabalıklar şöyle bağırıyorlardı: **"Davut oğluna** hozana! Rab'bin adıyla gelene övgüler olsun, en yücelerde hozana!" İsa Kudüs'e girdiği zaman bütün kent, "Bu kimdir?" diyerek çalkalandı. Kalabalıklar, "Bu, **Celile'nin Nasıra kentinden İsa Peygamber"** diyordu. (Matta, 21/9-11)

Meryem'in oğlu, Yakup, Yose, Yahuda ve Simun'un kardeşi olan marangoz değil mi bu? Kızkardeşleri burada, aramızda yaşamıyor mu?.. (Markos, 6/3)

Hz. İsa'nın beşeri özellikleri

Üçleme inancının özünde Hz. İsa'nın beşeri özelliklerini gözardı etme anlayışı bulunmaktadır. Oysa İncil'de Hz. İsa ile ilgili verilen bilgilerden, bu kıymetli insanın "Allah'ın oğlu değil, Allah'ın mübarek bir elçisi olarak anlatıldığı" açıkça anlaşılmaktadır. Onun da her insan gibi bir hayat yaşadığı görülmektedir. O da diğer insanlar gibi doğmuş, bebeklik, çocukluk ve gençlik dönemlerinden geçmiştir. Yemek yeme ihtiyacı hissettiğinde yanındaki havarileriyle birlikte Allah'a şükrederek yemek yemiş, uzun bir günün ardından her insan gibi yorulmuş ve uyuma ihtiyacı hissetmiştir. Bunun yanı sıra Hz. İsa'nın yıkanmak, temizlenmek gibi her türlü fiziksel ihtiyacına da çevresindeki kişiler şahit olmuşlardır. Bunlar, bir insanın karşılaması zorunlu olan doğal ihtiyaçlarındandır. Ayrıca üçleme inancında Hz. İsa'ya atfedilmeye çalışılan ilahlık iddiasıyla da tamamen çelişmektedir.

İsa bilgice ve boyca gelişiyor, Allah ve insanlar önünde iyilik buluyordu. (Luka, 2/52)

Onlarla sofrada otururken **İsa ekmek aldı, şükretti ve ekmeği bölüp onlara verdi.** (Luka, 24/30)

Sevinçten hâlâ inanamayan, şaşkınlık içindeki öğrencilerine, "**Sizde yiyecek bir şey var mı?" diye sordu.** Kendisine bir parça kızarmış balık verdiler. İsa onu alıp gözlerinin önünde yedi. (Luka, 24/41-43)

Mayasız Ekmek bayramının ilk günü öğrenciler İsa'nın yanına gelerek, "Fısıh yemeğini yemen için nerede hazırlık yapmamızı istersin?" diye sordular. (Matta, 26/17)

Daha sonra **İsa, Levi'nin evinde yemek yerken...** (Markos, 2/15)

İsa bundan sonra eve gitti. Yine öyle büyük bir kalabalık toplandı ki, **İsa'yla öğrencileri yemek bile yiyemediler.** (Markos, 3/20)

Sofraya oturmuş yemek yerlerken İsa, "Size doğrusunu söyleyeyim" dedi, "sizden biri, benimle yemek yiyen biri beni ele verecek." (Markos, 14/18)

Ferisilerden biri **İsa'yı yemeğe çağırdı. O da Ferisi'nin evine gidip sofraya oturdu.** (Luka, 7/36)

... İsa, **yolculuktan yorulmuş** olduğu için kuyunun yanına oturmuştu. Saat on iki sularıydı. Samiriyeli bir kadın su çekmeye geldi. **İsa ona, "Bana su ver, içeyim"** dedi. (Yuhanna, 4/6-7)

İsa, kayığın uç tarafında **bir yastığa yaslanmış uyuyordu...** (Markos, 4/38)

İsa onlara, "Gelin, tek başımıza tenha bir yere gidelim de **biraz dinlenin"** dedi. Gelen giden öyle çoktu ki, **yemek yemeye** bile vakit bulamıyorlardı. (Markos, 6/31)

...Yolculuktan yorulmuş olan İsa kuyunun yanına oturdu... (Yuhanna, 4/4)

Yukarıda alıntı yaptığımız bu İncil pasajları Hz. İsa'nın diğer tüm insanlar gibi Rabbimiz'in rahmetine muhtaç bir beşer olduğunu ortaya koymaktadır. O, Allah'ın tüm alemlere üstün kıldığı, peygamberlik makamıyla şereflendirdiği ve mucizelerle lütufta bulunduğu, çok üstün ahlaklı bir kuludur. O, seçkin özelliklere sahip bir beşerdir, ama aynı zamanda diğer canlılar gibi Allah'ın rahmetine muhtaç, aciz bir kuldur. Oysa canlı ve cansız tüm kainatın yaratıcısı olan Allah daima diridir, her an herşeye hakimdir, herşeyi bilir, herşeye güç yetirir, O'nu uyku ve uyuklama tutmaz. O her türlü acizlikten de münezzehtir. O, yarattıklarına çeşitli acizlikler vermiş ve sahip oldukları bu eksiklikleri fark ederek yalnızca Kendisi'ne kulluk etmelerini, herşeyi Kendisi'nden istemelerini emretmiştir.

Hz. İsa da tüm insanlar gibi Allah'ın rahmetine muhtaç bir kuldur

Hem Kuran ayetlerinde hem de İncil'de Hz. İsa'nın Allah'ın sonsuz lütfuyla çeşitli mucizeler gösterdiğinden bahsedilir. Ancak Hz. İsa her konuşmasında; yaptığı tebliğlerinde ve havarilerle olan sohbetlerinde bu mucizeleri Allah'ın dilemesiyle gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Konuşanın kendisi değil Allah olduğunu, tüm yapılan işleri Allah'ın yerine getirdiğini, Allah'ın tüm canlılar üzerinde tek hakim olduğunu sık sık hatırlatmıştır. Kendisinin Allah'ın risaletini insanlara duyuran bir kul olduğunu,

Allah'ın dilemesiyle bu yaptıklarını gerçekleştirdiğini, her yaptığının Allah'ın kontrolünde olduğunu vurgulamıştır. Bu açıklamalarından bazıları şu şekildedir:

Herşey bana Rabbim tarafından verildi... (Matta, 11/27)

...Allah'ın bana verdiği buyruk uyarınca iş görüyorum... (Yuhanna, 14/31)

...Size söylediğim sözleri kendiliğimden söylemiyorum... (Yuhanna, 14/10)

...Size önemle belirtirim ki, elçi kendiliğinden hiçbir şey yapamaz... (Yuhanna, 5/19)

...Benim öğretişim kendimden değil, beni gönderenden esinleniyor. (Yuhanna, 7/16)

Onları bana veren Rabbim her varlıktan üstündür... (Yuhanna, 10/29)

Çünkü ben kendiliğimden konuşmadım. Ne diyeceğimi, ne konuşacağımı beni gönderen Allah buyurdu. O'nun buyruğunun ise sonsuz yaşam olduğunu biliyorum. Bunun için **konuştuğum her sözü Allah'ın bana bildirdiği gibi söylüyorum.** (Yuhanna, 12/49-50)

İsa Allah'ın herşeyi kendi ellerine verdiğini ve Allah'tan gelmiş olup yine Allah'a gittiğini biliyordu. (Yuhanna, 13/3)

Beni gönderen benimle beraberdir. O beni kendi başıma bırakmadı. Çünkü **ben her zaman O'nun beğendiği işleri yapıyorum.** (Yuhanna, 8/29)

Ben kendi kendime hiçbir şey yapamam; işittiğim gibi yargılarım. Benim yargılayışım doğrudur. Çünkü kendi isteğimi değil, beni gönderenin isteğini ararım. (Yuhanna, 5/30)

Kendisine Rabbimden olanak sağlanmadıkça, kimse bana gelemez... (Yuhanna, 6/65)

İncil'de yer alan yukarıdaki açıklamalar üçleme inancı açısından son derece önemlidir. Çünkü bu ifadelerde, **Hz. İsa'nın bir ilah değil (Allah'ı tenzih ederiz), Allah'a muhtaç, Allah'ın dilediği şekilde hareket eden, Allah'ın emrettiği şekilde karar veren, Allah'ın ilhamıyla konuşan, Allah'ın beğeneceği işler yapan bir kul olduğu bizzat Hz. İsa'nın kendisi tarafından** dile getirilmektedir. Ancak üçleme inancında tüm bu hikmetli ve samimi ifadeler göz ardı edilmekte, Hz. İsa ise var olmak için hiçbir şeye ihtiyacı olmayan, üstün bir varlık olarak tanıtılmak istenmektedir. Oysa bunlar gerçeği yansıtmadığı gibi, hem Rabbimiz'in yüce Zatı'na hem de O'nun mübarek elçisi Hz. İsa'ya karşı da saygıdan uzak bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Rabbimiz tüm bu benzetmelerden münezzehdir. O, hiçbir şeye ihtiyacı olmayan, tüm kusur ve eksikliklerden uzak, sonsuz ve tek güç sahibi olan Allah'tır. O'na denk ve eş bir varlık yoktur.

Buradaki ifadede Hz. İsa'nın yalnızca Allah'a kulluk etmekle ilgili hükümlere uyduğu açıkça görülmektedir. Yalnızca Allah'a kulluk eden Hz. İsa'yı sözde Allah ile eşit sayan üçlemenin ne kadar batıl bir inanç olduğu, buradan da anlaşılabilir. (Allah'ı tenzih ederiz)

Hz. İsa'nın Allah'a dua etmesi

Üçleme inancını yalanlayan bir diğer delil ise, bu mübarek insanın Rabbimiz'e olan samimi dualarıdır. Dua eden insan Allah'ın varlığını ve birliğini, O'na karşı olan acizliğini, kendisine tek yardım edecek olanın Allah olduğunu ve O'ndan başka ibadet edilecek hiçbir güç olmadığını kabul etmiş demektir. Dua Allah'a olan derin teslimiyetin, kişinin kendi aczinin farkında oluşunun en güzel ifade şekillerinden biridir. Rabbimiz tüm eksik sıfatlardan münezzeh olan ve sonsuz kudret sahibi olandır. Evrende tüm kudret O'na aittir. Yardım ve bağışlanma, sadece ve sadece, herkesin Kendisi'ne muhtaç olduğu, Kendisi ise kimseye muhtaç olmayan Allah'tan istenir. Hz. İsa'nın duaları da Allah'a olan teslimiyetinin ve sahip olduğu güçlü Allah korkusunun en samimi göstergelerindendir. İncil'de belirtildiğine göre Hz. İsa hem şükretmek hem de istekte bulunmak amacıyla Rabbimiz'e dua etmiştir. Kendisine isteklerini verebilecek tek ve mutlak gücün Allah olduğunu bilmiştir:

Biraz ileriye giderek **yüzüstü yere kapandı, duaya koyuldu...** (Matta, 26/39)

Halka çimenlerin üzerine oturmalarını buyurduktan sonra, beş ekmekle iki balığı aldı, **gözlerini göğe dikerek şükran duasını yaptı...** (Matta, 14/19)

Halkı salıverdikten sonra **dua etmek için tek başına dağa çıktı.** Akşam olurken orada yalnızdı. (Matta, 14/23)

Sabah çok erkenden, ortalık henüz ağarmadan İsa kalktı, evden çıkıp ıssız bir yere gitti, orada **dua etmeye başladı.** (Markos, 1/35)

Onları uğurladıktan sonra, **dua etmek için dağa çıktı.** (Markos, 6/46)

İsa öğrencilerine, **"Ben dua ederken** siz burada oturun" dedi. (Markos, 14/32)

O günlerde İsa, **dua etmek** için dağa çıktı ve bütün geceyi Allah'a **dua ederek** geçirdi. (Luka, 6/12)

İsa bir yerde dua ediyordu. Duasını bitirince öğrencilerinden biri O'na, "Öğretmen" dedi, "Yahya'nın kendi öğrencilerine öğrettiği gibi sen de bize dua etmesini öğret." (Luka, 11/1)

... Ben, imanını yitirmeyesin diye senin için **dua ettim.** Geri döndüğün zaman kardeşlerini güçlendir." (Luka, 22/32)

Kuran'da yer alan bir ayette de Hz. İsa'nın, Rabbimiz'in en güzel sıfatlarını anarak yaptığı samimi duası şöyle bildirilmiştir:

Meryem oğlu İsa: "Allah'ım, Rabbimiz, bize gökten bir sofra indir, öncemiz ve sonramız için bir bayram ve Sen'den de bir belge olsun. Bizi rızıklandır, Sen rızık vericilerin en hayırlısısın" demişti. (Maide Suresi, 114)

Allah Hz. İsa'nın bu duasını kabul etmiş ve şöyle buyurmuştur:

Allah demişti ki: "Şüphesiz Ben bunu size indireceğim. Artık bundan sonra sizden kim inkâr ederse, Ben onu gerçekten alemlerden hiç kimseyi azablandırmayacağım bir azapla azablandıracağım." (Maide Suresi, 115)

Hz. İsa Allah'a dua ederek O'ndan bir sofra indirmesini istemiştir. Allah Hz. İsa'nın bu duasını kabul ederek O'nun dileğini yerine getirmiştir. Ancak unutulmamalıdır ki, Hz. İsa'nın bu mucizeyi yerine getirecek bağımsız ve özel bir gücü bulunmamaktadır. O, Allah'ın sonsuz yaratma gücünü insanlara göstermesinde elçilik görevini üstlenen çok mübarek bir kuldur.

İncil'de Hz. İsa "Allah'ın elçisi" olarak isimlendirilmiştir

Üçleme inancının özünde, Hz. İsa'yı Allah'ın risaletini tebliğ eden bir elçi ya da diğer peygamberler gibi Allah'ın gönderdiği bir kul olarak değil, "Allah'ın oğlu" (Allah'ı tenzih ederiz) olarak görme anlayışı bulunmaktadır. Oysa İncil'de Hz. İsa'nın Allah'ın vahyini tebliğ eden, insanları iman etmeye ve Allah'a teslim olmaya davet eden bir elçi olduğu anlatılır. Hz. İsa da "gönderilmiş bir elçi" olduğunu tebliğlerde sürekli ifade etmektedir. Hz. İsa'nın Allah'a söylediği *"Ben onlara Senin sözünü ilettim"* (Yuhanna, 17/14) şeklindeki sözü özellikle dikkat çekicidir. O da Hz. Süleyman, Hz. Musa, Hz. Davud, Hz. Muhammed gibi bir peygamberdir, Allah'ın risaletini tebliğ eden bir elçidir. Nitekim bir İncil pasajında Hz. Musa'nın; *"Tanrı size kendi kardeşlerinizin arasından benim gibi bir peygamber çıkaracak"* (Elçilerin İşleri, 7/37) şeklinde söylediği haber verilmektedir. Hz. İsa'nın peygamberliğini teyit eden İncil açıklamalarından bazıları şu şekildedir:

Beni sevmeyen, sözlerimi tutmaz. İşittiğiniz söz benim değil, **beni gönderen Allah'ındır.** (Yuhanna, 14/24)

Eğer Rabbimin işlerini yapmıyorsam, bana iman etmeyin. Ama yapıyorsam, bana iman etmeseniz bile, yaptığım işlere iman edin... (Yuhanna, 10/37-38)

Halk, İsa'nın yaptığı mucizeyi görünce, "Gerçekten dünyaya gelecek olan **peygamber** budur" dedi. (Yuhanna, 6/14)

..."O adam, Allah'ın ve bütün halkın önünde **gerek söz, gerek eylemde güçlü bir peygamberdi.**" (Luka, 24/19)

... Çünkü beni göndereni tanımıyorlar. (Yuhanna, 15/21)

Allah, sizleri kötü yollarınızdan döndürüp kutsamak için kulunu ortaya çıkarıp önce size gönderdi." (Elçilerin İşleri, 3/26)

Sonsuz yaşam, tek gerçek Rab olan Seni ve gönderdiğin İsa Mesih'i tanımalarıdır. Yapmam için bana verdiğin işi tamamlamakla Seni yeryüzünde yücelttim. Dünyadan bana verdiğin insanlara Senin adını açıkladım. Onlar senindiler, bana verdin ve Senin sözüne uydular. Bana verdiğin herşeyin Sen'den olduğunu şimdi biliyorlar. Çünkü bana ilettiğin sözleri onlara ilettim, onlar da kabul ettiler. Senden çıkıp geldiğimi gerçekten anladılar, beni Senin gönderdiğine iman ettiler. (Yuhanna, 17/3-8)

Size doğrusunu söyleyeyim, benim gönderdiğim herhangi bir kimseyi kabul eden beni kabul etmiş olur. Beni kabul eden de beni göndereni kabul etmiş olur. (Yuhanna, 13/20)

...Ben kendiliğimden gelmedim. Ama beni gönderen gerçektir. Ne var ki, O'nu tanımıyorsunuz. Oysa ben O'nu tanıyorum. Çünkü O'ndanım ve beni O gönderdi. (Yuhanna, 7/28-29)

İsa, "Başka yere gidelim" dedi, "Yakın kasabalara. Oralarda da sözü yaymam gerek. Çünkü bunun için geldim." (Markos, 1/38)

İsa, "Allah tarafından onaylanan iş, **O'nun gönderdiği kişiye iman etmenizdir"** diye karşılık verdi. (Yuhanna, 6/29)

Allah'ın gönderdiği kişi Allah'ın sözlerini konuşur... (Yuhanna, 3/34)

...Ama beni gönderen gerçektir ve ben O'ndan duyduklarımı dünyaya bildiriyorum. (Yuhanna, 8/26)

... İsa, "Benim, sizin bilmediğiniz bir yiyeceğim var" dedi. Öğrenciler birbirlerine, "Acaba biri ona yiyecek mi getirdi?" diye sordular. İsa, **"Benim yemeğim, beni gönderenin isteğini yerine getirmek ve O'nun işini tamamlamaktır"** dedi. (Yuhanna, 4/31-34)

Hz. İsa'nın tebliğinin özü: Allah'a iman ve kulluk

Üçleme inancına göre Hıristiyanlığın öncelikli şartı Hz. İsa'ya imandır ve üçlemeye inanmayan bir kişi gerçek bir Hıristiyan değildir. Oysa İncil'de bu iddiaları çürüten çok net açıklamalar bulunmaktadır. Özellikle de Hz. İsa'nın tebliği, insanları sadece Allah'a iman etmeye davet etmek üzerinedir. Hz. İsa çevresindeki insanların sorularını, şüphelerini, kuşkulu yaklaşımlarını onları Allah'a teslim olmaya davet ederek gidermektedir.

İsa ona şu karşılığı verdi: **"Allah'ın Rab'be tapacak, yalnız O'na kulluk edeceksin'** diye yazılmıştır." (Luka, 4/8)

"Size doğrusunu söyleyeyim, sözümü işitip **beni gönderene iman edenin sonsuz yaşamı vardır.** Böyle biri yargılanmaz, ölümden yaşama geçmiştir. (Yuhanna, 5/24)

"Hiç kimse iki efendiye kulluk edemez. Ya birinden nefret edip öbürünü sever, ya da birine bağlanıp öbürünü hor görür. Siz hem Allah'a, hem de paraya kulluk edemezsiniz. (Matta, 6/24)

İsa ona şu karşılığı verdi: **"Allah'ın olan Rab'bi bütün yüreğinle, bütün canınla ve bütün aklınla sev.'** (Matta, 22/37)

Onların tartışmalarını dinleyen ve İsa'nın onlara güzel bir cevap verdiğini gören bir din bilgini yaklaşıp ona, "Tüm buyrukların en önemlisi hangisidir?" diye sordu. İsa şöyle karşılık verdi: "En önemlisi şudur: Dinle, ey İsrail! Allah'ımız olan Rab tek Rab'dir. **Allah'ın olan Rab'bi bütün yüreğinle, bütün canınla, bütün aklınla ve bütün gücünle sev.** İkincisi de şudur: Komşunu kendin gibi sev. Bunlardan daha büyük buyruk yoktur." Din bilgini İsa'ya, "İyi söyledin, öğretmenim" dedi. "Allah tektir ve O'ndan başkası yoktur" demekle doğruyu söyledin. (Markos, 12/28-32)

Bunun üzerine taşı kaldırdılar. İsa gözlerini gökyüzüne dikerek şöyle dedi: **"Rab, beni işittiğin için Sana şükrediyorum. Beni her zaman işittiğini biliyordum. Ama bunu, çevrede duran halk için, beni Senin gönderdiğine iman etsinler diye söyledim."** (Yuhanna, 11/41-42)

İsa yüksek sesle, "**Bana iman eden bana değil, beni gönderene iman etmiş olur"** dedi. "Beni gören, beni göndereni de görür. Bana iman eden hiç kimse karanlıkta kalmasın diye, dünyaya ışık olarak geldim. Sözlerimi işitip de onlara uymayanı ben yargılamam. Çünkü ben dünyayı yargılamaya değil, dünyayı kurtarmaya geldim. Beni reddeden ve sözlerimi kabul etmeyen kişiyi yargılayacak biri var. Söylediğim söz o kişiyi son günde yargılayacaktır. Çünkü ben kendiliğimden konuşmadım. Beni gönderen Allah'ın Kendisi ne söylemem ve ne konuşmam gerektiğini bana buyurdu. O'nun buyruğunun sonsuz yaşam olduğunu bilirim. Ne söylüyorsam, Allah'ın bana söylediği gibi söylüyorum." (Yuhanna, 12/44-50)

Yukarıdaki İncil açıklamalarında da görüldüğü gibi Hz. İsa diğer tüm peygamberler gibi Allah'a tüm kalbiyle teslim olmuş mübarek bir kuldur. İnsanlara Allah'ın vahyini aktarmış, onlara Allah'a bir ve tek olarak iman etmeleri için çağrıda bulunmuştur. Yeryüzünde devam eden hayatı boyunca çok zor şartlarla karşılaşmış, tebliğini engellemeye çalışan çok sayıda din karşıtı insan olmasına karşın, çok üstün bir sabır göstererek Allah'ın dinini anlatmaya devam etmiştir. Şiddetli Allah korkusu ile son ana kadar insanları tüm kainatın yaratıcısı olan Allah'a iman etmeye ve O'na kulluk etmeye davet etmiştir. Tüm bunlar Hz. İsa'nın Allah'ın oğlu değil (Allah'ı tenzih ederiz), kavmine Allah'tan müjdeler getiren, ahiret gününe karşı insanları uyaran, güzel ahlaka davet edip her türlü bağnazlıktan kurtulmaları için onlara çağrıda bulunan bir peygamber olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Sadece Hz. İsa değil, Hz. İsa'nın tebliğini dinleyen, öğütlerini tutan ve bu kutlu insanın izinden giden ilk İseviler de Hz. İsa gibi birer muvahhiddiler. Gördükleri baskılar onları asla yıldırmamış, Allah'ı birleyenler olarak Hz. İsa'nın yolundan hiçbir şekilde dönmemişlerdir. Bu kişiler Nasranilerdir.

Hz. İsa'nin Tebliğine Uyan Samimi Hıristiyanlar: Nasraniler

Hz. İsa, arkasında sadık bir müminler topluluğu bıraktı. Yeni Ahit'e göre Hz. İsa'nın seçtiği on iki havari, Hz. İsa'nın ailesi ve Hz. İsa'ya iman eden diğer Yahudilerden oluşan bu topluluk, diğer Yahudiler tarafından "Nasraniler" (Nazareans) olarak tanımlandılar.[11] Bu ifadenin, İncil'de Hz. İsa için kullanılan "Nasıralı İsa" deyiminden türediği ya da bu deyimle aynı kaynaktan çıktığı kabul edilir.

Nasraniler Eski Ahit'e ve Hz. Musa'nın hükümlerine uymaya devam ediyorlar, Musevi inancının emir ve yasaklarına uyuyorlardı. Nasranileri diğer Yahudilerden ayıran en önemli fark ise, Hz. İsa'nın getirdiği yeni dini benimsemeleri ve onu bir peygamber ve bir Mesih olarak kabul etmeleriydi. Hz. İsa'nın, daha önceden Hz. Musa tarafından haber verilen[12] ve Allah'ın, Yahudileri doğru yola yöneltip dinlerini batıl inanışlardan arındırmak için gönderdiği peygamber olduğuna iman ediyorlardı. Nasraniler Hz. İsa'nın Allah Katı'na alınışının ardından, onun getirdiği mesajı yaymak için tüm imkanlarıyla mücadele ettiler. Yeni Ahit'in İncillerden sonra en önemli kitabı kabul edilen Elçilerin İşleri, bu konu hakkında önemli bilgiler verir.

Nasranilerin mesajı

Elçilerin İşleri'nde yazıldığına göre, Hz. İsa'nın öğrencileri peygamberlerinin Allah Katı'na alınışının ardından yoğun bir baskı görmeye başladılar. Dönemin Yahudi din adamları, onları kendilerince sapkın bir mezhep olarak görüyor ve elden geldiğince susturmak ve sindirmek istiyorlardı. Romalıların gözünde de sakıncalı bir konumdaydılar. Ancak baskılar ve kınamalar onları yıldırmadı. Bunun en büyük sırrı ise kuşkusuz Allah'a olan inançlarıydı. Bu inanç onlara büyük bir dayanışma ve kardeşlik de kazandırmıştı. Elçilerin İşleri'nde bu durum şöyle anlatılır:

İmanlıların tümü birarada bulunuyor, herşeyi ortaklaşa kullanıyorlardı. Mallarını mülklerini satıyor ve bunun parasını herkese ihtiyacına göre dağıtıyorlardı. Her gün tapınakta toplanmaya devam eden imanlılar, kendi evlerinde de ekmek bölüp içten bir sevinç ve sadelikle yemek yiyor ve Allah'ı övüyorlardı. Tüm halkın beğenisini kazanmışlardı. Rab de her gün yeni kurtulanları onların arasına katıyordu. (Elçilerin İşleri, 2/44-47)

Bir başka bölümde, Nasraniler arasındaki dayanışma ve fedakarlık şöyle anlatılır:

İnananların topluluğu yürekte ve düşüncede birdi. Hiç kimse sahip olduğu herhangi bir şey için "bu benimdir" demiyor, herşeylerini ortak kabul ediyorlardı... Allah'ın büyük lütfu hepsinin üzerindeydi. Aralarında yoksul olan yoktu. Çünkü toprak ya da ev sahibi olanlar bunları satar, sattıklarının bedelini getirip elçilerin buyruğuna verirlerdi; bu da herkese ihtiyacına göre dağıtılırdı. Örneğin, Kıbrıs doğumlu bir Levili

olan ve elçilerin Barnaba, yani 'Cesaret Verici' diye adlandırdıkları Yusuf, sahip olduğu bir tarlayı sattı, parasını getirip elçilerin buyruğuna verdi. (Elçilerin İşleri, 4/32-37)

Bu denli büyük bir iç disipline sahip olan Nasraniler, Hz. İsa'nın tebliğini diğer Yahudilere anlatmaya devam ettiler. Hz. İsa'yı tanıtırken de onun Allah'ın Yahudilere gönderdiği son peygamber olduğunu söylüyorlardı. Havari Petrus'un Süleyman Tapınağı'ndaki bir grup Yahudiye yaptığı bir konuşma, Elçilerin İşleri'nde şöyle aktarılır:

"Şimdi ey kardeşler, yöneticileriniz gibi sizin de bilgisizlikten ötürü böyle davrandığınızı biliyorum... Öyleyse, günahlarınızın silinmesi için tövbe edin ve Allah'a dönün. Öyle ki, Rab size yenilenme fırsatları versin ve sizin için önceden belirlenmiş olan Mesih'i, yani İsa'yı göndersin. Allah'ın eski çağlardan beri kutsal peygamberlerinin ağzından bildirdiği gibi, herşeyin yeniden düzenleneceği zamana dek İsa'nın gökte kalması gerekiyor. Musa şöyle demişti: 'Tanrınız olan Rab size, kendi kardeşlerinizin arasından benim gibi bir peygamber çıkaracak. Onun size söyleyeceği her sözü dinleyin. O peygamberi dinlemeyen herkes Allah'ın halkından koparılıp yok edilecektir.'

Samuel ve ondan sonra gelip konuşmuş olan peygamberlerin hepsi de bu günleri duyurmuştur. Sizler peygamberlerin mirasçıları, Allah'ın atalarınızla yaptığı antlaşmanın mirasçılarısınız. Nitekim Rab İbrahim'e şöyle demişti: 'Senin soyunun aracılığıyla yeryüzündeki tüm halklar kutsanacaktır.' Allah, her birinizi kötü yollarından döndürüp kutsamak için kulunu ortaya çıkarıp önce size gönderdi." (Elçilerin İşleri, 3/17-26)

Bu ifadelerde Petrus, **Hz. İsa'dan "Allah'ın kulu" diye bahsetmekte ve onun bir peygamber** olduğunu vurgulamaktadır. **Hz. İsa'nın, Hz. Musa tarafından haber verilmiş bir peygamber olduğu insanlara anlatılmaktadır ve "Allah'ın Oğlu" gibi bir kavram yer almaktadır.** Üçleme inancından ya da Hz. İsa'ya atfedilen sözde ilahlık sıfatından da bir bahis yoktur. (Allah'ı tenzih ederiz.)

Nasranilere Baskılar

Elçilerin İşleri'nde anlatıldığına göre dönemin Yahudi din adamları Nasranilerden rahatsız oldu ve onların tebliği yayıldıkça bu rahatsızlık arttı. Hem Yahudi din adamları, hem de onlar tarafından kışkırtılan Roma yönetimi onları "siyasi açıdan" tehlikeli bir grup saydı ve hedef aldı. Tarihi kayıtlara göre, Nasranilere karşı uygulanan baskı politikası giderek arttı. Birçok kez tutuklandılar, kırbaçlandılar ve Hz. İsa'nın adını anmamaları için uyarıldılar. MS 48-49 yıllarında Nasranilerin tutuklanması ve cezalandırılması iyice arttı. Sonunda, MS 62-65 yılları civarında Nasranilerin lideri tutuklandı ve öldürüldü. Nasranilerin diğer Yahudilerle, özellikle de önde giden din adamları ile (Saddukiler ve Ferisiler) anlaşamamalarının nedeni, İncil metinlerine göre, bu din adamlarının "**kuşaktan kuşağa aktardıkları geleneklerle Tanrı'nın sözünü geçersiz kılmaları**"ydı. (Markos, 7/13)

Yeni Ahit'e göre Hz. İsa'nın yakın ailesinin ve havarilerinin liderliğinde yaşayan bu cemaatin belirgin vasfı "bir ve tek olarak Allah'a" inanmalarıydı. **Nasraniler için Hz. İsa Allah'ın kutlu elçisi idi. Üçleme inancı ise onlar için hiçbirşey ifade**

etmiyordu. Onlar için önemli olan Hz. İsa'nın getirdiği mesajdı. Nitekim Nasrani yazılarında -örneğin Yeni Ahit'teki "Yakub'un Mektubu"nda- hep Allah'a imana çağrıda bulunulmakta ve daha çok imani kavramların üzerinde durulmaktadır.

48-49 yılları arasında Yahuda'nın Romalı valisi, çok sayıda Nasraniyi çarmıha gerdirdi. Roma'ya karşı gelişen her türlü isyan hareketinde Nasranilerin de rolü olduğu düşünülüyordu. 50'li yıllarda baskı sürdü. Nasrani topluluğu 65 yılında Kudüs'ten çıktı ve Mezopotamya'ya doğru göç etti.

"Sapkınlar" ve Ebionlar

Nasraniler, ikinci yüzyıldan itibaren Kilise önderlerinin yazılarında "sapkın" bir mezhep olarak anılmaya başladılar. Kilise'nin önemli isimlerinden biri olan Justin Martyr, MS 150 yılında yazdığı bir metinde, Hz. İsa'yı bir Mesih olarak tanıyan, ancak yine de onu normal bir insan sayan, yani "Tanrı'nın oğlu" (Allah'ı tenzih ederiz) olarak görmeyen, bir mezhepten söz etmişti. Martyr bir konuyu daha vurgulamıştı; bu insanlar üçlemeyi savunan çevreler tarafından kötüleniyorlardı ve iki tarafın arası son derece bozuktu.[13]

Bundan yaklaşık yarım yüzyıl sonra ise, Katolik Rahip Irenaeus, Adversus Haereses (Sapkınlara Cevaplar) adlı bildirisini yayınlandı. Irenaeus'un en çok yerdiği "sapkın"ların başında da "Ebionim" olarak tanımladığı bir cemaat geliyordu. "Ebionim" kelimesi, İbranice'deki "Ebion" kelimesinin çoğuluydu ve kısaca "fakirler" anlamına geliyordu.

Irenaeus'a göre Ebionlar cemaatinin "sapkın" olmasının nedeni ise, Hz. İsa'nın normal bir insan olduğu yönündeki inançlarıydı. Ayrıca yine Irenaeus'a göre, Yahudi hükümlerinin tüm kurallarına hala titizlikle uyuyorlar, öte yandan dört İncil içinden de bir tek Matta İncili'ni kabul ediyorlardı.[14] Yazılı kaynaklardan söz konusu Ebionlar cemaatinin Nasraniler olduğu anlaşılmaktadır. Kilise önderleri "Ebion" ve "Nasrani" terimlerini hep aynı topluluğu ifade etmek için kullanmışlardır. Örneğin 4. yüzyılın sonlarında Epiphanius adlı bir Kilise yazarı, yazdığı bir bildiride "Nasrani" ve "Ebion" kelimelerini aynı anlamda ve aynı grubu ifade etmek için dönüşümlü olarak kullanıyordu. Epiphanius'a göre, **bu grubun "sapkınlığı" Hz. İsa'nın sözde ilah olduğunu reddetmelerinden ve onu normal bir insan olarak tanımlamalarından kaynaklanıyordu**. Epiphanius, bu kişilerin, Kilise'nin onayladığı Yeni Ahit kitaplarını değil, bu kitapların "başka versiyonlarını" kullandıklarını da vurguluyordu.[15]

Ebionların Hz. İsa'yı bir insan olarak gördükleri, ona ilahlık atfetmek gibi bir inanca sahip olmadıkları, 22 Aralık 2003 tarihli *Time* dergisinde yayınlanan "The Lost Gospels" (Kayıp İnciller) başlıklı bir makalede de şöyle vurgulanıyordu:

Ebionlar Hz. İsa'ya inanıyor, ancak (araştırmacı) Ehrman'ın belirttiği gibi, 'onu Yahudi kutsal kitabında vaat edildiği gibi, "Yahudilere gönderilmiş Yahudi Mesihi" olarak görüyorlardı. Ebionların inandığı Hz. İsa, Üçleme'nin bir parçası değildi. Onun bir insan

olduğunu ve özelliğinin Yahudi şeriatını mükemmelleştirmek olduğunu savunuyorlardı.[16]

Kudüs'ten ayrılan Nasraniler Suriye taraflarına göç ettiler ve ilerleyen birkaç yüzyılda Mezopotamya'da varlıklarını sürdürdüler. Ancak Nasraniler bir topluluk olarak bu bölgede yaşadılarsa da, Nasrani öğretisi giderek yayıldı ve çok daha uzak coğrafyalara ulaştı. Roma'daki Katolik Kilisesi'nin ulaşmadığı bölgelerde, en azından Hıristiyanlığın ilk dört yüzyılında, Nasrani inancına sahip çeşitli Hıristiyan mezhepleri geliştiler. Nasrani öğretisine sahip çıkan ya da en azından bu öğretiden etkilenen söz konusu muhalif Hıristiyan hareketlerinin en ünlüsü, önceki bölümlerde üzerinde durduğumuz İskenderiye Piskoposu Arius'un adıyla anılan "Ariusçuluk" hareketiydi.

İNCİL YAZARLARI HZ. İSA'NIN HAYATIN ŞAHİT OLMAMIŞLARDI

Hıristiyanlık dini hakkında yeterince bilgisi olmayan kişiler, İncil metinlerinin Hz. İsa ile aynı dönemde yazıldığını ve tamamen Hz. İsa'nın sözlerine dayandığını düşünürler. Oysa bu doğru değildir. İncil Hz. İsa'dan çok daha sonraları yazılı metin haline getirilmiştir. **Markos İncili'nin MS 70, Matta İncili'nin MS 80, Luka İncili'nin MS 90 yılında, Yuhanna İncili'nin ise 90-100 yılları sırasında yazıldığı tahmin edilmektedir.** Diğer İncil metinleri de aynı dönemler içinde yazılmıştır. O dönemde var olan birçok İncil arasında ortak bir kitap oluşturulması ise İznik Konsili sırasında gerçekleştirilmiştir.

Hz. İsa'nın hayatı hakkında başvurabileceğimiz temel Hıristiyan kaynaklar, bu mübarek insanın Allah Katı'na alınışından yaklaşık 30-35 yıl sonra yazılmaya başlanan ve Yeni Ahit'in ilk dört kitabını oluşturan 4 İncil ile diğer Yeni Ahit metinleridir.

Tarihi kaynaklardan ve İncil'deki anlatımlardan anlaşıldığı üzere ilk Hıristiyanlar Hz. İsa'nın Allah Katı'na alınışının ardından Hz. İsa'nın sözlerini ve yaptıklarını sözlü olarak insanlara aktarmaya başlamışlardır. Araştırmacılara göre, ilk Hıristiyanların, içinde bulundukları şartlara göre Hz. İsa'nın sözlerine yeni anlamlar yüklemeleri, Hz. İsa'yı reddeden Yahudi din adamlarıyla ya da Romalılarla tartışmalara girdiklerinde sözlü olarak aktarılan bilgileri çeşitli değişikliklere uğratmış olmaları muhtemeldir. Buna göre, ilk Hıristiyanlar Mesih inancını ayakta tutmak, Hz. İsa'ya olan imanı güçlendirmek, Hıristiyanlığı hızla yaymak ve baskılar nedeniyle halkta oluşan ümitsizliği ortadan kaldırmak istiyorlardı. Bu nedenle de Hz. İsa'nın söz ve fiillerini yorumlayarak, yeni bir şevk ve heyecan kaynağı oluşturmayı amaçlıyorlardı. Oysa bunu sadece Allah'ın sözlerini ve Hz. İsa'nın hikmetli tebliğini insanlara aktararak yapabilirlerdi. Ancak bu böyle olmamış, Allah'ın vahyi sonradan değişikliğe uğratılmış ve Hz. İsa'nın sözleri çok yanlış şekillerde yorumlanmış, özünden uzaklaştırılmıştır. İşte bu süreçte Hz. İsa'ya gösterilen saygının yanlış yorumlanmış ve sonuçta onu sözde ilahlaştıran bir yanılgıya sebebiyet vermiş olması mümkündür. (Allah'ı tenzih ederiz.) Bu görüş günümüzde Batılı araştırmacılar arasında da genelde kabul görmektedir.[17] Aradan zaman geçip havariler de birer birer vefat etmeye başlayınca, bazı Hıristiyanlar Hz. İsa'nın tebliğinin yok olmasını engellemek için, Hz. İsa'nın sözlerini ve yaptıklarını, kendi akıllarında kaldığı kadarıyla birbirlerine ekleyerek İncil metinlerini oluşturma yoluna gitmiş olabilirler.[18]

Rudolf Bultmann 20. yüzyılın önemli Yeni Ahit uzmanlarından biridir. Bultmann, eserlerinde İncillerin yazımı hakkında çok çeşitli yorumlarda bulunur. Bultmann, **"Sinoptik İncillerin (Matta, Markos ve Luka İncillerinin) Hz. İsa'nın yaşamının birbirini izleyen rivayetlerini ortaya koymak için İncil yazarları tarafından birbirine eklenen, düzensiz anekdotları biraraya getirmek suretiyle oluşturulduklarını"** söyler. Ancak Bultmann'a göre **"farklı toplumlarda o**

toplumları oluşturan fertlerin ihtiyaçlarına göre tekrarlanıp duran bu sözler çeşitli şekiller aldıklarından, bir toplumdan diğer topluma, hatta bir toplumun kendi içinde bile birbirlerinden farklılıklar arz ediyorlardı" ve **"Hz. İsa'nın sözleri ve eylemleri, kişiler tarafından farklı amaçlar için kullanıldıklarından çeşitli şekiller kazanmışlardı."** Örneğin ilk dönemde, bazen insanlara vaazda veya öğütte bulunmak için, bazen de toplumda fertlerin uymaları gereken ahlaki ilkeler olarak kullanılmışlardır. Bultmann, sözlü geleneğin bir sonucu olarak Hz. İsa'nın sözlerinin ve eylemlerinin ilk Hıristiyanlar tarafından kısmen değiştirildiğini bu şekilde ortaya koymaktadır. Ayrıca, İncil metinlerinde bizzat ilk Hıristiyanlar tarafından üretilmiş ve Hz. İsa'ya atfedilmiş sözlerin de bulunduğunu ileri sürmektedir.[19] Hz. İsa'nın kendini "Allah'ın oğlu" olarak adlandırdığını düşünmemektedir. Ona göre bu sıfat, Hz. İsa'nın ardından **"tanrıların oğulları olarak sunulan ilahi kişiler, sır dinlerinde ibadet edilen oğul ilahlar ve gnostik mitolojide yer alan kurtarıcı figür"** motiflerinden etkilenilerek geliştirilmiş ve büyük bir yanılgı olarak Hz. İsa'ya atfedilmiştir.[14] (Allah'ı tenzih ederiz.)

Dolayısıyla bugün Batılı araştırmacıların büyük bir bölümü tarafından kabul edilen gerçek, **İncillerin Hz. İsa'nın sözlerinin eksiksizce biraraya getirilmesiyle oluşmuş birer kitap olmadıklarıdır. Onlara göre İnciller, Hz. İsa'nın ardından onun sözlerinin, yaptıklarının, kendisinden sonra ortaya çıkan şartlar içerisinde biraraya getirilmesinden oluşan metinlerdir.**

İncil metinlerinin yazarları

İnciller günümüzde Markos, Matta, Luka ve Yuhanna gibi yazarların adlarıyla bilinmelerine rağmen, adsız olarak kaleme alınmışlardır. Bu isimlerdeki kişilerin gerçekten İncilleri yazıp yazmadıkları bilinmemektedir. İnciller ancak 2. yüzyılın ikinci yarısından sonra bugünkü adlarıyla anılmaya başlanmışlardır. Matta ve Yuhanna, Hz. İsa'nın gerçek havarisi olarak kabul edilirken, Markos Pavlus'un takipçisi ve Luka da Pavlus'un öğrencilerinden biri olarak görülür. Yani İncil yazarları gerçekte yaşamış şahsiyetlerdir, ancak İncilleri onların yazdıklarına dair elimizde bir kanıt bulunmamaktadır.[21] Tanınmış Kitab-ı Mukaddes araştırmacılarından E. P. Sanders, *The Historical Figure of Jesus* (İsa'nın Tarihi Kimliği) isimli kitabında İncillerin yazılışını şu şekilde açıklar:

Mevcut kanıtlar göstermektedir ki, İnciller ikinci yüzyılın ikinci yarısına kadar isimsiz olarak kalmışlardır... Sahip olduğumuz İnciller ikinci yüzyılın ilk yarısında zikredildi. Fakat her zaman anonim olarak. Yaklaşık olarak 180 yılında aniden isimler belirmişti. **O zaman birçok İncil vardı, sadece bizim sahip olduğumuz gibi dört tane değildi ve Hıristiyanlar hangisinin yetkili olduğunu belirlemek zorundaydılar.** Bu önemli bir mesele idi, fikir olarak çok önemli farklılıklar vardı. Kimin

kazandığını ise biliyoruz: bu dört İncil'in –ne daha az ne de daha çok- Hz. İsa'nın güvenilir kayıtları olduğunu düşünen Hıristiyanlar kazanmışlardır.[22]

Sanders, bir başka makalesinde "isimsiz" olarak yazılan İncillerin adlandırılma sürecini şöyle anlatır:

MS 2. yüzyılın ortalarında sayısız İncil nüshası vardı. Hıristiyan yetkililer bunlardan hangilerinin sahih olduğu konusunda bir karar vermek için onları adlandırma yoluna gitmişlerdir. İşte böylece günümüzde Kilise tarafından sahih kabul edilen dört İncil'e Markos, Matta, Luka ve Yuhanna adları verilmiştir.[23]

F*rom Jesus to Christ, The Origins of the New Testament, Images of Jesus* (İsa'dan Mesih'e, Yeni Ahit'in Kökenleri, İsa'nın İmajları) kitabının yazarı Paula Fredriksen bu durumu şu şekilde özetler:

Hz. İsa'nın şu an Yunanca olan bazı sözleri toplanmış ve şu an kayıp olan bir belge haline getirilmişti. Bu belgeye günümüz araştırmacıları Q adını verirler. Sözlü gelenekler ise – mucizeler, meseller, efsaneler vs- çeşitli Hıristiyan topluluklar tarafından biraraya getirilmiş, katlanarak büyümüş ve elden ele dolaşmıştır. Bunların bir kısmı isimsiz Yahudi olmayan Hıristiyanlar tarafından 70'li yıllarda kağıda döküldü. Bu kişiler yazar değildi ve bir eser meydana getirmediler. Anlatılan hikayeleri metinler haline getirdiler. Bunun sonucunda Markos İncili meydana geldi.[24]

Paula Fredriksen'in dikkat çektiği bir diğer konu ise İncillerde kullanılan dil ile ilgiliydi. Fredriksen özetle şunları söylüyordu:

Hz. İsa Aramice konuşuyordu ve tebliğini de Aramice konuşan Yahudilere, Filistinlilere ve göçebelere yapıyordu. Ancak İncillerin yayılmasında rol oynayan kişilerin dilleri Yunanca idi. **Hz. İsa'nın sözlü tebliği ve tüm yaptıkları Yunancaya yine sözlü olarak çevrildi. Bu çevirilerin güvenilirliğinden emin olmak ise mümkün değildir.** Sözlü kaynaklar üzerinde yapılan psikolojik ve antropolojik araştırmalar, bu kaynakların tarihi açıdan güvenilirlikten çok uzak olduğunu ortaya koymuştur. Aktarma sırasında hata olmaması mümkün değildir. Çünkü gözlem yapan ve aktaran kişi bir insandır. Eğer bu bilgiler yazılı hale gelmeden önce birçok kişi tarafından aktarılarak yazan kişiye ulaşmışsa, o zaman her zincirde farklı eklemeler, düzeltmeler ve değiştirmeler olmuştur. Sonuç olarak **Hz. İsa ile ilgili, sözlü olarak aktarılan bilgiler bize İncil'de gerçekten söylenenler ve o dönemde gerçekten olanlar hakkında bir bilgi vermektedir.** Ama aynı zamanda da bu aktarım sırasında değişiklikler olabileceğini kabul etmemizi zorunlu kılar.[25]

Bir diğer Kitab-ı Mukaddes araştırmacısı John Dominic Crossan, *The Birth of Christianity, Discovering what happened in the years immediately after the execution of Jesus* (Hıristiyanlığın doğuşu, Hz. İsa'nın ifasının hemen sonrasındaki yıllarda olanları keşfetmek) isimli önemli çalışmasında İncil yazarları hakkında şu yorumlarda bulunur:

İncilleri Hz. İsa hakkında gerçek bir bilgi kaynağı olarak nasıl kullanabiliriz? **İnciller, kelimesi kelimesine kendi yazarlarının sesleridir. Onların arkasında da Hz. İsa hakkında konuşan toplumdan isimleri belirsiz kişiler bulunmaktadır. Bu**

seslerin içinde de Hz. İsa'nın sözlerinden ve yaptıklarından izler bulunmaktadır. Hz. İsa hakkında doğru bilgileri toplamak için iki çetin aşamayı geçmek gerekir. Bunlardan birincisi hangilerinin Hz. İsa'ya ait olduğunu bulmaktır. İkinci adım ise bu bilgileri 1. yüzyıldaki Yahudi dünyasının tarihi yapılanması içine yerleştirmektir.[26]

Hz. İsa'nın anlattıklarının sözlü hali artık tamamen yok oldu. Konuşulan cümleler yapısı gereği geçicidir ve çok kısa süre yaşar. Sadece dinleyicilerin hafızasında yaşar ve tamamen geri gelmesi ancak hafızaya bağlıdır... Yazılı gelenek dahi değişime uğrar ve gelişir. Bu bizi İncilleri doğrudan kopyalanmış bir sözlü anlatım olarak varsaymaktan alıkoymaktadır: gelenek metne geçirilirken tahrif edilmiş olabilir. Üstelik bu tahrifat sadece Sinoptik yazarları ile de sınırlı kalmamıştır...[27]

Ne İncil yazarları, ne de Yeni Ahit'in diğer bölümlerini yazanlar, tasvir ettikleri olayların bizzat görgü şahitleri değildirler. İncil yazarları, Hz. İsa'dan sonra birkaç on yıl boyunca nesilden nesile aktarılan sözlü ve yazılı geleneği bir metin haline getiren kişilerdir. Bu nedenle asırlardır bu metinler üzerinde araştırma yapan çeşitli uzmanlar, İncil metinlerinin günümüzdeki haline gelmesinde çok çeşitli etkilerin rol oynadığına dikkat çekmişlerdir. Bir makalede bu etki şu şekilde açıklanmaktadır:

Hz. İsa'nın ilk elden orijinal hatıraları, (1) Hıristiyanların kendi dini önderlerini yüceltmek için onu evrensel nitelikli dinsel bir kimlik haline getirme çabalarıyla; (2) kaleme alındıkları dönemin putperest tanrı motifleriyle; (3) gentile (Yahudi olmayan) kökenli Hıristiyanların oluşturduğu ilk kilisenin, ayrıldığı merkezi Yahudiliğe karşı çıkmasıyla; (4) bizzat Hıristiyan toplumunun farklı akımları içinde ihtilaf çıkaran polemiklerle; (5) ve Hz. İsa'nın hayatında cereyan eden olayların Eski Ahit peygamberlerinin verdikleri sözlerin yerine getirilmesi ve böylece de, onun Eski Ahit peygamberliğinin tamamlayıcısı olarak sunulmasıyla, çeşitli şekillerde muhafaza edilmiş, ayıklanmış, geliştirilmiş, yüceltilmiş ve kısmen de tahrip edilmiştir... **Ayrıca İnciller, hem Yahudilerin baskılarına, hem de Roma İmparatorluğu'nun zulümlerine karşı ayakta kalma mücadelesi veren ilk kilise tarafından kaleme alındığı için ve içinde bulundukları durumdan dolayı, içerikleri bizzat Hz. İsa'nın kendisi ve yaptıkları olmayıp; ilk kilisenin, muhalifleri ile mücadelesi bağlamında Hz. İsa'nın sözlerine ve yaptıklarına getirdiği yorumdur.** Bu gerçekten hareketle, İncillerin sunduğu bilgilerin Hz. İsa'nın biyografisini yazmak için oldukça yetersiz olduğu görülür. İşte bundan dolayıdır ki, Hz. İsa'nın konumunu ve statüsünü incelerken dört İncil'in yorumlanmasında, imanları, fikirleri, kanaatleri, önyargıları ve tartışmaları, hem İncillerde hem de Yeni Ahit'in diğer kitaplarında yansımasını bulan ilk Hıristiyan toplumlarının mevcut hayatlarını dikkate almak zorundayız... **Yine Hz. İsa'nın konumunu incelerken şunu da unutmamalıyız ki, temel kaynak olan İnciller, Hz. İsa'dan 40-60 yıl sonra, onun hayatında cereyan eden orijinal olaylardan oldukça farklı bir ortamda, yine onun ana dili olan Aramice değil, Yunanca olarak kaleme alınmıştır...** Kısacası İnciller Hz. İsa'nın

söylediklerine ve yaptıklarına bizzat tanık olan Hz. İsa'nın kendi havarileri tarafından değil de, daha sonraki dönemde Hıristiyan olmuş kişiler tarafından, zamanla ortaya çıkan yeni durumlara uygun olarak derlenen kitaplardır. **Yani İnciller, Hz. İsa'nın sözleri ve yaptıkları ile ilgili ilk el rivayetlere değil, ikinci hatta üçüncü el rivayetlere dayanmaktadır.**[28]

Yazıda dikkat çekilen bu tarihi gerçekler son derece önemlidir. İncil metinlerini kıyaslama yaparak inceleyen bağımsız araştırmacılar da aynı noktaya dikkat çekmektedirler: Dört İncil birbirinden oldukça farklıdır.

Dört İncil arasındaki farklılıklar

Matta, Markos, Luka ve Yuhanna sırasıyla yer alan dört İncil, ortak kabule göre MS 65 ila 100 yılları arasında yazılmıştır. (Bazı araştırmacılar, MS 75-115 gibi daha geç tarihler de verirler.[29]) Bunun anlamı ise, bu kitapların en erkeninin Hz. İsa'nın Allah Katı'na alınışından 30 yıl kadar sonra kaleme alındığıdır.

Az önce de belirttiğimiz gibi, araştırmacılar bu kadar geç bir tarihte kaleme alınan kitapların Hz. İsa'nın hayatını ve tebliğini tam olarak yansıtabileceğine inanmamaktadırlar. Üzerinde durdukları husus ise, İncil yazarlarının Hz. İsa'yı olduğu gibi değil, kendi zihinlerinde hayal ettikleri gibi tasvir etmiş olmaları ihtimalidir.

Dört İncil'in ilk üçü -yani Matta, Markos ve Luka- birbirlerine büyük ölçüde paraleldir. Bu nedenle Hıristiyan geleneğinde "Sinoptik İnciller" olarak tanımlanırlar. (Sinoptik, "aynı gözden" demektir ve üç İncil'in ortak bakış açısını ifade eder). Bunların arasında tarihsel olarak en erken yazılanı, Yeni Ahit'te ikinci sıraya konmuş olmasına rağmen, Markos'un İncili'dir. Matta ve Luka'nın kendi İncilleri'ni yazarken Markos'u kaynak olarak kullandıkları, ancak bazı eklemeler yaptıkları kabul edilmektedir.

Dördüncü İncil olan Yuhanna ise, Sinoptiklerden çok kesin çizgilerle ayrılır. Yuhanna'da anlatılan bazı olaylar Sinoptiklerde yer almaz ya da bunun tersi söz konusudur. Dahası, Yuhanna'nın anlattığı bir olay, Sinoptiklerde tamamen farklı bir biçimde anlatılabilmektedir. Sinoptikler de zaman zaman birbirleriyle çelişmektedirler.

Yeni Ahit araştırmacıları dört İncil'in birbirlerinden farklı konuların üzerinde durduklarına, yazan kişilerin üsluplarının metinlere yansıdığına ve dört İncil'in kendi içlerinde birçok tarihi çelişkiler barındırdığına işaret ederek, İncillerdeki her pasajın doğrudan Hz. İsa'nın sözü olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığını vurgularlar. Bu iddiaya göre Matta, Markos, Luka ve Yuhanna tarafından yazılan 4 farklı İncil, farklı amaçlarla ve farklı topluluklara yönelik yazılmıştır. Hıristiyan araştırmacılar İncil metinlerini üsluplarına göre şu şekilde tanımlamaktadırlar:

Matta; Yahudilere yönelik yazılmıştır ve bu nedenle de genelde Hz. İsa'dan "İbrahim ve Davut oğlu Kral Mesih" şeklinde bahsetmektedir.

Markos; Yunanlılara yönelik yazılmıştır ve bu nedenle de genelde güç, iktidar ve hizmet üzerinde durur. Hz. İsa'dan "Büyük İşler Yapan Tanrı'nın Kulu" şeklinde bahsedilir.

Luka; Bunların dışında kalanlara yönelik yazılmıştır. Bu nedenle de Hz. İsa'nın üstün ahlakı ve insani yönleri üzerinde durulmuştur. Hz. İsa'dan "İnsanların dostu olan Adem'in oğlu" şeklinde bahsedilir.

Yuhanna; Diğer 3 kitaptan çok daha sonra yazılmıştır. Bu dönem içinde oluşan tepkileri ve soru işaretlerini cevaplamak amacıyla yazılmıştır. Bu nedenle de Hz. İsa'nın mucizevi yönlerinin üzerinde durmuştur. "Allah'ın oğlu" (Allah'ı tenzih ederiz) şeklindeki ifadeler daha ziyade bu kitapta yer alır. Hz. İsa'dan "Göklerden gelen" şeklinde bahsedilmektedir.[30]

Tarihsel olarak İncillerin en erkeni Markos, en geçi ise Yuhanna'dır ve aralarında büyük farklar vardır. Eğer Markos'un ve Yuhanna'nın anlatımları tarihsel bir kayıt olarak kabul edilirse, bu farklılıklar kolaylıkla açıklanabilir. Çünkü ortada aynı olayın iki farklı insan tarafından yazılmış iki ayrı tasviri vardır. Bu tasvirlerin biri olaydan 40-45 yıl, diğeri ise 60-65 yıl kadar sonra yazılmıştır.

İnciller arasındaki farklılıklar karşısında bazı Hıristiyanlar "ufak tefek farklılıklara rağmen sonuçta aynı olay anlatılıyor" gibi açıklamalarda bulunurlar. Ama önemli olan da zaten bu farklılıklardır. Çünkü bu farklılıklar, Yeni Ahit'in yazarlarının yazdıkları metinleri normal, insani yollarla yazdıklarını ortaya koymaktadır: Hz. İsa hakkında sözlü bazı anlatımlar duymuşlar, sonra da kendi kültürlerinin, inançlarının, bilgilerinin ya da önyargılarının etkisiyle İncilleri yazmışlardır. Dolayısıyla **bu metinler "insani"dirler, "İlahi" değildirler. Bu nedenle de bunları "içinde hak bölümler olması muhtemel tarihsel kaynaklar" olarak kabul etmek gerekir.**

Hıristiyan inanışına göre, İncil metinleri farklı insanlar tarafından kaleme alınmışlardır, ama bu insanlar "Tanrı'nın esinlemesi" ile yazmışlardır. Buna göre, Yeni Ahit'te yer alan metinlerin hepsinin her satırının doğru olduğu kabul edilmektedir. Ancak İnciller arasındaki çelişkiler, bunu imkansız kılmakta ve bu kitapların bütünüyle vahye dayalı olduklarını reddetmektedir. Aynı olayın farklı şekillerde anlatılması ise, bu anlatımın insan hafızasının, zihninin, önyargı ve beklentilerinin ürünü olduğunu göstermektedir.

Hıristiyan kaynaklarına baktığınızda, Yeni Ahit'in dört İncili'ndeki bu farklı anlatımın "birbirlerini tamamlayan parçalar" olarak yorumlanmaya çalışıldığını görürsünüz. Bu mantığa göre, her İncil "Hz. İsa'nın farklı bir yönünün" görülmesini sağlamaktadır. Oysa bu yanlıştır. Ortada dört farklı metin ve dört farklı anlatım vardır, çünkü bu metinleri yazan kişilerin Hz. İsa hakkındaki düşünceleri farklıdır. Günümüz Kitab-ı Mukaddes araştırmacılarına göre, Hz. İsa hakkındaki gerçek bilgileri, hatta Hz. İsa'ya verilmiş olan gerçek İncil'i birer kaynak olarak kullanmışlar, ancak bu vahyi kendi inançlarına göre yorumlamış, yeniden şekillendirmiş ya da ilavelerle genişletmişlerdir. Bu araştırmacıların arasında önemli bir yere sahip olan John Dominic Crossan, Richard

G. Watts ile birlikte yazdığı, *Who is Jesus? Answers to Your Questions About the Historical Jesus* (Hz. İsa Kimdir? Tarihi İsa Hakkındaki Sorularınıza Cevaplar) isimli eserinde, İncil metinleri arasındaki farklılıklar hakkında şu yorumu yapar:

Aslında problemin temelinde dört İncil'e sahip olmamız yatıyor. Çünkü birkaç farklı versiyon içindeki belli meselleri veya özdeyişleri veya hikayeleri okuduğumuzda aralarındaki uyuşmazlıkları kaçıramayız. İlk başta, şunu söylemek üzere aklımız çeliniyor; 'Şahitler aynı şeyleri farklı şekillerde hatırlıyorlar.' Ancak çok açıktır ki, Matta ve Luka İncillerini yazdıklarında önlerinde Markos İncili'nin (Yeni Ahit İncillerinin ilk olanı) kopyaları duruyordu. Yani, **Hz. İsa hakkındaki hikayeler konusunda Matta ve Luka bağımsız kaynaklar değillerdir, ancak Markos'un versiyonlarıdır.** Ayrıca bu demek oluyor ki versiyonlar bireysel İncil yazarlarının dini görüşlerini (teolojilerini) yansıtmaktadır. Bir başka deyişle, **her bir İncil biyografiden ziyade Hz. İsa'nın kasıtlı birer yorumudur...** Matta, Markos, Luka ve Yuhanna arasındaki tüm farklılıklar ile diğer mevcut pek çok İncil ile (Q İncili, Aziz Thomas İncili...) birlikte belirgin bir problemimiz var. Her bir İncil Hz. İsa'yı anlamanın özel bir yoludur. Acaba tarihi gerçeklere ne kadar yakınlar?[31]

Alıntıda da belirtildiği gibi, bir başka önemli gerçek, dört İncil'in, aslında daha fazla sayıdaki İncil kopyalarının içinden seçilmiş kitaplar olmasıdır. **Thomas İncili, Meryem İncili, Petrus İncili, Yakup ve Thomas'ın Çocukluk İncilleri, Yakub'un gizli İncili, Eagerton İncili, Oxyrhynchus İncili gibi bu farklı İnciller, Hz. İsa hakkında farklı bilgiler ve yorumlar içermektedir.** Araştırmacılar, tüm bu İncillerin aslında tek bir orijinal -ama kayıp- metinden geldiğini düşünmektedirler. Buna, Almanca'daki "quelle" (kaynak) sözcüğünden esinlenerek "Q İncili" denmektedir. İlk Hıristiyan toplumu ve İncil'i ilk kez derleyenler Hz. İsa'nın sözlerini biraraya getirirlerken içinde bulundukları duruma, siyasi baskılara ve mevcut koşullara göre yeni yorumlamalar yapmış, çeşitli eksiltme ve eklemelerle gerçek mesajdan uzaklaşmışlardır. Bugün İncil üzerine araştırma yapan tarihçiler bu konuda hemfikirdirler. Paula Fredericksen Yeni Ahit yazılarının kaleme alındığı dönemi şu şekilde özetler:

Yeni Ahit yazılarının yazıldığı dönem, sözlü anlatımdan yazılı anlatıma; Aramice'den Yunanca'ya, zamanın sonundan zamanın ortasına; Yahudilerden Yahudi-olmayanlara; Celile'den Yahuda'ya ve oradan da İmparatorluğa geçişlerin yaşandığı bir dönemdi.[32]

İncil metinlerinin oluşumu hakkında çok fazla araştırma yapılmış ve çok çeşitli kitaplar yazılmıştır. Bu araştırmacıların çok büyük bir bölümü ise yukarıda belirttiğimiz fikirlere katılmaktadırlar. Yani İncil metinlerinin kim tarafından yazıldığının belli olmadığını, bu metinlerin Hz. İsa'nın doğrudan sözleri olup olmadığı konusunda kesin bir kanaate sahip olunamayacağını, İncil yazarlarının Hz. İsa ile çağdaş olmadıklarını söylerler. Örneğin Princeton Üniversitesi İlahiyat bölümünden Elaine Pagels, "Matta, Markos, Luka ve Yuhanna olarak adlandırdığımız İncilleri kimin yazdığı hakkında hemen hemen hiçbir bilgiye sahip değiliz."[33] der. *Who Wrote the Gospels?* (İncilleri Kim

Yazdı?) kitabının yazarı Randel Mc Craw Helms, "Markos'un Hz. İsa'nın görgü tanığı olan hiç kimseyi tanımadığını"[34] söyler.

U.S. News & World Report dergisinde, 10 Aralık 1990 tarihinde Jeffery L. Sheler imzalı "Who Wrote the Bible?" (İncil'i Kim Yazdı?) başlıklı bir araştırma dosyası yayınlanmıştır. Birçok Kitab-ı Mukaddes araştırmacısıyla görüşen Sheler'e göre, "Uzmanlar Kitab-ı Mukaddes'in tamamen insan emeğinin ürünü olduğu, yazarlarının kimliğinin ebedi olarak kaybedildiği ve çalışmalarının yüzyıllardır tercüme ve düzeltmelerle silindiği sonucuna varmışlardır."[35] Sheler'in İncil'in yazımıyla ilgili yorumları şu şekildedir:

Günümüzde İncilleri aslında Matta, Markos, Luka, Yuhanna'nın yazdığına inanan çok az sayıda Kitab-ı Mukaddes uzmanı bulunmaktadır -liberal şüphecilerden tutucu Evanjeliklere kadar. Metinlerin yazarları hiçbir yerde kendilerinin kimliklerini vermemektedirler ya da açıkça Hz. İsa'yı tanıdıklarını ya da onunla yolculuk ettiklerini iddia etmemektedirler... Bazı uzmanlar Hz. İsa'nın ölümünden sonraki 100 yıl içinde çok sayıda değişiklik meydana geldiğini, bu yüzden hiç kimsenin İncillerin doğruluğu ya da güvenilirliğinden- özellikle de yazarların Hz. İsa'nın kendisine dayandırdıkları sözlerin- kesin olarak emin olunamayacağını ifade etmektedirler.[36]

Sheler, yazısında birçok teoloğun görüşlerine yer verir. Örneğin Weston İlahiyat Fakültesinden Jerome Neyrey, "Üzerinde durulması gereken ana konu, İncilleri kimin yazdığını bizim gerçekte bilemediğimizdir."[37] der. 8 Nisan 1996 tarihli *Time* dergisinde de bu konu geniş yer alır. Dergiye görüşlerini açıklayan *The Gospel Truth* (İncil Gerçeği) kitabının yazarı David Van Biema şunları ifade eder:

Çoğu uzmanın doğruluğunu kesin olarak kabul ettikleri şey, İncillerin; havarilerin değil, onların adı bilinmeyen taraftarlarının (ya da onların taraftarlarının taraftarlarının) ürettikleri metinler olduğudur. Her biri Hz. İsa'nın hayatıyla ilgili farklı bir tablo sunmuşlardı. En erkeni Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesinden yaklaşık 40 yıl sonra yazılmıştır.[38]

Prof. E. P. Sanders, neden İncillerin orijinal hallerinden uzaklaştığını düşündüğünü şu şekilde özetler:

- İlk Hıristiyanlar Hz. İsa'nın yaşamının hikayesini yazmış değillerdi, onlar daha ziyade bunu kullanmışlardı ve bu yüzden şahsi bölümler korunmuş oldu -yani onun sözleri ve kahramanlıkları hakkındaki kısa pasajlar korunmuş oldu. Bu bölümler daha sonra editörler ve yazarlar tarafından geliştirildi ve düzeltildi. Bu da demek oluyor ki, Hz. İsa'nın sözleri ve yaptıkları ile ilgili en yakın içerikten hiçbir zaman emin olamayız.

- Bazı materyaller revize edilmiş, bazıları da ilk Hıristiyanlar tarafından oluşturulmuştur.

- İnciller anonim olarak yazılmışlardır.[39]

Dördüncü İncil

Hıristiyan inanışları üzerindeki Yunan etkisi ile ilgili araştırma yapan kişiler için dördüncü İncil çok önemli bir delildir. Akademisyenlerin çoğu, Yeni Ahit'te dördüncü sırada yer alan ve Hıristiyanlarca "Yuhanna İncili" olarak anılan kitabı sadece "Dördüncü İncil" olarak tanımlamayı tercih ederler. Çünkü bu İncil'in havari Yuhanna tarafından yazıldığı iddiası çoğu araştırmacı tarafından kabul edilmemektedir.

Dördüncü İncil'in yazarının, Hz. İsa'nın kimliği hakkındaki yorumları çok farklıdır, üslubu çok farklıdır, aktardığı sözler ya da olaylar farklıdır. Sinoptiklere göre çok daha felsefi, çok daha sembolik, çok daha mistiktir. Yeni Ahit'teki çelişkilerin çoğu da, aslında Sinoptiklerle Dördüncü İncil arasındaki çelişkilerdir. Prof. E. P. Sanders da *The Historical Figure of Jesus* (Hz. İsa'nın Tarihi Portresi) isimli eserinde Sinoptik İnciller ve Yuhanna İncili arasındaki farklılıklar üzerinde durur. Sanders Hz. İsa'nın hayatından bazı önemli olayları örnek vererek, bu olayların Sinoptik İnciller ile Yuhanna İncili'nde birbirinden çok daha farklı şekillerde anlatıldığına dikkat çeker. Sanders, "ikisinden birini kabul etmek zorundayız" der, ve cümlesini şöyle tamamlar:

"...Ancak bir başka olasılığın da üzerinde durmalıyız: **belki de yazarların hiçbiri neyin ne zaman yer alacağını bilmiyordu. Ellerinde büyük olasılıkla birkaç karışık bilgi vardı ve onlar da bu bilgiler üzerine inanılır hikayeler oluşturdular. Bu hikayelere de kendileri yeni eklemeler yaptılar."**[40]

Maurice Casey, *The Origins and Development of New Testament Christology,* (Yeni Ahit Kristolojisinin Kökenleri ve Gelişimi) isimli önemli çalışmasında şu yorumlarda bulunur:

Yuhanna'da Hz. İsa'nın, Tanrı'nın Oğlu ifadesini 23 kez kullandığı görülmektedir. Markos'da bu sayı sadece birdir. Eğer Hz. İsa bu terimi Yuhanna'nın söylediği kadar sık kullanmış olsaydı, derin iman sahibi olan Hıristiyanlar da Sinoptik İncillerde bu ifadeyi birçok kez kullanırlardı... Oysa Sinoptiklerde bu yönde deliller bulunmamaktadır. **Eğer "oğul" ifadesi Hz. İsa'nın kendi kudsiyetini ifade etmek için kullandığı en temel ifade olsaydı, havariler bu terimi çok fazla kullanırlardı, bu sözler Luka'ya yoğun bir şekilde aktarılırdı ve Luka da hepsini kağıda dökerdi.**[41]

Casey, Yuhanna İncili'nde bulunan ve üçleme inancının temelini oluşturan bazı ifadelerin, neden Sinoptik İncillerde olmadığını incelemektedir. Vardığı sonuç ise şudur: Eğer Hz. İsa'nın "Allah'ın oğlu" olduğu iddiası ve ona dayanan üçleme inancı gerçekten Hıristiyanlığın temeli olsaydı, Hz. İsa'nın sözlerinde, tebliğinde bu konu hakkında çok fazla delil bulunması gerekirdi. Oysa Sinoptik İncillerde üçleme inancının temellerini bulmak mümkün değildir. Buna karşın "insanoğlu" deyimi gerek Sinoptik İncillerde gerekse Yuhanna'da o kadar fazla kullanılmaktadır ki, bundan Hz. İsa'nın bu ifadeyi kullanmış olabileceği anlaşılmaktadır. (En doğrusunu Allah bilir) "Allah'ın oğlu"

ifadesinin Hz. İsa tarafından kullanılmadığını ifade eden İncil araştırmacıları, "insanoğlu" ifadesi için tam tersini düşünürler.

Yuhanna İncili'nin bir diğer dikkat çekici yönü, Yunan felsefesiyle olan ilişkisidir. İncil araştırmacısı James Still, "The Gospel of John and the Hellenization of Jesus" (Yuhanna İncili ve İsa'nın Yunanlaştırılması) adlı önemli makalesinde bu konuda şunları söyler:

Yuhanna İncili ikinci yüzyılın başlarında Yunanlı Hıristiyanlar için yazıldı. Bu yeni inananlar, daha eğitimli ve daha zengin kişilerdi. Şehirlerinde yaşayan diaspora Yahudilerini küçümsüyorlar, buna karşılık Roma yönetiminden itibar görüyorlardı. **Bu nedenle Yuhanna'nın yazarı, Sinoptik İncillerde yer alan ve Hz. İsa'yı Yahudilerin Mesihi olarak tanıtan pasajları çıkardı... İnsan-üstü bir İsa figürü ortaya çıkardı.** Önceki Sinoptik İnciller Hz. İsa'nın Yahudilerin Mesihi, Hz. Davud'un soyundan gelen ve İsrail'i kurtaracak kişi olduğunu vurgulamışlardı. Yuhanna'nın yazarı ise Yunanlı Hıristiyanları memnun etmeyen tüm bu Yahudi kavramlarını yok etti, Hz. İsa'nın Filistin ve Hz. Davud soyu ile ilgili olan bağlantılarını sildi.[42]

James Still'in diğer yorumları şu şekildedir:

Bugün bilinen Hz. İsa'yı ortaya çıkarmış olan Yunan felsefesinin etkisini Yuhanna'da çok açık biçimde görürüz. Tam anlamıyla Yunanlaştırılmış ve Tanrı'ya eşit gibi gösterilmiş bir Hz. İsa portresidir bu. Yuhanna'nın karmaşık ve mistik üslubunun tek bir amacı vardır; Hz. İsa'nın Tanrı'nın kendisi olduğu mesajını verebilmek.[43] (Allah'ı tenzih ederiz)

Sinoptik İncillerde Hz. İsa'ya ilahlık atfeden pasajlar son derece az ve tartışmaya açıktır. Ancak Still'in söylediği gibi bu yanlış inanış Yuhanna'da tüm metne belirgin bir biçimde hakimdir. James Still aynı makalesinde, 4. İncil'de Hz. İsa'yı sözde ilahlaştırmak için yapılan düzenlemelerden şöyle söz eder:

Burada (Yuhanna İncili'nde) Hz. İsa'nın doğumu yoktur, bize "herşeyin başlangıcında" Hz. İsa'nın Tanrı ile birlikte var olduğu anlatılır. Çünkü bu İncil'in yazarı, Hz. İsa'nın doğumundan söz etmenin, bu doğum her ne kadar olağanüstü bir doğum olsa bile, ezelden beridir var olan Oğul Tanrı kavramıyla uyuşmayacağı kanaatindedir. Hz. İsa'nın Markos İncili'nde gördüğümüz insani zaaf ve ihtiyaçları Yuhanna'da kesinlikle yer almaz... **Çünkü Yuhanna'nın yazıldığı dönem olan birinci yüzyıl sonunda, Hz. İsa hakkındaki anlatımlar onu bir Yunan tanrısı haline getirmiş durumdadır.**[44] (Allah'ı tenzih ederiz.)

Hıristiyanlar Bu Asılsız İddiayı Neden Ortaya Atmış Olabilirler?

Üçleme inancı ortaya çıktığı yıllardan günümüze kadar, hemen her dönemde büyük tartışmalara neden olmuştur ve 18. yüzyıldan itibaren de bu tartışmalar çok daha geniş alanlara yayılmıştır. Bu yıllarda başlayan Kitab-ı Mukaddes araştırmaları, insanları, önce üçleme inancının neden İncil'de açıkça yer almadığını, sonra da hangi şartlar altında ortaya çıktığını sorgulamaya yöneltmiştir. **Günümüzde de çeşitli ilahiyatçılar, bilim adamları, araştırmacılar, yazarlar ve bağımsız Hıristiyan akımları üçleme ve kefaret inancı başta olmak üzere birçok geleneksel Hıristiyan inancını reddetmektedirler**. Bir sonraki bölümde örneklerini inceleyeceğimiz bu kişi ve akımların bir bölümü üçleme inancının karşısında yer alan Ariusçuların anlayışını korumaktadırlar. Düşüncelerini ise Kitab-ı Mukaddes ve ilk Hıristiyanlıktan kalma eserlerle ilgili araştırmalara dayandırmaktadırlar.

Hz. İsa'dan birkaç yüzyıl sonra, İznik ve Kadıköy Konsilleri'nde alınan kararların ardından, üçleme inancı Hıristiyanlığın temeli haline getirilmiş, bu büyük yanılgıya inanmamak ise imansızlık olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle de üçleme inancının Allah'a bir ve tek olarak iman ile çelişen bir öğreti olduğuna inanan, **İncillerde üçlemenin yer almadığını savunan ya da bu konuda şüpheleri bulunan insanlar ya susturulmuş ya da baskı ile ikna edilmişlerdir**. Theodore Zahn *Articles of Apostolic Creed* (Havari İnançlarının Maddeleri) isimli eserinde "MS 180-210 yılları arasında "Bir ve Tek olarak Allah'a iman" sözünün başına "Baba" kelimesinin eklendiğini" söyler. Zahn, bu durumun ilk başlarda birçok Kilise liderinin tepkisiyle karşılaştığını ve bu liderlerin "yapılan şeyin kutsal metinlerde olmayan inançlar türetmek olduğunu" söylediklerini belirtir.[45] İncil araştırmalarıyla tanınan Duncan Heaster ise 1988 yılında üçleme konusunda yapılan bir tartışmada görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Üçleme bize kavramanın imkansız olduğu bir Tanrı inancı sunmaktadır. Ve bu inanç Tanrı'nın açık ve anlaşılır sözleriyle tamamen çelişmektedir. Herhangi biriniz Allah'ın aynı zamanda "hem üç hem de bir" olduğu yönündeki iddiayı anlayabiliyor musunuz? Ya da "doğmadan önce de var olan bir oğul" inancını aklınız alıyor mu? Ben, üçleme inancının Allah'ın sözünde hiçbir şekilde yer almadığını söylüyorum. İncil'de "üçleme" ifadesi bir kez dahi geçmez. **Hepimiz çok iyi biliyoruz ki, bu inanç Hıristiyanlığa 3. yüzyılda eklenmiştir**... "Tanrı" kelimesi İncil'de 1300 kez geçer ve bu İncil pasajlarının hiçbirinde "Tanrı" ifadesi ile çoklu bir kişilik ya da üçleme kast edilmez, ima dahi edilmez. Ama Allah'ın bir olduğu ifade edilir... Üçleme savunucularının bahsettikleri inanç Eski Ahit metinlerinde de bilinmemektedir.[46]

Heaster'ın sözleri çok açıktır ve günümüzde onunla aynı görüşleri dile getiren daha pek çok araştırmacı bulunmaktadır. Örneğin John Hick, *The Rainbow of Faiths*

(İnançların Gökkuşağı) adlı eserinde şu sonuçlara ulaşır: (Aşağıdaki alıntıda yer alan ifadelerden Allah'ı tenzih ederiz.)

1- Son yıllarda yapılan araştırmalara baktığımızda, Hz. İsa'nın "kendisinin Tanrı veya Kutsal üçlemenin ikinci şahsı olan Tanrı'nın oğlu" olduğunu öğretmediğini görürüz. O bu inancın tam aksine, sürekli olarak kendisinin bir "insanoğlu" olduğunu insanlara öğretmiştir.

2- Hıristiyan yetkililer ve teologlar, Hz. İsa'nın hem tam bir Tanrı hem de tam bir beşer olduğu şeklindeki geleneksel Hıristiyan inancını anlaşılabilir bir şekilde izah edememektedirler.

3- Enkarnasyon inancı Hıristiyanların diğer dinsel geleneklerle ve onların mensupları ile olan ilişkilerine tamir edilemez zararlar vermektedir. Çünkü bu inanç, Hıristiyanlığın diğer dinlerden üstün olduğunu ima etmektedir.[47]

Burada bir hususu daha vurgulamak gerekir. Bizim **bu kitaptaki amacımız ne üçleme inancını ilk kez ortaya atan kişileri, ne de üçleme inancına sahip olan samimi Hıristiyanları yargılamak değil, üçleme inancı hakkındaki gerçekleri Kuran ayetleri doğrultusunda ortaya koymak ve bu inanışın ortaya atılmasındaki olası nedenleri belirtmektir.** Unutmamak gerekir ki, gerçek Müslümanlar Allah'ın gönderdiği tüm elçilere ve kitaplara iman eder, Hıristiyanların inançlarına ve değerlerine saygı duyarlar. Allah'a gönülden iman eden, Allah'tan korkan, Allah'a içten sevgiyle bağlanan ve O'nun kutlu elçisi Hz. İsa'ya derin bir saygı besleyen tüm Hıristiyanlara karşı Müslümanlar da büyük bir muhabbet duyar, onlara dostluk ve hoşgörü ile yaklaşırlar.

Üçleme inanışının ortaya atılmasında da art niyetli ve menfaatperest kimseler olabileceği gibi, halis bir niyete sahip olup, zaman içinde farkında olmadan doğru yoldan uzaklaşan kimselerin olması mümkündür. İlk başlarda farklı şekillerde ifade edilen söz konusu inanç, zaman içinde çarpıtılmış olabilir. Üçleme benzeri iddiaları destekleyen ve kabul görmesinde rol oynayan kişi ve toplulukların da mutlaka birbirlerinden farklı düşünceleri olmuştur. Kimi Hz. İsa'nın üstün ahlakını daha da vurgulamak amacıyla, kimi mecazi ifadeleri yanlış yorumlayarak, kimi mevcut siyasi ve kültürel ortamdan etkilenerek, kimi de Hıristiyanlığın daha da büyük bir hızla yayılmasını sağlamak amacıyla bu gibi iddiaları kendilerince samimi niyetle desteklemiş olabilir. Bu nedenle üçleme iddiasını reddederken, ilk Hıristiyanların o dönemin tarihi, siyasi ve kültürel koşullarının etkisi altında kalarak ya da karşı karşıya oldukları zorluk ve baskılardan olumsuz yönde etkilenerek hataya düşmüş olabileceklerini de göz önünde bulundurmak gerekir. Bu bölümde üçleme iddiasının ortaya atılışında rol oynamış olabilecek muhtemel sebepler ortaya konacaktır. (Bu bölümde Hıristiyanların yanlış inanışlarını ifade etmek amacıyla kullanılacak olan her türlü batıl ifadeden Allah'ı tenzih ederiz. Mübarek peygamber Hz. İsa'nın da tüm bu yakıştırmalardan uzak olduğunu bir kez daha ifade etmek isteriz.)

İncil'de "Oğul" kelimesi üçlemeyi destekleme amacıyla kullanılmamıştır

Üçleme inancının özünde Hz. İsa'nın "Allah'ın oğlu" olduğu yönündeki yanlış inanç yatar. (Allah'ı tenzih ederiz.) Oysa Hıristiyanlığın ilk doğduğu yıllarda ve daha önceki dönemlerde "oğul" ifadesinin nasıl ve ne amaçla kullanıldığı incelendiğinde ortaya çok daha farklı bir durum çıkmaktadır.

Oğul kelimesi İncil'de Hz. İsa için 4 farklı şekilde kullanılmaktadır: Meryem oğlu, Davud oğlu, İnsanoğlu, Allah'ın oğlu.

"Meryem oğlu" ifadesi Hz. İsa'nın Hz. Meryem tarafından dünyaya getirildiğini, "Davud oğlu" ise Hz. İsa'nın İncil'e göre Hz. Davud'un soyundan geldiğini ifade etmektedir.

"İnsanoğlu" ifadesi hem Hz. İsa'nın kendisini nasıl tanıttığının hem de çevresindeki kişilerin ona nasıl bir bakış açısına sahip olduklarının anlaşılması açısından çok önemlidir. Çünkü bu ifade İncil metinlerinde Mesih ve Allah'ın oğlu ifadelerinden çok daha fazla kullanılmaktadır. "İnsanoğlu" Yahudi ilahiyatına özgün bir ifadedir ve Eski Ahit'te -özellikle de Mezmurlar'da- çok fazla kullanılmaktadır. Doğrudan insanları ifade eder ve çok alışılmış bir tabirdir. Örneğin Hezeikel Peygamber'den bahsedilirken 90 kez "İnsanoğlu" ifadesi kullanılmıştır ve o, insanlara ölümlü bir beşer olarak tanıtılmıştır.

Bu tabirin Aramicesi olan "bar nash(a)", Hz. İsa'nın döneminde de herkes için kullanılıyordu; ancak İncil'de kullanılan "insanoğlu" tabiri, Yahudi kutsal kitaplarındaki gibi, herkes için kullanılmamış, sadece Hz. İsa'ya işaret eden bir ünvan olarak birçok kez kullanılmıştır.[48] İnsanoğlu ifadesi Matta, Markos ve Luka'da 69 kez, Yuhanna İncili'nde 13 defa zikredilmektedir. Sadece bir yerde tüm insanlığı ifade etmek için kullanılır. (İbranilere Mektup, 2/6-8). Bu tanım hem Hz. İsa için hem de Hz. İsa tarafından birçok kez ve "ben" anlamında kullanılmıştır. Bu İncil pasajlarından bazıları şu şekildedir:

Herkes Tanrı'nın büyük gücüne şaşıp kaldı... Herkes İsa'nın tüm yaptıkları karşısında hayret içindeyken, İsa öğrencilerine, "Siz şu sözlerime iyice kulak verin" dedi. "İnsanoğlu, insanların eline teslim edilecek." (Luka, 9/44)

... Yunus nasıl Ninova halkına bir belirti olduysa, İnsanoğlu da bu kuşak için öyle olacaktır. (Luka, 11/30)

.... Şimdi Kudüs'e gidiyoruz. Peygamberlerin İnsanoğlu'yla ilgili yazdıklarının tümü yerine gelecektir. O, diğer uluslara teslim edilecek..." (Luka, 18/31-32)

İnsanoğlu, belirlenmiş olan yoldan gidiyor. Ama onu ele veren adamın vay haline!" (Luka, 22/22)

İsa daha konuşurken bir kalabalık çıkageldi. Onikilerden biri, Yahuda adındaki kişi, kalabalığa öncülük ediyordu. İsa'yı öpmek üzere yaklaşınca İsa ona, "Yahuda" dedi, "İnsanoğlu'nu bir öpücükle mi ele veriyorsun?" (Luka, 22/47-48)

Yukarıda da belirttiğimiz gibi "insanoğlu" ifadesi ilk Hıristiyanlar tarafından "beşer" anlamında kullanılıyordu. Çünkü büyük bir bölümü Yahudi olan ilk Hıristiyanlar bu ifadeyi her zaman bu anlamda kullanmışlardı ve bu tanıma "beşer" dışında başka bir anlam yüklemiyorlardı. Eski Ahit'teki kullanımlar da bu görüşü desteklemekte, Hz. İsa'nın Allah'ın var ettiği, Allah'ın rahmetine muhtaç bir beşer olduğunu ortaya koymaktaydı.

İncil'de geçen "Allah'ın oğlu" ifadeleri ise üçleme inancını savunanların sözde dayanaklarından birini oluşturmaktadır. Ancak bu yorum, Hıristiyan dünyasında asırlardır büyük tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Çünkü Yahudi kültürünü yakından bilen, Hz. İsa'nın yaşadığı dönemde halkın kullandığı dilin özelliklerini inceleyen her araştırmacı bu kullanımın mecazi bir anlam taşıdığını ifade etmiştir. Yaygın görüş şudur: **"Allah'ın oğlu" Yahudi toplumu içinde zaten yaygın olan ve toplumdaki önemli şahsiyetler için sıkça kullanılan mecazi bir ifade biçimiydi.**

1977 yılında aralarında Anglikan teologların da bulunduğu 7 İncil uzmanı *"The Myth of God Incarnate"* ("Tanrı İnsan Şeklini Aldı" Efsanesi) isimli bir kitap yayınladılar. Bu kitap çok büyük bir etki meydana getirdi. Önsözde editör John Hick şunları yazıyordu:

Bu kitabın yazarları 20. yüzyılın bu son döneminde büyük bir dini gelişmenin gerçekleşmesi gerektiği konusunda hemfikirdirler. Bu ihtiyaç öncelikle Hıristiyanlığın kökenleriyle ilgili bilginin artışından kaynaklanmaktadır. Ayrıca Hz. İsa'nın Allah tarafından özel bir görev ve kutsal bir amaçla gönderilmiş bir insan olduğunu kabul etmeye dayanmaktadır. **Ve Hz. İsa'nın Allah'ın enkarnasyonu (insan şeklini alması) ve üçleme inancının ikinci kişisi olduğu yönündeki inancın, Hz. İsa'nın bizim için ifade ettiklerinin şiirsel ve mitolojik bir ifade şekli olduğunu kabul etmeye dayanır.**[49]

John Hick'in kitabı boyunca çeşitli delillerle üzerinde durduğu gerçek "Tanrı'nın oğlu" ifadesinin tamamen Hz. İsa'nın ardından ortaya atılan bir inanç olması ve Hz. İsa'nın hiçbir şekilde böyle bir inanışı tebliğ etmemesidir.[50]

Hz. İsa, daha sonra yaşayan Hıristiyanların düşündükleri gibi, kendisi hakkında bir ilahlık iddiasında bulunmamıştır. Kendisini Tanrı, Tanrı oğlu ya da enkarnasyonu olarak görmüyordu... Hz. İsa'nın kendisini bu şekilde gördüğünü düşünmek kesinlikle mümkün değildir. Üstelik o bu yöndeki bir fikri inkar olarak görmüştür; ona ait olduğu söylenen şu söz bunu açıkça ortaya koyar: "Neden bana Tanrı diyorsunuz? Allah'tan başka Tanrı yoktur" (Markos, 10/18) Tabi ki Hz. İsa'nın ne söyleyip, ne söylemediği ile ilgili kesin olarak konuşmak mümkün değildir. Ancak eldeki deliller, tarihçilerin oybirliği ile Hz. İsa'nın böyle bir iddiada bulunmadığını kabul etmelerini sağlamıştır.[51]

Yahudiler arasında çok yoğun bir şekilde kullanılan "Allah'ın oğlu" ifadesi mecazi olarak "Allah'a ait" anlamına geliyordu. Buna göre, bir kişiye Allah'ın oğlu dendiğinde, o kişinin Allah'a yakın olduğu, Allah'a gönülden hizmet ettiği ve Allah'ın razı olacağı gibi bir yaşam sürdüğü ifade edilmek isteniyordu. Hiçbir şekilde o kişinin Allah'a benzer veya eşit vasıflara sahip olduğu ya da ilahlık taşıdığı kast edilmiyordu. (Allah'ı tenzih ederiz) Nitekim Yahudilikte de böyle bir inancın yeri yoktu.

Dolayısıyla ilk Hıristiyanların da bu tabirle, Hz. İsa'ya duydukları saygıyı ve onun Allah'a yakın kılınan mübarek bir kulu olduğuna dair keskin inançlarını ifade etmek istemiş olmaları mümkündür. Nitekim birçok Hıristiyan ilahiyatçı da "Hz. İsa için kullanılan "Allah'ın oğlu" ifadesinin, Hz. İsa'nın taraftarlarınca kendisini şereflendirmek ve yüceltmek için ona verdiğini söyleyerek, mecazi bir anlama sahip olduğunu" vurgulamaktadır.

Aslında "oğul" sıfatı İbranice'de yer alan özgün bir ifade şekliydi ve başka kavramlarla birlikte de kullanılıyordu. Bir insanın bir şeyin "oğlu" olarak anılması, onunla yakın bir ilişkisi olduğu anlamına geliyordu. *The Catholic Encyclopedia*, bu konuda şunları yazıyor:

"Oğul" kelimesi Samiler (Yahudiler ve Araplar) arasında, yakın bir bağlantıyı ya da özel bir ilişkiyi ifade etmek için kullanılırdı. Örneğin "kuvvetin oğlu" kahraman bir savaşçı demekti; "kötülüğün oğlu" kötü bir adam, "gururun oğlu" kibirli bir adam, "malın oğlu" çok zengin bir kişi, "fidyenin oğlu" bir rehine, "yıldırımın oğlu" çok hızlı uçan bir kuş, "ölümün oğlu" öleceği beklenen bir kişi, "yayın oğlu" ok, "Belilal'in oğlu" lanetli bir adam anlamına gelirdi. "Peygamberlerin oğlu" deyimi, o peygamberlere uyan öğrencileri ifade etmek için kullanılırdı. "Tanrı'nın oğlu" sıfatı ise, Eski Ahit'te, Allah'la yakın bir bağlantısı olan varlıklar için kullanılırdı. Melekler ya da sadece dindar insanlar "Tanrı'nın oğlu" olarak anılıyorlardı.[52]

19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden Doç. Dr. Mahmut Aydın, John Hick'in bu konudaki görüşlerini şu şekilde aktarır:

... Bu tarz bir söylem, Hz. İsa'nın geldiği dönemde zaten yaygın olarak var olan ve toplumdaki önemli şahsiyetler için sıkça kullanılan bir ifade biçimiydi. Dolayısıyla, Hz. İsa'nın havarileri de bu tabiri -yani "Allah oğlu" sıfatını- benimseyerek, onu kolayca kendi efendileri (liderleri), yani Hz. İsa için kullanmışlardır. Buna göre, Hz. İsa tıpkı Davut soyundan gelen krallar ve Yahudi toplumunda yaşayan dini ve ahlaki bakımdan son derece önemli şahsiyetler gibi Allah'ın oğlu olarak betimlenmiştir. Hick'e göre Yahudi düşüncesinde kendilerine "Allah oğlu" sıfatı verilen krallar ve önemli şahsiyetler hiçbir şekilde kelime anlamı olarak Allah'ın oğulları olarak anlaşılmamışlardır. Ancak onlar sahip oldukları özelliklerden dolayı sadece onurlandırma ve yüceltilmek için Allah'ın oğulları olarak görülerek onurlandırılmışlardır. Yani söz konusu bu sıfat Yahudi düşüncesinde hiçbir şekilde lafzi anlamda kullanılmamıştır. Yahudi tarihi boyunca "Allah oğlu" tabiri insanlar için kullanılmıştır. Örneğin Mesih, sülale krallarının Allah'ın oğlu olarak kabul edildiği Hz. Davud'un sülalesinden gelmesi gereken dünyevi bir kral olarak

kabul ediliyordu... Hz. İsa'nın taraftarları da mevcut olan bu söylemleri çok kolay bir şekilde ona uygulamışlardır. Hz. İsa'nın ilahi özelliğe sahip bir varlık olarak görülmesi ilk olarak onun yaşadığı kültürün bir sonucudur. Buna göre Hz. İsa'nın geldiği dönemde bazı önemli özelliklere sahip kişiler, mecazi anlamda ilahi özelliğe sahip "Allah oğlu" olarak mütalaa edilmekteydi.[53]

Mahmut Aydın, John Hick'in bu konudaki görüşlerine detaylı olarak yer verdikten sonra "Allah'ın oğlu" ifadesinin kullanımı hakkında şu tespitlerde bulunur:

Ne Hz. İsa'nın bizzat kendisi ilahi tabiata sahip olduğunu ileri sürmüş ne de onun havarileri onun ilahiliğini ve tanrısallığını çağrıştıracak herhangi bir atıfta bulunmuşlardır. Aksine Hz. İsa'nın ilahlığı düşüncesi ilk Hıristiyan toplumu içinde ortaya çıkmış ve zamanla gelişip doktrinleşmiş ve dogma haline getirilmiştir. Çünkü, ilahi oğulluk ifadelerinin zamanla Yahudi bağlamından çıkıp Helenist Roma kültürü bağlamına girmesi sonucunda olmuştur.[54]

Yeni Ahit araştırmacılarından ve ilk Hıristiyanlığın kökenleri ile ilgili çeşitli kitapları bulunan P. M. Casey ise "Hz. İsa onun özel ve son derece dindar bir kişi olduğunu düşünenler tarafından Tanrı'nın oğlu olarak adlandırılmış olabilir" der.[55] Casey'nin dikkat çektiği bir diğer konu ise Yahudi geleneğinde kişisel veya toplumsal olarak önemli kişi ve olayların, mitolojik ve mecazi tabirlerle ifade edildiğidir.[56]

Yahudi inanışlarında yer alan "Mesih" anlayışına göre bir kral olan Mesih, Hz. Davud'un soyundan gelecekti. Hz. Davud'un soyundan gelen krallar da "Krallık makamına atanmış olma anlamında Tanrı'nın oğulları olarak" kabul edilmekteydiler...[57] Hz. İsa'ya "Mesih" olarak iman eden kişiler de bu inancın bir devamı olarak onu bu tabirle anmakta bir sakınca görmemiş olabilirler.

Prof. E. P. Sanders da *The Historical Figure of Jesus* (Hz. İsa'nın Tarihsel Portresi) isimli eserinde Allah'ın oğlu ifadesinin Yahudi toplumunda hiçbir zaman kelime anlamıyla kullanılmadığına dikkat çekmektedir. Sanders, Yahudiler arasında kullanılan "Allah'ın oğulları" ifadesinin erkek ve kadınları da içine alan manevi bir anlam ifade ettiğini söyler. Yahudiler için bu mecazi bir anlam ifade etmektedir ve Allah'a bağlılığı anlatmaktadır.[58] E. P. Sanders ilk Hıristiyanlarda "Allah'ın oğlu" ifadesinin kullanımını şu şekilde yorumlamaktadır:

... İlk Hıristiyanlar, Hz. İsa için 'Allah'ın oğlu' kelimesini kullandılar, ancak onlar onun yarı Tanrı yarı insan olduğunu düşünmemişlerdi. Onlar 'Allah'ın oğlu' kelimesini yüksek bir görev olarak saymışlardı... Hz. İsa'nın ilk taraftarları onu 'Allah'ın oğlu' olarak çağırdıklarında daha soyut bir durumu ifade etmek istemiş olabilirler: çok önemli bir işi başarması için kendisini seçen Allah ile özel bir iletişiminin olması gibi. Yahudi olmayan Hıristiyanlar ise, bu dine ilk girdiklerinde Allah'ın oğlu ifadesini Büyük İskender ile ilgili olan hikayelerin ya da kendi mitolojilerinin ışığında anlamış olabilirler...[59]

Sanders'ın da ifade ettiği gibi, Hz. İsa'nın tebliğinin Yahudilerden Yahudi olmayanlara, yani putperest Romalılara intikal etmesiyle birlikte, mecazi olarak

kullanılan bu tabirin anlamı değişmeye başlamış ve Hz. İsa'nın sözde ilahlığını ifade eden bir anlamda kullanılmaya başlanmıştır. Böylece ilk Hıristiyanlar tarafından Mesih olarak bilinen ve tamamen beşeri tabiata sahip bir şahsiyet olarak kabul edilen Hz. İsa, ilah olarak anılmıştır. (Allah'ı tenzih ederiz.) William C. Varner, bir makalesinde bu terimin Hıristiyanlar tarafından nasıl algılandığını inceler:

İncil'de Hz. İsa'ya inanan herkesin de "Allah'ın oğlu" olarak tanıtıldığı inkar edilemez bir gerçektir. (Yuhanna, 1/12) O halde benim Allah'ın oğlu oluşumla Hz. İsa'nın Allah'ın oğlu oluşu arasında nasıl bir fark vardır? Allah'ın oğlu ifadesi gerçekten Hz. İsa'nın ilahlığının bir ifadesi mi, yoksa Hıristiyanlar İncil'in kast ettiğinden daha fazlasını mı okuyorlar? Bu soruyu cevaplayabilmek için Hıristiyanlık mesajını ilk dinleyen ve ilk okuyanların bu ifadeyi nasıl anladıklarını incelemek gerekir. Peki bu kişiler kimdi? Bu kişiler genel anlamda alırsak Yahudiler ve Yahudi olmayanlardı. Bu iki grup da "Allah'ın oğlu" terimini 1. yüzyılın dilbilimi ve kültürel ortamında her zaman kullanıyorlardı.[60]

Üçlemeyi savunanlar, İncil'de geçen "oğul" kavramını onurlandırma ve saygı sunma ifadesi olarak yorumlamayı kabul etmezler. Oysa İncil'in birçok yerinde, söz konusu kavram, açıkça bu anlamda kullanılmıştır. Örneğin "Tanrı'nın oğulları" ifadesi Allah'a iman eden ve Hz. İsa'nın yolundan giden tüm samimi iman sahipleri için kulllanılmaktadır:

"Fakat ben size derim: **Düşmanlarınızı sevin ve size eza edenler için dua edin ki, siz göklerde olan Rabbinizin oğulları olasınız**; zira o, güneşini kötülerin ve iyilerin üzerine doğdurur; ve salih olanlar ile olmayanların üzerine yağmurunu yağdırır. Çünkü eğer sizi sevenleri severseniz, ne karşılığınız olur? (Romalıların) Vergi mültezimleri de öyle yapmıyorlar mı? Ve yalnız kardeşlerinizi selamlarsanız, fazla ne yapmış olursunuz? Putperestler de öyle yapmıyorlar mı? Bundan dolayı, semavî Rabbiniz kâmil olduğu gibi siz de kâmil olun." (Matta, 5/44-48)

Allah'ın Ruhuyla yönetilenlerin hepsi Allah'ın oğullarıdır. (Pavlus'un Romalılara Mektubu, 8/ 14)

Gücü herşeye yeten Rab diyor ki, **"Size Allah olacağım, siz de oğullarım ve kızlarım olacaksınız."** (Pavlus'un Korintlilere İkinci Mektubu, 6/18)

Karşıtlığınız büyük olacak ve **sizlere Yüce olanın oğulları denecek.** Çünkü o iyilik bilmezlere ve kötülere karşı da iyi yüreklidir. (Luka, 6/35)

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi "Allah'ın oğulları" ifadesi İncil pasajlarında birçok kez kullanılmaktadır. Bu anlam ise Yahudi kültüründeki kullanım ile aynıdır: Allah'ı dost edinmiş, Allah'a yakınlaşmak için çaba sarf eden, Allah'ın kanunlarına göre yaşayan insanlar... Nitekim Luka İncili'nde Hz. Adem'den de *"Allah oğluydu"* (Luka, 3/38) şeklinde bahsedilmektedir. İncil'de olduğu gibi Eski Ahit'te de "Allah'ın oğlu" ifadesi birçok kez kullanılmaktadır. Örneğin Eski Ahit'te İsrail milleti için "oğul" tabiri kullanılır:

İsrail, çocukken onu sevdim, ve oğlumu Mısır'dan çağırdım. (Hoşea, 11/1)

Bir diğer Tevrat alıntısında aynı ifade, melekleri tarif etmek için kullanılmıştır:

Ve Allah oğulları Rabbin önünde kendilerini takdim etmeye geldikleri gün vaki oldu ki, onların arasında şeytan da geldi. (Eyüb, 1/6)

Çıkış bölümünün 6. babının başlangıcında "Allah oğulları" ifadesiyle yeryüzünde çoğalan insanlar tarif edilmektedir. Bu yöndeki diğer pasajlar şu şekildedir: (Alıntılardaki ifadelerden Allah'ı tenzih ederiz.)

Ve Firavun'a diyeceksin: Rab şöyle diyor: İsrail, oğlum, ilkimdir. (Çıkış, 4/22)

Ağlayışla gelecekler; yalvardıkça onlara yol göstereceğim; onları sulu vadiler yanında, sürçmeyecekleri doğru yolda yürüteceğim; çünkü Ben İsrail'e Rabbim, Efraim de ilk oğlumdur. (Yeremya, 31/9)

F**ermanı ilân edeceğim; Rab bana (Davud) dedi: Sen Benim oğlumsun; Ben seni bugün tevlit ettim.** (Mezmurlar, 2/7)

Tevrat'ta Hz. Süleyman için de "Allah'ın oğlu" ifadesi kullanılmaktadır. İlgili bölüm şu şekildedir:

Ve vaki olacak ki, günlerin dolup atalarınla beraber olmak üzere gittiğin zaman, senden sonra oğullarından olacak zürriyetini durduracağım, ve onun kırallığını pekiştirecegim. O Bana ev yapacak, ve onun tahtını ebediyen pekiştireceğim. Ben ona Rab olacağım, ve o Bana oğul olacak; ve senden önce olandan inayetimi geri aldığım gibi ondan geri almayacağım; ve onu Kendi evimde ve Kendi kırallığımda daima durduracağım; ve onun tahtı ebediyen pekişecektir. (1. Tarihler, 17/11-14)

"Allah'ın oğlu" sıfatıyla anılan bu mübarek kişi Hz. Davud'un oğullarından biri olan Hz. Süleyman'dır.

(Ve Davud oğlu Süleyman'a dedi:) ...İşte, sana bir oğul doğacak, o barış adamı olacak; ve ona çepçevre bütün düşmanlarından rahat vereceğim; çünkü onun adı Süleyman olacak, ve onun günlerinde İsrail'e selâmet ve sükûn vereceğim. Benim ismime ev yapacak olan odur; ve o Bana oğul olacak, ve Ben ona Rab olacağım; ve İsrail üzerinde krallığın tahtını ebediyen pekiştireceğim. Şimdi, oğlum, Rab seninle beraber olsun; ve işin iyi gitsin, ve Allah'ın Rabbin evini, senin hakkında söylediği gibi, yap. (1. Tarihler, 22/9-11)

Yine aynı bölümde şu şekilde devam edilmektedir:

Bütün oğullarımdan (çünkü Rab bana çok oğul verdi), Rabbin İsrail üzerinde krallığı tahtına oturmak için oğlum Süleyman'ı seçti. Ve bana dedi: Oğlun Süleyman, evimi ve avlularımı o yapacak; çünkü onu Kendime oğul seçtim, ve Ben ona Rab olacağım. Ve eğer bugün olduğu gibi, emirlerimi ve hükümlerimi yapmak için sebatlı olursa, onun kırallığını ebediyen pekiştireceğim. (1. Tarihler, 28/5-7)

Yukarıdaki tüm açıklamalar Yahudi geleneklerinde "Allah'ın oğlu" ifadesinin "Allah'ı dost edinen, samimi ve takva sahibi" kullar için söylendiğini tüm açıklığıyla göstermektedir. Dolayısıyla bu ifadenin Hz. İsa için kullanılış amacı da aynıdır. Bu ifade,

aynı Hz. Süleyman ve Hz. Adem ile ilgili açıklamalarda da olduğu gibi, Yahudi geleneklerinden kaynaklanan mecazi bir anlatımdır. Bu terim Yahudi kültürüyle yetişen, Tevrat'ı bilen ve Hz. İsa'ya tabi olana kadar Yahudiliğin gereklerini uygulayan ilk Hıristiyanlar tarafından da saygı, takva ve Allah'a yakınlığı ifade etmek için seçilmiştir.

"Allah'ın oğlu" ifadesinin üçleme inancına bir dayanak oluşturamayacağını gösteren bir diğer delil ise İncil'de Allah'ın isminin kullanımıyla ilgilidir. Anthony Buzzard, İncil'de Allah'ın isminin ne şekilde kullanıldığını "Who is Jesus? Do the creeds tell us the truth about him?" (Hz. İsa Kimdir? İtikatler bize onunla ilgili gerçeği söylüyorlar mı?) başlıklı makalesinde şu sözlerle tarif eder:

Tanrı kelimesi Kitab-ı Mukaddes'te binlerce defa tekil isimdeki şahıs zamirleriyle ifade edilmektedir: Ben, Bana, Beni, Sen, Sana, Seni, O, Ona, Onu... Biri bu zamirlerin 11.000 defa geçtiğini hesaplamıştır. Tüm dillerdeki bu zamirler 3 kişiyi değil, tek şahısları ifade etmektedir. Allah'ın üç değil, bir varlık olduğunu bize anlatan binlerce ayet bulunmaktadır. Yeni Ahit'teki Allah isminin "Allah'ın üç kişide bulunduğu" anlamına geldiğini ispatlayabilecek hiçbir yer yoktur. Bu yüzden Kitab-ı Mukaddes'teki Allah ismi hiçbir zaman üçleme prensibindeki Allah anlamına gelmemektedir.[61]

Bu bölüm boyunca vurguladığımız gibi "oğul" ifadesi Yahudi kültüründe çok yaygın olarak kullanılan ve ilahlık anlamı taşımayan bir ifadedir. Dolayısıyla bu ifadeyi Hz. İsa'nın Allah'ın oğlu olduğunu düşünerek kullananlar, bu kutlu peygamberin Allah'a eşit güçlere sahip olduğunu iddia edenler (Allah'ı tenzih ederiz), Yahudi inanışlarına göre büyük bir hata işlemektedirler. İslam dininde de bu ifadeyi Hz. İsa'ya ilahlık atfederek kullananlar Kuran ayetlerinde birçok kez uyarılmaktadırlar. Bu yaptıkları Allah Katı'nda çok büyük bir günahtır. Rabbimiz Maide Suresi'nde şu şekilde bildirilmektedir:

Andolsun, "Şüphesiz, Allah Meryem oğlu Mesih'tir." diyenler küfre düşmüştür. De ki: "O, eğer Meryem oğlu Mesih'i, onun annesini ve yeryüzündekilerin tümünü helak (yok) etmek isterse, Allah'tan (bunu önlemeye) kim bir şeye malik olabilir? Göklerin, yerin ve bunlar arasındakilerin tümünün mülkü Allah'ındır; dilediğini yaratır. Allah herşeye güç yetirendir. (Maide Suresi, 17)

İncil'de "Baba" kelimesinin kullanılması

İncil'de sıkça yer alan ve üçleme inancını savunan Hıristiyan ilahiyatçılar tarafından önemli bir delil olarak kabul edilen ifadelerden biri de "baba" kelimesidir. (Hıristiyanların yanlış inanışlarını yansıtmak amacıyla bu bölümde kullanılan her türlü ifadeden Allah'ı tenzih ederiz.) Oysa bu tabir de yine "oğul" ifadesi gibi mecazi bir anlam taşımaktadır. Üstelik İncil'de bu kelimenin sadece Hz. İsa tarafından değil, iman sahibi, Allah'tan korkan, Allah'a dua edip yardım dileyen tüm insanlar tarafından da kullanıldığı görülmektedir. "Baba" ifadesiyle Allah'ın bu insanların tek sahibi, tek dostu ve velisi olduğu ifade edilmektedir ve üçleme inancını destekleyen bir anlam yoktur.

Bu kullanımlardan bazıları şu şekildedir: (Aşağıdaki ifadelerin tümünden Allah'ı tenzih ederiz)

... Baba benden üstündür. (Yuhanna, 14/28)

Siz göklerde olan Babanızın oğulları olasınız. Zira O, güneşini kötülerin ve iyilerin üzerine doğdurur ve salih olanlar ile olmayanların üzerine yağmur yağdırır. (Matta, 5/45)

... Kardeşlerime git ve onlara söyle, **benim Babamın ve sizin Babanızın, benim Tanrım'ın ve sizin Tanrınız'ın yanına çıkıyorum**." (Yuhanna, 20/17)

O vakit doğru kişiler Babalarının hükümranlığında güneş gibi parlayacaklar... (Matta, 13/43)

Ama sen dua ederken "iç odana çekil, kapını örtüp" gizlide olan Babana dua et. Gizlilikte gören Baban da sana yaraşanı verecektir. (Matta, 6/6)

Babanız size gerekli olanı, siz daha O'ndan dilemeden önce bilir. (Matta, 6/8)

... Göksel Babanız bütün bunlara gereksinmeniz olduğunu bilir. Siz herşeyden önce Tanrı'nın hükümranlığını ve doğruluğunu arayın, bunların tümü size sağlanacaktır. (Matta, 6/32-33)

"Sizin ışığınız insanların önünde böyle parlasın da, sizin iyi işlerinizi görsünler, **ve göklerde olan Babanıza hamd etsinler**." (Matta, 5/16)

"Sakının, insanlara salâhınızı onların önünde **gösteriş için yapmayın; yoksa göklerde olan Babanızın önünde karşılığınız olmaz**." (Matta, 6/1)

İmdi siz şöyle dua edin: **Ey göklerde olan Babamız, İsmin mukaddes olsun**." (Matta, 6/9)

"Çünkü insanlara suçlarını bağışlarsanız, s**emavî Babanız da size bağışlar**." (Matta, 6/14)

"Babanız nasıl merhametli ise, siz de merhametli olun." (Luka, 6/36.)

İncil'den alınan yukarıdaki pasajlar dikkatle incelendiğinde, Allah'ın Zatı'nı zikretmek amacıyla kullanılan "Baba" kelimesinin bir saygı anlamı taşıdığı, bunu kullanan insana insan-üstü bir konum vermediği ve tüm insanlar için geçerli olduğu anlaşılmaktadır. Bu ifade ile sadece Hz. İsa ile Allah arasındaki özel bir bağ ifade edilmemiş, Allah'a teslim olup, Allah'ın razı olacağı şekilde yaşayan tüm insanlara hitap edilmiştir. Nitekim bugün de Hıristiyanlar dualarına pek çok kez "Baba" diye başlarlar. Hz. İsa'nın İncil'de geçen benzer şekildeki dualarının da farklı bir şekilde yorumlanmaması gerekir. Ancak tekrar vurgulamak gerekir ki, bu açıklamalar, Hz. İsa'ya ilahlık atfetmek amacıyla "Baba" ifadesini kullanan kişilerin hatasını ortadan kaldırmamaktadır. Bu yaptıkları Allah Katı'nda çok büyük bir hatadır ve Kuran ayetlerinde bu kişilerin durumu şu şekilde haber verilmektedir:

Andolsun, "Şüphesiz Allah, Meryem oğlu Mesih'tir" diyenler küfre düşmüştür. Oysa Mesih'in dediği (şudur:) "Ey İsrailoğulları, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a ibadet edin. Çünkü O, Kendisi'ne ortak koşana şüphesiz cenneti haram kılmıştır, onun barınma yeri ateştir. Zulmedenlere yardımcı yoktur." (Maide Suresi, 72)

Kitab-ı Mukaddes'te yer alan çeşitli açıklamalarda Rabbimiz'in sonsuz güç ve kudreti, tüm eksik ve kusurlardan münezzeh olduğu tüm açıklığıyla vurgulanmaktadır. John Hick bu konuyu bir röportajında şu şekilde ifade eder:

Klasik Hıristiyan teolojisi, Hz. İsa'nın vefatından uzun bir süre sonra geliştirildi. Çağdaş tarihsel kritikçi Yeni Ahit çalışmaları, bizi, elimizde bulunan Yeni Ahit metinlerinde Hz. İsa'ya atfedilen sözlerin hangilerini Hz. İsa'nın gerçekten söylemiş olabileceği konusunda aydınlatmaya çalışıyor... (İncillerde geçen) 'Baba' ifadesinin literal (kelime manasıyla) olarak algılanması imkânsız. Aynı şekilde, Hz. İsa'nın 'Tanrı'nın oğlu' oluşu ifadesini de literal olarak algılayamayız. Eski Ahit'te "Tanrı'nın oğlu" ifadesi çokça geçmektedir. Örneğin, Adem, Tanrı'nın oğludur; melekler Tanrı'nın oğullarıdır; İsrail kralları Tanrı'nın oğullarıdır ve nihayet İsrail milleti bir bütün olarak Tanrı'nın oğullarıdır. Açıkça, bu ifadelerdeki 'Baba' ve 'oğul' kavramları, lafzi bir ilişkiselliği ifade etmemekte; sadece, Tanrı-insan ilişkisinin metaforik bir ifadesini sembolize etmektedir. Hemen ekleyeyim, bu ifadeleri lafzen anlamaya çalışmak, Yahudilik'te büyük günah olarak nitelendirilir. Hz. İsa döneminde bu tür metaforik ifadeler zaten mevcuttu. Herhangi bir Tanrı'ya adanmış herhangi bir insanın metaforik

olarak "Tanrı'nın oğlu" olarak ifade edilmesi, o zamanki genel dinsel imgelemin bir parçası olarak algılanabilir. Kısaca, 'oğul' ifadesi, Tanrı'ya yakınlığın sembolik bir ifadesi olmuş oluyor. Anladığım kadarıyla, Müslümanları rahatsız eden, bu ifadenin lafzi olarak algılanmasıdır. Aynı şekilde, bir Hıristiyan olarak benim de bu şekildeki lafzi bir algıdan rahatsızlık duyacağımı belirtmeliyim.[62]

İncil'de mecazi anlamlarıyla anlaşılması gereken daha birçok açıklama vardır. "Allah'ın çocukları" ifadesi de bunlardan biridir: (Aşağıdaki alıntılarda yer alan tüm ifadelerden Allah'ı tenzih ederiz.)

... Dirilişin çocukları olarak **Tanrı'nın çocuklarıdırlar.** (Luka, 20/36)

Ancak, kendisini kabul edip adına iman edenlerin hepsine **Tanrı'nın çocukları** olma hakkını verdi. (Yuhanna, 1/12)

Bunu kendiliğinden söylemiyordu. O yılın başkâhini olarak İsa'nın, ulusun uğruna, ve yalnız ulusun uğruna değil, **Tanrı'nın dağılmış çocuklarını** toplayıp birleştirmek için de öleceğine ilişkin peygamberlikte bulunuyordu. (Yuhanna, 11/51-52)

Ruh'un kendisi, bizim ruhumuzla birlikte, **Tanrı'nın çocukları** olduğumuza tanıklık eder. Eğer **Tanrı'nın çocuklarıysak**, aynı zamanda mirasçıyız. Mesih'le birlikte yüceltilmek üzere Mesih'le birlikte acı çekiyorsak, Tanrı'nın mirasçılarıyız, Mesih'le ortak mirasçılarız. (Pavlus'un Romalılara Mektubu, 8/16-17)

Yaradılış, **Tanrı çocuklarının** ortaya çıkmasını büyük özlemle bekliyor. (Pavlus'un Romalılara Mektubu, 8/19)

Herşeyi söylenmeden ve çekişmeden yapın ki, yaşam sözüne sımsıkı sarılarak aralarında evrendeki yıldızlar gibi parladığınız bu eğri ve sapık kuşağın ortasında kusursuz ve saf, **Tanrı'nın lekesiz çocukları** olasınız... (Pavlus'un Filipelilere Mektubu, 2/14-16)

Bakın, Rab bizi o kadar çok seviyor ki, bize **'Tanrı'nın çocukları'** deniyor! Gerçekten de öyleyiz. Dünya Rab'bi tanımadığı için bizi de tanımıyor. Sevgili kardeşlerim, daha şimdiden **Tanrı'nın çocuklarıyız,** ama ne olacağımız henüz bize gösterilmedi... (Yuhanna'nın Birinci Mektubu, 3/1-2)

Doğru olanı yapmayan ve kardeşini sevmeyen, Tanrı'dan değildir. İşte **Tanrı'nın çocukları** ile İblis'in çocukları böyle ayırt edilir. (Yuhanna'nın Birinci Mektubu, 3/10)

Tanrı'yı sevip buyruklarını yerine getirmekle, **Tanrı'nın çocuklarını** sevdiğimizi anlarız. (Yuhanna'nın Birinci Mektubu, 5/2)

Ne baba ifadesiyle ne de çocuk ifadesiyle insanlara bir ilahlık atfedilmediği açıktır. (Allah'ı tenzih ederiz) Allah'a itaatli, Allah'a sadık, Allah'ı dost edinmiş ve sadece Allah'ı razı etmek için yaşayan insanlar İncil açıklamalarında "Allah'ın çocukları" olarak ifade edilmiştir. Yahudi kültüründen kaynaklanan bu kullanımın bir sonucu olarak da saygı ve sevginin belirtisi olarak insanlar Allah'a "Baba" diyerek yakarmışlardır. Bu mecazi terimler, Yahudi dininin temeli olan *"Dinle ey İsrail, Rab bizim Allah'ımızdır ve Rab tektir"* (Tesniye, 6/4) hükmünün getirdiği tevhid inancı içinde anlaşılmıştır.

"Allah tüm insanların sahibidir" anlamında kullanmış olabilirler

Hz. İsa'nın havarileri ve ilk Hıristiyanlar, Hz. İsa'nın eğitiminden geçmiş, derin iman sahibi, çok üstün ahlaklı ve Hz. İsa'nın Allah yolunda yardımcılarıydılar. Bu nedenle de başlarına gelen her olayı, Hz. İsa'nın tebliğini, derin imanlarıyla yorumluyorlardı. Onlar Allah'ın sonsuz güç ve kudret sahibi olduğunu, tüm kainatın tek sahibi olduğunu, Allah dilemedikçe hiçbir şeyin var olamayacağını, hiç kimsenin hiçbirşeye güç yetiremeyeceğini çok iyi biliyorlardı. Bu nedenle de sahip oldukları derin iman neticesinde, Hz. İsa için "Allah'ın oğlu" ifadesini kullanırken aynı şekilde düşünmüş olabilirler. Tüm babaları, tüm anneleri ve tüm oğulları Rabbimiz'in yarattığını ve hepsinin tek sahibinin Allah olduğunu belirtmek istemiş olabilirler. Hiç unutmamak gerekir ki, anne ve baba bir çocuğun var edilmesi için Allah'ın vesile kıldığı sebeplerdir. Gerçekte ise kainattaki tüm varlıkları var eden alemlerin Rabbi olan Allah'tır. Bu anlamda tüm anneler, tüm babalar, tüm oğullar Allah'a aittir. Çevremizde gördüğümüz tüm canlı ve cansız varlıklar Allah'a aittir. Şu an üzerinde oturduğunuz koltuk, içinde bulunduğunuz bina, şehirler, ülkeler, milletler Allah'a aittir. Bir ırmak varsa, o Allah'ın ırmağıdır. Allah'ın denizi, Allah'ın camisi, Allah'ın kilisesi, Allah'ın çeşmesidir. Dolayısıyla tüm oğullar da Allah'a aittir. Rabbimiz'in bir insan var etmek için bir anneye, bir babaya, ya da diğer başka bir sebebe ihtiyacı yoktur. O'nun bir "Ol" demesi yeterlidir. Tüm fiziksel, biyolojik, kimyasal kanunları yaratan Rabbimiz'dir. Dolayısıyla bir insanın var olması için, "olması gerekli olduğu düşünülen" tüm kanunları ve sebepleri de Rabbimiz yaratmıştır. Hz. Meryem'i de, kainatta gelmiş geçmiş tüm anneleri de, tüm annelerin doğum sistemlerini yaratan da sonsuz güç ve kudret sabihi olan Allah'tır. Her doğum olayını meydana getiren Allah'tır. Anneyi yaratan, babayı yaratan Allah'tır. Rabbimiz her türlü kusur, eksiklik ve ihtiyaçtan münezzehtir. Ayetlerde şu şekilde bildirilmektedir:

O, sizin için kulakları, gözleri ve gönülleri inşa edendir; ne az şükrediyorsunuz. O, sizi yeryüzünde yaratıp-türetendir ve hepiniz yalnızca O'na (döndürülüp) toplanacaksınız. O, yaşatan ve öldürendir; gece ile gündüzün aykırılığı (veya ardarda gelişi) da O'nun (kanunu)dur. Yine de aklınızı kullanmayacak mısınız? (Müminun Suresi, 78-80)

O'dur ki, sizi topraktan, sonra bir damla sudan, sonra bir alak'tan (embriyo) yarattı; sonra sizi bir bebek olarak çıkarmakta, sonra güçlü (erginlik) çağınıza erişmeniz, sonra da yaşlanmanız için size (belli bir ömür vermektedir). Sizden kiminin daha önce hayatına son

verilmektedir; adı konulmuş bir ecele erişmeniz ve belki aklınızı kullanmanız için (Allah sizi böyle yaşatır). Dirilten ve öldüren O'dur. Bir işin olmasına hükmetti mi, ona yalnızca: "Ol" der, o da hemen oluverir. (Mümin Suresi, 67-68)

Doğrusu, güldüren ve ağlatan O'dur. Doğrusu, öldüren ve dirilten O'dur. Doğrusu, çiftleri; erkek ve dişiyi, yaratan O'dur. Bir damla sudan (döl yatağına) meni döküldüğü zaman. Gerçek şu ki, diğer diriltme (yeniden neş'et) de O'na aittir. (Necm Suresi, 43-47)

Şuara Suresi'nde ise Hz. İbrahim'in şu şekilde dua ettiği bildirilmektedir:

"Ki beni yaratan ve bana hidayet veren O'dur; Bana yediren ve içiren O'dur; Hastalandığım zaman bana şifa veren O'dur; Beni öldürecek, sonra diriltecek olan da O'dur, Din (ceza) günü hatalarımı bağışlayacağını umduğum da O'dur." (Şuara Suresi, 78-82)

Eğer yukarıdaki ayetler doğrultusunda düşünülürse Hıristiyan kavramları da anlam kazanmaktadır. Hz. İsa, Hz. Musa, Hz. Salih, Hz. Nuh, Hz. Hud ve Hz. Muhammed (sav) Allah'a ait kullardır. Çünkü tüm peygamberler Allah'ındır. Ayetlerde Yahudilerin Hz. Üzeyir için "Allah'ın oğludur" dedikleri bildirilmektedir. Yahudiler de Hz. Üzeyir de Allah'a ait kullardır. Rabbimiz annesi ve babası olmadan, Hz. Adem'i topraktan yaratmıştır. Melekleri yaratan da alemlerin Rabbi olan Allah'tır. Hz. Yahya'yı mucizevi bir şekilde var eden Allah'tır. Bunun aksini söylemek çok büyük bir yanılgı olur. Sadece Hz. İsa değil, her anne, her baba, her oğul Allah'ındır. Hıristiyanlar da ilk başlarda "Allah'ın oğlu" ifadesini bu anlamda kullanmış olabilirler. Hıristiyanlara ait bir internet sitesinde de bu yönde bir açıklama yer almaktadır:

"Hz. İsa Allah'ın oğludur" derken kesinlikle fiziksel bir oğulluktan bahsetmiyoruz. Biz sadece Hz. İsa'nın Allah'tan geldiğini söylüyoruz... "Oğul" günlük dilde de çok sık kullanılır. Çoğu dilde bu kelime fiziksel bir bağı ifade etmek için kullanılmaz. Örneğin öğrenciler için "bilginin çocukları" şeklinde bir deyim vardır. Vatandaşlar "ülkelerinin evlatları"dırlar. Mısır "Nil'in oğlu" olarak anılır. Bir Arap "çölün oğlu" olarak tarif edilir. Kuran'ın Bakara Suresi'nde de "yol oğlu" ifadesi kullanılmaktadır. Tefsirciler bu ifadenin gezgin anlamında kullanıldığını söylerler. Görüldüğü gibi "Allah'ın oğlu" kelimesi insanın anladığı anlamda bir akrabalığı ifade etmeyebilmektedir.[63]

Bazı Hıristiyanlar "Allah'ın oğlu" ifadesinin (Allah'ı tenzih ederiz) bir tecelli olarak kabul edilmesi gerektiğini de söylerler. Bu anlaşılır bir açıklamadır ve Rabbimiz'in Kuran ayetleriyle bildirdiği gerçeklere de uymaktadır.

Allah tüm kainatı yoktan var eden, tüm kainat üzerinde mutlak hakimiyet sahibi olandır. Göklerin ve yerin sahibidir. Allah her yerdedir. Tüm anneler ve babalar Allah'ın

tecellileridirler. Tüm oğullar ve çocuklar Allah'ın tecellileridirler. Allah'ın Zatı birçok yerde ve birçok şekilde tecelli edebilir. Nitekim Kuran ayetlerinde de bunun çeşitli örnekleri bulunmaktadır. Araf Suresi'nde şu şekilde bildirilmektedir:

Musa tayin edilen sürede gelince ve Rabbi O'nunla konuşunca: "Rabbim, bana göster, Seni göreyim" dedi. (Allah:) "Beni asla göremezsin, ama şu dağa bak; eğer o yerinde karar kılabilirse, sen de beni göreceksin." Rabbi dağa tecelli edince, onu paramparça etti. Musa bayılarak yere düştü. Kendine geldiğinde: "Sen ne yücesin (Rabbim). Sana tevbe ettim ve ben iman edenlerin ilkiyim" dedi. (Araf Suresi, 143)

Ayette geçen tecelli etti ifadesi "zahir olmak, belirmek, ortaya çıkmak, ifade edilmek..." gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Elmalılı Hamdi Yazır, Kuran tefsirinde bu ayeti şu şekilde açıklamaktadır:

Rabbi ona dedi ki, Beni katiyyen göremeyeceksin, velâkin dağa bak, "eğer yerinde durabilirse sen de Beni göreceksin. Bunun üzerine Rabbi, dağa tecelli edince, ki bu bir izafi tecellidir yani, Zatı'ndaki bütün azamet ve kudret-i mutlakası ile değil, azamet ve kudretinden bir lemha zuhur, emir ve iradesinden bir parçasının dağa çarpmasıyla onu hurdahaş eyledi, un ufak yapıp yerle bir etti. Hamze, Kisaî, Halef-i Âşir kırâetlerinde okunduğuna göre, "dümdüz ediverdi", yani, dağ gidip, yeri dümdüz oluverdi, hörgüçsüz bir deve gibi oluverdi... Söz konusu bu tecelli ile iki olay meydana geldi: Biri dağın parçalanıp ufalanması, diğeri de Hz. Musa'nın bayılıp yere düşmesi. Demek ki Hz. Musa, dağ dolayısıyla olan bir izafi tecelliye bile dayanamayıp bayıldı, tam ve mutlak bir Zatî tecelli olsaydı, bütün dünya ve muhtemelen bütün kâinat bir anda yok olacaktı. İşte "Sen Beni katiyyen göremeyeceksin." buyurulmasının esas hikmeti de bu idi...[64]

Bir diğer ayette ise şu şekilde buyurulmaktadır:

Ona, Tur'un sağ yanından seslendik ve onu (kendisiyle) gizlice söyleşmek için yakınlaştırdık. (Meryem Suresi, 52)

Nitekim ona gidince, kendisine seslenildi: "Ey Musa." (Taha Suresi,11)

Derken oraya geldiğinde, o kutlu yerdeki vadinin sağ yanında olan bir ağaçtan: "Ey Musa, Alemlerin Rabbi olan Allah Benim;" diye seslenildi. (Kasas Suresi, 30)

Ayetlerde de bildirildiği gibi Allah dilediği yerde, dilediği şekilde tecelli edebilir. Ve tüm varlıklar da Allah'ın tecellileridirler. İnsanlar Rabbimiz'in Hz. Musa'ya da bildirdiği

gibi, Allah'ın Zatı'nı göremezler. Ama tecellileri ile muhatap olurlar. Örneğin ayetlerde Rabbimiz'in ağaçta tecelli ettiği bildirilmektedir. Bu hiç umulmadık, hiç beklenmedik bir durumdur. Aynı şekilde Hz. Musa'nın asasında tecelli eden de Allah'tır. Allah Zatı olarak tecelli etmez, ancak dilediği varlıkta dilediği şekilde tecelli edebilir. Allah'ın varlığı her yeri kuşatmıştır. Bu gerçeği Rabbimiz bir ayette şöyle bildirir:

Allah... O'ndan başka ilah yoktur. Diridir, kaimdir. O'nu uyuklama ve uyku tutmaz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. İzni olmaksızın O'nun Katı'nda şefaatte bulunacak kimdir? O, önlerindekini ve arkalarındakini bilir. (Onlar ise) Dilediği kadarının dışında, O'nun ilminden hiçbir şeyi kavrayıp-kuşatamazlar. O'nun kürsüsü, bütün gökleri ve yeri kaplayıp-kuşatmıştır. Onların korunması O'na güç gelmez. O, pek Yücedir, pek büyüktür. (Bakara Suresi, 255)

İncil açıklamalarında da görüldüğü gibi, Hz. İsa konuştuğu tüm insanları sadece Allah'a iman etmeye davet ediyordu. Müşriklerin tüm sorularını çok güzel örnekler ve açıklamalarla cevaplıyordu. Bu açıdan bakıldığında, "Allah'ın oğlu" ifadesinin, o dönem halkta yaygın olan putperest üslup karşısında kullanılmış özel bir açıklama olması da mümkündür. Kişilere herşeyin sahibinin, tüm insanların tek dost ve velisinin Allah olduğunu anlatmak isteyen bir iman sahibi, "Ben babamın değil, Allah'ın oğluyum" şeklinde bir ifade kullanmış olabilir. Bu ifade, karşıdaki kişinin inkarcı üslubunu, putlarına değer verip medet uman yaklaşımını ortadan kaldırmak için kullanılmış olabilir. En doğrusunu Allah bilir.

Müteşabih ifadelerin ve mecazi anlatımların yanlış yorumlanması

İncil üzerine araştırmalar yapan kişilerin, üzerinde önemle durdukları konulardan biri de, İncil'de geçen ifadelerin düz anlamları ile değil, mecazi birer ifade olarak yorumlanmaları gerektiğidir. Bu açıdan bakıldığında söz konusu ifadelerin farklı anlamlar içerdikleri görülmektedir. Kuran'da da birçok müteşabih *(Zahiri manası kast edilmeyen ve teşbih ve temsil yoluyla hakikatlerin beyanında kullanılan ifade)* açıklama bulunmaktadır. Nitekim birçok Hıristiyan araştırmacı bu yorumları yaparken Kuran ayetlerinde geçen ifadeler ile İncil'de yer alan bazı ifadeler arasında ilişki kurmaya çalışmaktadır. Carlos Madrigal, *Üç Tanrı mı Tek Tanrı mı? Tevhit'te Teslis* isimli kitabında şu yorumlarda bulunur:

Tanrı Kendini tanımlarken insanoğlunun kolay anlayacağı sembolik ifadeler kullanır. Buna "insan benzeyişi" (antropomorfik) terimler denir. Kutsal Kitap'ta da

Kuran'da da Tanrı'dan söz etmek için yüz, eller vb fiziksel sıfatlar kullanılıyor. "Ona benzer birşey yoktur" (Şura Suresi, 11) ifadesi bir gerçeği dile getirir. Ama bunu, Tanrı'nın Kendisi'nin, O'nu anlamamız için kullandığı benzetmelerle karıştırmamamız gerek. Kuran'da da Allah'ın eli, Allah'ın avucu, Allah'ın yüzü, Allah'ın gözleri gibi ifadelere rastlanır... Bu ifadeleri bir mecaz olarak anlamakta kimse zorluk çekmez. Peki Baba veya oğul ifadelerini mecaz olarak kabul etmeyecek miyiz? Tanrı'ya atfedilen insana özgü terimler bize gerçek bir tasvir değil, fakat yalnızca imalar ve telkinler vermektedir. Bu yüzden bunlar tasvir edici benzetmeler değil, çağrıştırıcıdırlar. Kimsenin Tanrı'yı, fiziksel bir anlam vererek birşeye benzetmeye hakkı yoktur. (Bu putperestlik olurdu)... Ama buna karşın O kendini, uygun gördüğü her simgeye benzetebilir. Tanrı herşeyi sevgiyle yarattı. O herşeyin kaynağıdır. Herşeyin O'nun sevgisiyle var edildiğini dile getirmek için "baba" çok güzel bir tanımdır.[66]

Bu yorum İncil'de kullanılan mecazi ifadelerin anlaşılması için önemlidir. Rabbimiz Kuran için, **"...Biz Kitabı sana, herşeyin açıklayıcısı, Müslümanlara bir hidayet, bir rahmet ve bir müjde olarak indirdik."** (Nahl Suresi, 89) şeklinde buyurmaktadır. Enam Suresi'nde ise, **"... Biz Kitap'ta hiçbir şeyi noksan bırakmadık, sonra onlar Rablerine toplanacaklardır."** (Enam Suresi, 38) şeklinde bildirilmiştir. Kuran'da herşey en mükemmel, en hikmetli ve en özlü şekilde açıklanmıştır. Rabbimiz bazı ayetlerde bizlere çeşitli müteşabih ve mecazi anlatımlarla da yol gösterir. Ayetlerde şu şekilde buyurulmaktadır:

"Allah'ın eli"

Şüphesiz sana biat edenler, ancak Allah'a biat etmişlerdir. Allah'ın eli, onların ellerinin üzerindedir. Şu halde, kim ahdini bozarsa, artık o, ancak kendi aleyhine ahdini bozmuş olur... (Fetih Suresi, 10)

... De ki: "Şüphesiz 'lütuf ve ihsan (fazl)' Allah'ın elindedir, onu dilediğine verir. Allah (rahmeti) geniş olandır, bilendir." (Al-i İmran Suresi, 73)

Yahudiler: "Allah'ın eli sıkıdır" dediler. Onların elleri bağlandı ve söylediklerinden dolayı lanetlendiler. Hayır; O'nun iki eli açıktır, nasıl dilerse infak eder... (Maide Suresi, 64)

Öyle ki, Kitap Ehli (Yahudi ve Hıristiyanlar) Allah'ın fazlından hiçbir şeye 'güç yetirip-sahip olmadıklarını' ve fazlın muhakkak Allah'ın elinde olduğunu, onu dilediğine verdiğini bilip-öğrensin. Allah, büyük fazl (üstün lütuf ve ihsan) sahibidir. (Hadid Suresi, 29)

"Allah'ın avucu"

Onlar, Allah'ın kadrini hakkıyla takdir edemediler. Oysa kıyamet günü yer, bütünüyle O'nun avucu (kabzası)ndadır; gökler de sağ eliyle dürülüp-bükülmüştür. O, şirk koştuklarından münezzeh ve yücedir. (Zümer Suresi, 67)

"Allah'ın yüzü"

Ve Allah ile beraber başka bir İlah'a tapma. O'ndan başka İlah yoktur. O'nun yüzünden başka herşey helak olucudur. Hüküm O'nundur ve siz O'na döndürüleceksiniz. (Kasas Suresi, 88)

(Yer) Üzerindeki herşey yok olucudur; Celal ve ikram sahibi olan Rabbinin yüzü baki kalacaktır. (Rahman Suresi, 26-27)

Doğu da Allah'ındır, batı da. Her nereye dönerseniz Allah'ın yüzü orasıdır. Şüphesiz ki Allah, kuşatandır, bilendir. (Bakara Suresi, 115)

Enfal Suresi'nde ise şu şekilde buyurulmaktadır:

Onları siz öldürmediniz, ama onları Allah öldürdü; attığın zaman sen atmadın, ama Allah attı. Mü'minleri Kendinden güzel bir imtihanla imtihan etmek için (yaptı.) Şüphesiz Allah, işitendir, bilendir. (Enfal Suresi, 17)

Bu ayetle, sonsuz güç ve kudret sahibi olan Rabbimiz'in, tüm eylemleri, tüm fiilleri meydana getiren tek güç olduğu belirtilmiştir. Allah dilemedikçe insanın hiçbir şeye güç yetirmesi, hiçbir harekette bulunması, ağzını açıp konuşabilmesi mümkün değildir. İnsanların tüm yaptıkları, tüm söyledikleri ve tüm düşündükleri Allah'a aittir. Hiçbir insan kendisini yaratan Rabbimiz'den bağımsız olarak bir güç ve iradeye sahip olamaz. Allah İnsan Suresi'nde **"Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz..."** (İnsan Suresi, 30) şeklinde buyurmaktadır.

Yukarıdaki ayetlerde geçen ifadelerin her biri insanlara Allah'ın sonsuz güç ve kudretini en güzel örneklerle haber veren ayetlerdir. Müteşabih ifadeler içeren bu ayetlerde derin düşünen insanlara çok güzel ve hikmetli öğütler bulunmaktadır.

Hz. İsa'nın çok üstün bir kul olduğunu, Allah'a yakınlığını vurgulamak amacı ile kullanılmış olabilir

Havariler ve ilk Hıristiyanlar, Hz. İsa'nın Allah'a olan bağlılığına, samimiyetine, derin imanına, sabrına, cesaretine, Allah'ın vahyini uygulamadaki kararlılığına, Allah'ın lütfuyla gerçekleştirdiği mucizelere ve üstün ahlakına şahit olmuşlardır. Hz. İsa'nın doğumundan Allah Katı'na alınışına kadar hayatının her aşaması çok büyük mucizelerle doludur. Hz. Meryem'in hamile kalışı ve Hz. İsa'nın doğumu, bebekken konuşup tebliğ yapması, hastaları iyileştirmesi, ölüleri diriltmesi, Allah Katı'na alınışı onun ne kadar olağanüstü bir konuma sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. İncil'de çok detaylı olarak yer alan bu gibi bilgiler Kuran ayetleriyle de tarif edilmekte, Rabbimiz; Hz. İsa'nın, annesi Hz. Meryem'in ve İmran ailesinin seçkin kimseler olduğunu vurgulamaktadır.

İlk Hıristiyanların Hz. İsa'dan bahsederken kullandıkları coşkulu üslup pek çok Hıristiyan ilahiyatçı tarafından dile getirilmiştir. Yeni Ahit uzmanlarından John Marsh, *Jesus in his Lifetime* (Hz. İsa'nın Hayatı) adlı eserinde, "Hz. İsa'nın ilk takipçilerinin 'Allah'ın oğlu' sıfatını, onun Allah tarafından çok özel bir görev için seçildiğini ve bu nedenle de Allah ile çok özel bir bağı olduğunu anlatmak için kullandıklarını"[67] vurgular. E. P. Sanders ise Hz. İsa'nın "Allah'ın oğullarının oluşturduğu bir milletin içinde, özel bir görev için seçilmiş olan bir Allah oğlu" olduğunu belirtir.[68]

Paul Knitter, *No Other Name* (Başka Adı Yok) adlı eserinde bu üsluptan şu şekilde bahseder:

Yeni Ahit yazarları Hz. İsa'dan bahsederken analitik felsefecilerin değil, coşkun inançlıların, bilim adamlarının değil, sevgi dolu kişilerin dilini kullanırlar. Krister Stendahl'ın ısrarla üzerinde durduğu nokta, bunun "dinsel dil" -yani "sevgi dili, şefkat dili" olduğudur. Hıristiyanlar Hz. İsa'yı "tek" olarak tarif ederken metafiziksel bir ilkeyi kastetmiyor, Hz. İsa ile kişisel bir ilişki kurmaya ve ona bağlılıklarını detaylandırmaya çalışıyorlardı. Hıristiyan tanımları, anlaşıldığı ve kullanıldığı şekilde ancak kilisenin sevgi lisanıdır. Kalbin ve beynin dilleri muhakkak birbirine zıt değildir, fakat her ikisi de farklıdırlar. Ve bu farklılıklara saygı gösterilmelidir.

Aynı zamanda Hz. İsa'nın "Allah'ın oğlu" hatta tek oğlu (Yuhanna 1: 14) olduğunu ifade eden birçok metin de farklı anlam ifade edecektir. Onların esas niyeti... Hz. İsa'yı duyanların onu otorite sahibi biri olarak ciddiye almalarını sağlamaktı. Bu metinlerdeki ifadeler... Hz. İsa'nın da Allah'ın güvenilir vahyi olduğunu ifade etmek içindi. Yunanca *Uios tou Theou* (Allah'ın oğlu) tercüme edildiğinde İngilizcedeki "the" sözcüğü üzerinde ısrarcı davranmayız. "The" orijinal Yunanca'da yoktur ve dolayısıyla ifade aynı zamanda "Allah'ın bir oğlu" olarak tercüme edilebilir. "Allah'ın edindiği tek çocuk" ifadesinin nitelendiricisi, İbrani kullanımına göre "ilk doğan" ya da sevgili olarak tercüme edilebilir. Buralarda Allah'ın aracısı olarak ayrıcalıklılık değil, güvenilirliğin kastedildiği anlaşılabilir.[69]

Üçleme inancını savunmadaki bu ısrarın arkasında, Hz. İsa'ya atfedilen sözde üstün konuma gölge düşürme endişesi olması muhtemeldir. Oysa üçleme inancı olmadan da Hz. İsa'nın ne kadar üstün ve hayırlı bir insan olduğu vurgulanabilir. Nitekim Kuran ayetlerinde Hz. İsa'nın mucizevi yönleri, Allah Katı'na alınışı detaylı olarak tarif edilir, onun ve ailesinin alemlere üstün kılındığı bildirilir. Hz. İsa Kuran'da "seçkin, onurlu ve saygın" olarak zikredilir.

Hani melekler, dediler ki: "Meryem, doğrusu Allah Kendinden bir kelimeyi sana müjdelemektedir. Onun adı Meryem oğlu İsa Mesih'tir. O, dünyada ve ahirette 'seçkin, onurlu, saygındır' ve (Allah'a) yakın kılınanlardandır." (A-li İmran Suresi, 45)

Hıristiyanlığın daha çabuk yayılmasını sağlamak amacıyla kullanılmış olabilir

Hz. İsa din ahlakını yaymaya başladığı ortamda çok büyük zorluklarla karşı karşıyaydı. Yahudi toplumunun içinde dini farklı şekillerde yorumlayan Saddukiler,

Ferisiler, Zelotlar, Esseniler gibi birçok mezhep bulunmaktaydı ve bunlar, özellikle ilk üçü, farklı yanılgılar içindeydiler. Hz. Musa'nın getirdiği hak dinden uzaklaşılmış, batıl gelenekler ve çeşitli çarpık inanışlar türetilmişti. Bunlara ek olarak putperest Helen kültürü de insanlar arasında yaygınlaşmıştı. Bu kültürün etkisi altındaki bazı Yahudiler ise sahip oldukları tevhid inancından taviz vererek bazı putperest inançları benimsemeye başlamışlardı.

Hz. İsa tüm bu hurafeleri arkasında bırakarak, İsrailoğullarını saf ve samimi bir imana davet etti. Yerleşik düzenlerini korumaktan yana olan tüm din adamları Hz. İsa'nın tebliğ ettiği hak dinden şiddetle rahatsız oldular. Çünkü Hz. İsa insanlara Allah korkusunu, Allah'ı sevmeyi öğütlüyor, dine sonradan eklenen batıl kuralları ve bağnaz uygulamaları terk etmelerini söylüyordu.

Hz. İsa'nın Allah Katı'na alınışının ardından da bu mübarek insanın talebeleri, onun mesajının yayılması için tüm imkanlarını kullandılar. Köy köy, kasaba kasaba gezen Hıristiyanlar her türlü zorluğa, yokluğa karşı çok üstün bir sabır gösteriyor ve insanlara Allah'ın varlığını ve Hz. İsa'nın Allah'ın elçisi olduğunu anlatıyorlardı. Nitekim Hıristiyanlık kısa zamanda çok büyük bir coğrafyaya yayıldı. Putperest Roma İmparatorluğu'nun tüm baskı ve işkencelerine karşın insanlar akın akın Hz. İsa'nın getirdiği hak dine giriyorlardı. Ancak bu yeni dine girenlerin bir kısmı, yerleşik pagan inançlarından tam kurtulamıyorlardı. İşte batıl "Allah'ın oğlu" kavramı bu ortamda ortaya çıktı ya da ilk anlamından farklı bir anlam kazandı.

E. P. Sanders, *The Historical Figure of Jesus* (Hz. İsa'nın Tarihi Portresi) isimli eserinde ilk Hıristiyanların Hz. İsa'nın tebliğini yayma yöntemlerini şu şekilde yorumlar:

Başkalarını ikna etmeye çalışırken, havariler bazen Hz. İsa'nın söylediği ve yaptığı şeyler ile ilgili hikayeler anlatmış olabilirler. İlk yıllarda bu materyaller büyük olasılıkla yazılmamıştı, ancak sözlü olarak iletilmişti. Havariler, Hz. İsa'nın hayatındaki olayları kullanırken, o zaman önemli olan noktaları örneklerle açıklamak istemişlerdi… Yeni taraftarlar kazanmanın yanı sıra havariler hem birbirlerine hem de gittikçe artan sayıdaki din değiştiren yeni taraftarlarına Hz. İsa'nın hayatında geçen olayları hatırlayarak öğretmişlerdir. Bazen Hz. İsa'yı kabul etmeyen Yahudi öğretmenler ile tartışmışlardır. Bu tartışmalar da Hz. İsa ile ilgili materyalin kullanıldığı üçüncü bir içeriği sağlamıştır.[70]

Hz. İsa'nın yaşadığı dönemde olduğu gibi Hz. İsa'nın ardından da Hıristiyanlığa karşı tepki gösteren birçok kişi ve grup olmuştur. Hz. İsa'nın Allah Katı'na alınmasının ardından havarilerin çabalarıyla Hıristiyanlığın büyük bir hızla yayılması onlarda büyük bir tepki oluşturmuş, bu nedenle de çeşitli asılsız iddialarda ve Hıristiyanlığın yükselişinin önünü kesmek için türlü girişimlerde bulunulmuş olabilir. Paul Knitter, kitabında ilk Hıristiyanların hangi koşullar altında yaşadıkları üzerinde durur. Knitter, onların "hayatta kalmak" ve "topluluklarını devam ettirebilmek" için farklı bir üslup geliştirdiklerini vurgular:

Geleneksel Kilise anlayışının ortaya çıktığı tarihsel bağlamla ilgili dikkate alınması gereken bir diğer nokta da Hıristiyanların hem geniş Yahudi toplumu hem de tehditkar Roma İmparatorluğu bünyesinde azınlık durumunda olmalarıydı. Kültürel ve dini çoğulculuk günümüzdekinden çok daha farklı bir şekilde anlaşılıyordu. O dönemde Hıristiyanlar iki büyük tehlikeyle karşı karşıyaydılar; ya çoğunluğu oluşturan toplumlar tarafından yok edilecekler ya da dinsel gelenekleri onlarınkiyle karışıp farklı bir yapıya bürünecekti. Hıristiyanların kendilerini bu tehlikelere karşı korumak için çok açık bir kimlik belirlemeleri ve tamamen inançlarına bağlanmaları gerekiyordu. Bunu da inançlarıyla, özellikle de Hz. İsa üzerinde yoğunlaşan inançlarıyla yaptılar. Bu doktrinel ifadeler, "Hayatta kalma ifadeleri" olarak tanımlanabilir ve topluluğun devamlılığını sağlayabilmek için geliştirilmiştir. İlk Hıristiyanlar Hz. İsa'yı mutlak terimlerle tanımlayarak, onu tek ve yegane kurtarıcı olarak ilan ederek tüm rakiplerinden ve muhaliflerinden farklı bir kimlik kazandılar. Bu dilin ortaya çıkardığı güçlü bağlılık, zulümlere ve alay edenlere karşı onlara büyük bir güç vermişti... Bu dil metafizik bir anlamdan ziyade ahlaki bir dildi. Hz. İsa'nın tüm çağlar için geçerli olan kimliğini tanımlamaktan ziyade, toplum içindeki kimliği tanımlama amacını taşıyordu.[71]

Mevcut siyasi ve kültürel ortamın etkisi

Üçleme inancının oluşumuyla ilgili çalışmalarda, üzerinde durulan bir diğer konu o dönemin siyasi ve kültürel ortamdır. Daha önce de vurguladığımız gibi Hz. İsa döneminde toplum hem Yahudi hem de Yunan kültürünün etkisi altındaydı. Akdeniz tümüyle Roma İmparatorluğu'nun egemenliği altındaydı. Roma büyük askeri fetihlerle topraklarını genişletmiş, Akdeniz'i bir iç göl haline getirmişti. İmparatorluk askeri alanda olduğu kadar kültürel alanda da en güçlü dönemlerinden birini yaşıyordu. Eski Yunan medeniyetinin kültürel mirasını devralmış ve onu yeni eklemelerle ilerletmişti. Helenizm adı verilen bu akım, din dahil olmak üzere hayatın bütün alanlarına hakimdi. Romalılar kendilerini diğer toplumların çok üzerinde görüyor ve kendi hayat şekillerini işgal ettikleri topraklar üzerinde de yaygınlaştırmaya çalışıyorlardı.

Roma'nın dini, Akdeniz çevresinde yaşayan tüm toplumlarda olduğu gibi, çok tanrılıydı. Yunan mitolojisinin hayali tanrıları, farklı isimler altında, Roma mitolojisinde de kullanılmaktaydı. En büyükleri Jüpiter olarak adlandırılan ve heykellerle sembolize edilen birçok puta tapınılıyordu. Bazı Roma İmparatorları ise kendilerini de bu sahte ilahlar arasına dahil eden kanunlar çıkarmışlardı. Öte yandan Yunan dini ve bu inanışa ait sahte ilahlar da yaygındı: Zeus, Hermes, Venüs gibi Yunan putlarının heykelleri büyük kentlerin meydanlarında yer alıyordu. Tapılan putlar bunlarla sınırlı değildi. Her şehirde, her mahallede hatta her evde büyüklü küçüklü farklı putlar, onlara ait heykeller, resimler, özel tapınma ve adak bölümleri yer alıyordu. Romalı yöneticiler bu çok tanrılı dinleri, kendi hakimiyetlerini yaygınlaştırma konusunda bir araç olarak

kullanıyorlardı. Roma, hakimiyetini tehdit etmediği sürece kimsenin dinine karışmıyor, bilakis bu sapkın inançları teşvik ediyor, her tarafa tapınaklar, sunaklar, heykeller inşa ederek putperest inanışları körüklüyordu. Onlar için din, sözde kitlelere sadakati telkin etmenin ve onları denetlemenin bir yoluydu, soyut ve bu dünyayla doğrudan ilgisi olmayan bir alana aitti.

Romalılar başka bir kültürle karşılaştıklarında, o toplumda kendi sahte ilahlarının benzerlerini arar ve böylece üstünlük sağlayacak bir bağlantı kurmaya çalışırlardı. Bu yüzden özellikle IV. Antiyokus Epifanes zamanında, bir ve tek olarak Allah'a iman eden Yahudilere, Zeus adlı baş tanrılarını sapkınca benimsetmeye çalışmışlar, ancak bu durum aralarında büyük mücadelelere yol açmıştır. Dindar Yahudiler, kutsal toprakları manevi olarak kirleten bu Roma putlarına karşı sert tepkiler göstermişler ve Romalıların putperest inançlarını yaygınlaştırma çalışmalarına şiddetle direnmişlerdir. Ancak yine de Yunan kültürünün etkisi Yahudi toplumu üzerinde çok derin olmuştur.

Hz. İsa da Helen kültürünün etkisi altındaki bu Yahudi toplumuna tebliğ yapmıştı. Havariler ve ilk Hıristiyanlar aynı toplum içinde büyümüş ve Helen kültürü ile hayatlarının her anında içiçe olmuşlardı. E. P. Sanders, "Jesus in Historical Context" (Tarihi Bağlamda Hz. İsa) başlıklı makalesinde, Helen kültürünün Hz. İsa'nın yaşadığı Celile bölgesi üzerindeki etkilerini inceler. Makalesinde birçok farklı akademisyenin görüşlerine de yer veren Sanders şu yorumda bulunur:

Mevcut yorumlara göre, Celile kentleşmiş, kozmopolit ve refah içinde bir yerdi. Burton Mack'in görüşüne göre Celile aslında Helenistik kültürün bir simgesiydi... Celile halkı komşu bir kasabaya gittiklerinde Yunan oyunlarını ve felsefecilerini izleyip dinleyebiliyorlardı. Tatillerde Suriye'deki büyük şehirlere gidiyor ve Yunan kültürü ile içiçe olabiliyorlardı. Roma da bu etkileşimde çok büyük bir rol oynuyordu. Celile'de çok sayıda Romalı asker bulunuyordu. Yöneticiler, resmi görevliler vardı... Sadece tiyatrolar değil, Sepphoris'te Augustus ve Roma'ya adanmış bir pagan tapınak bulunuyordu. Çiftçiler pagan törenlerinde kurban edilmek üzere hayvanlar yetiştiriyorlardı.[72]

Yunan kültürü mitolojik bir kültürdü. Konuşmalarda, kullanılan tabirlerde mecazi ifadelere, mitolojik anlatımlara sıkça rastlanmaktaydı. Mitoloji ile gerçek hayat adeta birbirine karışmış gibiydi. İşte Hz. İsa için kullanılan "Allah'ın oğlu" terimini inceleyen Kitab-ı Mukaddes uzmanları da Yunan kültürünün bu terimin yerleşmesindeki etkisine dikkat çekerler. Yunan mitolojisi, sözde tanrıları insanlarla arkadaşlık eden, sonunda da birlikte yeni nesiller üreten varlıklar olarak tasvir ediyordu. Örneğin Büyük İskender, Zeus'un oğlu olarak kabul edilirdi. Sanders, Yunan geleneğinin o dönemde İmparatorluk topraklarında oldukça yaygın olduğunu belirtir ve bu nedenle Hz. İsa için "Allah'ın oğlu" ifadesinin (Allah'ı tenzih ederiz) kullanımının bu etki ile daha da yaygınlaştığını ifade eder.[73] Nitekim araştırmacılar tarafından, eski Yunan'daki Zeus-Hera-Apollo üçlüsü ile üçleme inancı arasında birçok paralellikler ortaya konmaktadır. "Üçleme" inancı putperest (pagan) toplumlarda oldukça yaygındı. Özellikle de Yunan kültürü, çok sayıda sözde "baba tanrı" ve "oğul tanrı" içeriyordu. Platon, bu üçlemeyi formüle etmiş ve

sözde tanrılarının "logos" (söz) diye bir oğlu ve "sophos" (bilgelik) diye bir kızı olduğunu savunmuştu. Platon'a göre sözde tanrı, logos ve sophos, bir "üçleme" oluşturuyorlardı. Hıristiyanlık, üçleme inancını ve bugün sahip olduğu daha pek çok inanç ve uygulamayı, söz konusu Yunan kültüründen ya da diğer putperest kültürlerden aldı. Bu nedenle de giderek Hz. İsa'nın getirdiği saf dinden ayrıldı, Hz. Musa Şeriatı'nın temeli olan "Tek Tanrı" inancından uzaklaştı.

From Jesus to Christ, The Origins of the New Testament, Images of Jesus (İsa'dan Mesih'e, Yeni Ahit'in Kökenleri, İsa'nın Suretleri) kitabının yazarı Paula Fredriksen, İncillerin ve İncillerin yazıldığı toplumların Yunan olduklarını vurguladıktan sonra şu yorumu yapar:

Hıristiyanlık Helen dünyası içinde var olmuştu... İncillerde kullanılan dil de yazan kişilerin kendi alışkın oldukları dil üzerine kurulmuştu. Bu dil pagan geleneklerini, Helen inanışlarını yansıtıyordu. Bu nedenle de Hz. İsa için "Tanrı", "Kurtarıcı", "Tanrı'nın Oğlu" ve "logos" gibi tanımlar kullanıyorlardı. Kullanılan "Davud'un Oğlu", "İnsanoğlu", "Tanrı'nın Krallığı", ve "Mesih" gibi tanımlar ise İncil yazarları için çok tanıdık değildi. Bu ifadeler İncilleri kaleme alan kişiler tarafından, Hz. İsa'nın yaşadığı Filistin topraklarındaki mevcut kültürden alınmıştı.[74]

Dr. Paul R. Eddy de "Was Early Christianity Corrupted by Hellenism?" (Erken Hıristiyanlık Helenizm tarafından bozuldu mu?) başlıklı makalesinde şu yorumlarda bulunmuştur:

Babil'e kadar uzanan eski dünya boyunca, üçlü gruplamalarla putperest tanrılara tapmak yaygın idi. Bu etki, Hz. İsa'dan önceki ve sonraki yüzyıllarda Mısır'da, Yunanistan'da ve Roma'da da fazlasıyla görülüyordu. Havarilerin ölümünden sonra, bu tip putperest inançlar Hıristiyanlığı istila etmeye başladı... Plato, üçlemeyi şu anki şeklinde öğretmemiş olsa da, onun felsefeleri bu doktrin için birer ön hazırlık niteliğindeydi.[75]

Oscar Cullmann da T*he Christology of the New Testament* (Yeni Ahit'in Hz. İsa teolojisi) adlı önemli çalışmasında, "Allah'ın oğlu" ifadesinin İncil döneminde Doğu'da ve Helen kültüründe ne şekilde kullanıldığını detaylı olarak inceler. Özellikle de Mısır'da, Babil'de ve Asurlular'da kralların kutsal kimseler olarak görüldüklerini ve "Allah'ın oğlu" olarak isimlendirildiklerini belirtir. Yunan dinlerinde ise kutsal güçleri olduğuna inanılan her insan için "Allah'ın oğlu" ifadesinin kullanıldığına dikkat çeker.[76] Hz. İsa'nın gösterdiği mucizeler ise onun halk tarafından bu şekilde tanımlanması için yeterli gözükmektedir. Varner, Hz. İsa'nın tebliğiyle muhatap olan Gentilelerin *(Kitab-ı Mukaddes'te Yahudi olmayanlar için kullanılan bir tabirdir. Hz. İsa dönemindeki Romalılar için kullanılır)* bakış açılarının bu fikirler çerçevesinde şekillendiğini söyler ve şöyle devam eder: (Alıntıdaki ifadelerden Allah'ı tenzih ederiz.)

Onların Allah'ın oğlu fikirleri çok tanrılı düşünce üzerinde kurulmuştu. Bu nedenle de bu görüşlerini Hz. İsa ve havarilerinin Tek Tanrı'lı inanışlarına dönüştürmeleri oldukça zordu. Doğu ve

Helen düşüncelerinin hakim olduğu, dolayısıyla kralların ve diğer kutsal kişilerin Allah'ın oğlu olarak isimlendirildiği bu bölgede Hz. İsa da Allah'ın oğlu olarak ilan edildi.[77]

İznik’ten Bugüne Üçleme Karşıtı Hıristiyanlar

Üçleme inancı asırlar boyunca Hıristiyan dünyasında pek çok kişi, topluluk ya da mezhep tarafından reddedildi. Kimi topluluklar üçleme inancının tamamen karşısında yer aldılar, kimileri ise bu yanlış inancın bazı bölümlerini reddettiler. Üçleme inancını reddeden topluluklar tarihin her döneminde büyük baskılarla karşılaştı. Topraklarından sürüldüler, afaroz edildiler, diri diri yakıldılar, işkencelerle öldürüldüler. Ancak baskılar onları tarih sahnesinden silmeye yetmedi. Üçleme karşıtlarının çok büyük bir bölümü inançlarına sadık kaldılar ve "Allah birdir, tektir" demekten vazgeçmediler. Kitabın önceki bölümlerinde üzerinde durduğumuz Ariusçular, söz konusu "anti-Triniteryen" (Üçleme karşıtı) Hıristiyanların öncüleriydiler. Daha sonra da Ariusçuların izinden giden birçok grup ortaya çıktı.

Anti-Triniteryenler

Arius'un ardından ortaya çıkan anti-Triniteryen akımlardan biri İrlanda'da kurulan Kelt Kilisesi idi. (Celtic Church of Ireland) Bu kilise, Kıta Avrupası'ndan tamamen izole edilmiş bir halde, "Ariusçu" çizgide kuruldu ve gelişti. Katolik Kilisesi'nin İrlanda Kelt Kilisesi'ni resmi olarak egemenliği altına aldığı 664 yılına kadar, Üçleme inancı İrlanda'ya yabancıydı.

İrlanda Kilisesi'nin Nasrani öğretisine paralelliğini gösteren önemli bir özelliği vardı: Yahudi kaynaklarına olan sadakat. Kelt Kilisesi, "Hz. İsa'nın Yahudi hükümlerine titizlikle uyduğuna" inanıyor, bu nedenle de Eski Ahit'e büyük önem veriyordu.[78] Bu eğilim o kadar güçlüydü ki, Kilise'nin Roma'nın egemenliği altına girdikten sonra bile devam etti. 754 yılında bazı Katolik rahipler "İrlandalı rahiplerin Kilise'nin kutsal metinlerini önemsemediklerini, Kilise önderlerinin yazılarını reddettiklerini ve konsillerin kararlarını dikkate almadıklarını" belirterek bundan şikayet ediyorlardı.[79] Ancak Kelt Kilisesi'nin bu direnişi de kısa bir süre sonra kırıldı. Böylece Katolik Kilisesi dördüncü yüzyılda başlayan bir süreç ile tüm sözde "yanlış yola sapan"ları bir şekilde tasviye etmiş oluyordu. Oysa bu tasviye edilen akımlar, Hz. İsa'yı ilahlaştıran batıl öğretiyi reddediyor, bir ve tek olarak Allah'a iman etmeyi tebliğ ediyorlardı. Katolik Kilisesi bu şekilde Batı dünyasının en büyük otoritesi haline geldi.

Ortodokslar ve Protestanlar

Katolik Kilisesi'nin söz konusu egemenliği, dokuzuncu yüzyılda kendi içinde gerçekleşen bir ayrılma ile sarsıldı. Uzunca bir süredir Roma Kilisesi ile ihtilaf halinde olan Doğu Kiliseleri -ki bunlar İstanbul, Kudüs, Antakya ve İskenderiye Patrikleri'ne bağlıydılar- Roma Katolik Kilisesi'nden kesin olarak ayrıldı. Roma Kilisesi ile Doğu Kiliseleri arasındaki bu çatışma aslında siyasi kökenliydi; Roma İmparatorluğu'nun Batı ve Doğu olarak ikiye ayrılmasından sonra ortaya çıkmıştı. Asırlar boyunca da iki tarafın

arasında çeşitli anlaşmazlıklar gelişmişti. Sonunda Roma Kilisesi'nin Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'nu kutsaması sonucunda iki taraf arasındaki bağlar tamamen koptu. İki taraf arasındaki pek çok farktan en belirgini, Roma Kilisesi'nin kutsal dil olarak Latince'yi Doğu Kiliseleri'nin ise Yunanca'yı kullanmalarıydı.

Doğu Kiliseleri ya da diğer isimleriyle Ortodoks Kiliseler, Roma'dan koptuktan sonra kendi aralarında bir hiyerarşi oluşturamadılar. İstanbul'daki Patrikhane her zaman daha üstün gibi göründü, ama diğerleri kendi içlerinde bağımsızdılar. Dahası, zamanla yeni kopmalar oldu ve ulusal kiliseler oluştu. Ermeni, Rum, Bulgar, Sırp, Rus gibi uluslar, farklı dönemlerde kendi milli kiliselerini kurdular.

Katolik Kilisesi ise başka hiçbir kalıcı parçalanmayla karşılaşmadan 16. yüzyıla kadar Avrupa'daki egemenliğini korudu. 1520'lerde Almanya'da ortaya çıkan Martin Luther adlı bir rahip bu egemenliği sarsan kişi oldu. Önce Luther'in sonra da Calvin ve Zwingli gibi rahiplerin önderliğinde gelişen "Protestan" akım, Roma Kilisesi'nin ve Papa'nın otoritesine karşı büyük bir isyandı. İsyan büyük olduğu kadar kanlıydı da; Avrupa bir yüzyılı aşkın bir süre Katoliklerle Protestanların bitmek tükenmek bilmeyen savaşlarına sahne oldu. "Dini" gibi gözüken bu savaşların ardında ise yine siyasi hesaplar, Papa'nın boyunduruğu altında yaşamayı ve ona vergi vermeyi istemeyen prenslerle, bu egemenliği yitirmek istemeyen çevrelerin çıkar çatışmaları yatıyordu. İki taraf arasındaki en kanlı hesaplaşma, 1618'den 1648'e kadar aralıksız süren ve bu yüzden de Otuz Yıl Savaşları olarak bilinen mücadeleydi. Avrupa nüfusunun üçte birinden fazlasının ölümüyle sonuçlanan bu kanlı dönemden sonra iki taraf arasında kalıcı bir uzlaşma sağlandı. Otuz Yıl Savaşları'nın sonunda imzalanan ünlü Westphalia Barışı ile sağlanan denge, o zamandan bu yana da fazla değişmedi.

Protestanlar Papa'nın otoritesini reddederken onun yerine bir başka otorite koymamışlardı. Bu nedenle Protestanlık, Katolik Hıristiyanlıktaki hiyerarşinin aksine son derece dağınık ve "liberal" bir din olarak gelişti. Hemen her ülke kendisine ulusal bir kilise kurdu. Bunların yanında daha pek çok farklı mezhep ve akım gelişti. Bu nedenle bugün Protestanlığın yüzlerce türü, yüzlerce farklı Protestan kilisesi vardır. Bunların büyük kısmı da Kuzey Avrupa'da ve ABD'de faaliyet gösterir.

Protestanlığın ortaya çıkışı üçleme karşıtı akımlar açısından da önemliydi. Protestanlar, belirttiğimiz gibi, kendilerini Katolik Kilisesi'nin egemenliğinden kurtardılar. Bu hem hiyerarşik hem de temel Hıristiyanlık inanışları açısından büyük bir özgürlüktü. Artık Kutsal Kitab'ı kendileri okuyorlar ve kendileri yeni baştan yorumluyorlardı. Bunun sonucunda bazı Protestanlar, çok az bir bölümü de olsa, çok önemli bir gerçeği fark ettiler: Katolik inancının temelini oluşturan üçlemenin Yeni Ahit'te bir dayanağı yoktu. Hatta bazı pasajların bu inancı yalanladığı ortadaydı. Bu pasajlarda Allah'ın "Bir ve Tek" olduğu anlatılıyor, "Üçlü birlik" inancına ise Yeni Ahit'in temel mantığı içinde bir yer verilmiyordu.

İşte bazı Protestanlar, aslında çok azı, bu sonucu çıkardılar ve üçlemeyi reddettiler. Böylece Üniteryen (Birlemeci) Kiliseler doğdu.

"Tevhidi Savunan" Hıristiyanlar

Protestan Reformu'nun ardından Hıristiyanlar Yeni Ahit'i, Katolik inançlarından bağımsız olarak okumaya başladılar. Bunun sonucunda da İtalya'da, üçlemenin yanlışlığı sonucuna inanan ilk Hıristiyan akım gelişti. Lelio Socianus (1525-1562) ve kuzeni Fausto Socianus (1539-1604) tarafından başlatılan akım, kurucularının isminden dolayı Sosyanizm (Socianism) olarak bilindi. Sosyanistler gizli toplantılar yoluyla yayıldılar. *The Catholic Encyclopedia* bu akımın inancını şöyle özetliyor:

(Sosyanistlere göre) Üçleme diye bir şey yoktu. Hz. İsa Rab ile ya da Kutsal Ruh'la aynı özden (dolayısıyla Tanrı) değildi... Ölümü ve acı çekmesi insanlara kurtuluş vermek için değildi.[80]

Sosyanistler çeşitli baskılara maruz kaldılar. Kilise onları çok geçmeden aforoz etti. Fausto Socianus, "Allah'tan vahiy alan Hz. İsa, yaşamının kutsallığı ile elbette diğer insanlardan farklı olacaktır. İlahi vizyona ve İlahi ilhama sahipti, ama bir yaratıcı kesinlikle değildi. Eşsiz bir yetkiyle donatılarak insanlığa bir görev dolayısıyla gönderilmişti" diyordu.[81] Üçlemeyi reddeden Socianus, Allah'ın Zatı'nın bir olduğunu, üç tane varlıktan söz etmenin akıl dışı olacağını savunuyordu. Sosyanizm öğretisi İngiltere'ye kadar ulaştı. Ancak bu durum Kilise'yi çok rahatsız ediyordu. Norveç Piskoposlar Birliği tarafından bu rahatsızlık şöyle ifade edilmişti:

Hıristiyanlığı tahrip etmesinden korkulan Anti-Teslisçiler ve Yeni Ariusçular tarafından saptırılmış Socian, Hıristiyanların düşüncelerini yoldan çıkarıyor.[82]

Aynı dönemde Sosyanistlere benzer fikirler yayan, özellikle üçleme inancına radikal bir biçimde karşı çıkan Cenevreli Michael Servetus, fikirleri nedeniyle Calvin tarafından kazığa bağlanıp yakılarak idam edildi. Yakılırken, yazdığı üçleme karşıtı kitap da göğsüne asılmıştı. Servetus, Hıristiyanlığın İznik Konsili'nde dejenere edildiğini savunmuş ve bu bozulmadan kurtulmak için İznik Konsili öncesindeki kaynaklara dönülmesi gerektiğini yazmıştı. 1638'de Sosyanistlere yönelik saldırılar başlatıldı. Rokow'daki kolejleri kapatıldı ve tevhidi kabul etmiş pek çok insan diri diri yakıldı.

Sosyanistlerin mirasını devralan Üniteryen (Tevhidçi) akımı ise 16. yüzyılın sonlarında Transilvanya'da doğdu ve sonra da başta Polonya olmak üzere Avrupa'nın dört bir yanına yayıldı. Bir Üniteryen Kilisesi'ne ait internet sitesinde, Üniteryen akımının ortaya çıkışı şu şekilde anlatılmaktadır:

İlk dönem Hıristiyanları, Hz. İsa hakkında farklı inançlara sahiptiler. Bunların arasında Hz. İsa'nın Tanrı olmadığı inancı da vardı. Ancak Baba-Oğul ve Kutsal Ruh ile anılan üçleme doktrini, zorla kabul ettirilirken, bunun dışında başka inanca sahip olanlar sapkın olarak ilan edildiler. 16. yüzyıl Hıristiyan hümanistleri İncil'i dikkatle incelediler ve kutsal metinlerde üçlemeyi bulamadılar. İncillere göre Hz. İsa'nın da onayladığı gibi, onlar da Tanrı'nın bir ve tek olduğunu kabul edip onayladılar. Bundan sonra da Üniteryen ismini aldılar. Üniteryenler, karşılaştıkları ezici Ortodoks karşıtlığına ve zulmüne karşın, kendi rasyonel fikirlerine uygun olarak kiliseler kurdular ve din

konularında vaazlar verdiler. Herkesin din özgürlüğünü destekleyecek şekilde davrandılar. İman, Tanrı'nın bir hediyesi (nimeti) olduğu için, hiç kimse seçmediği bir dine katılması için zorlanmamalıydı.[83]

Polonyalı Üniteryen rahiplerin yayınladığı ve Tek Tanrı fikrinin önemle vurgulandığı Racovian Catechism adlı belge, akımın en önemli kaynaklarından biri haline geldi. Bu belgede kefaret inancı reddediliyordu. Racovian Catechism adlı belgede şunlar belirtiliyordu:

İsa Mesih'e Tanrı'lık isnat edenlerin fikri yalnızca düz mantığa ters düşmekle kalmaz, aynı zamanda Kutsal Kitaplara da muhaliftir. Aynı zamanda, sadece Baba'nın değil, oğlun ve Kutsah Ruh'un, Tek bir Tanrı olan üç farklı varlık olduğuna inananlar da büyük bir hataya düşmektedirler. Tanrı... kesinlikle tektir bu yüzden de, üç bağımsız varlık olarak yeni bir Tanrı açıklamasıyla gelenler tamamen bu özle çelişirler... İznik Konsili'ne kadar geçen süre içerisinde ve o dönemde yaşayanların yazılarına göre, Konsil'den bir süre sonraya kadar, Baba gerçek Tanrı olarak biliniyor ve kabul ediliyordu. Bu fikre karşıt olanlar ise, sapkın olarak değerlendiriliyordu...[84]

Üniteryenler 18. ve 19. yüzyılda özellikle de Anglo-Sakson dünyasında etkili oldular. Önce İngiltere'de sonra da ABD'de Üniteryen Kiliseler kuruldu. Sadece Hıristiyanların değil, tüm insanların Allah'a iman ederlerse kurtuluşa ulaşabileceklerine inanan bu kişiler kendilerini Üniversalist olarak tanımladılar. Birbirlerinden bağımsız olarak gelişen Üniteryen ve Üniversalist Kiliseleri 1961 yılında birleşti. *The New Catholic Encyclopedia*, Üniteryen Kiliselerin ortak inanışlarını şöyle özetlemektedir:

Hz. İsa (Üniteryenlere göre) Tanrı'nın biricik Oğlu ve Kurtarıcı değil, ama Yahudi peygamberleri geleneği içinde yer alan dini bir önderdir. Dolayısıyla "Hz. İsa ile ilgili din" (yani geleneksel Hıristiyanlık) "Hz. İsa'nın dini" ile değiştirilmelidir. Kutsal Kitap akıl ve bilim ışığında incelenmeli ve kesin değişmez bir kaynak olarak değil, insan yazımı bir eser olarak görülmelidir.[85]

Kısacası, Üniteryenizm'de Hz. İsa, gerçekte olduğu gibi, yani bir Yahudi peygamberi olarak kabul edilmekte, Yeni Ahit'te onun için kullanılan "oğul" kavramı mecazi anlamda anlaşılmaktadır. Allah'ın bir ve tek olduğu gerçeği doğrulanmaktadır. Bir sitede Üniteryenlerin inanç esasları şu şekilde tarif edilir:

Üniteryenlerin inanç esasları; Tanrı'nın birliği, Tanrı'yı ve insanları sevmekten, ebedi bir hayata inanmaktan ibarettir... Hz. İsa'nın hatırasına saygı gösterirler, ancak "Tanrı'lığı"nı reddeder ve "yanılmaz" olduğunu kabul etmezler. Hıristiyan Kutsal Kitap'larını insan tecrübesinin bir belgesi olarak görür, fakat yazarlarının, insan oldukları için, hata yapabileceklerini ileri sürerler... Tanrı'nın her dönemde insanlara doğru yolu göstermek için peygamberler gönderdiğini kabul ederler. İsa Mesihi de bunların en üstünü olarak görürler...[86]

Üniteryenlerin Hz. İsa hakkındaki düşünceleri kendi sitelerinde şu şekilde ifade edilir:

O (Hz. İsa) pek çok Üniteryen için bir yol göstericiydi ve halen de öyledir... Bizler, Hz. İsa'nın insani yaşantısını ve öğretilerini büyük Yahudi peygamberler ve alimler geleneğinin bir devamı olarak anlıyoruz. O bu geleneği ne yıktı ne de terk etti.[87]

Üniteryenler geleneksel Hıristiyan inanışlarının bir bölümünü reddetmekte, inançlarını güzel ahlak, akıl, sağduyu ve Allah'ın birliği üzerine kurmaktadırlar. Sitelerinde inanışlarını şöyle ifade ederler:

Biz öncelikle Allah'ın birliğine, tek ve ancak bir tek Allah olduğuna inanıyoruz. Herhangi bir insan faydasız felsefeyle bizim kafamızı karıştırmasın diye bu gerçeğe sonsuz önem veriyoruz ve kendimizi dikkatli olmak zorunda hissediyoruz. Tek bir Allah'ın olduğu konusu bize oldukça açık görünmektedir. Bizim anladığımız şey tek bir varlık, tek bir akıl, tek bir fiziksel varlık, tek bir akıllı vekil olduğudur, ki O hiçbir şeyden ortaya çıkmamıştır, sınırsız mükemmelliğe sahiptir ve hakimiyet O'na aittir. Biz üçleme doktrinine karşı çıkıyoruz...[88]

Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, bugün Üniteryenizm adı altında savunulan görüşlerin bir kısmı da, Allah'a ve O'nun vahyine imanla bağdaşmayacak bazı unsurlar içermektedir. Kimi Üniteryenler, dini hükümlerin ve ibadetlerin ortadan kalktığı bir tür "hümanist din" anlayışına sahiptirler. Bazıları hiçbir mucizeyi kabul etmemekte; örneğin Hz. İsa'nın babasız doğumunu ve gösterdiği mucizeleri dahi reddetmektedirler. Bu da Hak'tan bir başka sapmadır. Bu kitapta da Üniteryenler Hz. İsa dönemindeki gerçek Hıristiyanlığı temsil eden bir topluluk olarak anlatılmamakta, Üniteryenlerin sadece üçleme ve kefaret gibi inanışlarla ilgili görüşlerine yer verilmektedir. Üçlemeyi savunan toplulukların arasında böyle bir akımın bulunması tabi ki son derece önemlidir, ancak bu gibi grupların Kuran ayetleriyle çelişen çeşitli batıl inanışlara sahip olduğu da asla unutulmamalıdır.

Yehova Şahitleri

Hıristiyan dünyasında üçleme inancını reddeden birçok akımdan biri Yehova Şahitleri'dir. Yehova Şahitleri geleneksel Hıristiyanlıkla birçok konuda uyum içinde olmakla birlikte, üçleme inancını reddetmeleri nedeniyle Hıristiyan kabul edilmemektedirler. Oysa Yehova Şahitleri'nin Yahudi ve Hıristiyanlığın dini ve kültürel öğretilerinden ortaya çıktığı açıktır.

Yehova Şahitleri'ne göre Hıristiyanlıktaki teslis inancı, Kitab-ı Mukaddes'te var olan bir inanç değildir. Onlar, eğer insanların bir teslis düşüncesi ön fikrine sahip olmaksızın Kitab-ı Mukaddes'i (Tevrat ve İncil'i) baştan sona okusalar, hiçbir şekilde böyle bir düşünceye ulaşmayacaklarını söylerler. Kitap boyunca üzerinde durduğumuz gibi, teslis inancının Hıristiyanlığa Hz. İsa'dan sonra dahil edildiği fikrini savunurlar. Yehova Şahitleri'nin tek Tanrı anlayışı bakımından Yahudilerle benzerliği olsa da, Hz. İsa hakkındaki inanışları onları Yahudilikten koparır. Yehova Şahitleri kendilerinin gerçek Hıristiyan olduklarını, diğerlerinin hata içerisinde olduğunu vurgularlar ve şöyle derler:

Tanrı hakkında Kitab-ı Mukaddes'in öğretisi ve onun hedefleri açık, anlaşılması kolay ve makuldür; fakat Hıristiyanlıkta kiliselerin öğretileri böyle değildir; daha kötüsü Kitab-ı Mukaddes'e aykırıdır. Hıristiyanlık aleminin üçleme inancı, Tanrı'yı bir Tanrı'da üç esrarengiz şey olarak tasvir eder; fakat bu öğreti Kitab-ı Mukaddes'te bulunmamaktadır.[90]

Yehova Şahitleri'nin 2001 yılı istatistiklerine göre yaklaşık 6 milyon Yehova Şahidi yaşamaktadır.

Üniteryen akımının güçlenmesinde İslam dininin etkisi

Üniteryen Kilise'nin güç kazanma sürecini incelediğimizde karşımıza çok ilginç bir bağlantı çıkar: Osmanlı İmparatorluğu'nun bu akımın güçlenmesindeki etkisi.

Önceki bölümde de üzerinde durduğumuz gibi 16. ve 17. yüzyıllarda Osmanlı toprağı olan Transilvanya, tevhid inanışlarının çok güçlendiği bir bölge olmuştu. Florida Üniteryen Kilisesi'nden rahip Jack Donovan'ın "Islam, US, and Yeats' Dilemma" (İslam, Amerika ve Yeats'in İkilemi) başlıklı vaazında bu gelişim şöyle vurgulanır:

Polonya, Macaristan ve Transilvanya'daki bazı reformcu Protestan Hıristiyanlar bir inanç esası olarak "Allah birdir" demeye başladılar: "Sözde tanrılar yoktur, Allah vardır". Hıristiyanlıktaki genel inanışlara aykırı bu düşünce işte o günlerde ortaya çıkmıştı. Ölüme meydan okuyan ifade nereden kaynaklanmıştı? Protestanlık 1520 ve 1530'larda çok yeni ve üçleme karşıtıyken, Müslüman Osmanlı İmparatorluğu Hırvatistan, Macaristan ve Transilvanya'yı fethetmişti.[91]

Osmanlı topraklarında Hıristiyanlığın içinden doğan bu tevhid inancını temel alan akımın güç kazanmasının nedeni, birçok tarihçi ve Üniteryen din adamı tarafından da dile getirildiği gibi İslam dininin getirdiği hoşgörü ortamıydı. North Unitarian Universalist Kilisesi'nden (Kuzey Evrensel Üniteryen Kilisesi) Susan Ritchie, "The Promise of Postmodernism for Unitarian Universalist Theology" (Postmodernizmin Evrensel Üniteryen Teolojisine Vaatleri) başlıklı vaazında bu ortamı şöyle vurgular:

Çok sayıda ılımlı uluslararası tarihçi, Osmanlıların politik himayesinin, Protestanlığın gelişmesine olanak sağladığını kabul etmekle kalmaz, aynı zamanda Osmanlı yönetiminin yerel gelenekler ve dinler hakkındaki hoşgörüsüne bağlı olarak birtakım etkilere sahip olduğunu da kabul eder.[92]

İslam dinindeki güçlü tevhid inancı, üçleme inancını reddeden Hıristiyanlar için çok büyük bir güvenceydi. Hoşgörünün hakim olduğu Osmanlı topraklarında düşüncelerini rahatça ifade edebildiler, kendi kiliselerini oluşturdular ve Hıristiyan tevhid geleneğini çok güçlendirdiler.

İslam dini ile Üniteryen Kilisesi arasındaki bağlantı asırlardır araştırmacıların çok ilgisini çekmiştir. Örneğin Alexander Sándor Unghváry'nin, *The Hungarian Protestant Reformation in the Sixteenth Century under the Ottoman Impact,* (16. Yüzyılda Osmanlı Etkisi altındaki Macar Protestan Reformasyonu) adlı kitabında bu konu incelenir.

Unghváry, kitabın önceki bölümlerinde üzerinde durduğumuz tevhid savunucusu Servetus'un İslam dinine verdiği önemin üzerinde durur.[93] Mathurin Veyssiére de la Croze de Sosyanizm ve İslam ilişkisini temel aldığı eserinde, Transilvanya Üniteryenlerinin, Üniteryenizm ve Kuran'da öğretilen Allah'ın birliği arasında bir benzerlik olduğunu kabul ettiklerini iddia etmektedir.[94]

Üniteryen din adamı Jack Donovan ise bir vaazında şu konulara dikkat çekmektedir:

İki İslami öğreti yaygın hale gelmişti ve çok fazla dikkat çekmişti. Birincisi her gün cami minarelerinden halka okunan ezandaki "Allah birdir, sözde tanrılar yoktur, Allah vardır. Allah'tan başka ilah yoktur" ifadeleriydi. Ve ikincisi Kuran'ın apaçık gereği olan ve Hz. Muhammed'in özellikle vurguladığı nokta, "tüm dinlere gösterilen hoşgörü"dür, çünkü her din Allah'a bir yanıttır... Bu öğretiler Hz. İsa'nın İncili'ne uyarlandığında 16. yüzyıl Üniteryenizmini elde edersiniz. Benim hipotezim, geleneğimizin İslam'a 450 yıllık bir borcu olduğudur... 17. ve 18. yüzyılda yaşamış Avrupalı Sosyanistler, İslam'ı Hıristiyan kilisesindeki dinsel yozlaşmaların çoğunu düzelten "saf monoteizm" (Tek Tanrı'lı) olarak yüceltmekten çekinmemişlerdi. Andrew Ramsey 1727'de Sosyanizm'den "İdeal İslam"dan kaynaklanan muhteşem bir din olarak bahsetmişti. Henry Stubbe, John Toland, Arthur Bury, William Feke ve Stephen Nye de aynı şekilde İslam'a karşı olumlu bir bakış açısına sahip olan Sosyanist yazarlardı. Bu yazarlar teolojik İslam'ı -özellikle de Anglikan Ortodoksluğunda rahatsız edici buldukları en eski Hıristiyanlıktan sapmaları- aydınlatma yolu olarak görmüşlerdi.[95]

Toronto Üniteryen Kilisesi'nden Mark D. Morrison-Reed ise "The Islamic Connection" (İslami Bağlantı) başlıklı vaazında İslam dinini şu şekilde anlatmaktadır:

Houston Smith "İslam'ın getirdiği yeniliğin, putları dini ortamdan kaldırmak ve herkes için görünmeyen tek bir İlahi Varlık olan Allah'a odaklanmak olduğunu" yazmıştı. İslam Hıristiyanlıktan farklı olarak şüphe götürmez şekilde Tek Tanrı'lıdır ve Yahudilikten farklı olarak tek bir halkla sınırlanmamıştır. İslam dinini bizimkiyle bağlamaya şöyle başlayabiliriz: Allah'ın birliğini anlama konusunda ortak bir tarihsel temeli paylaştığımızı kabul etmek.

Hıristiyanlık ve İslam arasında kültürel açıdan bir köprü oluşmasını sağlayan şey Orta Çağ'daki İslam hoşgörüsüdür. Bu İspanyol Rönesansı bizim entelektüel atamız olarak iddia ettiğimiz bir kişiyi- Michael Servetus- etkilemişti. Servetus 1511'de Kuzey İspanya'da doğmuştu. Servetus'un hayatını etkileyen detayların bir kısmını bilmemize rağmen fikirlerinin nasıl geliştiğini ya da *Teslisin Yanılgıları* adlı kitabını 1531'de bastırmasında hızlandırıcı faktörün ne olduğunu tam olarak bilmiyoruz... İslam, Batı'da Servetus'un fikirlerinin yükselmesine katkıda bulunan politik ve entelektüel koşulları oluştururken, aynı zamanda Üniteryenizmin Avrupa'nın batısında gelişmesini ve yayılmasını sağlayan politik koşulları oluşturmuştu... Bir anlamda biz İslam'a çok şey borçluyuz. İslam'ı yabancı ve kavranamaz bir şey gibi görmeyi bırakmamız gerekiyor.

Aksine sadece tarihsel olarak bağlantılı olduğumuzu değil, aynı zamanda bazı ortak değerleri de paylaştığımızı fark etmenin zamanıdır.[96]

Farklı Üniteryen Kiliselerinden din adamlarının yaptıkları bu açıklamalar İslam topraklarında yaşanan hoşgörülü ortamı ve bu iki hak dinin sahip olduğu ortak değerleri gözler önüne sermektedir.

Sonuç

Kitap boyunca ortaya koyduğumuz gerçek, Hz. İsa'nın getirdiği dinin, **"Allah'a bir ve tek olarak iman eden, hak din"** olduğudur. Ancak bu mübarek insanın tebliği, onun Allah Katına alınışının ardından, özünden uzaklaştırılmış, gerçek İseviliğin yerine "üçleme ve kefaret gibi" batıl felsefeleri temel alan yeni bir inanç oluşturulmuştur. Ve bu inanç insanlara "hiç düşünmeden, sorgulamadan, araştırmadan" kabul edilmesi gereken "mutlak bir kanun" olarak sunulmuştur.

Ancak insanlar, konsillerde "oy çoğunluğuyla" kabul edilen bu yanlış inanışları artık sorgulamaya başlamışlardır. Geçmişte üçleme inancı hakkında şüphelerini dile getirenler, Engizisyon mahkemelerine çıkarılır, ölüm cezalarına çarptırılırken, artık bu tartışmalar suç olmaktan çıkmıştır. Asırlar boyunca üzerinde konuşulmayan, tartışılmayan üçleme inancının Hıristiyan kutsal metinlerinde yer almadığı, bu inancın Hz. İsa'dan 3 asır sonra Hıristiyanlığa girdiği her ortamda dile getirilmeye başlanmıştır. Kitap boyunca da örneklerini gördüğümüz çeşitli ilahiyatçılar, yazarlar, araştırmacılar insanlara gerçek Hıristiyanlığı anlatmaktadırlar. Üçleme inancını reddeden çeşitli bağımsız kiliseler de dünyanın dört bir yanında insanlara üçleme inancı hakkındaki gerçekleri vaaz etmektedir. Bu gelişmelerin son yıllarda daha da hız kazanmasının ise çok önemli bir sebebi bulunmaktadır: Hıristiyanlığın tüm yanlış inanışlarından arınıp kendi özüne döneceği vakit yaklaşmıştır.

İçinde yaşadığımız ahir zaman, tüm iman sahipleri için çok kutlu ve müjdeli bir zamandır. Çünkü, **Rabbimiz iki bin yıl aradan sonra, ahir zamanda elçisini yeniden dünyaya göndereceğini müjdelemiştir. Bu elçi, Hz. İsa'dır.** Bu özellikle de Hıristiyanlar için çok önemli bir müjdedir. Çünkü iki bin yıldan bu yana özünden uzaklaşan Hıristiyanlığı özüne döndürebilecek olan tek kişi ise Hz. İsa'dır. Hıristiyanlık Hz. İsa'nın vesilesiyle "Gerçek İsevilik", Hz. İsa'ya tabi olanlar da "Gerçek İseviler" olacaklardır.

Kuran ayetlerinde Hz. İsa'nın yeryüzüne ikinci kez gelişi çeşitli alametlerle bizlere bildirilmektedir. Peygamber Efendimiz (sav)'in de **"...Vallahi muhakkak ve muhakkak Meryem oğlu İsa inecek, hem adil bir hakem, adaletli bir hükümdar olarak inecek..."** *(Sahih-i Müslim bi Şerhin-Nevevi, cilt 2, s.192)* gibi birçok hadisinde Hz. İsa'nın geldiğinde yapacakları ve o dönemin özellikleri çeşitli örneklerle anlatılmaktadır. Hadislerde bildirildiğine göre Hz. İsa geldiğinde; İseviliği özüne döndürdükten sonra Dünya üzerinde hakim olan inkarcı sistemi ortadan kaldıracak ve bunun ardından insanlar akın akın din ahlakını yaşamaya yöneleceklerdir. Gerçek din ahlakının yaşanması insanlara hem manen hem madden huzur ve rahatlık getirecektir. Dünya üzerindeki tüm çatışma ve kavgalar son bulacak, anlaşmazlıkların hepsi barışçıl yollarla çözüme kavuşacaktır. Ahlaki bozukluklardan kaynaklanan tedirginlik ve korkular yerini

güvenliğe bırakacaktır. Adalet tüm dünyaya hakim olacak, dünyanın neresine gidilirse gidilsin, insanlar güzellik, zenginlik ve bereketle karşılaşacaklardır.

Tüm iman edenler gibi bizim de temennimiz, Rabbimiz'in bizi Hz. İsa'yla karşılaşma şerefine eriştirmesi ve onun gelişinden önceki bu dönemde, mübarek misafirimizi karşılamak için en güzel hazırlığı yapmamızı bize nasip etmesidir. Dileğimiz Hıristiyan kardeşlerimizin de İncil'de **"... Sizden göğe alınan bu İsa, göğe gittiğini nasıl gördünüzse, aynı şekilde geri gelecektir."** *(Elçilerin İşleri, 1: 11)* şeklinde haber verilen bu müjdeyle sevinmeleri ve üçleme yanılgısını fark edip katıksızca Allah'a yönelmeleridir.

EVRİM YANILGISI

Darwinizm, yani evrim teorisi, yaratılış gerçeğini reddetmek amacıyla ortaya atılmış, ancak başarılı olamamış bilim dışı bir safsatadan başka bir şey değildir. Canlılığın, cansız maddelerden tesadüfen oluştuğunu iddia eden bu teori, evrende ve canlılarda çok mucizevi bir "düzen" bulunduğunun bilim tarafından ispat edilmesiyle çürümüştür. Böylece Allah'ın tüm evreni ve canlıları yaratmış olduğu gerçeği, bilim tarafından da kanıtlanmıştır. Bugün evrim teorisini ayakta tutmak için dünya çapında yürütülen propaganda, sadece bilimsel gerçeklerin çarpıtılmasına, taraflı yorumlanmasına, bilim görüntüsü altında söylenen yalanlara ve yapılan sahtekarlıklara dayalıdır.

Ancak bu propaganda gerçeği gizleyememektedir. Evrim teorisinin bilim tarihindeki en büyük yanılgı olduğu, son 20-30 yıldır bilim dünyasında giderek daha yüksek sesle dile getirilmektedir. Özellikle 1980'lerden sonra yapılan araştırmalar, Darwinist iddiaların tamamen yanlış olduğunu ortaya koymuş ve bu gerçek pek çok bilim adamı tarafından dile getirilmiştir. Özellikle ABD'de, biyoloji, biyokimya, paleontoloji gibi farklı alanlardan gelen çok sayıda bilim adamı, Darwinizm'in geçersizliğini görmekte, canlıların kökenini artık yaratılış gerçeğiyle açıklamaktadırlar. Bugün bilimsel gelişmeler, evreni ve tüm canlıları Allah'ın yaratmış olduğu gerçeğini gözler önüne sermektedir.

Evrim teorisinin çöküşünü ve yaratılışın delillerini diğer pek çok çalışmamızda bütün bilimsel detaylarıyla ele aldık ve almaya devam ediyoruz. Ancak konuyu, taşıdığı büyük önem nedeniyle, burada da özetlemekte yarar vardır.

Darwin'i Yıkan Zorluklar

Evrim teorisi, tarihi eski Yunan'a kadar uzanan bir öğreti olmasına karşın, kapsamlı olarak 19. yüzyılda ortaya atıldı. Teoriyi bilim dünyasının gündemine sokan en önemli gelişme, Charles Darwin'in 1859 yılında yayınlanan *Türlerin Kökeni* adlı kitabıydı. Darwin bu kitapta dünya üzerindeki farklı canlı türlerini Allah'ın ayrı ayrı yarattığı gerçeğine karşı çıkıyordu. Darwin'e göre, tüm türler ortak bir atadan geliyorlardı ve zaman içinde küçük değişimlerle farklılaşmışlardı.

Darwin'in teorisi, hiçbir somut bilimsel bulguya dayanmıyordu; kendisinin de kabul ettiği gibi sadece bir "mantık yürütme" idi. Hatta Darwin'in kitabındaki "Teorinin Zorlukları" başlıklı uzun bölümde itiraf ettiği gibi, teori pek çok önemli soru karşısında açık veriyordu.

Darwin, teorisinin önündeki zorlukların gelişen bilim tarafından aşılacağını, yeni bilimsel bulguların teorisini güçlendireceğini umuyordu. Bunu kitabında sık sık belirtmişti. Ancak gelişen bilim, Darwin'in umutlarının tam aksine, teorinin temel iddialarını birer birer dayanaksız bırakmıştır.

Darwinizm'in bilim karşısındaki yenilgisi, üç temel başlıkta incelenebilir:

1) Teori, hayatın yeryüzünde ilk kez nasıl ortaya çıktığını asla açıklayamamaktadır.

2) Teorinin öne sürdüğü "evrim mekanizmaları"nın, gerçekte evrimleştirici bir etkiye sahip olduğunu gösteren hiçbir bilimsel bulgu yoktur.

3) Fosil kayıtları, evrim teorisinin öngörülerinin tam aksine bir tablo ortaya koymaktadır.

Bu bölümde, bu üç temel başlığı ana hatları ile inceleyeceğiz.

Aşılamayan İlk Basamak: Hayatın Kökeni

Evrim teorisi, tüm canlı türlerinin, bundan yaklaşık 3.8 milyar yıl önce ilkel dünyada ortaya çıkan tek bir canlı hücreden geldiklerini iddia etmektedir. Tek bir hücrenin nasıl olup da milyonlarca kompleks canlı türünü oluşturduğu ve eğer gerçekten bu tür bir evrim gerçekleşmişse neden bunun izlerinin fosil kayıtlarında bulunamadığı, teorinin açıklayamadığı sorulardandır. Ancak tüm bunlardan önce, iddia edilen evrim sürecinin ilk basamağı üzerinde durmak gerekir. Sözü edilen o "ilk hücre" nasıl ortaya çıkmıştır?

Evrim teorisi, yaratılışı reddettiği, hiçbir doğaüstü müdahaleyi kabul etmediği için, o "ilk hücre"nin, hiçbir tasarım, plan ve düzenleme olmadan, doğa kanunları içinde rastlantısal olarak meydana geldiğini iddia eder. Yani teoriye göre, cansız madde tesadüfler sonucunda ortaya canlı bir hücre çıkarmış olmalıdır. Ancak bu, bilinen en temel biyoloji kanunlarına aykırı bir iddiadır.

"Hayat Hayattan Gelir"

Darwin, kitabında hayatın kökeni konusundan hiç söz etmemişti. Çünkü onun dönemindeki ilkel bilim anlayışı, canlıların çok basit bir yapıya sahip olduklarını varsayıyordu. Ortaçağ'dan beri inanılan "spontane jenerasyon" adlı teoriye göre, cansız maddelerin tesadüfen biraraya gelip, canlı bir varlık oluşturabileceklerine inanılıyordu. Bu dönemde böceklerin yemek artıklarından, farelerin de buğdaydan oluştuğu yaygın bir düşünceydi. Bunu ispatlamak için de ilginç deneyler yapılmıştı. Kirli bir paçavranın üzerine biraz buğday konmuş ve biraz beklendiğinde bu karışımdan farelerin oluşacağı sanılmıştı.

Etlerin kurtlanması da hayatın cansız maddelerden türeyebildiğine bir delil sayılıyordu. Oysa daha sonra anlaşılacaktı ki, etlerin üzerindeki kurtlar kendiliklerinden oluşmuyorlar, sineklerin getirip bıraktıkları gözle görülmeyen larvalardan çıkıyorlardı.

Darwin'in *Türlerin Kökeni* adlı kitabını yazdığı dönemde ise, bakterilerin cansız maddeden oluşabildikleri inancı, bilim dünyasında yaygın bir kabul görüyordu.

Oysa Darwin'in kitabının yayınlanmasından beş yıl sonra, ünlü Fransız biyolog Louis Pasteur, evrime temel oluşturan bu inancı kesin olarak çürüttü. Pasteur yaptığı uzun çalışma ve **deneyler sonucunda vardığı sonucu şöyle özetlemişti: "Cansız maddelerin hayat oluşturabileceği iddiası artık kesin olarak tarihe gömülmüştür."** [97]

Evrim teorisinin savunucuları, Pasteur'ün bulgularına karşı uzun süre direndiler. Ancak gelişen bilim, canlı hücresinin karmaşık yapısını ortaya çıkardıkça, hayatın kendiliğinden oluşabileceği iddiasının geçersizliği daha da açık hale geldi.

20. Yüzyıldaki Sonuçsuz Çabalar

20. yüzyılda hayatın kökeni konusunu ele alan ilk evrimci, ünlü Rus biyolog Alexander Oparin oldu. Oparin, 1930'lu yıllarda ortaya attığı birtakım tezlerle, canlı hücresinin tesadüfen meydana gelebileceğini ispat etmeye çalıştı. Ancak bu çalışmalar başarısızlıkla sonuçlanacak ve Oparin şu itirafı yapmak zorunda kalacaktı: **"Maalesef hücrenin kökeni, evrim teorisinin tümünü içine alan en karanlık noktayı oluşturmaktadır."** [98]

Oparin'in yolunu izleyen evrimciler, hayatın kökeni konusunu çözüme kavuşturacak deneyler yapmaya çalıştılar. Bu deneylerin en ünlüsü, Amerikalı kimyacı Stanley Miller tarafından 1953 yılında düzenlendi. Miller, ilkel dünya atmosferinde olduğunu iddia ettiği gazları bir deney düzeneğinde birleştirerek ve bu karışıma enerji ekleyerek, proteinlerin yapısında kullanılan birkaç organik molekül (aminoasit) sentezledi.

O yıllarda evrim adına önemli bir aşama gibi tanıtılan bu deneyin geçerli olmadığı ve deneyde kullanılan atmosferin gerçek dünya koşullarından çok farklı olduğu, ilerleyen yıllarda ortaya çıkacaktı.[99]

Uzun süren bir sessizlikten sonra Miller'in kendisi de kullandığı atmosfer ortamının gerçekçi olmadığını itiraf etti.[100]

Hayatın kökeni sorununu açıklamak için 20. yüzyıl boyunca yürütülen tüm evrimci çabalar hep başarısızlıkla sonuçlandı. San Diego Scripps Enstitüsü'nden ünlü jeokimyacı Jeffrey Bada, evrimci Earth dergisinde 1998 yılında yayınlanan bir makalede bu gerçeği şöyle kabul eder:

Bugün, 20. yüzyılı geride bırakırken, hala, 20. yüzyıla girdiğimizde sahip olduğumuz en büyük çözülmemiş problemle karşı karşıyayız: Hayat yeryüzünde nasıl başladı?[101]

Hayatın Kompleks Yapısı

Evrim teorisinin hayatın kökeni konusunda bu denli büyük bir açmaza girmesinin başlıca nedeni, en basit sanılan canlı yapıların bile inanılmaz derecede karmaşık yapılara sahip olmasıdır. Canlı hücresi, insanoğlunun yaptığı bütün teknolojik ürünlerden daha karmaşıktır. Öyle ki bugün dünyanın en gelişmiş laboratuvarlarında bile cansız maddeler biraraya getirilerek canlı bir hücre üretilememektedir.

Bir hücrenin meydana gelmesi için gereken şartlar, asla rastlantılarla açıklanamayacak kadar fazladır. Hücrenin en temel yapı taşı olan proteinlerin rastlantısal olarak sentezlenme ihtimali; 500 aminoasitlik ortalama bir protein için, 10^{950}'de 1'dir. Ancak matematikte 10^{50}'de 1'den küçük olasılıklar pratik olarak "imkansız" sayılır. Hücrenin çekirdeğinde yer alan ve genetik bilgiyi saklayan DNA molekülü ise, inanılmaz bir bilgi bankasıdır. İnsan DNA'sının içerdiği bilginin, eğer kağıda dökülmeye kalkılsa, 500'er sayfadan oluşan 900 ciltlik bir kütüphane oluşturacağı hesaplanmaktadır.

Bu noktada çok ilginç bir ikilem daha vardır: DNA, yalnız birtakım özelleşmiş proteinlerin (enzimlerin) yardımı ile eşlenebilir. Ama bu enzimlerin sentezi de ancak DNA'daki bilgiler doğrultusunda gerçekleşir. Birbirine bağımlı olduklarından, eşlemenin meydana gelebilmesi için ikisinin de aynı anda var olmaları gerekir. Bu ise, hayatın kendiliğinden oluştuğu senaryosunu çıkmaza sokmaktadır. San Diego California Üniversitesi'nden ünlü evrimci Prof. Leslie Orgel, *Scientific American* dergisinin Ekim 1994 tarihli sayısında bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Son derece kompleks yapılara sahip olan proteinlerin ve nükleik asitlerin (RNA ve DNA) aynı yerde ve aynı zamanda rastlantısal olarak oluşmaları aşırı derecede ihtimal dışıdır. Ama bunların birisi olmadan diğerini elde etmek de mümkün değildir. Dolayısıyla insan, yaşamın kimyasal yollarla ortaya çıkmasının asla mümkün olmadığı sonucuna varmak zorunda kalmaktadır.[102]

Kuşkusuz eğer hayatın doğal etkenlerle ortaya çıkması imkansız ise, bu durumda hayatın doğaüstü bir biçimde "yaratıldığını" kabul etmek gerekir. Bu gerçek, en temel amacı yaratılışı reddetmek olan evrim teorisini açıkça geçersiz kılmaktadır.

Evrimin Hayali Mekanizmaları

Darwin'in teorisini geçersiz kılan ikinci büyük nokta, teorinin "evrim mekanizmaları" olarak öne sürdüğü iki kavramın da gerçekte hiçbir evrimleştirici güce sahip olmadığının anlaşılmış olmasıdır.

Darwin, ortaya attığı evrim iddiasını tamamen "doğal seleksiyon" mekanizmasına bağlamıştı. Bu mekanizmaya verdiği önem, kitabının isminden de açıkça anlaşılıyordu: *Türlerin Kökeni, Doğal Seleksiyon Yoluyla...*

Doğal seleksiyon, doğal seçme demektir. Doğadaki yaşam mücadelesi içinde, doğal şartlara uygun ve güçlü canlıların hayatta kalacağı düşüncesine dayanır. Örneğin yırtıcı hayvanlar tarafından tehdit edilen bir geyik sürüsünde, daha hızlı koşabilen geyikler hayatta kalacaktır. Böylece geyik sürüsü, hızlı ve güçlü bireylerden oluşacaktır. Ama elbette bu mekanizma, geyikleri evrimleştirmez, onları başka bir canlı türüne, örneğin atlara dönüştürmez.

Dolayısıyla doğal seleksiyon mekanizması hiçbir evrimleştirici güce sahip değildir. Darwin de bu gerçeğin farkındaydı ve Türlerin Kökeni adlı kitabında **"Faydalı değişiklikler oluşmadığı sürece doğal seleksiyon hiçbir şey yapamaz"** demek zorunda kalmıştı.[103]

Lamarck'ın Etkisi

Peki bu "faydalı değişiklikler" nasıl oluşabilirdi? Darwin, kendi döneminin ilkel bilim anlayışı içinde, bu soruyu Lamarck'a dayanarak cevaplamaya çalışmıştı. Darwin'den önce yaşamış olan Fransız biyolog Lamarck'a göre, canlılar yaşamları sırasında geçirdikleri fiziksel değişiklikleri sonraki nesle aktarıyorlar, nesilden nesile biriken bu özellikler sonucunda yeni türler ortaya çıkıyordu. Örneğin Lamarck'a göre zürafalar ceylanlardan türemişlerdi, yüksek ağaçların yapraklarını yemek için çabalarken nesilden nesile boyunları uzamıştı.

Darwin de benzeri örnekler vermiş, örneğin *Türlerin Kökeni* adlı kitabında, yiyecek bulmak için suya giren bazı ayıların zamanla balinalara dönüştüğünü iddia etmişti.[104]

Ama Mendel'in keşfettiği ve 20.yüzyılda gelişen genetik bilimiyle kesinleşen kalıtım kanunları, kazanılmış özelliklerin sonraki nesillere aktarılması efsanesini kesin olarak yıktı. Böylece doğal seleksiyon "tek başına" ve dolayısıyla tümüyle etkisiz bir mekanizma olarak kalmış oluyordu.

Neo-Darwinizm ve Mutasyonlar

Darwinistler ise bu duruma bir çözüm bulabilmek için 1930'ların sonlarında, "Modern Sentetik Teori"yi ya da daha yaygın ismiyle neo-Darwinizm'i ortaya attılar.

Neo-Darwinizm, doğal seleksiyonun yanına "faydalı değişiklik sebebi" olarak mutasyonları, yani canlıların genlerinde radyasyon gibi dış etkiler ya da kopyalama hataları sonucunda oluşan bozulmaları ekledi.

Bugün de hala dünyada evrim adına geçerliliğini koruyan model neo-Darwinizm'dir. Teori, yeryüzünde bulunan milyonlarca canlı türünün, bu canlıların, kulak, göz, akciğer, kanat gibi sayısız kompleks organlarının "mutasyonlara", yani genetik bozukluklara dayalı bir süreç sonucunda oluştuğunu iddia etmektedir. Ama teoriyi çaresiz bırakan açık bir bilimsel gerçek vardır: **Mutasyonlar canlıları geliştirmezler, aksine her zaman için canlılara zarar verirler.**

Bunun nedeni çok basittir: DNA çok kompleks bir düzene sahiptir. Bu molekül üzerinde oluşan herhangi rasgele bir etki ancak zarar verir. Amerikalı genetikçi B. G. Ranganathan bunu şöyle açıklar:

Mutasyonlar küçük, rasgele ve zararlıdırlar. Çok ender olarak meydana gelirler ve en iyi ihtimalle etkisizdirler. Bu üç özellik, mutasyonların evrimsel bir gelişme meydana getiremeyeceğini gösterir. Zaten yüksek derecede özelleşmiş bir organizmada meydana gelebilecek rastlantısal bir değişim, ya etkisiz olacaktır ya da zararlı. Bir kol saatinde meydana gelecek rasgele bir değişim kol saatini geliştirmeyecektir. Ona büyük ihtimalle zarar verecek veya en iyi ihtimalle etkisiz olacaktır. Bir deprem bir şehri geliştirmez, ona yıkım getirir.[105]

Nitekim bugüne kadar hiçbir yararlı, yani genetik bilgiyi geliştiren mutasyon örneği gözlemlenmedi. Tüm mutasyonların zararlı olduğu görüldü. Anlaşıldı ki, evrim teorisinin "evrim mekanizması" olarak gösterdiği mutasyonlar, gerçekte canlıları sadece tahrip eden, sakat bırakan genetik olaylardır. (İnsanlarda mutasyonun en sık görülen etkisi de kanserdir.) Elbette tahrip edici bir mekanizma "evrim mekanizması" olamaz. Doğal seleksiyon ise, Darwin'in de kabul ettiği gibi, "tek başına hiçbir şey yapamaz." Bu gerçek bizlere doğada hiçbir "evrim mekanizması" olmadığını göstermektedir. Evrim mekanizması olmadığına göre de, evrim denen hayali süreç yaşanmış olamaz.

Fosil Kayıtları: Ara Formlardan Eser Yok

Evrim teorisinin iddia ettiği senaryonun yaşanmamış olduğunun en açık göstergesi ise fosil kayıtlarıdır.

Evrim teorisine göre bütün canlılar birbirlerinden türemişlerdir. Önceden var olan bir canlı türü, zamanla bir diğerine dönüşmüş ve bütün türler bu şekilde ortaya çıkmışlardır. Teoriye göre bu dönüşüm yüz milyonlarca yıl süren uzun bir zaman dilimini kapsamış ve kademe kademe ilerlemiştir.

Bu durumda, iddia edilen uzun dönüşüm süreci içinde sayısız "ara türler"in oluşmuş ve yaşamış olmaları gerekir.

Örneğin geçmişte, balık özelliklerini taşımalarına rağmen, bir yandan da bazı sürüngen özellikleri kazanmış olan yarı balık-yarı sürüngen canlılar yaşamış olmalıdır. Ya da sürüngen özelliklerini taşırken, bir yandan da bazı kuş özellikleri kazanmış

sürüngen-kuşlar ortaya çıkmış olmalıdır. Bunlar, bir geçiş sürecinde oldukları için de, sakat, eksik, kusurlu canlılar olmalıdır. Evrimciler geçmişte yaşamış olduklarına inandıkları bu teorik yaratıklara **"ara-geçiş formu"** adını verirler.

Eğer gerçekten bu tür canlılar geçmişte yaşamışlarsa bunların sayılarının ve çeşitlerinin milyonlarca hatta milyarlarca olması gerekir. Ve bu ucube canlıların kalıntılarına mutlaka fosil kayıtlarında rastlanması gerekir. Darwin, *Türlerin Kökeni*'nde bunu şöyle açıklamıştır:

Eğer teorim doğruysa, türleri birbirine bağlayan sayısız ara-geçiş çeşitleri mutlaka yaşamış olmalıdır... Bunların yaşamış olduklarının kanıtları da sadece fosil kalıntıları arasında bulunabilir.[106]

Darwin'in Yıkılan Umutları

Ancak 19. yüzyılın ortasından bu yana dünyanın dört bir yanında hummalı fosil araştırmaları yapıldığı halde bu ara geçiş formlarına rastlanamamıştır. Yapılan kazılarda ve araştırmalarda elde edilen bütün bulgular, evrimcilerin beklediklerinin aksine, canlıların yeryüzünde birdenbire, eksiksiz ve kusursuz bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermiştir.

Ünlü İngiliz paleontolog (fosil bilimci) Derek W. Ager, bir evrimci olmasına karşın bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Sorunumuz şudur: Fosil kayıtlarını detaylı olarak incelediğimizde, türler ya da sınıflar seviyesinde olsun, sürekli olarak aynı gerçekle karşılaşırız; kademeli evrimle gelişen değil, aniden yeryüzünde oluşan gruplar görürüz.[107]

Yani fosil kayıtlarında, tüm canlı türleri, aralarında hiçbir geçiş formu olmadan eksiksiz biçimleriyle aniden ortaya çıkmaktadırlar. Bu, Darwin'in öngörülerinin tam aksidir. Dahası, bu canlı türlerinin yaratıldıklarını gösteren çok güçlü bir delildir. Çünkü bir canlı türünün, kendisinden evrimleştiği hiçbir atası olmadan, bir anda ve kusursuz olarak ortaya çıkmasının tek açıklaması, o türün yaratılmış olmasıdır. Bu gerçek, ünlü evrimci biyolog Douglas Futuyma tarafından da kabul edilir:

Yaratılış ve evrim, yaşayan canlıların kökeni hakkında yapılabilecek yegane iki açıklamadır. Canlılar dünya üzerinde ya tamamen mükemmel ve eksiksiz bir biçimde ortaya çıkmışlardır ya da böyle olmamıştır. Eğer böyle olmadıysa, bir değişim süreci sayesinde kendilerinden önce var olan bazı canlı türlerinden evrimleşerek meydana gelmiş olmalıdırlar. Ama eğer eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıkmışlarsa, o halde sonsuz güç sahibi bir akıl tarafından yaratılmış olmaları gerekir.[108]

Fosiller ise, canlıların yeryüzünde eksiksiz ve mükemmel bir **biçimde ortaya çıktıklarını göstermektedir. Yani "türlerin kökeni", Darwin'in sandığının aksine, evrim değil yaratılıştır.**

İnsanın Evrimi Masalı

Evrim teorisini savunanların en çok gündeme getirdikleri konu, insanın kökeni konusudur. Bu konudaki Darwinist iddia, bugün yaşayan modern insanın maymunsu birtakım yaratıklardan geldiğini varsayar. 4-5 milyon yıl önce başladığı varsayılan bu süreçte, modern insan ile ataları arasında bazı "ara form"ların yaşadığı iddia edilir. Gerçekte tümüyle hayali olan bu senaryoda dört temel "kategori" sayılır:

1- Australopithecus

2- Homo habilis

3- Homo erectus

4- Homo sapiens

Evrimciler, insanların sözde ilk maymunsu atalarına "güney maymunu" anlamına gelen *"Australopithecus"* ismini verirler. Bu canlılar gerçekte soyu tükenmiş bir maymun türünden başka bir şey değildir. Lord Solly Zuckerman ve Prof. Charles Oxnard gibi İngiltere ve ABD'den dünyaca ünlü iki anatomistin Australopithecus örnekleri üzerinde yaptıkları çok geniş kapsamlı çalışmalar, bu canlıların sadece soyu tükenmiş bir maymun türüne ait olduklarını ve insanlarla hiçbir benzerlik taşımadıklarını göstermiştir.[109]

Evrimciler insan evriminin bir sonraki safhasını da, "homo" yani insan olarak sınıflandırırlar. İddiaya göre homo serisindeki canlılar, *Australopithecuslar*'dan daha gelişmişlerdir. Evrimciler, bu farklı canlılara ait fosilleri ardı ardına dizerek hayali bir evrim şeması oluştururlar. Bu şema hayalidir, çünkü gerçekte bu farklı sınıfların arasında evrimsel bir ilişki olduğu asla ispatlanamamıştır. Evrim teorisinin 20. yüzyıldaki en önemli savunucularından biri olan Ernst Mayr, "Homo sapiens'e uzanan zincir gerçekte kayıptır" diyerek bunu kabul eder.[110]

Evrimciler "*Australopithecus* > *Homo habilis* > *Homo erectus* > *Homo sapiens*" sıralamasını yazarken, bu türlerin her birinin, bir sonrakinin atası olduğu izlenimini verirler. Oysa paleoantropologların son bulguları, *Australopithecus*, *Homo habilis* ve *Homo erectus*'un dünya'nın farklı bölgelerinde aynı dönemlerde yaşadıklarını göstermektedir.[111]

Dahası *Homo erectus* sınıflamasına ait insanların bir bölümü çok modern zamanlara kadar yaşamışlar, *Homo sapiens neandertalensis* ve *Homo sapiens sapiens* (modern insan) ile aynı ortamda yan yana bulunmuşlardır.[112]

Bu ise elbette bu sınıfların birbirlerinin ataları oldukları iddiasının geçersizliğini açıkça ortaya koymaktadır. Harvard Üniversitesi paleontologlarından Stephen Jay Gould, kendisi de bir evrimci olmasına karşın, Darwinist teorinin içine girdiği bu çıkmazı şöyle açıklar:

Eğer birbiri ile paralel bir biçimde yaşayan üç farklı hominid (insanımsı) çizgisi varsa, o halde bizim soy ağacımıza ne oldu? Açıktır ki, bunların biri diğerinden gelmiş

olamaz. Dahası, biri diğeriyle karşılaştırıldığında evrimsel bir gelişme trendi göstermemektedirler.[113]

Kısacası, medyada ya da ders kitaplarında yer alan hayali birtakım "yarı maymun, yarı insan" canlıların çizimleriyle, yani sırf propaganda yoluyla ayakta tutulmaya çalışılan insanın evrimi senaryosu, hiçbir bilimsel temeli olmayan bir masaldan ibarettir. Bu konuyu uzun yıllar inceleyen, özellikle Australopithecus fosilleri üzerinde 15 yıl araştırma yapan İngiltere'nin en ünlü ve saygın bilim adamlarından Lord Solly Zuckerman, bir evrimci olmasına rağmen, ortada maymunsu canlılardan insana uzanan gerçek bir soy ağacı olmadığı sonucuna varmıştır.

Zuckerman bir de ilginç bir "bilim skalası" yapmıştır. Bilimsel olarak kabul ettiği bilgi dallarından, bilim dışı olarak kabul ettiği bilgi dallarına kadar bir yelpaze oluşturmuştur. Zuckerman'ın bu tablosuna göre en "bilimsel" -yani somut verilere dayanan- bilgi dalları kimya ve fiziktir. Yelpazede bunlardan sonra biyoloji bilimleri, sonra da sosyal bilimler gelir. Yelpazenin en ucunda, yani en "bilim dışı" sayılan kısımda ise, Zuckerman'a göre, telepati, altıncı his gibi "duyum ötesi algılama" kavramları ve bir de "insanın evrimi" vardır! Zuckerman, yelpazenin bu ucunu şöyle açıklar:

Objektif gerçekliğin alanından çıkıp da, biyolojik bilim olarak varsayılan bu alanlara -yani duyum ötesi algılamaya ve insanın fosil tarihinin yorumlanmasına- girdiğimizde, evrim teorisine inanan bir kimse için herşeyin mümkün olduğunu görürüz. Öyle ki teorilerine kesinlikle inanan bu kimselerin çelişkili bazı yargıları aynı anda kabul etmeleri bile mümkündür.[114]

İşte insanın evrimi masalı da, teorilerine körü körüne inanan birtakım insanların buldukları bazı fosilleri ön yargılı bir biçimde yorumlamalarından ibarettir.

Darwin Formülü!

Şimdiye kadar ele aldığımız tüm teknik delillerin yanında, isterseniz evrimcilerin nasıl saçma bir inanışa sahip olduklarını bir de çocukların bile anlayabileceği kadar açık bir örnekle özetleyelim.

Evrim teorisi canlılığın tesadüfen oluştuğunu iddia etmektedir. Dolayısıyla bu iddiaya göre cansız ve şuursuz atomlar biraraya gelerek önce hücreyi oluşturmuşlardır ve sonrasında aynı atomlar bir şekilde diğer canlıları ve insanı meydana getirmişlerdir. Şimdi düşünelim; canlılığın yapıtaşı olan karbon, fosfor, azot, potasyum gibi elementleri biraraya getirdiğimizde bir yığın oluşur. Bu atom yığını, hangi işlemden geçirilirse geçirilsin, tek bir canlı oluşturamaz. İsterseniz bu konuda bir "deney" tasarlayalım ve evrimcilerin aslında savundukları, ama yüksek sesle dile getiremedikleri iddiayı onlar adına "Darwin Formülü" adıyla inceleyelim:

Evrimciler, çok sayıda büyük varilin içine canlılığın yapısında bulunan fosfor, azot, karbon, oksijen, demir, magnezyum gibi elementlerden bol miktarda koysunlar. Hatta

normal şartlarda bulunmayan ancak bu karışımın içinde bulunmasını gerekli gördükleri malzemeleri de bu varillere eklesinler. Karışımların içine, istedikleri kadar amino asit, istedikleri kadar da (bir tekinin bile rastlantısal oluşma ihtimali 10^{-950} olan) protein doldursunlar. Bu karışımlara istedikleri oranda ısı ve nem versinler. Bunları istedikleri gelişmiş cihazlarla karıştırsınlar. Varillerin başına da dünyanın önde gelen bilim adamlarını koysunlar. Bu uzmanlar babadan oğula, kuşaktan kuşağa aktararak nöbetleşe milyarlarca, hatta trilyonlarca sene sürekli varillerin başında beklesinler.

Bir canlının oluşması için hangi şartların var olması gerektiğine inanılıyorsa hepsini kullanmak serbest olsun. Ancak, ne yaparlarsa yapsınlar o varillerden kesinlikle bir canlı çıkartamazlar. Zürafaları, aslanları, arıları, kanaryaları, bülbülleri, papağanları, atları, yunusları, gülleri, orkideleri, zambakları, karanfilleri, muzları, portakalları, elmaları, hurmaları, domatesleri, kavunları, karpuzları, incirleri, zeytinleri, üzümleri, şeftalileri, tavus kuşlarını, sülünleri, renk renk kelebekleri ve bunlar gibi milyonlarca canlı türünden hiçbirini oluşturamazlar. Değil burada birkaçını saydığımız bu canlı varlıkları, bunların tek bir hücresini bile elde edemezler.

Kısacası, bilinçsiz **atomlar biraraya gelerek hücreyi oluşturamazlar.** Sonra yeni bir karar vererek bir hücreyi ikiye bölüp, sonra art arda başka kararlar alıp, elektron mikroskobunu bulan, sonra kendi hücre yapısını bu mikroskop altında izleyen profesörleri oluşturamazlar. **Madde, ancak Allah'ın üstün yaratmasıyla hayat bulur.**

Bunun aksini iddia eden evrim teorisi ise, akla tamamen aykırı bir safsatadır. Evrimcilerin ortaya attığı iddialar üzerinde biraz bile düşünmek, üstteki örnekte olduğu gibi, bu gerçeği açıkça gösterir.

Göz ve Kulaktaki Teknoloji

Evrim teorisinin kesinlikle açıklama getiremeyeceği bir diğer konu ise göz ve kulaktaki üstün algılama kalitesidir. Gözle ilgili konuya geçmeden önce "Nasıl görürüz?" sorusuna kısaca cevap verelim. Bir cisimden gelen ışınlar, gözde retinaya ters olarak düşer. Bu ışınlar, buradaki hücreler tarafından elektrik sinyallerine dönüştürülür ve beynin arka kısmındaki görme merkezi denilen küçücük bir noktaya ulaşır. Bu elektrik sinyalleri bir dizi işlemden sonra beyindeki bu merkezde görüntü olarak algılanır. Bu bilgiden sonra şimdi düşünelim:

Beyin ışığa kapalıdır. Yani beynin içi kapkaranlıktır, ışık beynin bulunduğu yere kadar giremez. Görüntü merkezi denilen yer kapkaranlık, ışığın asla ulaşmadığı, belki de hiç karşılaşmadığınız kadar karanlık bir yerdir. Ancak siz bu zifiri karanlıkta ışıklı, pırıl pırıl bir dünyayı seyretmektesiniz.

Üstelik bu o kadar net ve kaliteli bir görüntüdür ki 21. yüzyıl teknolojisi bile her türlü imkana rağmen bu netliği sağlayamamıştır. Örneğin şu anda okuduğunuz kitaba,

kitabı tutan ellerinize bakın, sonra başınızı kaldırın ve çevrenize bakın. Şu anda gördüğünüz netlik ve kalitedeki bu görüntüyü başka bir yerde gördünüz mü? Bu kadar net bir görüntüyü size dünyanın bir numaralı televizyon şirketinin ürettiği en gelişmiş televizyon ekranı dahi veremez. 100 yıldır binlerce mühendis bu netliğe ulaşmaya çalışmaktadır. Bunun için fabrikalar, dev tesisler kurulmakta, araştırmalar yapılmakta, planlar ve tasarımlar geliştirilmektedir. Yine bir TV ekranına bakın, bir de şu anda elinizde tuttuğunuz bu kitaba. Arada büyük bir netlik ve kalite farkı olduğunu göreceksiniz. Üstelik, TV ekranı size iki boyutlu bir görüntü gösterir, oysa siz üç boyutlu, derinlikli bir perspektifi izlemektesiniz.

Uzun yıllardır on binlerce mühendis üç boyutlu TV yapmaya, gözün görme kalitesine ulaşmaya çalışmaktadırlar. Evet, üç boyutlu bir televizyon sistemi yapabildiler ama onu da gözlük takmadan üç boyutlu görmek mümkün değil, kaldı ki bu suni bir üç boyuttur. Arka taraf daha bulanık, ön taraf ise kağıttan dekor gibi durur. Hiçbir zaman gözün gördüğü kadar net ve kaliteli bir görüntü oluşmaz. Kamerada da, televizyonda da mutlaka görüntü kaybı meydana gelir.

İşte evrimciler, bu kaliteli ve net görüntüyü oluşturan mekanizmanın tesadüfen oluştuğunu iddia etmektedirler. Şimdi biri size, odanızda duran televizyon tesadüfler sonucunda oluştu, atomlar biraraya geldi ve bu görüntü oluşturan aleti meydana getirdi dese ne düşünürsünüz? Binlerce kişinin biraraya gelip yapamadığını şuursuz atomlar nasıl yapsın?

Gözün gördüğünden daha ilkel olan bir görüntüyü oluşturan alet tesadüfen oluşamıyorsa, gözün ve gözün gördüğü görüntünün de tesadüfen oluşamayacağı çok açıktır. Aynı durum kulak için de geçerlidir. Dış kulak, çevredeki sesleri kulak kepçesi vasıtasıyla toplayıp orta kulağa iletir; orta kulak aldığı ses titreşimlerini güçlendirerek iç kulağa aktarır; iç kulak da bu titreşimleri elektrik sinyallerine dönüştürerek beyne gönderir. Aynen görmede olduğu gibi duyma işlemi de beyindeki duyma merkezinde gerçekleşir.

Gözdeki durum kulak için de geçerlidir, yani beyin, ışık gibi sese de kapalıdır, ses geçirmez. Dolayısıyla dışarısı ne kadar gürültülü de olsa beynin içi tamamen sessizdir. Buna rağmen en net sesler beyinde algılanır. Ses geçirmeyen beyninizde bir orkestranın senfonilerini dinlersiniz, kalabalık bir ortamın tüm gürültüsünü duyarsınız. Ama o anda hassas bir cihazla beyninizin içindeki ses düzeyi ölçülse, burada keskin bir sessizliğin hakim olduğu görülecektir.

Net bir görüntü elde edebilmek ümidiyle teknoloji nasıl kullanılıyorsa, ses için de aynı çabalar onlarca yıldır sürdürülmektedir. Ses kayıt cihazları, müzik setleri, birçok elektronik alet, sesi algılayan müzik sistemleri bu çalışmalardan bazılarıdır. Ancak, tüm teknolojiye, bu teknolojide çalışan binlerce mühendise ve uzmana rağmen kulağın oluşturduğu netlik ve kalitede bir sese ulaşılamamıştır. En büyük müzik sistemi şirketinin ürettiği en kaliteli müzik setini düşünün. Sesi kaydettiğinde mutlaka sesin bir kısmı kaybolur veya az da olsa mutlaka parazit oluşur veya müzik setini açtığınızda

daha müzik başlamadan bir cızırtı mutlaka duyarsınız. Ancak insan vücudundaki teknolojinin ürünü olan sesler son derece net ve kusursuzdur. Bir insan kulağı, hiçbir zaman müzik setinde olduğu gibi cızırtılı veya parazitli algılamaz; ses ne ise tam ve net bir biçimde onu algılar. Bu durum, insan yaratıldığı günden bu yana böyledir.

Şimdiye kadar insanoğlunun yaptığı hiçbir görüntü ve ses cihazı, göz ve kulak kadar hassas ve başarılı birer algılayıcı olamamıştır. Ancak görme ve işitme olayında, tüm bunların ötesinde, çok büyük bir gerçek daha vardır.

Beynin İçinde Gören ve Duyan Şuur Kime Aittir?

Beynin içinde, ışıl ışıl renkli bir dünyayı seyreden, senfonileri, kuşların cıvıltılarını dinleyen, gülü koklayan kimdir?

İnsanın gözlerinden, kulaklarından, burnundan gelen uyarılar, elektrik sinyali olarak beyne gider. Biyoloji, fizyoloji veya biyokimya kitaplarında bu görüntünün beyinde nasıl oluştuğuna dair birçok detay okursunuz. Ancak, bu konu hakkındaki en önemli gerçeğe hiçbir yerde rastlayamazsınız: Beyinde, bu elektrik sinyallerini görüntü, ses, koku ve his olarak algılayan kimdir?

Beynin içinde göze, kulağa, burna ihtiyaç duymadan tüm bunları algılayan bir şuur bulunmaktadır. Bu şuur kime aittir?

Elbette bu şuur beyni oluşturan sinirler, yağ tabakası ve sinir hücrelerine ait değildir. İşte bu yüzden, herşeyin maddeden ibaret olduğunu zanneden Darwinist-materyalistler bu sorulara hiçbir cevap verememektedirler. Çünkü bu şuur, Allah'ın yaratmış olduğu ruhtur. Ruh, görüntüyü seyretmek için göze, sesi duymak için kulağa ihtiyaç duymaz. Bunların da ötesinde düşünmek için beyne ihtiyaç duymaz. Bu açık ve ilmi gerçeği okuyan her insanın, beynin içindeki birkaç santimetreküplük, kapkaranlık mekana tüm kainatı üç boyutlu, renkli, gölgeli ve ışıklı olarak sığdıran Yüce Allah'ı düşünüp, O'ndan korkup, O'na sığınması gerekir.

Materyalist Bir İnanç

Buraya kadar incelediklerimiz, evrim teorisinin bilimsel bulgularla açıkça çelişen bir iddia olduğunu göstermektedir. Teorinin hayatın kökeni hakkındaki iddiası bilime aykırıdır, öne sürdüğü evrim mekanizmalarının hiçbir evrimleştirici etkisi yoktur ve fosiller teorinin gerektirdiği ara formların yaşamadıklarını göstermektedir. Bu durumda, elbette, evrim teorisinin bilime aykırı bir düşünce olarak bir kenara atılması gerekir. Nitekim tarih boyunca dünya merkezli evren modeli gibi pek çok düşünce, bilimin gündeminden çıkarılmıştır. Ama evrim teorisi ısrarla bilimin gündeminde tutulmaktadır. Hatta bazı insanlar teorinin eleştirilmesini "bilime saldırı" olarak göstermeye bile çalışmaktadırlar. Peki neden?..

Bu durumun nedeni, evrim teorisinin bazı çevreler için, kendisinden asla vazgeçilemeyecek dogmatik bir inanış oluşudur. Bu çevreler, materyalist felsefeye körü körüne bağlıdırlar ve Darwinizm'i de doğaya getirilebilecek yegane materyalist açıklama olduğu için benimsemektedirler.

Bazen bunu açıkça itiraf da ederler. Harvard Üniversitesi'nden ünlü bir genetikçi ve aynı zamanda önde gelen bir evrimci olan Richard Lewontin, "önce materyalist, sonra bilim adamı" olduğunu şöyle itiraf etmektedir:

Bizim materyalizme bir inancımız var, 'a priori' (önceden kabul edilmiş, doğru varsayılmış) bir inanç bu. Bizi dünyaya materyalist bir açıklama getirmeye zorlayan şey, bilimin yöntemleri ve kuralları değil. Aksine, materyalizme olan 'a priori' bağlılığımız nedeniyle, dünyaya materyalist bir açıklama getiren araştırma yöntemlerini ve kavramları kurguluyoruz. Materyalizm mutlak doğru olduğuna göre de, İlahi bir açıklamanın sahneye girmesine izin veremeyiz.[115]

Bu sözler, Darwinizm'in, materyalist felsefeye bağlılık uğruna yaşatılan bir dogma olduğunun açık ifadeleridir. Bu dogma, maddeden başka hiçbir varlık olmadığını varsayar. Bu nedenle de cansız, bilinçsiz maddenin, hayatı yarattığına inanır. Milyonlarca farklı canlı türünün; örneğin kuşların, balıkların, zürafaların, kaplanların, böceklerin, ağaçların, çiçeklerin, balinaların ve insanların maddenin kendi içindeki etkileşimlerle, yani yağan yağmurla, çakan şimşekle, cansız maddenin içinden oluştuğunu kabul eder. Gerçekte ise bu, hem akla hem bilime aykırı bir kabuldür. Ama Darwinistler kendi deyimleriyle "İlahi bir açıklamanın sahneye girmemesi" için, bu kabulü savunmaya devam etmektedirler.

Canlıların kökenine materyalist bir ön yargı ile bakmayan insanlar ise, şu açık gerçeği göreceklerdir: Tüm canlılar, üstün bir güç, bilgi ve akla sahip olan bir Yaratıcı'nın eseridirler. Yaratıcı, tüm evreni yoktan var eden, en kusursuz biçimde düzenleyen ve tüm canlıları yaratıp şekillendiren Allah'tır.

Evrim Teorisi Dünya Tarihinin En Etkili Büyüsüdür

Burada şunu da belirtmek gerekir ki, ön yargısız, hiçbir ideolojinin etkisi altında kalmadan, sadece aklını ve mantığını kullanan her insan, bilim ve medeniyetten uzak toplumların hurafelerini andıran evrim teorisinin inanılması imkansız bir iddia olduğunu kolaylıkla anlayacaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, evrim teorisine inananlar, büyük bir varilin içine birçok atomu, molekülü, cansız maddeyi dolduran ve bunların karışımından zaman içinde düşünen, akleden, buluşlar yapan profesörlerin, üniversite öğrencilerinin, Einstein, Hubble gibi bilim adamlarının, Frank Sinatra, Charlton Heston gibi sanatçıların, bunun yanı sıra ceylanların, limon ağaçlarının, karanfillerin çıkacağına inanmaktadırlar. Üstelik, bu saçma iddiaya inananlar bilim adamları, profesörler, kültürlü, eğitimli insanlardır. Bu nedenle evrim teorisi için "dünya tarihinin en büyük ve

en etkili büyüsü" ifadesini kullanmak yerinde olacaktır. Çünkü, dünya tarihinde insanların bu derece aklını başından alan, akıl ve mantıkla düşünmelerine imkan tanımayan, gözlerinin önüne sanki bir perde çekip çok açık olan gerçekleri görmelerine engel olan bir başka inanç veya iddia daha yoktur. Bu, eski Mısırlıların Güneş Tanrısı Ra'ya, Afrikalı bazı kabilelerin totemlere, Sebe halkının Güneş'e tapmasından, Hz. İbrahim'in kavminin elleri ile yaptıkları putlara, Hz. Musa'nın kavminin altından yaptıkları buzağıya tapmalarından çok daha vahim ve akıl almaz bir körlüktür. Gerçekte bu durum, Allah'ın Kuran'da haber verdiği bir akılsızlıktır. Allah, bazı insanların anlayışlarının kapanacağını ve gerçekleri görmekten aciz duruma düşeceklerini birçok ayetinde bildirmektedir. Bu ayetlerden bazıları şöyledir:

Şüphesiz, inkar edenleri uyarsan da, uyarmasan da, onlar için fark etmez; inanmazlar. Allah, onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir; gözlerinin üzerinde perdeler vardır. Ve büyük azap onlaradır. (Bakara Suresi, 6-7)

... Kalpleri vardır bununla kavrayıp-anlamazlar, gözleri vardır bununla görmezler, kulakları vardır bununla işitmezler. Bunlar hayvanlar gibidir, hatta daha aşağılıktırlar. İşte bunlar gafil olanlardır. (Araf Suresi, 179)

Allah başka ayetlerde ise, bu insanların mucizeler görseler bile inanmayacak kadar büyülendiklerini şöyle bildirmektedir:

Onların üzerlerine gökyüzünden bir kapı açsak, ordan yukarı yükselseler de, mutlaka: "Gözlerimiz döndürüldü, belki biz büyülenmiş bir topluluğuz" diyeceklerdir. (Hicr Suresi, 14-15)

Bu kadar geniş bir kitlenin üzerinde bu büyünün etkili olması, insanların gerçeklerden bu kadar uzak tutulmaları ve 150 yıldır bu büyünün bozulmaması ise, kelimelerle anlatılamayacak kadar hayret verici bir durumdur. Çünkü, bir veya birkaç insanın imkansız senaryolara, saçmalık ve mantıksızlıklarla dolu iddialara inanmaları anlaşılabilir. Ancak dünyanın dört bir yanındaki insanların, şuursuz ve cansız atomların ani bir kararla biraraya gelip; olağanüstü bir organizasyon, disiplin, akıl ve şuur gösterip kusursuz bir sistemle işleyen evreni, canlılık için uygun olan her türlü özelliğe sahip olan Dünya gezegenini ve sayısız kompleks sistemle donatılmış canlıları meydana getirdiğine inanmasının, "büyü"den başka bir açıklaması yoktur.

Nitekim, Allah Kuran'da, inkarcı felsefenin savunucusu olan bazı kimselerin, yaptıkları büyülerle insanları etkilediklerini Hz. Musa ve Firavun arasında geçen bir olayla bizlere bildirmektedir. Hz. Musa, Firavun'a hak dini anlattığında, Firavun Hz. Musa'ya, kendi "bilgin büyücüleri" ile insanların toplandığı bir yerde karşılaşmasını

söyler. Hz. Musa, büyücülerle karşılaştığında, büyücülere önce onların marifetlerini sergilemelerini emreder. Bu olayın anlatıldığı ayetler şöyledir:

(Musa:) "Siz atın" dedi. (Asalarını) atıverince, insanların gözlerini büyüleyiverdiler, onları dehşete düşürdüler ve (ortaya) büyük bir sihir getirmiş oldular. (Araf Suresi, 116)

Görüldüğü gibi Firavun'un büyücüleri yaptıkları "aldatmacalar"la -Hz. Musa ve ona inananlar dışında- insanların hepsini büyüleyebilmişlerdir. Ancak, onların attıklarına karşılık Hz. Musa'nın ortaya koyduğu delil, onların bu büyüsünü, ayetteki ifadeyle "uydurduklarını yutmuş" yani etkisiz kılmıştır:

Biz de Musa'ya: "Asanı fırlatıver" diye vahyettik. (O da fırlatıverince) bir de baktılar ki, o bütün uydurduklarını derleyip-toparlayıp yutuyor. Böylece hak yerini buldu, onların bütün yapmakta oldukları geçersiz kaldı. Orada yenilmiş oldular ve küçük düşmüşler olarak tersyüz çevrildiler. (Araf Suresi, 117-119)

Ayetlerde de bildirildiği gibi, daha önce insanları büyüleyerek etkileyen bu kişilerin yaptıklarının bir sahtekarlık olduğunun anlaşılması ile, söz konusu insanlar küçük düşmüşlerdir. Günümüzde de bir büyünün etkisiyle, bilimsellik kılıfı altında son derece saçma iddialara inanan ve bunları savunmaya hayatlarını adayanlar, eğer bu iddialardan vazgeçmezlerse gerçekler tam anlamıyla açığa çıktığında ve "büyü bozulduğunda" küçük duruma düşeceklerdir. Nitekim, yaklaşık 60 yaşına kadar evrimi savunan ve ateist bir felsefeci olan, ancak daha sonra gerçekleri gören Malcolm Muggeridge evrim teorisinin yakın gelecekte düşeceği durumu şöyle açıklamaktadır:

Ben kendim, evrim teorisinin, özellikle uygulandığı alanlarda, geleceğin tarih kitaplarındaki en büyük espri malzemelerinden biri olacağına ikna oldum. Gelecek kuşak, bu kadar çürük ve belirsiz bir hipotezin inanılmaz bir saflıkla kabul edilmesini hayretle karşılayacaktır.[116]

Bu gelecek, uzakta değildir aksine çok yakın bir gelecekte insanlar "tesadüfler"in ilah olamayacaklarını anlayacaklar ve evrim teorisi dünya tarihinin en büyük aldatmacası ve en şiddetli büyüsü olarak tanımlanacaktır. Bu şiddetli büyü, büyük bir hızla dünyanın dört bir yanında insanların üzerinden kalkmaya başlamıştır. Artık evrim aldatmacasının sırrını öğrenen birçok insan, bu aldatmacaya nasıl kandığını hayret ve şaşkınlıkla düşünmektedir.

Sen Yücesin, bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yok.
Gerçekten Sen, herşeyi bilen, hüküm ve hikmet sahibi olansın.
(Bakara Suresi, 32)

NOTLAR

1. Erwin Roy Gane, The Arian or Anti-Trinitarian Views Presented in Seventh-day Adventist Literature and the Ellen G. White Answer; http://www.sdanet.org/atissue/trinity/gane-thesis/index.htm
2. The New Catholic Encyclopedia, cilt XIV, s. 295, http://www.triumphpro.com/trinity_disproved_2(word6).htm
3. Muhammed Ata'ur Rahim and Ahmad Thomson, Jesus Prophet of Islam, Revised Edition, Ta-Ha Publishers Ltd, Kasım 1996, Londra, s. 93
4. Fazal Ahmad, "Arius: The Trinity Controversy in the Church", The Review of Religions, Londra, Eylül 1996
5. Athanas., Hist. Tr.; P Johnson. History of Christianity, Pelican Books 1976, s. 89
6. Fazal Ahmad, "Arius: The Trinity Controversy in the Church", The Review of Religions
7. "The First Council of Nicaea", The Catholic Encyclopedia, copyright © 1913 by the Encyclopedia Press, Inc. Electronic version copyright © 1996 by New Advent, Inc. http://www.newadvent.org/cathen/11044a.htm
8. Michael Baigent, Richard Leigh, Henry Lincoln, The Messianic Legacy, Corgi Books, London, 1991. s. 66
9. Prof. Dr. Mehmet Aydın, Müslümanların Hristiyanlara Karşı Yazdığı Reddiyeler ve Tartışma Konuları, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1998, s. 96
10. Mahmut Aydın, İsa Tanrı mı İnsan mı?, Dinler Arası Diyalog Bağlamında İsa-Mesih'in Konumu Sorunu, İz Yayıncılık, s. 47
11. Nasrani terimi, Yeni Ahit'in Elçilerin İşleri kitabında geçer. Burada gelenekçi Yahudiler, Hz. İsa'nın öğrencilerini tanımlamak için "Nasrani tarikatı" deyimini kullanırlar. (24:5) Terim, döneme ait Yahudi ve Hıristiyan kaynaklarında da geçmektedir.
12. Tevrat'ta Hz. Musa'nın şöyle dediği yazılıdır: "Allah'ınız olan Rab size, kendi kardeşlerinizin arasından benim gibi bir peygamber çıkaracak. Onun size söyleyeceği her sözü dinleyin. O peygamberi dinlemeyen herkes Tanrı'nın halkından koparılıp yok edilecektir." (Tesniye, 18:15)
13. Michael Baigent, Richard Leigh, Henry Lincoln, The Messianic Legacy, s. 136
14. Irenaeus, Adversus Haereses, 1:26; Michael Baigent, Richard Leigh, Henry Lincoln, The Messianic Legacy, s. 136
15. Epiphanius. Contra Octoaginta Haereses, xxx, s. 45; Michael Baigent, Richard Leigh, Henry Lincoln, The Messianic Legacy, s. 137
16. David van Biema, The Lost Gospels, Time, 22 Aralık 2003
17. Mahmut Aydın, Yahudi Bir Peygamberden Gentile Tanrıya: İsa'nın Tanrısallaştırılma Süreci, İslamiyat III (2000), sayı 4, s. 51
18. E. P. Sanders, The Historical Figure of Jesus, Penguin Books, İngiltere, s. 58-59

19. Mahmut Aydın, Tarihsel İsa, İmanın Mesih'inden Tarihin İsa'sına, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 2002, s. 47-48. Rudolf Bultman, History of the Synoptic Tradition, s.127
20. Mahmut Aydın, Tarihsel İsa, İmanın Mesih'inden Tarihin İsa'sına, s. 51. Rudolf Bultman, Theology of the New Testament, I, s. 51
21. E. P. Sanders, The Historical Figure of Jesus, s. 63
22. E. P. Sanders, The Historical Figure of Jesus, s. 63
23. E. P. Sanders, The Historical Figure of Jesus, s. 64
24. Paula Fredriksen, From Jesus to Christ, The Origins of the New Testament, Images of Jesus, Second Edition, Yale University Press, s. 3
25. Paula Fredriksen, From Jesus to Christ, The Origins of the New Testament, Images of Jesus, s. 5
26. Marcus J. Borg, The Historical Study of Jesus and Christian Origins, s. 144. John Dominic Crossan, The Birth of Christianity, Discovering what happened in the years immediately after the execution of Jesus, HarperSanFransisco, 1998, s. 140
27. Barry, W. Henaut, Oral Tradition and the Gospels, ss. 295, 296-297, 299, 304. John Dominic Crossan, The Birth of Christianity, Discovering what happened in the years immediately after the execution of Jesus, HarperSanFransisco, 1998, s. 403
28. Mahmut Aydın, Yahudi Bir Peygamberden Gentile Tanrıya: İsa'nın Tanrısallaştırılma Süreci, İslamiyat, III (2000), sayı 4, s. 51
29. Örneğin bkz. Hugh Schonfield. The Passover Plot. A New Interpretation of the Life and Death of Jesus. Element Books Limited, London, 1996. s. 259
30. Lütfi Ekinci, John Gilchrist. Evet, Kitabı Mukaddes Tanrı Sözüdür: Kitap Ehli'nden Sorulara Yanıtlar. Müjde Yayıncılık, İstanbul, 1993. s. 240. http://isamesih.org/doc/kitabi_mukaddes/bolum_7.php3#4
31. John Dominic Crossan & Richard G. Watts, Who is Jesus? Answers to Your Questions About the Historical Jesus, Westminster John Knox Press, Londra, 1996, s. 3-4
32. Paula Fredriksen, From Jesus to Christ, The Origins of the New Testament, Images of Jesus, s. 8
33. Jim Walker, "Did A Historical Jesus Exist", http://freethought.mbdojo.com/didjesusexist.html
34. Jim Walker, "Did A Historical Jesus Exist", http://freethought.mbdojo.com/didjesusexist.html
35. Jim Walker, "Did A Historical Jesus Exist", http://freethought.mbdojo.com/didjesusexist.html
36. Jim Walker, "Did A Historical Jesus Exist", http://freethought.mbdojo.com/didjesusexist.html
37. Did A Historical Jesus Exist, Jim Walker, http://freethought.mbdojo.com/didjesusexist.html
38. Time, 8 Nisan 1996. http://freethought.mbdojo.com/didjesusexist.html

39. E. P. Sanders, The Historical Figure of Jesus, s. 57
40. E. P. Sanders, The Historical Figure of Jesus, s. 69
41. Maurice Casey, From Jewish Prophet to Gentile God, The Origins and Development of New Testament Christology, James Clarke and Co. Ltd., Cambridge, 1991, s. 25
42. James Still, "The Gospel of John and the Hellenization of Jesus". http://www.sullivan-county.com/news/mine/john_gospel.htm
43. James Still, "The Gospel of John and the Hellenization of Jesus", http://www.sullivan-county.com/news/mine/john_gospel.htm
44. James Still, "The Gospel of John and the Hellenization of Jesus", http://www.sullivan-county.com/news/mine/john_gospel.htm
45. Thedore Zahn, The Articles of Apostles' Creed, 1899, s. 33-37
46. Duncan Heaster, Jesus Christ and the Trinity, What Does the Bible Say? The Transcript of A Debate, 1988, http://www.carelinks.net/books/dh/dbb/1-1.htm
47. Mahmut Aydın, İsa Tanrı mı İnsan mı?, Dinler Arası Diyalog Bağlamında İsa-Mesih'in Konumu Sorunu, İz Yayıncılık, s.118, John Hick, The Rainbow of Faiths, s. 95-99
48. Maurice Casey, From Jewish Prophet to Gentile God, The Origins and Development of New Testament Christology, s. 47
49. John Hick, The Metaphor of God Incarnate, Christology in a Pluralistic Age, Westminster/John Knox Press, 1993, Önsöz
50. John Hick, The Metaphor of God Incarnate, Christology in a Pluralistic Age, s. 2
51. John Hick, The Metaphor of God Incarnate, Christology in a Pluralistic Age, s. 27
52. "Son of God". The Catholic Encyclopedia, copyright © 1913 by the Encyclopedia Press, Inc. Electronic version copyright © 1996 by New Advent, Inc. http://www.newadvent.org/cathen/14142b.htm
53. Mahmut Aydın, İsa Tanrı mı İnsan mı?, Dinler Arası Diyalog Bağlamında İsa-Mesih'in Konumu Sorunu, s. 123. John Hick, Jesus and the World Religions, s. 175
54. Mahmut Aydın, İsa Tanrı mı İnsan mı?, Dinler Arası Diyalog Bağlamında İsa-Mesih'in Konumu Sorunu, s. 123. John Hick, Jesus and the World Religions, s. 176
55. Maurice Casey, From Jewish Prophet to Gentile God, The Origins and Development of New Testament Christology, s. 46
56. Maurice Casey, From Jewish Prophet to Gentile God, The Origins and Development of New Testament Christology, s. 52
57. Mahmut Aydın, Yahudi Bir Peygamberden Gentile Tanrıya: İsa'nın Tanrısallaştırılma Süreci, İslamiyat III (2000), sayı 4, s. 68
58. E. P. Sanders, The Historical Figure of Jesus, s. 243
59. E. P. Sanders, The Historical Figure of Jesus, s. 244-245
60. William C. Varner, "Jesus the Son of God", http://www.foigm.org/IMG/sonofgod.htm
61. Anthony Buzzard, "Who is Jesus? Do the creeds tell us the truth about him?" http://www.mindspring.com/~anthonybuzzard/jesus.htm

62. İslamiyat Dergisi, 15 Ağustos, 2003, Abdullah Şahin'in John Hick ile söyleşisi, http://www.islamiyatdergisi.com/b0704.asp
63. Archpriest Zachariah Butrus, "God is one in the Holy Trinity", http://www.the-good-way.com/eng/article/a06.htm#3.2
64. Kuran-ı Kerim Tefsiri, Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, http://www.kuranikerim.com/telmalili/araf.htm
65. Encyclopedia Britannica, Ultimate Reference Suite DVD 2004, "Logos"
66. Carlos Madrigal, Üç Tanrı mı Tek Tanrı mı? Tevhit'te Teslis, Bütün Dünya Kitaplığı, 2002, s. 29-31
67. John Marsh, Jesus in his Lifetime, Sidgwick and Jackson Published, s. 44-46
68. E. P. Sanders, The Historical Figure of Jesus, s. 245
69. Paul F. Knitter, No Other Name? A Critical Survey of Christian Attitudes Toward the World Religions, American Society of Missiology Series, No. 7, Orbis Books, New York, 2003, s. 185
70. E. P. Sanders, The Historical Figure of Jesus, s. 58
71. Paul F. Knitter, No Other Name? A Critical Survey of Christian Attitudes Toward the World Religions, s. 184
72. E. P. Sanders, Jesus in Historical Context, http://theologytoday.ptsem.edu/oct1993/v50-3-article8.htm
73. E. P. Sanders, The Historical Figure of Jesus, s. 161
74. Paula Fredriksen, From Jesus to Christ, The Origins of the New Testament, Images of Jesus, s. 18
75. Dr. Paul R. Eddy, Was Early Christianity Corrupted by ‘Hellenism'?, http://www.xmark.com/focus/Pages/hellenism.html
76. William C. Varner, "Jesus the Son of God", http://www.foigm.org/IMG/sonofgod.htm
77. William C. Varner, "Jesus the Son of God", http://www.foigm.org/IMG/sonofgod.htm
78. Michael Baigent, Richard Leigh, Henry Lincoln, The Messianic Legacy, s. 157
79. Leslie Hardinge. The Celtic Church in Britain. S.P.C.K. for the Church Historical Society, London, 1972. s. 37
80. "Socinianism". The Catholic Encyclopedia, copyright © 1913 by the Encyclopedia Press, Inc. Electronic version copyright © 1996 by New Advent, Inc. (http://www.newadvent.org/cathen/14113a.htm)
81. Bir İslam Peygamberi, Hz. İsa, Muhammed Ata'ur Rahim, 3. Baskı, İnsan Yayınları, s. 140
82. Bir İslam Peygamberi, Hz. İsa, Muhammed Ata'ur Rahim, s. 139, Anti-Trinitarian Biographies, A. Wallace, Introduction, s. 79,
83. Unitarian Community Victoria, http://www.anzua.org/ucv/
84. Muhammed Ata'ur Rahim and Ahmad Thomson, Jesus Prophet of Islam, s. 187-188
85. "Unitarians". The New Catholic Encyclopedia, http://www.newadvent.org/cathen/15154b.htm

86. "Unitaryenizm", http://dunyadinleri.com/unitaryen.html
87. Unitarian Community Victoria, http://www.anzua.org/ucv/
88. Unitarian Christianity, William Ellery Channing, http://www.uuchristian.org/channing/unitarianchristianity.htm
89. Muhammed Ata'ur Rahim and Ahmad Thomson, Jesus Prophet of Islam, s. 167
90. Yehova Şahitleri resmi Web sayfası, "Christendom Has Betrayed God and the Bible", http://www.watchtower.org/library/pr/index.htm
91. Jack Donovan, "Islam, US, and Yeats' Dilemma", http://www.uuf.org/Sermon01/011104sIslam,Us,andYeats'Dilemma.htm
92. Susan Ritchie, The Promise of Postmodernism for Unitarian Universalist Theology, Journal of Liberal Religion Summer 2002, http://www.nuuc.org/academic.html
93. Susan Ritchie, The Promise of Postmodernism for Unitarian Universalist Theology, http://www.nuuc.org/academic.html
94. Susan Ritchie, The Promise of Postmodernism for Unitarian Universalist Theology, http://www.nuuc.org/academic.html
95. Jack Donovan, "Islam, US, and Yeats' Dilemma", http://www.uuf.org/Sermon01/011104sIslam,Us,andYeats'Dilemma.htm
96. Mark D. Morrison-Reed, The Islamic Connection, http://www.firstunitariantoronto.org/Sermons/Th_%20Islamic_Connection.htm
97. Sidney Fox, Klaus Dose, Molecular Evolution and The Origin of Life, Marcel Dekker, New York, 1977, s. 2.
98. Alexander I. Oparin, Origin of Life, Dover Publications, New York, 1936, 1953 (yeni baskı), s.196.
99. "New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life", Bulletin of the American Meteorological Society, cilt 63, Kasım 1982, ss. 1328-1330.
100. Stanley Miller, Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules, 1986, s. 7.
101. Jeffrey Bada, Earth, Şubat 1998, s. 40.
102. Leslie E. Orgel, "The Origin of Life on Earth", Scientific American, cilt 271, Ekim 1994, s. 78.
103. Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, s. 189.
104. Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, s. 184.
105. B. G. Ranganathan, Origins?, The Banner Of Truth Trust, Pennsylvania, 1988.
106. Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 179.
107. Derek A. Ager, "The Nature of the Fossil Record", Proceedings of the British Geological Association, cilt 87, 1976, s. 133.
108. Douglas J. Futuyma, Science on Trial, Pantheon Books, New York, 1983, s. 197.

109. Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, To plinger Publications, New York, 1970, 75-94; Charles E. Oxnard, "The Place of Australopithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt", Nature, cilt 258, s. 389.
110. J. Rennie, "Darwin's Current Bulldog: Ernst Mayr", Scientific American, Aralık 1992.
111. Alan Walker, Science, cilt 207, 1980, s. 1103; A. J. Kelso, Physical Antropology, 1. baskı, J. B. Lipincott Co., New York, 1970, s. 221; M. D. Leakey, Olduvai Gorge, cilt 3, Cambridge University Press, Cambridge, 1971, s. 272.
112. Time, Kasım 1996.
113. S. J. Gould, Natural History, cilt 85, 1976, s. 30.
114. Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, s. 19
115. Richard Lewontin, "The Demon-Haunted World", The New York Review of Books, 9 Ocak 1997, s. 28.
116. Malcolm Muggeridge, The End of Christendom, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, s. 43.

Arka kapak

Hazreti İsa'nın getirdiği din, "Allah’a bir ve tek olarak iman eden, hak din"dir. Ancak bu mübarek insanın tebliği, onun Allah Katına alınışının ardından, özünden uzaklaştırılmış, gerçek İseviliğin yerine "üçleme ve kefaret gibi" batıl felsefeleri temel alan yeni bir inanç oluşturulmuştur. Ve bu inanç insanlara "hiç düşünmeden, sorgulamadan, araştırmadan" kabul edilmesi gereken "mutlak bir kanun" olarak sunulmuştur.

Ancak insanlar, konsillerde "oy çoğunluğuyla" kabul edilen bu yanlış inanışları artık sorgulamaya başlamışlardır. Geçmişte üçleme inancı hakkında şüphelerini dile getirenler, Engizisyon mahkemelerine çıkarılır, ölüm cezalarına çarptırılırken, artık bu tartışmalar suç olmaktan çıkmıştır. Asırlar boyunca üzerinde konuşulmayan, tartışılmayan üçleme inancının Hıristiyan kutsal metinlerinde yer almadığı, bu inancın Hz. İsa'dan 3 asır sonra Hıristiyanlığa girdiği her ortamda dile getirilmeye başlanmıştır.

Bu kitapta, hem Hıristiyan kaynakları hem de Kuran ayetleri ışığında gerçek Hıristiyanlığın tevhid inancını temel alan, muvahhid (Allah'ın birliğine iman eden) bir din olduğu ortaya koyulmaktadır. Amacımız, Allah'ın birçok Kuran ayetinde bildirdiği "iyiliği emredip, kötülükten menetme" emrinin gereğini yerine getirmek ve sağduyulu İsevilerin gerçekleri görmelerine yardımcı olmaktır. Temennimiz ise tüm İsevilerin bu yanılgının farkına varmaları ve tevhid inancına uymayan tüm yanlış inanışlardan tamamen vazgeçmeleridir.